

SPREKENDE NADAT HIJ GESTORVEN IS

11^e TIENTAL PREKEN

Elfde tiental preken

Door

Ds. Willem C. Lamain

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2015**

INHOUD

1^e preek. Een vernieuwd bezoek aan Abraham. Uitgesproken Grand Rapids
Daarna verscheen hem de Heere aan de eikenbossen van Mamre, als hij in de deur der tent zat, toen de dag heet werd. Genesis 18:1

2^e preek. Smaken dat de Heere goed is. Uitgesproken Grand Rapids
Smaakt en ziet, dat de Heere goed is. Welgelukzalig is man die op Hem vertrouwt. Psalm 34: 9

3^e preek¹. De eeuwige heerschappij van Christus vertoond in Zijn hoofd en haarlokken.
Zijn hoofd is van het fijnste goud, van het dichtste goud; Zijn haarlokken zijn gekruld, zwart als een raaf. Hooglied 5:11

4^e preek. De volmaaktheid van Christus.
Zijne ogen zijn als duiven bij de waterstromen, met melk gewassen, staande als in kasjes der ringen. Hooglied 5:12

5^e preek. Een onbegrijpelijk wonder. ADVENTSPREEK. Rijssen, 1945
Want de Heere heeft wat nieuws op de aarde geschapen; de vrouw zal de man omvangen. Jeremia 31:22b.

6^e preek. Doodsvonnis van Edom. 31-1-1945
Daarom, zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE: Ik zal u voorzeker ten bloede bereiden, en het bloed zal u vervolgen; also gij het bloed niet hebt gehaat, zal u het bloed ook vervolgen. Ezechiël 35 : 6.

7^e preek. De grote weldaad van Gods aangezicht en Zijn Geest. I. Grand Rapids
En Ik zal Mijn aangezicht voor hen niet meer verbergen, wanneer Ik Mijn Geest over het huis Israëls zal hebben uitgegoten, spreekt de Heere HEERE. Ezechiël 39: 29

8^e preek. De grote weldaad van Gods aangezicht en Zijn Geest. II. Grand Rapids
En Ik zal Mijn aangezicht voor hen niet meer verbergen, wanneer Ik Mijn Geest over het huis Israëls zal hebben uitgegoten, spreekt de Heere HEERE. Ezechiël 39: 29

9^e preek. De Parel van grote waarde. 23-9-1945
Wederom is het Koninkrijk der hemelen gelijk een koopman die schone paarlen zoekt, dewelke hebbende een paart van grote waarde gevonden, ging heen en verkocht al wat hij had, en kocht dezelve. Mattheüs 13: 45 en 46.

10e preek. De liefde van Christus, die de kennis te boven gaat.
En bekennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat. Eféze 3:19a.
Met toespraak ds. J. Mijnders te Veenendaal (1979-1991) 12-7-1982

---

¹ 1ste en 2e preek over Hooglied zijn stenografisch opgenomen door M. Geuze Veldstraat 40b, Rotterdam-Zuid; door Ds. Lamain gecorrigeerd.

1. EEN VERNIEUWD BEZOEK AAN ABRAHAM

Psalm

Lezen. Genesis 18

Psalm 70:1, 3

Psalm 105:5

Psalm 47:1

Onze hulp is in de naam des Heeren die hemel en aarde gemaakt heeft.

Genade, barmhartigheid en vrede worde u allen rijkelijk geschonken en vermenigvuldigd van God den Vader; en Christus Jezus den Heere, in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.

Zoeken we nu tezamen het aangezicht des Heeren.

Heere, Gij bracht ons in Uw grote lankmoedigheid aan de middag van deze heilige rust- en sabbatdag voor de tweede maal samen aan de plaats des gebeds. Dat onze harten, van jong en oud, klein en groot, vervuld mochten worden met diep ontzag en met een heilige eerbied voor U, Die in het hoge en in het verhevene, ja in de eeuwigheid zelf woont, en Wiens Naam heilig is. Zoals we uit Uw woord al gehoord hebben van de vader der gelovigen, en die drie mannen die kwamen, waar God Zelf bij was, en Abraham zich neerboog met zijn aangezicht ter aarde. Een bewijs dat hij kind was. En een bewijs dat hij de vreze Gods was toegedaan. Heere, leer ons allen de een zowel als de ander, uit genade voor U bukken en buigen. Dat het in deze dag, als het nog nooit gebeurd is, dat het de eerste keer in ons leven mocht worden. Wat zou het toch een voorrecht zijn. 'Want geen meerder goed dat Gij ons geven meugt, dan dat gij ons vernederd en maakt kleine.' Dat we van al onze hoogten en sterkten eens afgestoten mochten worden. En zoals die Dagon der Filistijnen, dat we zo van ons stuk mochten vallen, dat er geen helen meer aan was.

Och breng ons uit genade waar we onszelf niet brengen kunnen, o gezegende Zoon van God, door de werking van de Heilige Geest. En wil bij de voortgang aan Uw volk gedenken. Het is misschien al lang geleden dat het plaats gehad heeft. Maar wil door genade er ons nog eens toe verwaardigen opdat het nog eens wáár mocht worden bij vernieuwing, om in stof en as voor u te mogen neerliggen. En om bezocht te worden met de Opgang uit de hoogte. Want wij u is de Fontein des levens. En in Uw licht zien wij het licht. Sterk Uw goedertierenheid over ons uit aan de middag van deze dag. Waar we samen gekomen zijn om Uw woord te horen, hetzij dat het gelezen, of dat het gepredikt zal worden. We zijn in alles steil en diep afhankelijk van de invloeden van de Heilige Geest. 'En vermogen wij ook iets, zulks alles komt o Heer', van Uw goedheid die ons bescherming is bevonden.' Wil uzelf met ons nog eens bemoeien. Laat uzelf nog eens met ons in. Daal nog eens af. En spreekt nog tot onze ziel, zoals we in deze middag uit Uw woord wensen te horen.

Wil allerwege uw knechten bekrachtigen en bekwamen en zalven met verse olie des Geestes. Dat we Gods eer bedoelen mogen en het heil van Sion leerden zoeken. Och, we moeten in alles geleerd en onderwezen en in alles door U geleerd en bekeerd worden. Dat Christus een gestalte mocht krijgen in de harten van Zijn volk; dat de raadsels in dit middaguur nog eens opgelost, en de toepassing van de Heilige Geest

aan uw volk geschonken mocht worden, aan dat volk dat zomaar zwerft en doolt over de wereld van berg tot berg. Heere verblijdt de harten van Uw gunstgenoten. Ook van degenen die weer met ons opkomen mochten in deze middag, met degenen die thuis moeten blijven, met degenen die ziek zijn, met degenen die in rouw gedompeld zijn, met degenen die in ziekenhuizen en gestichten verpleegd worden, ... we bevelen ze allen aan Uw troon. 'Leer ons onze dagen tellen om een wijs hart te bekomen.' En wil ook ons in deze middag, zowel als ook in het lezen, bekwamen en bekrachtigen en sterken en ondersteunen. Dat de olie des Geestes vloeien mocht in die lege vaten. Och, gedenk een ieder nog. Laat het toch niet tevergeefs zijn. Dat we er niet uit zullen gaan, zoals we er in gekomen zijn. Maar dat er nog wat eens wat gebeuren mocht wat de eeuwigheid zal verduren. En dat het tot lof en eer en heerlijkheid van Uw driemaal heilige en nooit volprezen Naam zijn mag. Verzoen onze misdaden in het bloed des eeuwiggen verbonds. En wees ons samen gedachtig, met al de noden van land en volk en kerk, van hart en huis, van weduwen en wezen, van weduwnaar, en de jongens in de dienst des lands; wees ons gedachtig. Uit loutere goedheid. Om Christus' wil. Amen.

Wij zingen nu van de 70^e Psalm en daarvan het eerste en het laatste vers. Psalm 70 vers 1 en 3.

En inmiddels wordt dan gecollecteerd voor de kerk en daarna voor de school.

*Daal haastig ter verlossing neer
O God, en redt mij uit gevaren,
Uit angsten die mijn ziel bezwaren
Spoed U tot mijner hulp, o Heer'.
Laat allen die mijn ziel belagen
Beschaamd en schaamrood van mij vliên,
Laat, die met vreugd mijn rampen zien
In hunne wensen nimmer slagen.*

*Ik ben nooddruftig, arm en naakt;
O God, mijn Helper uit ellende!
Haast U tot mij; wil bijstand zenden;
Uw komst is 't die mijn heil volmaakt.*

Mijn geliefden.

Uw komst is het die mijn heil volmaakt.

Dat is zo en dat blijft zo voor al Gods uitverkorenen volk. En voor al dat volk dat door God is aangeraakt, dat door Gods Geest bewerkt en dat met niets en met niemand meer bevredigd, vervuld en verblijd kan worden dan met God zelf. De plaats die in hun hart leeg is die kan God alleen maar vervullen. En hun leven dat leeg is, daar kan God alleen maar waarde aan schenken. Wanneer het anders is, dan zijn we vreemd van de Goddelijke genade. De wereld is verblijd met de wereld. En de godsdienst gaat op in de godsdienst. En de eigengerechtigte is tevreden met zijn eigengerechtigheid. Maar bij het ware volk van God is dat anders. En het is niet alleen tot de oplossing van hun staat, maar ook tot oplossing van hun leven én van hun ziel noodzakelijk dat God Zelf het zal doen. Dat is een enige verwachting, een enige hoop van allen die op een zaligmakende wijze door Gods Geest zijn bewerkt. En waar de Heere Zelf die behoefte door Zijn Geest heeft gewerkt in het hart, daar zal God ook op Zijn tijd die

behoefte, die begeerte en dat verlangen vervullen. De dichter van Psalm 36 heeft gezongen in de oude rijm van Datheen:

*Haar begeert vervuld Gij met goed.
En aan Uwer wellusten vloed,
Voert Gij die, dat ze drinken.*

Onze tekst vanmiddag is in Genesis 18 en daarvan het 1ste vers, waar Gods woord aldus luidt:

Daarna verscheen hem de Heere aan de eikenbossen van Mamre, als hij in de deur der tent zat, toen de dag heet werd.

Tot dusver.

Wij wensen vanmiddag een ogenblik te spreken over een vernieuwd bezoek van de God des Eeds en des Verbonds aan Abraham.

- Ten eerste, dat bezoek was verrassend.
- In de tweede plaats, dat bezoek was noodzakelijk.
- In de derde plaats, dat bezoek was tot versterking van zijn geloof.

Ten eerste, dat bezoek was verrassend.

Abraham de vader der gelovigen, is zoals ons allen bekend is, in zijn leven rijkelijk door God bewelddadigd geworden. Er is er schier niet één in Gods woord die zoveel bezoeken van de hemel heeft ontvangen. Zoals ge weet, die man was 75 jaar² toen God voor het eerst aan hem verscheen. Toen hij nog een afgodendienaar was. En toen hij leefde in Ur der Chaldeeën. God heeft aan Abraham grote beloften gedaan. God heeft gedurig in het leven van Abraham Zichzelf geopenbaard. Ook in het woord dat wij vanmiddag een ogenblik wensen te overdenken.

Toen Abraham 99 jaar oud was heeft de Heere Zichzelf aan Abraham geopenbaard. En in datzelfde 17^e kapittel staat *dat de Heere van hem opvoer*. Hij eindigde met hem te spreken en God voer op van Abraham. Maar nu na een zeer korte tijd is God hem weer verschenen. Daar zijn er onder Gods volk die jaren moeten wachten totdat God eens terugkomt. Daar zijn er verschillenden onder Gods kinderen die met Asaf zuchten:

*Zou God Zijn genâ vergeten?
Nooit meer van ontferming weten?*

Daar zijn verschillende zielen onder Gods volk die het opgeven. Die zeggen: het zal mij wel nooit meer te beurt vallen. Daar zijn er zelfs die er niet meer voor bidden. Zoals je dat leest bij Zacharias in het eerste kapittel van Lukas, die niet meer bad om een zoon. Dat had die man helemaal uit zijn hoofd gedaan. Hij dacht, de tijd is verstreken; dat kan niet meer en dat zal niet meer.

Maar nu hier, in deze tekst staat: *daarna verscheen hem de Heere*. Wat een verrassing voor Abraham. Maar wij hebben vanzelf, om het recht te vatten, de aard en het karakter van die verschijning, wél te overdenken, dus wanneer God aan die man verscheen.

Want er staat in die tekst: *daarna*. En dat ‘daarna’ wijst terug naar hetgeen wat er plaats gehad heeft. En wat had er dan plaats gehad voordat de Heere terugkwam bij Abraham? God had het sacrament van de besnijdenis ingesteld. Een teken van het verbond. En nu werd zelfs Abraham, toen hij 99 jaar oud was, nog besneden. Alles

---

² Abraham was 70 jaar toen hij geroepen werd en 75 toen hij vanuit Haran vertrok

wat in zijn huis was, alles wat hem diende, heeft hij laten besnijden. Dus met andere woorden, Abraham is onvoorwaardelijk onder het gebod Gods gevallen. En dan staat er in Gods getuigenis: *die zijn weg wel aanstelt, dien zal Ik Mijn heil doen zien*. En er staat ook in Gods getuigenis: *in het houden van Gods geboden, daarin is grote loon*. En nu is Abraham niet gedwongen om dat gebod te onderhouden. Maar Abraham heeft dat gewillig en met alle liefde van zijn hart betracht. Want de liefde is de vervulling van de wet. Het is voor Abraham als ik dat zo noemen mag, geen ijzeren juk geweest wat op zijn schouders lag, maar het is door hem aangemerkt als een groot voorrecht wat God hem heeft geschonken. Want in die besnijdenis lag vanzelf geestelijk zulk een grote betekenis: de waarachtige bekering, de vernieuwing. Daar lag in die besnijdenis de herstelling in de gemeenschap Gods. Maar er lag ook in die besnijdenis dat het huisgezin van Abraham en het volk dat uit hem geboren zou worden, dat nu die mensen door God waren afgezonderd van al de andere volken en natiën van de wereld. Abraham heeft die besnijdenis als een voorrecht en als een weldaad van de hemel beschouwd. En de Heere heeft de goedkeuring in de ziel van Abraham gegeven, daarin dat de Heere hem weer verscheen. Dus, wat een wonder was dat voor Abraham, dat de Heere dat deed.

En dat was ook een verrassing voor hem. Waarom een verrassing? Abraham heeft uit liefde Gods verbond mogen betrachten. Maar hij heeft er zelf niets voor gezet. Dat is een grote genade. Want vanzelf, een mens van natuur zit volgepropt met zichzelf. Met zijn eigen leven en met eigenbedoelingen. Een mens kan het niet geloven, dat als hij wat doet, hoe spoedig de farizeeër er bij is. Dat duurt nog geen uur. O nee, hij staat er zo weer bij om alles weer te verderven en om alles weer te verwoesten. Ik zou haast wat willen zeggen mensen, maar ja als je het zegt, dan ben je het kwijt ook. En vooral als je hier wat zegt in de kerk. Want vanzelf dat blijft hier niet alleen. Er zijn praters en dat gaat overal rond. Dat komt overal. En later gaat een mens weer overdenken wat hij heeft gezegd. Ja, ik hoorde laatst ook iets over een preek, ... ik dacht ja, dat had ik beter kunnen zwijgen. Maar het is er eenmaal uit.

En nu ga ik toch wat zeggen, maar je mag er geen verkeerd gebruik van maken. Maar een mens, - en als je je eigen kent, dan zeg je: daar val ik voor 100 procent bij, - *een mens zou soms in zijn leven haten om nog wat goeds te doen*. Of je moet geen last hebben van die farizeeër. Dan is het wat anders. Dan versta je die uitdrukking niet.

Maar Abraham heeft er niets voor gezet; voor al wat hij gedaan heeft. Die is er de man niet mee geworden. Die heeft niet gedacht: nu zal de Heere wel naar mij overkomen, want nu heb ik mezelf toch wel de weldaden waard gemaakt, en dat de Heere mij bezoeken zou. Nee, die man is een onwaardig schepsel in zichzelf gebleven. Straks lees je dat die drie mannen komen dat hij met zijn aangezicht ter aarde buigt. O, wat een kleine man, hé? Wat een kleine man is dat toch geweest. Hij heeft van zijn eigen niet groot gedacht. Nee, straks in het einde van dit kapittel dan zegt hij voortdurend: *ik onderwind mij tot den Heere te spreken, hoewel ik stof en als ben*. En welke conclusie trekken we daaruit vanmiddag? Dat hij met de genade niets geworden was, maar dat hij met zijn genade een kleine man geworden was, in zichzelf.

Daarna verscheen de Heere hem, staat er. De God des eeds en des verbonds. De Getrouwe en de Onveranderlijke. Wat een wonder, wat een wonder, mensen! Wij hebben hier een bewijs dat die man twee keer in een jaar een bezoek van de hemel heeft gekregen. Twee keer! Of, dat de Heere twee maal tegen hem gesproken heeft en dat de Heere twee maal zijn ziel liefelijk heeft omhelsd, en zijn hart getroost en zijn ziel versterkt heeft! Wie, wie zal het op de wereld onder Gods kinderen ontmoeten?

Twee keer in één jaar God te mogen ontmoeten! Je kan wel geloven, dat daar niet veel tussen heeft gelegen. O nee mensen, daar heeft niet veel tussen gelegen. Wat heeft die man zijn leven in de vreze Gods geweest! En wat heeft de Heere Zijn goedkeuring over dat leven gegeven. *Gij ontmoet den vrolijke en dien die Uwer gedenken op hun wegen.*

Daarna verscheen hem de Heere. Wat een verrassing voor die man! Nergens op gerekend en dan zo een hoog bezoek van de hemel! God Zelf met twee engelen! Het is om weg te zakken. Want een mens heeft alles verzondigd. Alles heeft hij verzondigd. Hij heeft alles verbeurd. En nu uit kracht van zijn diepe val in Adam kan een mens nooit meer zelf bij God terugkomen. Nooit meer. Dat hebben wijzelf afgesneden. Maar nu komt God tot Zijn volk. David zong in psalm 119: *Kom mij te hulp, mijn ziel die U verbeid.* Dat volk is om God verlegen. Dat volk hun hart gaat naar God uit. En nu verscheen de Heere hem aan de eikenbossen van Mamre.

Aan de eikenbossen van Mamre ?

Ja.

Dat is een bekend plaats.

Inderdaad, daar heb je gelijk in. Want er staat in Genesis 13 vers 18: *en Abraham sloeg zijn tent op en kwam wonen aan de eikenbossen die bij Hebron zijn. En hij bouwde den Heere een altaar.* Dat was dus een bekende plaats waar de Heere hem bij vernieuwing verscheen. Toen hij de eerste keer in zijn leven daar kwam, heeft Abraham daar een altaar gebouwd. Och ja mensen, Gods woord is zo rijk en dat is zo veel betekend. En wij moeten maar gedurig, als wij onze dwaasheid en blindheid willen erkennen, wij moeten maar gedurig zeggen: *Heere, leer mij toch eens lezen. Leer mij de Schrift toch eens lezen.*

Want er staat niet alleen dat hij een altaar bouwde. Maar er staat: *hij bouwde aldaar den Heere een altaar.*

Heb je wel eens overdacht wat dat betekent? Misschien nog nooit. Dan ben je net als ik. Want ik weet het ook niet. Maar er staat: dat hij *den Heere* een altaar bouwde. Daar te midden van de heidense volken. Die bouwde daar een altaar. Want die heidenen hadden ook allemaal een altaar. Die verheerlijkten ook een god. Maar Abraham, nadat God Zich aan hem geopenbaard had, kon met de godsdienst van die heidenen zichzelf niet meer verenigen natuurlijk. Dat was onmogelijk. Die godsdienst van die mensen was allemaal de dood.

Maar Abraham bouwde *den Heere* een altaar. Dat wil zeggen tot Zijn eer, tot Zijn lof. Dat is een bewijs dat zijn godsdienst de ware godsdienst was, dat hij de ware God diende. Hij bouwde *den Heere* een altaar. Dus als je later thuis nog eens leest in dat kapittel dan weet je wat de betekenis ervan is. En als dan je kinderen vragen wat betekent het woordje *den Heere* een altaar bouwen, dan kun je daar een verklaring van geven. Dat is de betekenis.

En nu is de Heere aan Abraham bij vernieuwing bij de eikenbossen van Mamre verschenen. Daar zijn voor Gods volk op deze wereld plaatsen die ze niet vergeten kunnen. Elke plaats waar ze God ontmoet hebben, blijft in de herinnering van dat volk leven. Als je in een huis gewoond hebt, of in een farm, (een boerderij) gewerkt hebt of in een schuur, wat het dan ook is mensen, dat geeft allemaal niks. Maar als er een plaats is waar je God ontmoet hebt, en je gaat er later nog eens voorbij, dan zeg je: Ja daar, daar heb ik wel eens voor God neer mogen liggen. Daar heeft de Heere tot mijn ziel gesproken. Daar heeft God met mij geworsteld. Daar heb ik al eens met den Heere

mogen worstelen. En daar heeft Hij mijn ziel liefelijk omhelsd. Daar heeft Hij mijn ziel verkwikt.

En nu verscheen de Heere Abraham weer bij de eikenbossen van Mamre. Daar staat in die tekst: *als hij in de deur der tent zat, toen de dag heet werd*. In de deur van de tent. Waarom zou die man niet in huis gezeten hebben? Waarom ging hij in de deur van de tent zitten? In het Oosten was het vanzelf veel warmer en veel heter dan dat het bij ons is. Als het in het Oosten ongeveer 9 of 10 uur 's ochtends was, dan gingen al de mensen uit het veld en van het land en gingen naar huis. En daar legden ze zichzelf neer. Daar gingen ze slapen en rusten. Maar toen ging Abraham, als de dag heet werd in de deur van de tent zitten. Hij stond niet en lag niet, maar hij zit daar. Hij zat in de deur van de tent. Nu weet je wel uit het Oude Testament dat het volk van Israël gastvrij moest zijn. Als er mensen voorbij kwamen, moesten ze aan die mensen vragen, of ze binnen wilden komen. Dan moesten ze gaan vragen, om daar een verblijf te hebben. Of om hen een maal eten te geven. Voor ons zijn zulke dingen vreemd. Maar het oude volk van Israël had de deur nooit dicht. De deur was altijd open bij die mensen. En nu zat Abraham in de deur van de tent. Sara zat in de tent. En Abraham in de deur van de tent.

Waarom zouden die mensen niet bij elkaar gezeten hebben? Man en vrouw behoren toch bij elkaar? Sara in de tent, en Abraham in de deur van de tent?

Er was een weinigje, niet alleen een weinigje, maar er was een strijd, geliefden. Er was een strijd. Abram die geloofde Gods Woord, wat God beloofd had. Sara kon het niet geloven. En nu zat Sara met al haar ellende in de tent. Ze kwamen er niet uit. Maar Abraham ging in de deur van de tent zitten. Daar zat hij de wachten en uit te kijken of God mocht komen. Dat was het verlangen van zijn ziel. Want hij kon van zichzelf ook niet uit de ellende komen. Maar hij was uitziende dat het eens gebeuren mocht wat er staat in Psalm 118:

*De Heer' is aan de spits getreden
Dergenen die mij hulpe bien.
Ik zal gered uit zwarigheden,
Mijn lust aan mijne haa'tren zien.*

Abram kon het zelf niet voor elkander krijgen. Abram kon zelf Sara niet overreden en overtuigen en inwinnen. Want bij Sara was het een onmogelijke zaak dat ze op haar leeftijd nog een zoon zou krijgen. Die ook als een vader van een groot volk gesteld zou worden. En dan kun je toch wel begrijpen, als de één gelooft en de ander zeer diep in het ongeloof zit, dat daar een moeilijke leven is. En laat nu een mens maar eens proberen om een ander te overreden, dat kan een mens niet. Daar moet God Zelf aan te pas komen. En nu wou Abram dat wel anders, dat kun je wel begrijpen. Maar die man had ook geen kracht tegen alles wat er tegenop kwam. En niet alleen dat die man met Sara zoveel te stellen had in verband met de vervulling van de belofte, maar - en dat was het ergste - Sara had bij Abram ook nog zoveel aanhang van binnen.

De duivel, die heeft nooit geen aanraking met de hemel. Waarom niet? De hemel is de heilige plaats waar God Zelf woont. Daar heeft hij geen toegang en daar krijgt hij geen contact. Maar de duivel heeft wel contact met ons hart omdat ons hart zo vol ellende is. En omdat alle zaden van de zonde in ons hart verborgen leven. Josafath kon wel zeggen: *in ons is geen kracht tegen die grote menigte die tegen ons opkomt; doch onze ogen zijn op U!*

Abram zat in de deur der tent toen de dag heet werd. Het was warm, zoals het in die oosterse landen kan zijn. Drukkend heet. Maar de apostel Petrus spreekt ook over de

hitte der vervolging en de hitte der verdrukking die over ons komt. En wat heeft die man gedreven naar de deur van de tent? Och geliefden, weet je hoe het bij Abram was?

Hetzelfde als bij de kerk in Psalm 130:

*Ik blijf den Heer' verwachten
Mijn ziel wacht ongestoord.
Ik hoop in al mijn klachten
Op Zijn onfeilbaar woord.*

En je moet denken, er lag nog wat anders ook in besloten. Er lag nog wat anders!

*'k Zal gedenken, hoe voor dezen
Ons de Heer' heeft hulp bewezen.*

God was al zo vaak overgekomen bij Abraham. Die had Zichzelf al zo menigmaal aan Abraham geopenbaard. Het was niet bij Abraham: gewend aan de ontwenning. O nee. Want het was nog niet zolang geleden, dat de Heere tegen hem gezegd had in het 17^e kapittel: *Ik ben God de Almachtige. Wandel voor Mijn aangezicht en zijt oprecht.* Wees voorzichtig dat je niet te veel op Sara bouwt. En dat je ze geen gehoor heeft in het ongelooft. Wees oprecht en blijf oprecht. En Abraham was verwaardigd dat hij aan de zijde Gods met alles vallen mocht.

En nu verscheen de Heere hem aan de eikenbossen van Mamre, als hij in de deur der tent zat, toen de dag heet werd. Toen werd het van binnen ook warm bij hem. En toen het van binnen in zo'n strijd gewikkeld werd, toen was zijn uitzien dat de Heere toch eens komen mocht. En dat de Heere hem Zelf een oplossing in zijn leven mocht geven. Daarom heb ik gezegd, in de tweede plaats:

2. Dat vernieuwde bezoek wat Abram kreeg was noodzakelijk.

Abraham was 99 jaar oud. Het was 24 jaar geleden dat God de belofte gegeven had van een zoon; *toen hij alleen was*, staat er *en Sara onvruchtbaar*. Geen kind in zicht. Menselijk alle hoop en alle verwachting ten enenmale afgesneden. Daarna verscheen hem de Heere. Toen hij in de deur der tent zat, toen de dag heet werd. Er kwam, hoewel het nog zo kortgeleden was, er kwam in het hart van Abraham een noodzakelijkheid. O, Abraham had zo'n uitzien naar gevoelige liefde! Er lag een zware last op Abraham zijn ziel gebonden. Er was een bijzondere nood. Want de tijd was kortbij dat de Heere Zijn belofte zou gaan vervullen. En hoe korter dat de vervulling van de belofte in zicht komt, hoe zwaarder dat de strijd inwendig wordt. Dat de duivel met al zijn pijlen de zielen van Gods volk tracht te wonden en te doorschieten. Abraham kon het met de belofte zelf niet meer stellen. Want de belofte komt wel van de Belover, maar de belofte is de beloofde zaak niet. En nu had hij de belofte gekregen, maar de Belover moest komen, om het bij vernieuwing weer waar te maken voor hem persoonlijk. Wij trachten in ons leven ook te werken met de belofte. En dat laat God net zo lang toe, geliefden, totdat de Heere het afsnijdt. En totdat Hij er zelf aan te pas komt in ons leven. Een mens zit altijd vol met zichzelf. Hij wil alles klaarmaken. Maar er staat in Psalm 118:

*'t Is beter als we om redding wensen,
Te vluchten tot des Heeren macht
Dan dat men ooit vertrouwt op mensen
Of zelfs van prinses hulp verwacht.*

En nu heeft Abraham geen pogingen aangewend om Sara tot het geloof te bewegen. Nee, daar heeft hij vanaf gezien, want daar was Abram ook mee omgevallen. Daar was hij in omgekomen. Maar er bleef niets anders over dan dat de Belover Zelf kwam,

en dat Die nog eens een keer voor hem ging vernieuwen, wat Hijzelf had gesproken. Met andere woorden, de Heere maakt plaats voor Zichzelf in de harten en in het leven van Gods gunstgenoten. En de Heere Zelf bindt de noodzakelijkheid van Zijn komst op hun hart. Hebt ge wel eens opgemerkt dat de beloften die God aan Zijn kerk geeft, dat die beloften gaan schreeuwen wanneer de tijd van de vervulling nadert? Dat is in het rijk der natuur hetzelfde geval, geliefden. Die moeder gaat verlangen en schreeuwen naar de tijd dat zij het kind dat ze draagt, op de wereld mag brengen. Dat er een einde aan komt. En zo is het nu ook met Gods kinderen. De Heere Zelf brengt door Zijn Geest dat volk in de nood. Waarom gebeurt er zo weinig in de kerk? Omdat er geen nood is! *Want op uw noodgeschrei deed Ik grote wonderen.* Een mens kan het nog wel eens zien liggen voor zichzelf en voor anderen, maar dat het weer overgaat. En dan is het precies als er staat in Jesaja 26: *Wij waren bevrucht, wij hadden de smarten, maar wij hebben niets dan wind gebaard; en wij deden het land geen behoudenis aan.* Het gaat weer over. En het word nog dodiger, meer dan het ooit geweest is. Dat komt er ook nog bij. Als het maar levendiger werd, en levendig bleef, maar het wordt zo dood vanbinnen als een steen, geliefden. Laat Gods volk het maar zeggen, uit de praktijk van hun leven. Dat er tijden komen dat ze zeggen: *ik weet het niet meer. Ik weet niet meer wat ik ervan moet denken.* Want er blijft zelfs geen zucht meer over. Vroeger was er zoveel nood en zoveel aandrang, maar ze wordt hoe langer hoe harder. En dan kun je zien, mensen, de noodzakelijkheid dat God Zijn volk in de nood brengt. Opdat ze ervaren zullen: *Die in de nood uw Redder is geweest.* En als ze nu nergens meer terecht kunnen, nergens meer, dán gaat God een weg openen. En dan komt Hijzelf en zegt: zie hier ben Ik! Zie hier ben Ik! Ik ben uw heil! Oh, wat was die Abraham toch gelukkig in de deur van zijn tent. En je kunt geloven, die man heeft niet naar beneden gekeken. Maar die man heeft naar Boven gekeken. Die heeft naar Boven gekeken. En vanbinnen is het geweest:

*'k Zucht daar kolk en afgrond loeit
Daar 't gedruis der wateren groeit.
Daar uw golven, daar uw baren
Mijn benauwde ziel vervaren.*

Als je vraagt: hoe is het vanbinnen geweest? O, dan kan ik het u gerust medelen, mensen. Dan heeft hij gezegd: "Heere, laat me toch niet langer zitten. Laat mij niet langer alleen zitten, maar kom, kom nog eens; kom mijn ziel nog eens vervullen. O God, verblijdt mij nog eens door Uw daden. Dat ik het geruis van Uw voetstappen nog eens mag horen. En het geruis in de toppen van de moerbeziënbomen. O, dat U aan mij wilde gedenken om mijn ziel te vertroosten en om mijn hart te versterken. Opdat ik ook in dat geloof versterkt mag worden"; waarvan de kerk gezongen heeft in Psalm 105, het 5^e vers:

*God zal Zijn waarheid nimmer krenken
Maar eeuwig Zijn verbond gedenken.
Zijn woord wordt altoos trouw volbracht
Tot in het duizendste geslacht
't Verbond met Abraham Zijn vrind
Bevestigt Hij van kind tot kind.*

Toepassing

Een vernieuwd bezoek van de God des Eeds en des Verbonds aan Abraham. Ten eerste een verrassend en ten tweede een noodzakelijk bezoek.

3. En nu in de derde plaats, tot versterking van het geloof.

Abraham had in de wedergeboorte geloof van God gekregen, zoals elk kind van God dat krijgt. Abraham had bewustheid voor zijn ziel dat hij door het geloof met Christus verenigd was. Want hij heeft de Tweede Persoon leren kennen met medeweten voor zichzelf. Er staat van geschreven: *dat hij verlangd heeft om de dag van Christus te zien, en hij heeft hem gezien, gevende God de eer.* En nu had hij ook geloof gekregen in betrekking tot de komst van Christus, Die uit zijn zoon geboren zou worden. Want in uw Zaad, dat is in Christus, zullen alle geslachten der aarde gezegend worden. Maar in het geloof zelf is nooit geen twijfel. Nooit. Het geloof is een werk van God de Heilige Geest, daar kan geen twijfel bijkomen. Maar in de gelovige, in een gelovige wél; dat is wat anders, dat is net als eb en vloed. Dat gaat op en neer. En het werk Gods is aan twijfelingen en aan slingeren onderworpen. Soms dan geloven ze. Ja, soms is het geloof zo sterk dat David zegt: *De Heere is mijn Licht en mijn Heil; voor wien zou ik vrezen? Ofschoon een oorlog tegen mij opstond, ik zou niet vervaard zijn.* Maar het andere ogenblik dan zeggen ze vanbinnen: *wat zal ik nog langer op den Heere wachten?* En het andere ogenblik worden ze vanbinnen overrompeld. In één en dezelfde dag zó een groot verschil; dat is niet om zeggen, mensen. Op één en dezelfde dag. Weet je hoe dat komt? Omdat wij niets in onze eigen hand hebben. Wij moeten maar leven van hetgeen wij krijgen. En we kunnen ons ook niet helpen met hetgeen wat achter ons ligt. Dat probeert een mens wel. Gedurig. Maar het gaat niet. Dat snijdt God af, opdat we Hem nodig krijgen. En nu is er niets minder nodig tot versterking dan dat God Zelf komt en dat God tot Zijn volk spreekt. En dat Hij de belofte weer eens vernieuwd en weer verlevendigd. Dat Hij er weer eens licht over heeft. Opdat de mens weer houvast aan Hem krijgt. En dat het weer gemakkelijk wordt om te geloven. Ja dat alle twijfel van niet te kunnen geloven, door God uit het hart wordt weggenomen. Dat gebeurt als God komt. De dichter zegt in Psalm 116: *toen ik geloofd heb, sprak ik.* Maar toen hij niet geloofde toen waren alle mensen leugenaars. Zelfs Samuël. Heb je er wel eens over gedacht? Toen is zelfs Samuël voor David nog een leugenaar geworden. En Samuël die had David uit een hoorn tot koning gezalfd! Maar als hij zei: *alle mensen zijn leugenaars*, dan betekent dat, dat Samuël er ook een van was. Je zou zeggen: hoe is het mogelijk?

En dan moet je rekenen, Abrahams vrouw zat in de tent en Abraham zat in de deur van de tent, dus ze zijn niet kort bij elkander geweest, wat dat betreft. Abraham dacht: ik zal er maar vandaan gaan. En de meeste reden dat hij er vandaar gegaan is, is opdat hij vanbinnen zo geplaagd werd. Kun je het begrijpen? Kun je het volgen? Omdat hij vanbinnen zo geplaagd werd.

Je leest van Job dat die vrouw zei: *zegen God en sterf!* En Job had er maar één, maar anderen zijn er die hebben wel 10 of 20 van die vrouwen vanbinnen. En het is net als met de verspieters, er waren er 12 maar er 10 ervan waren verkeerd en die 2 waren oprecht. En dat is nu het beeld van wat er in je hart zit. Als er genade in je hart mag wezen, dan wordt dat vergeleken bij die twee, maar al dat andere dat zijn die tien. En dat duurt net zolang als je leeft. Want je zou het er uitrukken. Ja. Ik zou weer al te veel gaan zeggen. Je zou het er uit willen slaan. Je zou zeggen, dan ben ik er eens vanaf. Nee mensen, dat gaat niet. Ze blijven maar leven. De Heere zei tegen Zijn volk: *allengskens zal Ik ze ombrengen, allengskens.* En wij zouden wel graag willen dat het vandaag helemaal gebeurde. Dat zij allen opgeruimd werden, heel dat gespuis. Dat ongelooft en die twijfel en dat verdacht houden van God. En dan die kleine gedachten van de Heere! Heeft God het dan wel eens ooit verkeerd gedaan? Is er al eens ooit één keer een woord van al de goede woorden die God gesproken heeft op de aarde gevallen? Nooit. En toch maar dat wantrouwen van God. En God maar verdenken. De

Heere Jezus heeft Zijn Vader nooit verdacht. Nooit. Maar die was de waarachtige God en het eeuwige Leven. *Op U ben ik geworpen van de baarmoeder af aan. Op U heb ik vertrouwd liggende aan mijner moeders borsten.* Zo spreekt de Heere Jezus in Psalm 22.

En nu zat Abraham in de deur van de tent *toen de dag heet werd.* En dan zie je daarin ook - vanmiddag gaan we daar niet verder op in, misschien dat we bij een andere gelegenheid nog wel eens verder over dat kapittel kunnen handelen, als God het geeft - maar dan zie je daarin mensen, dat God Zijn volk niet laat verzocht worden boven vermogen. En dat er ÉÉN geweest is Die uitgeroepen heeft: *O dodelijk uur; wat hitte doet mij branden.* En dat was Christus in de staat van Zijn vernedering onder de toorn, onder de gramschap Gods. En dat voor Zijn kerk en voor Zijn volk. O, de Heere Jezus kon in de deur van Zijn tent niet gaan zitten, voordat Hij stierf op Golgotha. Maar die zat in de oorden van de Godsverlating, waar Hij uitgeschreeuwd heeft: *Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?* En als die Borg dat niet gedaan had, dan had Abrahams nooit in de deur van zijn tent kunnen zitten. Maar er was voor Abraham een opening: *kom Heere Jezus, ja komt haastelijk.*

En wat heeft de Heere zijn ziel bemoedigd! En wat heeft de Heere zijn ziel vertroost! Wat is het geloof versterkt geworden, en wat is de hoop verlevendigd! Wat heeft hij daar in dat 18^e kapittel een houvast aan zijn God gekregen, bij vernieuwing. Want als de Heere komt, ... weet je wat Hij dan doet? Ze zeggen wel eens: *dan brengt Hij alles mee.* Ja, dat is waar, hoor. Dat is de waarheid. Maar Hij neemt óók alles mee, Hij neemt alles weg wat van jouw, wat van ons is. Want nu kan Hij wel alles geven, maar als Hij ook niet alles nam wat ik heb, dan kwam ik nog niet veel verder. Maar nu neemt Hij alles weg. *Hij neemt het eerste weg, om het tweede te stellen.* Och, Hij maakt een vlak veld voor Zijn volk. *Die door de vlakke velden rijdt, Zijn Naam is Heere der Heren.*

Als hij in de deur van zijn tent zat. Och mensen, zit je ook wel eens in de deur van je tent? Zit je daar wel eens te kijken naar de blauwe hemel? En denk je dan wel eens: *o God, kom toch eens ? O God, kom toch eens ? O God, laat me toch niet weg zakken, laat mij toch niet wegzinken, maar verander mijn geklag. Laat Uw woord mij gunstig onderschragen.*

Och, gemeente, God Die is er nog! God Die leeft nog! Zijn woord is nog in het midden van ons. En hij zegt het nog: *roept Mij aan in den dag der benauwdheid, Ik zal er u uithelpen, en gij zult mij eren.* En als je nu last hebt van ongeloof, en als je nu last hebt van vloeken, en als je last hebt van de tergingen, en als je last hebt van bestrijdingen, en als je last hebt van de duivel, en als je last hebt van je eigen, en last van de zonden, ... ga dan maar met Abraham naar de deur van je tent. Uitzierende, of God eens komen mocht. Want, we zijn er mee begonnen vanmiddag, *want Uw komst alleen is het die mijn heil volmaken kan.* Ik zie het nergens anders, maar dit alleen:

*Vertroost mijn ziel in haar gewezen
En zeg haar: 'K ben uw heil alleen.*

O, wat zou het toch groot zijn in de gemeente als God eens kwam, als God eens kwam! Als God de bediening van Zijn woord nog eens zegenen mocht! Maar weet je wat het in onze dagen wel is? Wel een bediening van de gaven en de talenten, maar de bediening van Gods Geest is zover weg; die is zover weg. Och Noordenwind, och Zuidenwind kom, doorwaai Mijn hof dat zijn specerijen nog eens uit mochten vloeien. En dat God de wonderen van Zijn genade nog eens verheerlijken mocht, in de

waarachtige bekering van zondaren. En dat ook deze dag een getuige ervan zijn mocht. Och, als de Heere nog eens kwam werken, door Zijn eeuwige Geest, tot de vreze van Zijn driemaal heilige Naam! En dat er velen in Sion geboren mochten worden. Och, de Heere geeft des Geestes nog over. Er is bij God geen gebrek en geen tekort, mensen. Nee, er is een eeuwige volheid bij Hem. En Hij is nog net zo gewillig om je te bekeren als dat Hij Adam en Eva bekeerd heeft. En Hij heeft nog dezelfde kracht en hetzelfde vermogen wat Hij aan Manasse besteedt heeft en aan Saulus. En aan allen die het deelachtig geworden zijn.

Zoek de Heere en leef! Verwacht het van Hem, de nooit beschamende Rotssteen wiens werk volkomen is. O, wat zouden we toch een ander leven hebben. Want de wereld is allemaal verdriet, en allemaal bitterheid, en allemaal ellende. De ene dag na de andere. En verwacht er maar niets anders van ook. Want het zal nooit anders worden. *Het uitnemendste*, zegt Mozes, - dat is het beste - *dat is moeite en verdriet*. De Heere gedenke nog naar de oneindige rijkdom van Zijn Goddelijke genade.

En Hij mocht Zijn volk eens verkwikken in dezelfde weg als Abraham om hem te verrassen vanwege de noodzakelijkheid en om hun geloof te versterken. Dat geloof dat wat God begonnen heeft, dat Hij dat ook voleindigen zal tot op de dag van Jezus Christus.

En volk van God, ik heb drie, vier dingen nog te zeggen tegen je, vanmiddag. En dan gaan we eindigen. En dan hoop ik dat God zelf *amen* zegt in je hart.

Ten eerste. De duivel zal de strijd nooit winnen.

Ten tweede. Het ongeloof zal nooit zegevieren.

Ten derde. God zal Zijn volk nooit beschamen en nooit vergeten de hoop van Zijn ellendigen.

En tenslotte, de Heere zal Zichzelf een heerlijke Naam maken, opdat zijn Naam eeuwig de eer zal ontvangen. Amen.

Dankgebed

Heere, Gij mocht dat enkele woord nog willen zegenen en heiligen en toepassen tot lering en bekering. Och, dat het mocht zijn tot bemoediging, tot vertroosting, tot versterking van dat zo menigmaal bestreden volk. Tot blijdschap van hun hart in dit Mesech der ellende en door de woestijn van dit leven. Heere, verblijd ons verder ook in deze avond als we nog samen hopen te komen. Geef nog lust en opgewektheid en liefde, onder jong en oud, klein en groot. En dat we ons vermaak in Uw huis en Uw inzetting mogen vinden.

Gedenk ook die oude vader, die weer teruggekomen is uit het oude vaderland. Wil hem verder in Uw gunst in zijn ouderdom sterken. Anderen gedenkende, die zullen gaan in de volgende week. Gedenk des ontfermens, met degenen die er reeds zijn.

En wat naar het ziekenhuis moet om geopereerd te worden, och gedenk nog des ontfermens, in alle weg en pad, met ons en onze kinderen, om het bloed des eeuwigen Verbonds. Dat Uw Naam om onzentwille nooit gelasterd, maar veeleer geëerd en geprezen worde. En dat we met de vreze Gods bedeed mochten worden, om Jezus' wil. Amen.

Psalm 47 het 4^e vers en misschien het 5e vers. Inmiddels wordt er gecollecteerd voor de school.

Ontvang nu de zegen des Heeren.

*De Heere zegene u en Hij behoede u.
De Heere doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig.
De Heere verheffe Zijn aanschijn over u en geve u vrede.
Amen.*

2. Smaken dat de Heere goed is

Zondagmiddag Grand-Rapids

Zingen Psalm 89:19
 Lezen: 12 Geloofsartikelen
 Kolossenzen 2
 Psalm 119: 17 en 18
 Psalm 86:6
 Psalm 68:14

Onze hulp is in Naam des Heeren Die hemel en aarde gemaakt heeft.

Genade, vrede en barmhartigheid worde u allen geschonken en in de voortgang vermenigvuldigd van God den Vader en Christus Jezus den Heere, in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen

Zoeken wij nu tezamen het aangezicht des Heeren.

Heere, Ge bracht ons in uw lankmoedigheid, die zo lang is, aan de middag van deze heilige sabbatdag bij vernieuwing nog samen aan de plaats des gebeds. Het leven is een damp en de dood wenkt ieder uur. We hebben het in de dag van gisteren nog aanschouwd. Afgesneden uit het land der levenden en eeuwigheid geworden, zonder dat er een besef van was. Totaal bewusteloos. En in de eeuwigheid terechtgekomen waar nooit geen einde meer aan is en nooit komen zal. En nu hebben wij geen verstand van God en Goddelijke zaken. Wij zijn dwaas in ons verstand. Wij zijn vervreemd van het leven dat uit God is. Och, dat we beseffen mochten krijgen. En wanneer dat plaats zal hebben, dan zullen we niet één keer maar vele malen moeten zeggen: o God, was ik maar nooit geboren! Had ik maar nooit het levenslicht aanschouwd.

Maar dat er nu nog een tijd in ons leven mag aanbreken dat we zouden zeggen dat we geboren werden, om wedergeboren te worden tot een levende hoop, door de opstanding van Christus Jezus uit de doden. Dat evangelie van vrije genade, want er is bij God geen aanneming des persoons. U raapt maar op die U wilt en u gaat voorbij die in het boek des levens des Lams niet zijn opgetekend. En niemand kan Uw hand afslaan en zeggen: wat doet Gij? O, leer ons onder de soevereiniteit Gods bukken. En wil daartoe in deze middag de bediening van Uw woord niet alleen openen, maar dat Gij het gezegend mocht worden voor jong en oud, klein en groot. Ook waar Uw woord in deze middag, van een van onze ontslapen leraars, noch voorgelezen zal worden en dat wij nog krachten mogen krijgen om een enkel woord uit te brengen.

Gij hebt in deze morgen het sacrament nog gegeven onder ons. Het sacrament van het Heilig Avondmaal, waarin Gij bij brood en de beker aan Uw kerk verzekering gedaan hebt, van het leven wat nooit zal sterven. Van het leven dat nooit vernietigd kan

worden en zal worden. Want die in den Zoon gelooft, heeft het eeuwige leven. Laat het ook in deze middag nog tot een zegen en tot een winst zijn voor onze arme zielen.

Het is misschien ook wel de laatste sabbatdag, en eer dat het avond is kan het ook voor ons eeuwigheid zijn. Leer ons uit genade onze dagen tellen om een wijs hart te bekomen. En om met al de roepstemmen die U gedurig doet zijn winst mee te doen voor die ontzaglijke eeuwigheid.

Wil nog wonen en werken onder de gezinnen, onder ouders en kinderen. U weet welke droeve tijden dat we beleven. Geen besef, geen ontzag, geen eerbied, helemaal niets meer. Het zinkt alles zomaar weg in een van Godverzakende en Godverloochenende wereld. In een wereld die met alles de spot drijft. Uw dag wordt niet meer geacht. En het zou geen wonder zijn als we met Sodom en Gomorra in de vlammen straks opgingen. En dat er straks geen zuigeling meer te vinden was. Het zou kunnen, want Gij wordt de zonde zat en de godsdienst zat. Maar wil die rechte godsdienst geven om een verloren mens voor God te worden en te blijven, want de zondaars worden alleen maar gezaligd.

Wil Uw knechten aangorden met kracht uit de hoogte. In zichzelf zijn ze zo onbekwaam, dat ze voelen dat ze geen woord meer voort kunnen brengen. Tenzij dat het hen van de hemelen gegeven zij. Dat U het aantal nog wil vermeerderen. Dat U nog op wilde staan met goedgunstige gedachten. Dat er in de toekomst nog eens een wolkje als van eens mans hand gevonden mocht worden, als in de dagen van de profeet Elia.

Gedenk aan al de zieken, aan al de kranken. Dat kind dat vanmiddag weer thuis mocht komen nadat het zo verbrand was. Dat de ouders met de weldaad in U mochten eindigen. En dat er een brand in hun hart mocht gegeven worden zoals eenmaal bij de Emmaüsgangers. Dat is een brand ten eeuwigen leven. Een moeder die geopereerd was aan haar ogen en vanmiddag weer met ons mocht zijn aan de plaats des gebeds. U hebt het alles nog zo wel willen maken. Och, dat ook zij vernederd mocht worden onder Uw krachtige hand. En dat het nog wat na mag laten wat de eeuwigheid zal verduren. Gedenk aan al de anderen die nog in het ziekenhuis zijn. Verleng het leven van die man en vader, opdat hij in de kracht van het leven niet weggerukt zou worden, maar dat U nog bemoeienissen met hem mocht maken. Wil alle weduwen en wezen en weduwnaars sterken in d'r eenzaam leven en in hun moeitenvol leven. Zoals we ook in de dag van gisteren van die vrouw gehoord hebben, die het uitgeschreeuwd heeft in het ziekenhuis: alleen, alleen. Maar och, om die God eens tot haar deel te krijgen, Die nooit sterft, die gisteren en heden en tot in der eeuwigheid Dezelfde is. Met U, o eeuwige Vader, Zoon en Heilige Geest kunnen we leven, kunnen we sterven, kunnen we overal door en overal heen.

Land en volk in al de Godsverlating en Godsverzaking, och zouden we het aan U nog mogen opdragen? Of zouden we leven in de tijd dat Ge gezegd heb: al zouden Job en Samuël staan voor Mijn aangezicht, Ik zal u niet horen? Gedenk in den toorn des ontfermens. Verkwik Uw erfdeel in deze middag. Breng terecht al wat verkeerd is en bekeer nog wat van God vervreemd is, en doe boven bidden en verwachting aan ellendigen nog wèl. Gij hebt toch ellendigen dat land; Bereid door Uw sterke hand; O, vriendelijk Ontfermer.

Gedenk die vrouw in haar verdriet, ondersteun, bewaar nog voor wanhoop en legt het aan hun hart. En doe boven bidden en verwachting. In de verzoening van al onze misdaden om Christus' wil. Amen

We zingen van Psalm 119 vers 17 en 18

Geliefden.

Wij hebben daar samen gezongen uit Psalm 119 hoe afhankelijk dat de kerk is, maar ook hoe afhankelijk dat de kerk blijft. En dat ze meer en meer die afhankelijkheid van God moeten inleven. Er staat in Psalm 105 van de kinderen Israëls: *ze werden dagelijks begenadigd, met manna, hemels brood verzadigd*. En nu was dat voor die mensen niet zo gemakkelijk, om elke dag buiten de deur te gaan. Ze waren wel genegen om gedurig zóveel te vergaderen en te verzamelen, dat ze eens een enkele dag in hun stoel konden blijven zitten. Ja. Maar als ze een dag wachten om het opnieuw op te rapen, als ze een dag thuis bleven, dan kropen er de wormen uit. En om in leven te blijven moesten die mensen weer de deur uit.

De weg Gods, om dat maar in korte woorden te zeggen, de weg die God met Zijn kerk op de wereld houdt, dat is heel en al tegen vlees en bloed in. Het zijn wegen die wij niet begeren. Het zijn wegen waar we onszelf tegen verzetten. Het zijn wegen waarin de natuurlijke vijandschap van de mens zich komt te openbaren. Totdat er in ons leven ogenblikken zullen aanbreken dat we God gaan bedanken dat Hij het zó doet en dat Hij het zo blijft doen. Want we leren in ons leven, geliefden, dat God zelfs na ontvangen genade, wegen moet openen om God nodig te houden.

In deze morgen is onder ons dat heilig sacrament nog bediend geworden. En vele zullen wel opgemerkt hebben, hetgeen we gevraagd hebben bij het begin van ons samenzijn vanmorgen, dat de Heere het nog geven mocht dat het een *heilig* avondmaal blijft. Want over het algemeen is het maar een party, hoor. Ja. Een party. En waar zal het einde zijn, voordat Christus op de wolken komt? ... Daar er meer en meer stemmen opgaan dat ook kinderen toegelaten zullen worden, omdat ze ook tot het verbond behoren. En dat zal wel doorgang hebben. Ja. Wat een tijd, wat een tijd, mensen. Het is om er bang van te worden.

Toen die heer des huizes waarvan je leest in Matthéüs 22, daar binnenstapte en daar die man zag zitten zonder bruiloftskleed, werd hij aangesproken. En dan staat er van die man dat hij verstomde. Maar, over het algemeen, ... alles gaat door. Dat is omdat God Zijn hand meer en meer van ons gaat aftrekken. En dan laat God die mens gaan. Wat een ontzettende toestand! Maar och gemeente, houdt het maar in gedachten wat de profeet zegt bij Jeremia, het 31^e kapittel, *met gewezen en met smeking zal ik ze voeren*. En dat zal gekend moeten worden en dat zal geoeffend moeten worden; en anders is alles van de duivel.

Je zal misschien zeggen: het is allemaal kras uitgedrukt. Maar we hebben gistermiddag voor een uur daar in dat hospitaal gezeten, bij die stervende man, en dan die eeuwigheid, die eeuwigheid.... Die man heeft zichzelf nooit wat toegeëigend, nee; onderworpen aan de waarheid. We hebben die man nooit anders gekend. Maar hij wist ook dat hij daar niet bij sterven kon. En die vrouw weet dat ook. Die weet dat ook, al is het uit consciëntie en uit kracht van opvoeding.

Straks wordt het voor ons ook sterven. Heb je je laatste wil al laten maken? Neen? Ik zal het vanmiddag eens anders zeggen. Heb je zelf al een laatste wil gemaakt? Heb je op een papiertje sommige dingen opgeschreven? Opdat je, als je straks onverwachts weggerukt wordt uit dit leven, dat je man, of je vrouw, of dat je kinderen dat lezen kunnen? hoe het van binnen was en is? Ik dacht van de week, ik moest maar een paar zinnen op gaan schrijven, want we zijn ook aan het eind van ons leven. Het is aan de avond, en de dag is gedaald.

Wij gaan daar verder niet over handelen vanmiddag, maar we hebben nog een weinig lust om vanmiddag te vervolgen wat we vanmorgen begonnen zijn. Uit psalm 34, het 9e vers.

Psalm 34 vers 9: ***Smaakt en ziet, dat de Heere goed is. Welgelukzalig is man die op Hem vertrouwt.*** Tot zover.

In deze Psalm hebben we 3 stukjes:

1. smaakt en
2. ziet en
3. vertrouwt.

1. Smaakt

David heeft in Psalm 34 behoefte gehad om zichzelf en de kerk Gods op te wekken. Want in deze Psalm hebben wij geen bijzondere vermaning, zoals onze beide verklaarders zeggen, maar wij hebben hier een bemoedigende aanspraak die in deze woorden voor de kerk Gods opgesloten ligt. Vaak moet die kerk vermaand worden. Christus schreef aan de kerk in Eféze: "Dit heb ik tegen u dat ge uw eerste liefde verlaten hebt." En daar zijn zoveel vermaningen die in Gods woord voor de kerk werden opgetekend. Want, je moet het maar geloven mensen, en niet tegenspreken, maar een dwaas verstaat het niet en een onvernuftig mens weet er niet van. Onthoud dat maar. Tegenwoordig heb je de kerk vol met mensen die het allemaal weten, en heel precies weten. Het zou gelukkig wezen, als een mens eens niks meer wist. Het zou gelukkig wezen. Ja. Wij hebben vanmiddag gezongen:

*Leer mij, o Heer', den weg door U bepaald,
Dan zal ik dien ten einde toe bewaren.*

En Gods kinderen blijven leerlingen van Christus zolang als ze hier op de wereld wonen.

David, zoals we vanmorgen opgemerkt hebben met een paar woorden, die heeft met al zijn genade zichzelf geopenbaard als een genadeloos mens. Ja. Je zou zeggen: hoe kan dat nou? Een begenadigd mens en dan zichzelf openbaren als een onbegenadigde? Misschien zijn er geen vijf in Grand Rapids die het begrijpen. Werkelijk, hoor! Werkelijk. Want wie kan dat nu begrijpen? Wie kan dat begrijpen, mensen? Zulke uitdrukkingen.

Die man heeft tijd gehad dat hij zo verzekerd was van de genade die God aan zijn ziel verheerlijkt had. Want die man heeft die 13 jaar toen hij gezalfd was, maar nog geen koning was, in die 13 jaar heeft die man gedurig die zalfolie geroken die Samuël op zijn hoofd had uitgestort. Maar, het is ook anders geweest. Hij heeft ook dagen gehad dat hij zei: een *der dagen zal ik door de hand van Saul omkomen*. Die man heeft ook in zijn leven een tijd gehad dat het zó donker was, dat hij zelfs niet meer geloofde dat er een God was.

Er zijn voor Gods kinderen hier in de wereld ogenblikken dat ze blij zijn dat er een God is. Ze kunnen je bij de plaatsen brengen en bij de tijd dat dát gebeurd is. O Ja. En dan hebben ze daar wel eens van gezongen: 'Geen leed zal het ooit uit mijn geheugen wissen'. Maar, dat is niet elke dag. Nee, dat is niet elke dag, mensen.

Er kan een tijd komen in ons leven, dat het is alsof er geen God meer is. Er zijn tijden, dat ze persoonlijk, - let nu wel wat ik ga zeggen - dat ze persoonlijk in zulke banden zijn voor hun ziel, dat ze niet meer geloven dat God nog kracht genoeg bezit om hen te verlossen uit de banden en ellende. David heeft ook eens gezegd: 'Dacht ik hoe God anders helpt, mijne ziel werd overstelpt'. En dat ze wel geloven voor een ander, dat Hij

dat kan doen en zal doen, maar voor zichzelf... Want het wordt in ons leven, geliefden, een persoonlijke zaak. En daar staat nog wat in dat woord van God, dat God een afgesneden zaak op de aarde doen zal. Een afgesneden zaak.

En nu was David bij koning Achis gekomen. Och ja, altijd maar bij God weglopen, altijd weglopen, mensen. David had heel geen boodschap bij Achis, in dat vreemde land. Nee. Maar hij was weggelopen. En God laat Zijn lievelingen vastlopen. Dat is ook liefde. En David heeft moeten leren dat hij zonder God en buiten God geen voet kon verzetten. Onthoud dat maar. Niet kunnen geloven, niet kunnen bidden, niet kunnen vragen.

En als ze in zo'n toestand leven dan komt de duivel er ook op af. En als je op de zeef van de duivel komt, waar kom je dan? Ik hoop dat je het allemaal begrijpen kan wat ik nu ga zeggen. Op een zeef blijft het kaf liggen, maar het koren gaat er door. Het koren gaat er door, hoor. Nee, dat zal niet gebeuren dat ze afvallen. Want er is er Een Die tegen Petrus heeft gezegd: *Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude*. Maar voor onze waarneming zal al het koren er óók op blijven liggen. En als dat kaf overblijft, mensen, er staat van in de waarheid: *dat zal met onuitblusselijk vuur verbrand worden*. Dus dat is, wat voor dat volk overblijft in de waarneming van zichzelf. Blijft dat zo? Nee, dat blijft niet zo. Want dat volk ligt in de eeuwige liefde Gods verklaard. Dat volk ligt in de voorbede van Christus. Dat volk ligt onder de bewerking van God de Heilige Geest. En die Heilige Geest, die op het Pinksterfeest uitgestort is, Wiens werk is het om Christus te verheerlijken in het hart van Zijn uitverkorenen. En dat heeft David ook ervaren. Die koning Achis zei: *heb ik aan razenden gebrek? Je moet hem maar wegsturen*. Als die soldaten die daar waren, hun zin hadden gekregen, dat hadden ze allemaal David doodgestoken. En dan was zijn leven geëindigd. Ja, daar moet je toch niet over denken. Maar die koning, - want de Heere heeft alle harten in Zijn hand, en Hij neigt die als waterbeken, tot alles waartoe Hij wil, - die koning zei: *laat hem maar gaan. Laat hem maar gaan*. Ja. Weet je wat zo'n wonder was? Dat God met hem mee ging.

Want God was aan mijn zij,

Hij ondersteunde mij,

In 't leed dat mij genaakte.

En toen heeft die man tot God mogen roepen. Niet tot een onbekende God. Nee, maar hij heeft tot God mogen roepen uit de diepte der ellende. En heeft op Hem betrouwd en God heeft hem verhoord. En David is op de rechte plaats terechtgekomen. En waar was dat? Wat was de rechte plaats? Een bekeerde man? Een koning? Nee, mensen, nee. *Deze ellendige riep*. Daar is die man voor naar Achis gemoeten om een ellendige voor God te worden. Een ellendeling. Ja, daar kun je wel een versje op zingen, hé? Wat dan ?

Heilig zijn, o God, Uw wegen.

Niemand spreek Uw hoogheid tegen.

Wie, wie is een God als Gij?

Groot van macht en heerschappij.

Als je nu toch je zever in je baard laat lopen, en met je handen gaat krappen aan de deur van de koning, dan ben je toch wel een ellendeling voor God geworden. ... *O God, wat zij in Uw wegen toch diep!* Maar, ze gaan Gods weg kussen. O ja. Ze worden blij met God. Niet met zichzelf, dat kan nooit meer mensen, nooit meer. En de minste zondige begeerte die er opdoet in hun hart om God uit de weg te zetten, en het bloed van Christus onrein te achten, daar komt God ons in tegen. En dan worden wij een ellendeling. Ja. Wij zingen in Psalm 68:

*Gij hebt ellendigen dat land,
Bereidt door Uwe sterke hand,
O Israëls Ontfermer.*

En nu nog een klein puntje, en dan gaan we nog een beetje verder, als we kunnen. Ik heb in de waarheid gelezen van een vrouw die aan de Heere Jezus om Jezus ging vragen. Heb je dat ook wel eens gedaan? Wie was die vrouw? Mmm? Dat was Maria Magdalena. Die gaat aan de Heere Jezus om Jezus vragen. Ja. Daar ziet ze die man staan, ze dacht dat het de hovenier was. Ja, ze dacht dat het de hovenier was, hé. En zij zegt: *als gij hem weggedragen hebt, zeg het dan*. Dan zal ik Hem wegnemen, want ik moet Hem hebben. Ja, er liggen wat diepten in de waarheid, mensen. Er liggen wat diepten. Daar is geen einde van. Maar, gemeente, onthoud het je levenlang maar: het is voor de wijzen en voor de verstandigen verborgen, maar het wordt de kinderkens geopenbaard. Ja, Vader, want alzo is geweest het welbehagen voor U. En dan komt dat volk in de soevereiniteit Gods terecht.

2. Ziet, dat de Heere goed is

Smaakt en ziet, dat de Heere goed is. Welgelukzalig is de man die op Hem vertrouwt.

En nu hebben we vanmorgen opgemerkt: smaakt, dat staat voorop. En *ziet*, dat is er aan verbonden, *en vertrouwt* dat is het einde ervan. Dus drie stukjes. Je weet, Smytegelt die zegt: ik zal je eens drie stukjes geven, hé? Of vier stukjes. Dat zegt die man altijd in zijn preken. En nu die drie stukjes die we een Psalm 34 hebben, in het 9e versje, dat is: *smaakt en ziet en vertrouwt*. Het leven van Gods volk ligt niet in hun verstand, maar dat leven ligt in hun hart. Daarom, de waarheid moet verklaard worden, maar de bevinding der heiligen die mag niet achterwege blijven.

Want David en Paulus, en al die andere mensen, zijn mannen geweest die hebben twee dingen geweten. Twee dingen. Och, alstublieft, onthoud het toch eens. En als je het niet onthouden kunt, schrijft het thuis eens op een papiertje. Och, schrijft het eens op! In de eerste plaats hebben ze geweten, hier David ook, *hoe het gaat en waarin het bestaat*. Dat hebben ze geweten.

*Want het heilgeheim wordt aan Zijn vrinden,
naar Zijn vreeverbond getoond.*

En daarom:

*d' Ogen houdt mijn stil gemoed,
Opwaarts om op God te letten.
Hij die trouw is zal mijn voet,
Voeren uit der bozen netten.*

Gods volk krijgt wat te smaken van Gods goedheid. Naar Gods recht, gemeente, dan moet God een mens verdoemen en dan moet God een mens verwerpen, van dag tot dag. Er is niet een ogenblikje dat we voor God kunnen bestaan in ons leven. Elke avond, elke avond: *"En treedt niet in het gericht met Uw knecht."* En elke morgen: *"Zo Gij de ongerechtigheid gadeslaat, wie zal bestaan?"* Dat is elke morgen en elke avond zo. En dat wisselt elkaar maar gedurig af. Omdat we voor God een ellendig mens moeten blijven! Een ellendig mens moeten blijven.

Jaren geleden toen we in het Westen consulent waren, hebben wij daar ook eens avondmaal gehouden. Toen waren er nog verschillenden van Gods volk daar. Die zijn nu voor de troon. En wat eigenlijk nooit gebeurd, want dat is ons niet toevertrouwd, mensen – ten minste mij niet; het is mij niet toevertrouwd, misschien jullie, maar mij heel niet; soms eens een keer op een dag, als je eens een beetje opening krijgt, soms eens een ogenblikje voor één keer, dat God de deur eens opendoet - maar het was 's

morgens en het was 's middags, en zelfs was er 's avonds nog wat van de Geest. En die mensen waar wij logeerden, boerenmensen, die vroegen om nog een beetje op te blijven 's avonds na de kerk en nog een beetje thee of koffie te drinken. Ik zei tegen die vrouw: *nee, als je het niet kwalijk neemt dan gaan we maar veel liever ineens naar de kamer waar we moeten slapen. Want ik heb behoefte om alleen te zijn.* Ja. En dan zegt de Heere tegen David: - dat kwam zo in mijn gedachten 's avonds, 's nachts - dan zegt de Heere tegen David: 'het is goed dat het in je hart geweest is, maar je zoon die uit je lendenen voort zal opkomen die zal de tempel bouwen.' Och, ik zie nog in mijn gedachten die trap waar ik op ging naar boven, naar de slaapkamer. Ik zie het nog voor mijn ogen. En in die enkele stappen dat we naar boven gingen, daar kwamen de gruwelijkste, de goddelooste, de ellendigste gedachten in mijn hart. Verschrikkelijk. Wat je misschien in de achterbuurten van New York en Chicago nog niet vinden kunt. En daar kwamen we op die kamer. Ook als een ellending. Ja. En er nog niet mee eens ook. *Heere, waarom moet dat nu toch?* Ik zou zo wel door willen leven. Ik zou morgen wel zo naar huis willen gaan met dat gemak. En met die vrijheid en met die blijheid. Maar nee, hé, alles kwijtraken, alles verliezen.

Och, omdat het ons niet toevertrouwd is, mensen. En omdat we niet anders kunnen doen dan God van Zijn eer beroven. En zelf een kroon op ons hoofd zetten. Er daarom zijn die wegen zo nodig, ... dat we bij de koning Achis terecht komen. En daar moet hij een genadeloos mens voor God worden. Onthoud dat maar goed, hoor. Wij moeten een genadeloos mens voor God worden. En wij moeten straks als een genadeloos mens naar de hemel toe. Zo! En nu vecht een mens daartegen, en hij bid ertegen en hij zucht ertegen omdat hij een andere weg begeert. Maar de Heere zegt: *'kind, nee, nee, dat kan niet.'* Want het zal een eeuwig wonder moeten worden, dat je daar ooit zal komen. Een eeuwig wonder.

En nu de weg naar de hemel, geliefden dat is geen opgaande weg, maar dat is een weg die afdaalt naar Gaza. Zoals die kamerling van de koningin van Candacé. En dat wagentje zakte almaar dieper in het zand. Die man heeft ook wel bij zijn eigen gedacht: 'straks zak ik voor eeuwig in het zand weg. En dan is alles afgelopen.' Dat is de weg die God nu met Zijn kerk houdt, mensen.

Smaakt en ziet, dat de Heere goed is. Dat de Heere goed is voor slechte mensen. Voor de goddelooste mensen. Voor overtreders van al Zijn geboden. Die rijke jongeling zei: *Heere, al die dingen heb ik onderhouden van mijn jonkheid af.* Maar als Christus hem voor de zaak stelt om te verkopen alles wat hij had, en zijn goederen aan de armen te geven, om een paar procent liefde te bewijzen aan arme mensen, ... hij ging bedroefd weg. Wij kunnen het niet halen, mensen, en wij krijgen geen rapport. Nee, we hebben vrijdag gezien dat die kinderen een rapport krijgen op school, en we hopen dat dinsdag weer te zien in de school in Calmazoo als wij het beleven. Dat zie je in onze dagen, het is van dag tot dag maar diploma's. Ja, een diploma. Maar Gods volk krijgt geen diploma's. Nee, er is er maar Een Die een diploma heeft gekregen. *Op Hem zet Gij de kroon van het fijnste goud!* En dat is de Heere Jezus Christus. Die krijgt hét diploma. En Hem gun ik het van harte! Want toch, dat volk, ze zijn in Hem, in Christus, meer dan overwinnaars. In Hem die ze liefgehad heeft, en Die hen van hun zonden gewassen heeft in Zijn bloed.

En dan gaan ze smaken dat God goed is. Want in de wedergeboorte dan krijgt dat volk van God zoveel, dat, - laat ik nu eens zeggen als ze 12 jaar waren of 14 jaar, toen God begonnen is - dan krijgen ze zoveel dat tot hun 70ste jaar, tot hun 80^e jaar, - en als ze met Kaleb dan nog 85 jaar worden, dat gebeurt ook nog, - dat nooit in der eeuwigheid meer van hen weg zal kunnen gaan. Dat zal daar eeuwig in hun hart

blijven liggen, omdat God daarvoor zorgt. En dat kan nooit meer uitgeroeid worden. Nee, mensen nee. God zorgt voor zijn Eigen werk. Er zullen wel enkele zielen hier vanmiddag zitten, hé, die zo benauwd zijn dat het op niks zal uitkomen: 'Ja, ja met jullie komt het op totaal niets uit, hoor. Totaal bankroet.' Maar, wat God in je hart gelegd heeft, dat zal God bewaren. Je kan wel zo laag dalen, mensen, dat je met Job je geboortedag gaat vervloeken; dat gebeurt ook, hoor. Maar God vervloeken. ... dat niet! Nee, God vervloeken, ... dat niet! Daar zal die Koning voor zorgen. Zie, dat doet onze eeuwige Koning! Dat zal niet gebeuren. Nee, mijn Rots, mijn Deel mijn eeuwig Goed zijt Gij! En dan in Psalm 37 zegt David: "Ik heb nog nooit gezien, de rechtvaardige verlaten, noch zijn zaad zoekende brood." O, die trouwe God!

"Smaakt en *ziet* dat de Heere goed is." En dat *zien*, dat wijst erop dat de Heere ze in de binnenkamer gaat brengen; dat de Heere Zijn volk in de verborgenheden van Zijn raad, en in de verborgenheden van Zijn werk gaat brengen. Het werk des Vaders, het werk des Zoons, en het werk des Heiligen Geestes. En daar is het:

*Dan zou ik voor uw God'lijk oog,
Uw deugden al mijn leven prijzen.
En in Uw Naam mijn zang doen rijzen;
Mijn handen heffen naar omhoog.*

En daar worden wij een gespeend kind voor het aangezicht des Vaders, des Zoons, en des Heiligen Geestes. Dat worden wij als klei onder de ploeg. Dat kan God met ons doen wat Hij wil. En dan komt een mens terecht, wat we nu eerst even zingen, uit het zesde vers van Psalm 86:

*Leer mij naar Uw wil te hand'len,
'k Zal dan in Uw waarheid wand'len,
Neig mijn hart en voeg het sâam,
Tot de vrees van Uwen Naam.   Enz.*

Het is het zesde van de 86^e Psalm.

Toepassing

1. En nu het einde van de tekst is: *welgelukzalig is de man, die op Hem vertrouwt.*

Dat is het einde van deze waarheid. Wat is de inhoud van die waarheid? Wat betekent het eigenlijk? Dat God in een weg van vernedering, in een weg van ontdekking, in een weg van afsnijding, dat God alles van ons heeft weggenomen. Alles. Och, gemeente, ik wenste wel dat je het allemaal begrijpen mocht, dat je er allemaal kennis aan mocht hebben. Och, wat zou mijn ziel ermee verblijd zijn.

Want je weet het wordt ook wel eens in de gemeente gezegd, *we doen alles maar om de mensen van het avondmaal af te houden*. Er zijn er, die dat zeggen. En daarom lopen de mensen weg; verschillende, die dat begeren. Maar die mensen weten het niet, hoe menigmaal dat we in het verborgene voor God voor u liggen, om u bij God te brengen. En van de hemel af te smeken dat God de waarheid eens zegenen mocht. Want we moeten waarachtig tot God bekeerd worden. We moeten waarachtig tot God bekeerd worden. En gemeente, alles gaat er aan, alles. Ja. Er was een man die zei:

*Ik heb álles verloren,
Maar Jezus verkoren,
Wiens eigendom ik ben.*

Er komt een tijd dat Gods volk door hun bekering zakt, dat ze geen bekering meer hebben. Ja, dat zal je toch eens moeten vertellen tegen die mensen, tegenwoordig. Dat je geen bekering meer overhoudt. Dan zeggen ze: *wat een praat toch! Wat een taal*

toch! Daar hebben ze nog nooit van gehoord. Dat is jammer genoeg. Ja, jammer genoeg. Christus en Die gekruist, dat is de enige Grondslag. Dat is het Enige! Is bekering dan niet noodzakelijk? Och gemeente, de Heere Jezus heeft gezegd tegen Nicodémus: 'Tenzij dat de mens wederom geboren wordt, hij kan het koninkrijk Gods niet zien.' En ik las van de week nog in Markus dat Christus een raad gaf aan een man toen die man een verstandig antwoord had gegeven. En dat was een onbekeerde man. En dan zegt de Heere Jezus van die man - zoekt het maar eens op, het staat in Markus 9 - dan zegt de Heere Jezus van die man, *dat hij nabij het koninkrijk Gods was*. Nabij, maar nabij het koninkrijk, dat is er nog niet in. Dat is er niet in, mensen. Paulus zegt in Filippenzen 3, *dat hij alles schade en drek achte om de uitnemendheid van de kennis van Christus, om in Hem gevonden te worden; om in Hem geborgen te worden; niet hebbende mijn gerechtigheid die uit de wet is, maar die door het geloof van de Zone Gods is*. Dus, overal doorheen zakken. Niet meer bekeerd zijn. De Heere Jezus heeft dat zelf geleerd. Hij zei tegen Petrus - want die man was ook zo bekeerd in eigen ogen en vast de grootste bekeerde man op de wereld; onder de discipels ook de voornaamste - dan zegt de Heere Jezus: *en als gij eens bekeerd zult zijn, zo versterk uw broeders*. Eens bekeerd. Ik ben toch bekeerd? O ja, Petrus. Het werk van God is in beginsel in je hart. Maar straks over een paar uur, moet je onbekeerd voor God worden, als je Christus gaat verloochenen en als je begint om te gaan vloeken en te zweren. Het zal bitter voor je wezen, hoor Petrus! Ja, het zal een bittere weg voor je wezen. *Want naar buiten gaande weende hij bitterlijk*, staat er. Dus het is niet zou gemakkelijk. Het zal je tranen kosten. Ambrosius die schreef, die kerkvader: *dat hij gehoord had dat de groeven onder zijn ogen waren van al het schreeuwen dat hij gedaan had*. Ja, van berouw en van smart, hé. Want de zonde die moet betaald worden. God stapt er zomaar niet overheen, hoor, dat moet je niet geloven. Hij zal het ze wel leren. Hij brengt het thuis.

Maar welgelukzalig is de man die op Hem betrouwen. Op Hem, die niets anders in zijn leven meer over gehouden heeft dat een Drie-enig Verbondsgod. Niet meer pronken met je ervaring, en met je bevinding waar we soms uren aan besteed hebben, waar we de wereld mee doorgereisd hebben, zoals dat gebeurt. Maar nu gewaar te worden dat God Zelf uit alles wat ze ervaren hebben, dat God de grond eruit heeft weggenomen.

Welgelukzalig is de man die op Hem vertrouwt. Op Zijn deugden, op Zijn eigenschappen, op Zijn eeuwig besluit, voordat de wereld geschapen was. Die op Hem vertrouwt, op die Christus alleen, Die een eeuwige gerechtigheid heeft aangebracht. Dat fundament der apostelen en profeten waarvan Jezus Christus is de uiterste Hoeksteen.

Welgelukzalig de man die op Hem vertrouwt. Die niets anders meer heeft dan Jezus Christus en Die gekruist, als de grondslag van zijn leven. Dat is het eerste. En het tweede puntje dat is, als de Bron van het leven. En het derde puntje is, als de sterkte van het leven. En de vierde is, als de Vertrouwing van zijn leven. En ten vijfde, als de Hoop van zijn leven, als hij straks op zijn sterfbed zal liggen. En dat hij met Jakob zal mogen betuigen: *op uw zaligheid wacht ik, o Heere*. Op Uw zaligheid. Dan is het zijn zaligheid niet meer, maar op Uw zaligheid. Er nu in het eerste van ons leven, van ons nieuwe leven, dan is de zaligheid onze God. *Maar later gaat dat het net omgekeerd worden. Later wordt het met Psalm 68: Die God is onze Zaligheid*. Merk je het verschil, gemeente? Eerste is de zaligheid onze God. Maar later wordt God onze Zaligheid. En daar gaan ze mee sterven. *En dan zullen ze erven wat bij U te wachten staat*.

Smaakt en ziet, dat de Heere goed is. Om in die goedheid Gods ons te verblijden en te vermaken. Dat God Zijn woord ons nog laat en Zijn knechten ons nog laat en de bediening des Geestes nog laat.

En dat dan het einde van dat alles is: *welgelukzalig is de man die op U vertrouwt.* Dan is hij van alles, van alles afgebracht. En nu gaat dat niet gemeente, om te ontkennen wat God in ons leven gedaan heeft, nee, dat wordt niet bedoeld, maar als grond moet alles wegvallen. Opdat het onwrikbare fundament, dat unmovebel, (Engels: onbewegelijk) dat onbeweegbare fundament Christus tot in eeuwigheid zal blijven. En dat de poorten der hel Zijn gemeente niet zullen overweldigen.

We gaan voor vanmiddag weer eindigen. We hopen je vanavond nog weer te zien als het nog wezen mag. Dat het woord van God nog vruchten mag dragen. Die familie heeft een ernstige roepstem gekregen. Maar heel de gemeente, heel de gemeente! Een man, - ja niet meer in de kracht van zijn leven, 64 jaar - maar toch nog een man die van dag tot dag werkte. En als je hem zag zitten in de kerk, elke zondag dan zou je zeggen: mensen, daar kun je wel kerken en scholen op bouwen. En nu ligt zijn lichaam in de funeralroom. (een rouwkamer) En dinsdagmiddag hopen we die man op verzoek van de familie, te begraven. Ja. En wie is er dan aan de beurt? Wie is de volgende? Wie de volgende? Het kan toch zo plotseling; zoals ook anderen ondervonden hebben in de gemeente. Zo plotseling van elkander gescheiden. Niet meer tegen elkander kunnen praten. Nee, ik heb het nog gevraagd aan die dokters, of ik nog even die man zien mocht, maar ze zeiden tegelijk, *nee*. En van achteren beschouwd, hebben we ook moeten zeggen: *het kon niet*. Want het was een geschreeuw, verschrikkelijk, verschrikkelijk. Dat kun je wel begrijpen, hé? Als je zo van elkaar afgescheurd wordt. En als de engel des dood bij ons komt om aan de deur te kloppen? Want dat kan gebeuren, dat, eer dat het avond is, wij ook in de funeral liggen? En dan eeuwigheid, eeuwigheid!

Och gemeente, jong en oud, dat het eens doordringen mocht! En dan kunnen we wel zeggen: *penetratie, penetratie.* (boete, berouw) Maar dat zal God alleen kunnen doen. En dan zeggen ze: *daar komt hij weer: dat kan God alleen maar doen.* Dus wij hebben geen verantwoording?

O ja mensen, dat gaan we niet ontkennen. Dat ontkennen wij nooit. Dat ontkennen wij nooit. Maar het is God Die het werk begint, en Die het moet voortzetten en Die moet het voleindigen. En onthoudt dat maar, van Jozef Irons; die zegt in zijn predikatie: *het is 35 jaar geleden dat God mij voor Zijn rekening genomen heeft.* 35 jaar. Maar dan zegt die man er ook bij: *als nu de Heere mij vijf minuten voor mijn dood nog loslaat en laat staan, dan vlieg ik nog naar de hel terug.* Dat zegt die man. En ik geloof dat die man van God geleerd was, hoor. Die was van God geleerd.

Verlaat niet wat Uw hand begon,

O Levensbron,

Wil bijstand zenden.

Zal ik het uit het Psalmboek scheuren, vanmiddag, hier? Nee, nee, dat blijft staan, hoor. Dat blijft staan voor de ganse Kerke Gods. En waar wij mee begonnen zijn vanmiddag, daar ga ik mee eindigen, of je het goedvindt, of niet goedvindt mensen, dat moet jezelf maar weten en of je weg wilt gaan of niet. Dat ligt voor jullie, mensen. Maar Gods volk dat wordt een afhankelijk volk en dat blijft een afhankelijk volk zolang als ze hier op de wereld zijn.

Want, o Heer' ik ben tot hinken

En tot zinken

Ieder ogenblik gereed.

Dat is de waarheid. En nu zal Hij die het goede werk begonnen heeft, Die zal het voleindigen tot op de dag van Jezus Christus.

Och, wij kunnen nog bekeerd worden, zolang als we leven. De deur staat nog open. En voor wie staat de deur nog open, gemeente? Voor diegenen waar alle deuren op de wereld dicht voor zijn. En dat hoop ik vol te houden, zolang als ik mag leven en zolang als er nog adem in mijn neus zal wezen. Dat is de weg van vrije genade. Dat is niet de weg van het Werkverbond, maar dat is de weg van het Genadeverbond. De God aller genade mocht de zwakke woorden van vanmiddag nog zegenen en nog heiligen en nog toepassen tot Zijn eer en onze eeuwige behoudenis. Om het bloed Zijns Zoons. Amen.

Dankgebed.

Heere we zijn nog beweldadigd dat we nog een enkel woord mochten spreken. Wil het bekrachtigen en bedauwen door Uw Goddelijke Geest. Voor jong en oud, voor klein en groot; ook wat in deze middag nog gelezen is. En als het met Uw raad kan bestaan, breng ons tezamen ook in de avond van deze dag. Onze krachten zijn niet meer als het geweest is, maar och,

Het is Israels God die krachten geeft,

Van Wie het volk zijn sterkte heeft;

Looft God, elk moet Hem vrezen.

Gedenk dan nog en sterk nog en schraag nog. Dat ons leven in Uw huis mag zijn dan zal het straks ook eeuwig ons leven zijn aan de andere zijde van het graf. Verhoor ons, vervul de noden in de gemeente, in de huisgezinnen. Gij aanschouwt het verdriet, opdat wij het in Uw handen zullen geven. Dat wij alles maar kwijt in God mochten raken. Neem het alles voor ons over. Voor tijd en eeuwigheid, om Jezus' wil. Amen.

Wij zullen nu nog zingen uit psalm 68 het 14^e vers.

Uw God o Israël heeft de kracht,

Door Zijn bevel u toegebracht.

O God schraag dat vermogen.   Enz.

Het is het 14^e van Psalm 68.

3. De eeuwige heerschappij van Christus vertoond in Zijn hoofd en haarlokken.

Psalm 84 : 5
 Hebreëen 1
 Psalm 102: 14-15
 Psalm 73:13
 Psalm 119 : 53

Van Christus, mijn hoorders, staat geschreven in Hebr. 1:12, *dat Zijn jaren niet zullen ophouden*. Dat getuigenis kan alleen maar van Christus worden gegeven, van niet enig schepsel dat zich hier op de wereld bevindt; want ons leven is maar een damp en de dood wenkt ieder uur. Ja, als jachtschepen gaan onze dagen voorbij, gelijk Gods Woord ook op een andere plaats zegt: "als een schaduw die verdwijnt".

In die gedachten, mijn hoorders, dat hier alles een einde neemt wat uit het stof is, daar ligt iets weemoedigs in, daar ligt iets in, wat het hart van een mens drukken moet, omdat alles hier op de wereld toeroept en predikt, dat men hier geen blijvende stad heeft. Maar daartegenover een grote vertroosting in het getuigenis dat Paulus van Christus geeft, dat Zijn jaren niet zullen ophouden, maar dat Hij gisteren en heden Dezelfde is en tot in eeuwigheid. Want bij al hetgeen hier op de wereld wegvalt, blijft Christus over en zal Hij door alle tijden en eeuwen heen de sterkte van Zijn gunstgenoten zijn, nademaal Hij ze heeft gekocht met Zijn bloed en ze voor Zijn rekening heeft genomen voor tijd en eeuwigheid beide.

Wij wensen over die troost die in Christus ligt een weinig te handelen. Onze tekst kunt ge vinden in Hooglied 5:11 waar Gods Woord aldus luidt:

"Zijn hoofd is van het fijnste goud, van het dichtste goud; Zijn haarlokken zijn gekruld, zwart als een raaf"

Wij hebben de vorige week over het tiende vers met elkander gehandeld dat de Bruid van Christus gezegd heeft: "Hij is blank en rood, Hij draagt de banier boven tienduizend". Daar heeft zij Christus verhoogd boven al hetgeen in den hemel en boven al hetgeen op de wereld is; niet alleen van Zijn reinheid als Borg en Middelaar, maar ook vanwege Zijn roodheid, opdat Hij de zonde van Zijn volk; die rood was, op zich heeft genomen en die zonde heeft verzoend in dat bloed dat reinigt van alle zonden. Ja, die roodheid van Christus, ziet op de verwoesting van Zijn vijanden, waar 't bloed van Zijn vijanden aan Zijn kleed gesprengd wordt en Hij als zodanig de eeuwige Overwinnaar van Zijn Kerk is geworden.

Nu wordt in dit vers, waarbij wij thans wensen stil te staan, ook over de heerlijkheid van Christus gesproken. Maar inzonderheid over Zijn eeuwige heerschappij en over de onveranderlijke glorie die geopenbaard wordt in Zijn Hoofd, maar ook in Zijn haarlokken.

De Bruid spreekt over het hoofd van haar Liefste, en zij beschrijft de uitnemendheid van dat hoofd, want zij zegt: *Zijn Hoofd is van het fijnste goud*.

(1) Dat fijnste goud, zeggen onze godgeleerden, wijst ons op het blinkend goud van de glans die van Christus Godheid uitgaat. En dat glinsterende goud, ziet op de sterkte van Christus en op de vastigheid van Zijn bediening tot troost van Zijn erfdeel in het strijdperk van dit leven.

Zijn hoofd is van het fijnste goud. Christus heeft dus een hoofd. En een hoofd is het hoogste, is het voornaamste van het gehele lichaam van een mens. Neem de uitdrukking zelf maar. Er wordt gesproken van een Overste in het leger een Kapitein of commandant. Dat zijn mensen die aan het hoofd staan van een leger, regiment of compagnie. Dat zijn de voornaamsten. Maar een hoofd, is ook het voornaamste in het gehele leven; want door het hoofd wordt het gehele lichaam geregeerd. En het hoofd houdt ook het gehele lichaam in stand. Ja het hoofd is het grootste sieraad van een mens. Dat is het bijzonderste van het lichaam, nademaal het de zetel is van het verstand waardoor het leven wordt bestuurd, maar ook al onze ledematen worden beheerst. Wanneer gesproken wordt van het hoofd van Christus, wijst ons dat op Zijn Godheid, op Zijn goddelijke Autoriteit en Majesteit, op Zijn waarachtige en eeuwige Godheid.

Christus is het Hoofd van Zijn uitverkoren kerk. Ge kunt nergens op de wereld uzelf een hoofd indenken zonder een lichaam maar ook niet een lichaam zonder een hoofd. Dat behoort bij elkander. En zo 't natuurlijke gaat, zo is het ook hier. Ge kunt nooit van Christus spreken, zonder de Kerk erbij te denken. en ge kunt van de Kerk niet spreken, zonder Christus, dat is één geheel en hoort bij elkander. Dat zegt God zelf: "Wat God samengevoegd heeft, scheidt de mens niet".

In de eeuwigheid immers is die vereniging geschied tussen Christus en die Kerk. Want Christus zegt in Joh. 17: "Vader, zij waren de Uwe, maar Gij hebt Mij dezelve gegeven". De Zoon heeft die Kerk aanvaard zoals Hij daarvan de duidelijke bewijzen gegeven heeft van Zijn vernedering. Voor die Kerk heeft Hij onze natuur aangenomen en voor die Kerk is Hij in den dood gegaan. En toen Hij den dood inging nam Hij Zijn Kerk mee in het graf om met Hem begraven te worden om straks uit het graf die kerk mee te nemen; opdat zij met Hem gezet zou worden aan de Rechterhand der Majesteit Gods in de hoogste hemelen.

Christus is herhaalde malen het hoofd van Zijn kerk en het hoofd van Zijn gemeente genoemd. Denk maar aan Col. 1 en Efeze 1 waar ge er de duidelijkste bewijzen van hebt. En het wijst, gelijk ik reeds zei, ons op de soevereine heerschappij die Christus oefent in Zijn Kerk, maar ook over Zijn Kerk en boven Zijn Kerk en tegenover Zijn Kerk. Die soevereine heerschappij, die Hij oefende in het bijzonder op de wereld.

U weet allen dat Nebukadnézars rijk voorgesteld werd onder dat beeld, wiens hoofd van goud was, Daniël 2 : 32-38. Het was het voornaamste dat in de wereld zou zijn. Maar bij Christus vergeleken, was het maar verguldsel; want Nebukadnézar heeft straks gras gegeten, gelijk de ossen, toen God zijn verstand van hem wegnam. Dat is bij Christus geheel anders, want Zijn heerschappij duurt in alle eeuwigheid en Zijn Koninkrijk heeft geen einde. Dat is een heerlijkheid van Christus, die de Vader Hem als Middelaar heeft gegeven en die Hij ook betonen zal net zolang totdat Hij eenmaal het Koninkrijk aan Zijn Vader zal overgeven, wanneer Zijn Koninklijke bediening niet meer nodig zal zijn, wanneer de Kerk straks in de heerlijkheid zal worden geleid, en geen klacht meer over zal houden over banden en boeien, onderdrukking of vervolging, maar zal zijn op den berg van Gods heiligheid, waar niemand meer leed zal doen noch verderven.

Onze kanttekening zegt dat door het hoofd van Christus verstaan moet worden *het Goddelijke Koninkrijk van de Bruidegom, als zeer uitnemend, schoon, voortreffelijk en ook altijd durend.* Sommige uitleggers verstaan er door het sieraad

van Christus' Hoofd, Zijn Koninklijke kroon, en dan ziet het op Zijn Opperheid, Waardigheid en heerschappij. David erkent van Christus: "Gij hebt een Kroon van fijn goud op Zijn hoofd gezet" in Psalm 21:4, en daarom had de Bruid haren Liefsten een Koning genoemd (Hooglied 1:4).

Christus is ook bij uitnemendheid in de regering van Zijn Kerk, gelijk een gouden hoofd. Het wijst dus alles op Christus Goddelijke heerlijkheid en macht als Schepper en Onderhouder van alles en tevens wijst dit gouden hoofd op Zijn Koninklijken Middelaars Majesteit en heerlijkheid, die Hij in onze menselijke natuur ontvangen heeft. En van dat gouden hoofd gaat nu alle beleid en regering uit en straalt alle heerlijkheid af voor Gods Kerk en kinderen.

Wanneer er gesproken wordt over het hoofd van Christus, ja, dat Hij het hoofd is van Zijn Kerk, dat betekent ook dat Zijn soevereiniteit, die Hij als Middelaar heeft, want waarlijk, Hij is het hoofd der gemeente, en Hij is boven alle dingen ten goede van Zijn Kerk, in heerlijkheid en waardigheid boven alles verheven, en daarbij; ook alleen door Hem wordt Zijn Kerk bediend; want uit Zijn volheid ontvangen wij genade voor genade, staat er. Maar nu is Christus Zijn hoofd, staat er, van het fijnste goud.

Waarom wordt dat hoofd van Christus bij goud vergeleken? Het goud is ten eerste het kostelijkste en het edelste van al de metalen van de wereld. Zilver en koper valt er bij weg, en tin zeker.

Inderdaad mijn hoorders, zo is het met Christus, want zou er één zijn die Zijn plaats kan innemen! Zie Psalm 89:3 (oude rijm)

*"Niemand is er zo hoog geklommen, 't heeft gebleken,
Die bij U in sterkheid kan wezen vergeleken".*

En in Psalm 86:4

*"Daar is ook niemand zo koen,
die Uw grote werken kan nadoen".*

Niemand kan die plaats van Christus innemen. Daarom heeft de Bruid in het voorgaande gezegd: "Hij is blank en rood, Hij draagt de banier boven tienduizend". Daar is niemand die het bij Hem kan halen. O neen! alles zakt in het niet weg; alle heerlijkheid der aarde, in liefde in trouw, in genade, in barmhartigheid en in ontferming. Daar is niemand die zo kostelijk is dan Christus. Hij staat boven alles. De Apostel zegt: "Kinderkens, indien wij gezondigd hebben, wij hebben een Voorspraak bij den Vader, n.l. Jezus Christus den Rechtvaardige". Het is een God, die nooit wijkt, noch wankelt, maar blijft tot in eeuwigheid; altijd dezelfde. en het is een Christus, een Koning waar ge nooit tevergeefs om hulp, raad en redding zult aankloppen. Bidt en gij zult ontvangen, klopt en u zal worden opengedaan. Het is Christus, Die nimmer tegenvalt, maar die altijd meevalt. O, wat krijgt Hij een waarde voor die Kerk naar die mate Hij gaat schitteren en blinken in hun zielsogen.

(2) In de 2e plaats: wat is goud toch zuiver. Het goud dat opgedolven wordt uit de aarde, wordt door den smelter gesmolten totdat de smelter zijn beeld er in aanschouwt, en heeft als zodanig zulk een grote waarde, vanwege zijn zuiverheid. Dit is evenzo met Christus als waarachtig God, maar ook als waarachtig en rechtvaardig mens. Hij is eenswezens met de Vader en met de Heilige Geest. Ja, Hij is God boven al te prijzen tot in alle eeuwigheid. Welke een glans en welke een Majesteit en welk een aanbiddelijke heerlijkheid openbaart Hij. Welk een Goddelijke luister verspreidt Hij (Jes. 33:17).

Toen Johannes Hem zag op Padmos, viel hij als dood aan Zijn voeten. En denkt nu aan Christus, niet alleen als God maar ook als Middelaar, Die onze menselijke natuur heeft aangenomen. Hij heeft naar Zijn menselijke natuur nooit een vader gehad, want dan was Hem de zonde van Adam toegerekend, en had de erfsmet Hem aangekleefd. Maar Hij was zonder erf- en dadelijke zonde. Hij heeft niet altijd in het midden van vrienden verkeerd, maar te midden Zijner vijanden in 't openbaar hen uitgedaagd, zeggende: "Wie van u, overtuigt Mij van Zonde?" Wat was Hij overreed van Zijn reinheid en van Zijn heerlijkheid. Zie Hebr. 7:26 "Want zodanig een Hogepriester betaamde ons, heilig, onnozels, onbesmet, afgescheiden van de zondaren, en hoger dan de hemelen geworden".

En als u nu echt goud hebt, gaat het almaar schitteren en blinken. Er wordt wel eens goud gekocht op de wereld, en als dat een poosje gedragen is, wordt het lelijk. Dan zeggen ze wel eens, het is geen 14 karaats, en zo is het. 't Is een bewijs dat het niet echt is, maar nagemaakt. Het echte goud verandert ook nooit, maar krijgt hoe langer hoe meer glans.

En zo is het met Christus als God en Middelaar. Zie de tekst: Christus is het die hoe langer hoe meer schittert en blinkt in de harten van een schuldig volk. Van een ellendig volk, van een volk dat door de ontdekkende genade des Heiligen Geestes zichzelf almaar meer als een verlorene voor God leert kennen. O, wat loopt het laag af, mijn hoorders. *Ik zal maken dat ze een walg aan zichzelf zullen krijgen.* Hebben ze ooit in hun leven gedacht dat het zo laag af zou lopen met zichzelf? En dat ze in een toestand zouden komen dat zij zouden zeggen: O God! daar ga ik over de wereld met een onbegrepen leven, met ledige handen. Ik heb in mijn eerste weg leren kennen dat ik dood lag en dat er van die boom geen vrucht meer kwam, maar wat heb ik er weinig van geweten. O, de ontdekking des Geestes, doet almaar meer inleven wat wij in Adam geworden zijn. En daartegenover staat het heilgeheim waar Paulus van zegt: "De zaligheid is ons nu nader dan toen wij eerst geloofd hebben".

O, als God Zijn volk in die heilgeheimen gaat inleiden, in Die Persoon, in Zijn bediening. O, wat krijgt dat leven van Christus toch een waarde! Want dan werden zij gewaar dat Hij elke stap die Hij op de wereld gezet heeft, borgtochtelijk voor Zijn volk is geweest en dat het vol van troost en bemoediging voor zijn volk hier op de wereld is.

Christus gaat almaar schitteren en blinken, want Christus is duurzaam en bestendig. Dat is met het goud evenzo. Als ge van dat echte goud hebt, kan zoveel eeuwen duren. Denk maar aan het goud dat van geslacht op geslacht overgaat, dat 't zo duurzaam en bestendig is. Hij blijft met Zijn Kerk tot aan de voleinding der wereld (Matth. 28:20). Hier valt alles weg mijn hoorder.

Als een kleed zal het verouden.

Niets kan hier zijn stand behouden.

Zijn hoofd is van het allerfijnste van het allerdichtste goud; vast en onverbroken. Alle leunsels en steunsels neemt God ook weg in Zijn Kerk hier op aarde, waar zij als pilaren tegenaan geleund hebben, en zij gezegd hebben: "O, als die moest wegvallen, waar moeten wij dan blijven?" Maar de Kerk blijft. Waarom? Omdat God ervoor zorgt, en die Koning er zorg voor draagt.

De profeten mogen sterven, maar de profetie blijft. De leraren mogen wegvallen, maar Die Grote Leraar der gerechtigheid valt nooit weg. Jacob moet Rachel aan den weg begraven, en eer hij gaat sterven, moet hij Lea ook begraven, maar op zijn stervenssponde is het: "Op uwe zaligheid wacht ik, Heere!" en verlaat zich op

Christus, en Die blijft eeuwig en altoos, en blijft de sterkte van al Zijn uitverkorenen. En dat is Christus Wiens jaren nimmer zullen ophouden.

En is het dan een wonder dat het goud in het natuurlijke leven zo begeerd wordt. Wat doet de mens er al niet voor om er maar iets van te bekomen in z'n leven. En hoe zorgvuldig wordt het toch bewaard wanneer men het eenmaal in zijn bezit gekregen heeft. Op bijzondere plaatsen wordt het weggeborgen. Maar is het nu ook een wonder dat Christus begeerd wordt; begeerd door Zijn gunstgenoten. "Tot Uwen Naam en tot Uwe gedachtenis" zegt de Kerk in Jesaja 26:8 "is de begeerte onzer ziel".

Maar dan ook alleen in het hart van dat volk, waarin de begeerte door Gods Geest gewerkt is naar Dien Persoon, des Middelaars om Hem te mogen eigenen als hun deel.

Dat is alles de vrucht van de Goddelijke genade in ons. Denkt maar aan hetgeen verklaard wordt in Jesaja 53:2 : "Als wij Hem aanzagen was er geen gestalte, dat wij Hem zouden begeerd hebben". Er moet toch een bovennatuurlijke genade in ons verheerlijkt worden. Hoe kan een natuurlijk mens betrekking op Christus hebben en die zijn grond in de godsdienst zijn doen en laten heeft?

Och mijn geliefden, ik zal een voorbeeld nemen uit het natuurlijke leven. Als ik in m'n leven nooit in een rechtzaak betrokken wordt, bekommer ik mij er niet over dat er een advocaat woont in Rotterdam! Maar als ik nu in een rechtzaak betrokken wordt, ga ik overal een onderzoek instellen naar de beste advocaat, die de meeste lof verworven heeft, opdat hij mijn zaak zal bepleiten. En met een dokter is dat evenzo.

Zo is dat met Christus eveneens. Hoe zou er ooit een betrekking op Dien Persoon kunnen zijn zonder ontdekking van Hem, en bekendmaking door Zijn Geest en Woord. Als de noodzakelijkheid van Christus nooit in ons hart ontdekt is geworden, wanneer wij den eersten Adam nimmer hebben leren kennen, hoe zou Hij waarde voor ons krijgen als de Tweede Adam? En nu moet er een sterven plaats hebben wil Christus waardij krijgen voor ons . Christus moet in een weg van ontdekking waarde voor ons krijgen. Hij is toch begeerlijk als de Zone Gods. Als waarachtig God, als waarachtig mens, Broeder, Bloedvriend, Losser, Wetvuller, Strafdraager. In Zijn naturen, in Zijn Namen. Als de Gezalfde, als Borg, als Profeet, Priester en Koning. In Zijn staten zowel van vernedering als verhoging. In al Zijn weldaden die Hij verwierf. In Zijn heerlijkheid die Hij openbaarde. In het exempel dat Hij gaf om Zijn voetstappen te drukken.

En waar zouden wij beginnen of eindigen? *Alles wat aan Hem is, is gans begeerlijk*, gelijk in het laatste vers van dit kapittel wordt gezegd. O, dat zijn diepten van Gods eeuwig welbehagen waarin Hij Zijn Kerk leidt. En dat gaat zonder tranen, geweent kermen niet, o nee! Wij zouden zo graag in 't leven willen houden alles wat van ons is. Wij willen ons leven niet verliezen. En, wij moeten het verliezen, zullen wij het behouden. God spaart geen vlees. En zou Christus ooit begeerd kunnen worden, dan moeten wij toch in den dood worden overgegeven. Hij is het waarachtig Licht. In Hem zien wij het licht. Een mens moet met zichzelf aan het eind komen, in zijn schuld en in zijn verloren staat gebracht worden; geheel en al ondergaan.

"Gans hulpeloos tot Hem gevloeden,

Zal Hij ten redder zijn".

Hoor Paulus in Filip. 3:8 "Ja, gewisselijk, ik acht ook alle dingen schade te zijn om de uitnemendheid der kennis van Christus Jezus, mijnen Heere; om Wiens wil ik al die dingen schade gerekend heb, en acht die drek te zijn, opdat ik Christus moge gewinnen".

Het goud, maakt zijn bezitter rijk. Dat is in 't natuurlijke, maar ook in het geestelijke. *Die Mij vindt, vindt het leven, en die trekt een welgevallen van den Heere.* Hij is die grote Parel van grote waarde. Hij is die grote Schat. Hij is de Vervuller Desgenen Die alles en dat in allen vervult. O, al zouden wij alles op de wereld moeten derven, en alles moeten missen, en God alles van ons weg zou nemen, dan zal dat de rijkdom van dat volk uitmaken, gelijk de dichter er van gezongen heeft uit Psalm 73:13

*Wien heb ik nevens U omhoog?
Wat zou mijn hart, wat zou mijn oog.
Op aarde nevens U toch lusten?
Niets is er, waar Ik in kan rusten.
Bezwijkt dan ooit, in bitt're smart.
Of bangen nood, mijn vlees en hart.
Zo zult Gij zijn voor mijn gemoed.
Mijn rots, mijn deel mijn eeuwig goed.*

Toepassing

"Zijn hoofd is van het fijnste goud; van het dichtste goud; Zijn haarlokken zijn gekruld; zwart als een raaf". Wit is een teken van ouderdom, en zwart ziet op de jeugd, op jonkheid, van onveranderlijkheid. Zwart haar is een sieraad. Denk maar aan Absalom, die ook zulk een zwart haar had.

Zijn haarlokken zijn gekruld, zwart als een raaf. En nu ziet dat zwart in onze tekst op:

- de eeuwige jeugd van Christus.
- Op Zijn schoonheid, en
- op Zijn voortreffelijkheid in al Zijn volmaking.

Neem maar een natuurlijk voorbeeld. Als iemands haar grijs wordt, is het een bewijs dat men oud wordt. En wat gebeurt er dan? Dan nemen de krachten af. Er zijn niet veel mensen op de wereld, gelijk Kaleb, die toen hij 85 jaar oud was, nog even sterk was als toen hij veertig jaar was. In de meeste gevallen gaat de mens het wel gevoelen dat hij ouder wordt en zijn krachten gaan afnemen. Dat is een bewijs dat wij naar het einde gaan.

Maar van Christus staat geschreven: "Zijn hoofd is van het fijnste goud; van het dichtste goud; Zijn haarlokken zijn gekruld, zwart als een raaf". Niet zwart als de tenten van Kedar zoals in Psalm 120 daarvan wordt gesproken, maar zwart als van een raaf. Het wijst ons dus op het sieraad van Christus. Op Zijn eeuwige jeugd, op Zijn onverminderde kracht, die Hij behoudt tot in alle eeuwigheid. Dat heeft Hij betoond in Zijn leven en lijden, en heeft Hij zichzelf in den dood des kruises voor Zijn volk gegeven. Dat heeft Hij betoond in de opstanding uit het graf, maar dat heeft Hij ook betoond in zijn zitten aan de rechterhand des Vaders. En dat zal Hij blijven bewijzen tot aan de afloop der eeuwen. O, Hij blijft eeuwig Dezelfde, in liefde, in trouw, in genade, in onveranderlijke ontferming over Zijn Kerk en over Zijn volk om ze te verlossen uit Satans klauwen, uit der zonde heerschappij, van onder het oordeel des doods, hen terugbrengend in de gemeenschap Gods. Hij heeft Adam uit die ruisende kuil verlost, en verlost al Zijn volk nog; "Want indien de Zoon u zal vrijgemaakt hebben, zo zult ge waarlijk vrij zijn" (Joh 8:36). Zalig maken en verlossen is Zijn werk, Hem opgedragen door den Vader. En aan dat volk zal vervuld worden gelijk er staat in Psalm 68:23 "Ik zal wederbrengen uit Basan. Ik zal weder brengen uit de

diepten der zee". Het zal vervuld worden hoe de vijandschap van de hel zich ook verheft, en de kracht der zonde zich openbaart.

O, die eeuwige verlossing waarmede Hij Zijn volk verlost, dat in de banden des doods en in angsten der hel over de wereld kruipt, en dat het overal probeert, doch nergens uitkomst ziet, en vindt. Dat volk, dat met inspanning van alle krachten en vermogens, ten einde van alles, dat de weg niet is bij een mens, noch bij een man die zijn gangen richt.

O, door vele teleurstellingen en ontdekkingen zijn zij aan de weet gekomen dat uit de werken der wet geen vlees voor God gerechtvaardigd zal worden. Maar daar is een Hulp besteld bij een Held, Die machtig is te verlossen, en dat is Die Gezegende Middelaar.

Hij is eeuwig jong, om Zijn Kerk te verlossen. Hij blijft ook eeuwig jong, want Zijn haarlokken zijn gekruld, om Zijn Kerk te bestendigen.

Mijn geliefden, tegen die Kerk komt alles aan. Die strijd wordt zo zwaar, dat Christus zegt: "Als die dagen niet verkort werden om de uitverkorenen wil, geen vlees zal er behouden worden". O, de tekenen der tijden, de dagen die wij beleven wijzen ons naar die strijd heen. In bange worsteling die geworsteld wordt door Gods Kerk op aarde, maar o, die bestemming die het volk zal vinden, want Hij blijft jong. Het zal Hem nooit aan krachten en vermogen ontbreken om Zijn Kerk te beschermen tegen al de machten van de hel en zonde die zich tegen die kerk stellen. Hij zal door alle tijden heen een vurige muur zijn rondom degene die Hem vrezen. Hij zal hen bewaren tegen het woedend geweld van die vijand hunner ziel, die nooit anders bedacht is, dan op hun verderf en ondergang. "Die in de Schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, die zal vernachten in de schaduw des Almachtigen" (Psalm 91:1). Hij blijft eeuwig jong om de kerk te verdedigen, want Hij zal twisten met hun twisters en strijden met hun bestrijders. Hij zal de zaak van Zijn Kerk oplossen. Dat zal Hij doen.

Maar nu de blijdschap die dat volk bij ogenblikken heeft, dat zij Hem een Machtige Helper, hun verlosser en sterkte en Heere der heirscharen hebben. Zijn Naam de Heilige Israëls is Uw verlosser. Hij zal de God der ganse aardbodem genoemd worden. En voor die Kerk is het nooit hopeloos mijn geliefden, al branden alle machten van de hel tegen het erfdeel des Heeren. De Geest des Heeren zal de Banier tegen dezelve opheffen. Sions eeuwige Koning heeft overwonnen, en zal eeuwig overwinnen.

Er staat geschreven in de laatste verzen van Daniël 8 (lees het zelf maar) wat aan Daniël getoond is geworden. Dat er één zal komen, die het heilig volk zal verderven van de aarde. Maar welke kracht hij ook zou openbaren en welk geweld hij te baat zou nemen daar staat van hem geschreven dat God er een einde aan maken zal. Zonder hand zal hij verbroken worden, vers 24-25. In Hiskia's dagen is dat ook gezien, toen God tot verlossing van Zijn volk, een Engel zond van den hemel, die het Assyrische leger versloeg.

Den booswicht zal 't geweld nooit tegen Hem gelukken

Noch in noch uitlands vorst Zijn zetel onderdrukken (Psalm 89)

En dat zal zijn voor allen die zich stellen tegen den Heere en tegen Zijn volk hier op aarde. O, wat een voorrecht dat die vijand nooit het laatste woord zal hebben, maar Christus. De Vader heeft al het oordeel aan Zijn Zoon gegeven. En als wij nu door het geloof mogen zien op Die overwinnende Koning van Sion, Wiens jaren nimmer zullen

ophouden, dan zouden wij het meer kunnen overgeven al wat er op de aarde plaats grijpt. Dan zou de vrucht zijn: *Een stil berusten in Zijn beleid van nu tot in al' eeuwigheid.*

En dat is in het persoonlijk leven van het volk van God ook zo. Het geloof redeneert niet, maar verlaat zich op den Heere, en steunt op Christus. Doch wat is dat afwisselend in hun leven. Wat kan het ongeloof zijn kracht doen in hun ziel. Daar zullen tijden aanbreken dat die Kerk in zulk een moedeloze toestand verzinkt en onder zulk een geweld van de vijand verkeert dat zij het zelfs niet aan hun dierbare betrekkingen kunnen mededelen, in welken zware zielenstrijd zij zich bevinden. Zij kunnen stom zijn van de smart, en hun mond niet opendoen van de vurige pijlen die op hun ziel worden afgeschoten.

Maar mijn geliefden, die opening die God Zijn volk verleent in dien Persoon des Middelaars, Wiens haarlokken gekruld zijn zwart als een raaf, en dat Hij de twistzaak van Zijn volk zal twisten, en haar recht zal uitvoeren, geeft hun ziel blijmoedigheid. En dat volk zal Hij leiden tot over dood en graf, tot op de dag van Jezus Christus. En Hij zal niet laten varen het werk van Zijn handen, maar Hij is gisteren en heden Dezelfde en tot in alle eeuwigheid. O, daar is nooit een volk omgekomen, of ze laten staan maar Hij heeft ze meegenomen en gebracht in de armen van Zijn Vader: "Want Ik ga heen, om uw plaats te bereiden en als ik uw plaats zal bereid hebben, kom Ik weder".

Wij gaan een bange tijd tegemoet mijn geliefden. Een bange tijd voor Gods Kerk hier op aarde. Maar hoe bang het ook moge worden voor de Kerk, er blijft over dat Christus haar Hoofd is, en Zijn hoofd is van het allerfijnste goud. Dat wij ons in die eeuwige schoonheid van Christus mogen verheugen en Hem mogen verheffen als het hoogste van onze blijdschap. Hij zal het werk voleindigen. Hij zal het sieraad dragen.

Maar mijn geliefden, hebben wij Die Koning, dat Hoofd van Sion zo leren kennen? En zijn wij verwaardigd geworden in ons leven om onze sterkte en blijdschap in Hem alleen te vinden? Of zijn wij nog vreemdelingen van Hem, en vreemdelingen van Zijn heerlijkheid, die Hij ontdekt en openbaart aan Zijn volk hier op aarde?

Och, mijn onbekeerde medereizigers naar de eeuwigheid, zo dat het geval nog is, wij mochten ons wel haasten en spoeden voor ons leven wil. Donkere wolken hangen boven ons hoofd, veel meer dat wij zeggen kunnen.

O, wat kan het volk van God dat aangrijpen. En als zij denken over henzelf en over hun arme kinderen en over hun medemenssen, wat zal het einde van alles toch zijn? Maar mijn hoorders, wij zouden verzinken in moedeloosheid zo wij geen sterkte in God hadden en geen oog op dien volheerlijke Koning van Sion. Och of daar ons oog meer voor geopend en 't hart voor ontsloten mocht worden, opdat wij Hem leerden kennen meer en meer. Die van de Vader is gegeven tot een Hoofd boven alle dingen, tot Hoofd Zijner gemeente door Wie de Vader alle dingen regeert en uit Wie zij genade voor genade ontvangen. Ja, dat wij voor Hem in het stof leerden bukken, de wapens in te leveren en in een verbond met God te komen, en de kracht van Dien Koning te kennen, die verlost heeft, nog verlost, en eenmaal eeuwig zal verlossen.

U zult zeggen; elk mocht er wel naar uitzien. Daar zijn zoveel omstandigheden die ons prediken de nietigheid en de ijdelheid van het leven hier op aarde, en wij zo weinig betrekking hebben om Christus te leren kennen. O, wat is het bang en donker in de tijd die wij samen moeten doorleven waar zulk een verharding en verstoktheid gevonden

wordt. Het is te vrezen dat God met nog zwaardere oordelen en gerichtens ons zal bezoeken. Wij mochten verwaardigd worden dat de drukking van de neus bloed, en de drukking van de melk boter mocht voortbrengen. En dat Gods arme volk mocht toenemen als mestkalveren in de kennis en genade van den Heere Jezus Christus; opdat Christus in de harten van Zijn volk een gestalte mocht krijgen, en verheerlijkt worden. Dan zouden zijn bemoedigd door dit jammerdal gaan, Hem tot een Fontein stellen, en de regen des Geestes hen rijkelijk overdekken. Dat onze ziel verwaardigd mocht worden om door het geloof Christus in Zijn heerlijkheid te mogen aanschouwen, gelijk het woord van God ons in dit avonduur ons leerde.

Volk des Heeren, gij hebt niet ongetroost in dit Mesech te vrezen, want daar ligt een eeuwige vertroosting voor de kerk, voor het erfdeel des Heeren, voor de Bruid Christi. In Hem mocht gij door het geloof uw hoofd opheffen. Die Koning zal voor Zijn Kerk instaan en zal als die Meerdere Boaz niet rusten voor Hij de zaak voleindigd zal hebben tot verlossing, eer en heerlijkheid van den Drie-enige God, maar ook tot eeuwige behoudenis van Zijn erfdeel hier op aarde, die hun leven alleen in Christus hebben gevonden.

Amen.

4. De volmaaktheid van Christus

Psalm 119:	1 en 3
Hooglied	5
Psalm 138:	2 en 3
Psalm 1:	4
Psalm 25:	3

Mijn geliefden.

In alles wat op de wereld is blijkt op zo duidelijke wijze de onvolmaaktheid en het gebrek dat alles hier aankleeft en die niet alleen bij den wereldling die van alle ware geestelijke kennis eenmaal ontbloot is, maar zelfs bij het volk van God gevonden wordt. Denk maar aan wat de Heere gezegd heeft tegen Samuël die van God geroepen was om in de plaats van den verworpen Saul, een koning te zalven over het huis Israëls. Toen Samuël Eliab zag, heeft hij gedacht, zekerlijk is deze voor den Heere. De statuur en zijn gehele verschijning en openbaring had zulk een indruk gemaakt bij Samuël dat hij dacht; dat zal wel de verordineerde Koning van Israël zijn. Maar hoe beschamend was het antwoord dat de Heere aan Samuël gaf: "Zie zijn gestalte niet aan, noch de hoogte zijner statuur, want Ik heb hem verworpen"; want het is niet gelijk de mens ziet, want de mens ziet aan wat voor ogen is, maar de Heere ziet het hart aan. 1 Sam. 16:7.

En zo blijkt mijn hoorders, in het gehele leven van Gods volk. Wij kunnen in ons leven niet anders waarnemen dat de gebreken en onvolmaaktheden.

- Izaäk was toch een van God bekeerde man, want de God van Abraham was ook de God van Izaäk geworden. En niet alleen dat hij in den avond van z'n leven uitwendig niet meer zien kon, maar wat was ook innerlijk zijn oog nog duister, gelijk wel daaruit blijkt dat hij veel meer gevoeld heeft voor Ezau, dan voor Jacob. Hij heeft het toch geweten zoals Rebekka z'n vrouw het wist dat Jacob van eeuwigheid verkoren was. En toch, wat heeft Izaäk alles in het werk gesteld om de zegen van het eerstgeboorte recht aan Ezau te geven.
- Denk in de 2e plaats aan het verkeerd oordeel van Eli betreffende Hanna. Hij was toch een man van God bekeerd. En als Hanna daar ligt voor het aangezicht des Heeren, als zij daar weent als een bitter bedroefde ziel, dan denk Eli, dat ze dronken is. En met welke scherpe woorden bestraft hij eigenlijk die vrouw, totdat de Heere het gaat verklaren, die het hart van Hanna kende, dat zij een vrouw was bitterlijk bedroefd van ziel.

Overall ziet u daar het gebrek en de onvolkomenheid. Maar daartegenover mijn geliefden staat er Eén, waarvan de Bruid gezegd heeft: "Al wat aan Hem is, is gans begeerlijk". Dan staat er Eén tegenover die volmaakt is in Zijn kracht, maar ook volmaakt in Zijn heiligheid, en volmaakt in al Zijn Goddelijke deugden.

En over *die volmaaktheid van Christus*, wens ik met de hulp des Heeren een enkel woord te spreken. U kunt onze tekst vinden in Hooglied 5:12 waar Gods woord aldus luidt:

"Zijn ogen zijn als duiven bij de waterstromen, met melk gewassen, staande als in kasjes der ringen."

De laatste maal mijn geliefden, toen wij over de heerlijkheid van Christus met elkander hebben gehandeld uit het 11de vers van Hooglied 5 hebben wij in het bijzonder stil gestaan met de onveranderlijkheid van Christus en bij Zijn eeuwige heerschappij. Bij die onveranderlijkheid die vergeleken wordt als bij het fijnste goud en bij Zijn haarlokken die gekruld en zwart zijn als een raaf.

En in het 12de vers, dat thans onze aandacht vraagt, wordt een ander deel van Christus heerlijkheid ontdekt. Inderdaad, maar veel meer dan dat, veel meer een ontdekking van die heerlijkheid hebben wij in dezen tekst. Want het is alsof ge gevoelen kunt bij het lezen van die waarheid, met welke een innerlijke verheuging en blijdschap die Bruid Christus roemt vanwege Zijn volmaaktheid en Zijn Goddelijke deugden. En in het bijzonder de deugden van Zijn goddelijke Alwetendheid. En om nu die waarheid een weinig in z'n orde te handelen, hebben wij op twee zaken te letten. Wij hebben ten eerste stil te staan:

- I. Bij de ogen van Christus.
- II. Bij de voortreffelijkheid van die ogen en dat wel in vier bijzonderheden.
  1. Dat die ogen zij als der duiven.
  2. Bij de waterstromen.
  3. Met melk gewassen.
  4. Staande als in kasjes der ringen.

I. Er wordt dus hier gesproken over Christus' ogen.

Maar dat hebt ge te verstaan op een oneigenlijke wijze. Vader Hellenbroek heeft ons in het vragenboekje geleerd dat wij het alles oneigenlijk hebben te vatten. Wanneer er in Gods Woord gesproken wordt van ogen, van voeten en van andere lichaamsdelen die aan het Goddelijk Wezen of aan de verschillende personen worden toegekend, zo is dat dan ook wanneer hier gesproken wordt over de ogen van Christus. Dan hebben wij niet anders te denken dan *aan Zijn Alwetendheid, en dat Hij is de overal Alomtegenwoordige*, zoals in andere gedeelten van Gods Woord zo duidelijk ons wordt voorgesteld. En die voorstelling van de volmaaktheid Gods in menselijke bewoording, hebben altijd twee bijzondere dingen ter verklaring.

- Dat is ten eerste dat daardoor gewezen wordt op de heerlijkheid Gods, en dat ten nutte van Zijn Kerk in 't bijzonder.
- Maar ook, in de tweede plaats, dat die openbaring is tegenover de afgoden om de grootheid en Majesteit van Die God te verhogen. Bijvoorbeeld in Psalm 115, daar wordt gezegd van de afgoden dat zij ogen hebben, maar zien niet. In Psalm 94 vers 9 wordt de vraag gedaan: "Zou Hij, Die het oor plant, niet horen? Zou Hij, Die het oog formeert, niet aanschouwen"? Dus daar wordt op zo'n duidelijke wijze God gesteld tegenover de afgoden. Die afgoden hebben geen betekenis, al buigt men z'n knieën er voor, zij zijn niet anders dan hout en steen, het werk van mensen handen, Psalm 115. Die afgoden kunnen immers toch geen kennis nemen van hetgeen hier op de wereld plaats heeft. Zij kunnen toch geen acht slaan op de gangen van de Kerk en op de omstandigheden waar het volk van God in verkeert.

Maar gans anders is het met Dien God; Wiens ogen de ganse aarde doorlopen. Om Zichzelf sterk te bewijzen aan degenen wier hart oprecht met Hem is. En welke vertroosting en bemoedigingen liggen er dan voor het volk van God. Daarin dat hier gesproken wordt van de ogen van Christus. Hij is toch het Hoofd van Zijn Kerk, hun Oudste Broeder. Zeker, de Heere Jezus heeft in Zijn verheerlijkte staat door Johannes

laten optekenen in de Openbaring dat Zijn ogen zijn als een vlamvend vuur tot verschrikking van al de goddelozen opdat de huichelaars en de geveinsden zouden beven en sidderen, opdat zij toch teruggebracht zouden worden van die heilloze wegen waarop zij wandelen, en die toch eindigen zullen in het eeuwig verderf. Maar voor het volk van God is het toch een blijdschap dat Christus ogen heeft, dat Zijn ogen de billikheden aanschouwen; want Hij is het toch die harten en nieren proeft.

En wanneer hier gesproken wordt van *Christus' ogen*, dan ligt er ook dit in verklaard dat Christus daar niet alleen mee ziet, maar ook dat Hij kennis neemt. Zo staat er in de grondtekst "instellen"; dat Hij kennis neemt met oordeel. Want mijn geliefden, tot in de diepste schuilhoeken van het hart, kent Hij toch Zijn volk en kent Hij toch Zijn Kerk. Wat een sterkte is het geweest voor Petrus, die zo diep was gevallen in de zaal van Kájafas, dat hij zijn Meester zo schandelijk verloochende, doch dat het liefdeoog van Christus op hem was, wat de oorzaak was dat hij naar buiten ging en bitterlijk weende. Als kind is Petrus teruggebracht op den eersten dag der opstanding, en als knecht is hij hersteld aan de zee van Tibérias, Johannes 21:1-17. Wat is het toen voor dien discipel een sterkte geweest dat hij daar kon getuigen: "Heere, Gij weet alle dingen, Gij weet toch dat ik U liefheb"; wat hij aan geen sterveling van de wereld kon openbaren. Want mijn geliefden, Petrus heeft op de wereld moeten lopen als een verloochenaar. Maar dat hij nu met blijmoedigheid kon zeggen: "Heere, Gij weet alle dingen".

David zei eens: "Ik leg voor Uw oog, mijn weg en wandel bloot". Dat volk krijgt de genade dat de Alwetendheid Gods hun is tot troost en sterkte. Dan mogen zij wel eens zeggen: "O God, zie nu maar in het binnenste van mijn hart en let op hetgeen op den bodem van mijn ziel ligt". Daar is toch iets van die innerlijke behoefte, naar die gemeenschap om in Zijn wegen te wandelen. Dus mijn geliefden, als er staat dat Christus ogen heeft, o wat een blijdschap is dat voor dat volk van God dat Hij al hun wegen en wandel aanschouwt. Dat zij het voor Hem kunnen neerleggen al de wegen en gangen waar zij zich in bevinden.

Een voorrecht mijn geliefden, dat de Kerk zulk een Christus bezit, Die de Waarachtige God is, die harten kent en nieren proeft, en die vanuit Zijn hoge hemeltroon ook op Zijn volk neerziet.

II.

Maar nu in de tweede plaats: De Bruid spreekt hier niet alleen over de ogen van Christus, maar die Bruid gaat in het bijzonder de voortreffelijkheid van die ogen verklaren en voorstellen. Zij zegt, *dat Zijn ogen zijn als der duiven*.

1. Dat is het eerste, wat onze aandacht vraagt.

En waarom zegt dat de Bruid van Christus? Omdat zij Christus ogen vergelijkt bij duivenogen om verschillende redenen. [Daar is zo zeggen de natuurkundigen, geen gezicht dat zo scherp ziet als dat van een duif, die zo ver zien, maar ook zo scherp zien.] Die duivenogen, zijn bijzondere ogen. en nu is dat drievoudig. Dat ziet u bij Christus.

- (1) Dat Hij ver ziet.
- (2) Dat Hij zo scherp ziet en zo ver ziet.
- (3) Dat Zijn oog zo lieflijk is.

(1) Want Zijn oog heeft het al aanschouwd in die eeuwige vrederaad, wat de Vader heeft besloten. Van eeuwigheid heeft Hij die Kerk al aanschouwd. Laat ik maar een voorbeeld noemen om het u te bewijzen. Nathanaël is tot Christus gebracht, en wat

zegt Christus dan, als hij komt? "Eer Filippus u riep, daar gij onder de vijgenboom zat, zag Ik u!" En wat betekend dat? Dat Christus hem al in eeuwigheid heeft gezien en gekend. "Gij hebt mijn ongeformeerde klomp gezien", zegt David, "eer iets van mij begon te leven, was alles in Uw boek geschreven". Hij heeft ze van eeuwigheid gezien en gekend, en daarom zijn zij in den tijd geboren geworden om wedergeboren te worden tot een levendige hope, door de opstanding van Christus Jezus uit den dood. Hij heeft van eeuwigheid al aanschouwd. Hij is ook met die kerk niet bedrogen; want Hij heeft het geweten dat zij van de buik en baarmoeder af overtreders zouden genaamd worden. Hij heeft ze aanschouwd in het uur van de geboorte. En toen zij daar nog wandelen naar het goeddunken van hun hart, op de brede weg des verderfs zijn zij nooit uit Zijn hart geweest; totdat het ogenblik, in die eeuwige Raad bepaald, dat Hij ze uit de duisternis riep tot Zijn wonderbaar licht.

(2) Maar Zijn ogen zijn ook scherp ziende, doordringende, want Hij ziet ze tot in de diepste schuilhoeken van hun hart. En dat is wat mijn geliefden! Daar is een volk op de wereld dat tijden leert kennen dat zij beven en sidderen. Daar is een tijd voor het volk gekomen dat ze gewaar worden, dat zij onder dat Alziend oog verkeren van Dien God, Wiens ogen vuurvlammen zijn en die ze aanschouwt in al hun schuld, zonde en ongerechtigheid. En dan wordt het hier van binnen benauwd. Wie is er onder ons die bij een verterend vuur kan wonen? O, dan zouden ze soms wensen dat zij tot aan het einde der wereld konden komen, en dat zijn niemand zagen, want zij moeten sterven en God ontmoeten, en ... dat kan niet. En vreselijk zal het zijn in de handen te vallen van den Levenden God.

O, die ogen zijn als vuurkolommen ook voor het volk van God. Want mijn geliefden, zolang als een mens nog aan de zonde vast houdt en nog vast zit aan de wereld en aan zijn godsdienst en eigen gerechtigheid, dan blijft Christus achterwege en kan Gods genade niet in hun hart verheerlijkt worden; want mijn geliefden, God houdt geen gemeenschap met de zonde, en met alles wat in strijd is met Zijn onkreukbare en vlekkeloze heiligheid. Wij kunnen soms zoveel redeneren zonder dat wij het minste besef in ons hart omdragen van hetgeen wij uitdrukken. Wij hebben wel eens uitgedrukt mijn geliefden, dat die blindgeborene Christus gevonden heeft, toen hij uit de Synagoge geworpen is. Toen, eerder niet. Daar was ook eerder geen plaats voor; want als hij daar het eens had kunnen worden, had hij nimmer behoefte aan Christus gehad. Maar nu moeten wij eerst uit onze godsdienst gezet worden en een verloren mens voor God worden, zal ooit die rijkdom van God genade in ons hart worden bevestigd.

Dus de ogen van Christus dringen overal doorheen. O, de duisternis is voor Hem als de dag, want daar bestaan voor Christus geen donkerheden, maar alle dingen liggen naakt en geopend voor de ogen Desgenen, met Welken wij te doen hebben. Och, Hij weet wel, wat wij niet loslaten, vasthouden en aankleven. Want, mijn geliefden, het volk zal met de ene hand vol over willen geven als zo in de andere hand nog wat vast hebben. O, nee zo verheerlijkt God Zich niet in de harten van Zijn volk, maar wanneer het alles kwijt is en aan hun kant alles is afgesneden. Maar dan ontfermt Zich God en staat Hij over dat volk op. Want daar is niemand die zulke ogen heeft dan een duif, vraagt het maar aan de natuurkundigen.

(3) De lieflijkheid van een duif, wordt overal geroemd. Maar oneindig meer kan dat van Christus gezegd worden. Zodra zij een verloren mens voor God worden, zodra zij het gaan verspelen en wanneer dat grote wonder in hun ziel verheerlijkt wordt, dat het aan hun kant afgesneden is, en die Kerk niet anders verwachten kan dan om eeuwig

verworpen te worden, dan worden zij gewaar: "*Milde handen, vriend'lijk ogen zijn bij U van eeuwigheid*", Psalm 25.

Ik zal een voorbeeld geven: Christus is genodigd bij Simon. Die man oordeelde, dat het voor Christus een bijzondere eer moest zijn, dat Hij door hem genood was. Die Simon was in eigen oog zo rechtvaardig, en stond ver, zeer ver boven andere mensen. Hij was de onberispelijke Farizeeër, maar daar komt een vrouw binnen. Zij kunnen haar niet terug sturen, maar die vrouw gaat recht op Christus aan en die valt aan de voeten van Christus, en maakt Zijn voeten nat met haar tranen. en dan zegt Simon: als die een Profeet ware, zou Hij wel weten wat dat voor een vrouw is. Maar wat is het toch een dierbare zaak geweest mijn geliefden, Christus heeft die vrouw niet weggetrapt, maar Hij heeft gezien dat het waarheid was in het binnenste van haar hart. Wij kunnen niet altijd zien. Een mens kan zulk een rechtzinnige belijdenis hebben, dat er niets op aan te merken is, ook wat betreft de zielservaring van Gods volk. Doch wij kunnen wel horen of men de waarheid spreekt, maar niet altijd horen of men liegt, omdat wij mensen zijn. Maar Christus weet wat waarheid is. Hij heeft daar Zijn eigen werk gezien, want die het van den Vader geleerd hebben, die komen tot Hem. Daar heeft Hij ze zien komen als een vogeltje uit Egypte, en als een duive uit het land van Assur, Hosea 11:11.

Hij heeft het gezien. O, wat heeft dat Liefdesoog die vrouw vertedert, maar ook dat hart van dat mens verkwikt. Zij is door die duivenogen van Christus getrokken, naar Dien Dierbaren Persoon, en zij heeft Zijn eeuwige liefde in haar hart op zo'n duidelijke wijze daar ontmoet en ontvangen. Dat is de heerlijkheid van Christus, van Zijn oog, die over Zijn Kerk is.

Er staat in Mal 4:2 "Uliden daarentegen, die Mijn Naam vreest, zal de Zon de gerechtigheid opgaan". Mijn geliefden, als het hier waar is, staat God er over op, en dan vindt dat volk bij God ontferming en barmhartigheid, en dan wordt dat volk nimmer weggetrapt of afgewezen. En weet ge waarom dat volk zo dikwijls voor gesloten deuren staat? Omdat het hier niet wáár is van binnen. "Ik zou hen wel verlossen", zegt de Heere in Hosea 7:13, maar zij spreken leugen tegen Mij. Gedurig moet dat ontdekte volk betuigen: "Toen ik daar in al mijn schuld voor God lag van alle hulp en heil ontbloot, toen stond God over mij op, en was Zijn genade mij dierbaar". Daarom wordt hun zielszucht: "*Heere, dat ik, nog eens met schuld bedeed mocht worden, om in waarheid en oprechtheid Christus nodig te hebben*". Er staat in Jesaja 26:18 "Wij waren bevrucht, en wij hadden de smarten; maar wij hebben niet dan wind gebaard, wij deden het land geen behoudenis aan, en de inwoners der wereld vielen niet neder". Maar als Hiskia daarentegen met zijn aangezicht naar den wand ligt, en kirt als een duif en piept als een zwaluw, dan staat God over hem op, en wordt zijn zaak opgelost, en krijgt 15 jaren tot zijn jaren toegezegd.

2. En nu staat er vervolgens in de tekst: *Zijn ogen zijn als de duiven bij de waterstromen*. Dat wil zeggen: wat zijn Zijne ogen eenvoudig en zachtmoedig. Eenvoudig betekend hier oprecht. en de apostel Petrus zegt, dat er nooit bedrog in Zijn mond geweest is. Christus verklaart van Zichzelf in Matth. 11:20 "Leer van Mij, dat ik zachtmoedig ben en nederig van hart, en gij zult rust vinden voor uwe zielen". En die oprechtheid wordt meegedeeld aan dat volk in de dadelijke vereniging met die Borg des Verbonds. Dat ervaren van Zijn liefde in hun hart en ook gedurig in hun doorleving, als dat volk nergens anders op rekenen kan, dan om weggedreven te worden, doch dan door het geloof zien mag op Dien Christus, en dat die wonden Hem geslagen zijn in het huis van Zijn liefhebbers. O, wat brengt het toch een droefheid en een smart in hun hart, dat zij vernederd worden voor Zijn aangezicht.

O, die ogen doen mij geweld aan. Dat zegt die Kerk, die daar verootmoedigt over de aarde lopen. O Christus die zo dierbaar voor een schuldig en rampzalig volk is, dat uit den dood door Hem verlost is, en dat Hij eenmaal eeuwig zal kronen met Zijn goedertierenheid en barmhartigheid.

Daar staat, *dat die ogen zijn als der duiven bij de waterstromen*. En wat nu zo opmerkelijk is dat bij stromend water de meeste duiven zich bevinden. Een duif doet niet anders dan in het water wassen. Dat is het element van een duif om zich altijd maar te wassen. En wanneer dat nu overgebracht wordt op Christus: Als der duiven bij de waterstromen, dan ziet dat niet anders dan op de reinheid der ogen Christi. Dat wil zeggen *Christus bemint al datgene dat zuiver en rein is*. Daar staat in Psalm 101, dat Zijn ogen zullen zien naar den oprechte. En waar het waarheid mag zijn in hun binnenste, daar ziet Hij in eeuwige ontferming op neer. Hij hoort ook naar het zuchten en naar het kermen van Zijn ellendigen. Hij slaat ook Zijn ogen op het roepen van Zijn volk, opdat dat maar veel door de genade des Heiligen Geestes verwaardigd wordt om tot dien Bloedfontein van Christus te naderen, en zo steeds de kracht van dat Bloed tot rechtvaardigmaking en heiligmaking te benodigen voor hun ziel. Er staat bijvoorbeeld, dat God de zondaars niet hoort, en het gebed des goddelozen een gruwel voor Hem is. Betekend dat nu dat een goddeloze zijn toevlucht tot God niet kan nemen? Neen, maar dat wil zeggen wanneer een mens in zijn goddeloosheid voortleeft en vasthoudt en dan tot God roept dat de Heere dan dezulken niet hoort. Het is altijd: "Laat los, en gij zult losgelaten worden".

Het is een volk dat met Efraïm kan betuigen: "heden uit heden uit, wat heb ik meer met de afgoden te doen"? Het is een volk dat aan de zonden sterft en dat in oprechtheid des harten verklaren kan, dat de zonde haar de dood geworden is. Nu, op dezulken zijn de ogen van Christus. En nu kan Hij zien of het waar is, en of het volk inderdaad met haar ongerechtigheid heeft gebroken om in de gerechtigheid des Heeren te wandelen.

3. Maar er staat ook dat die ogen van Christus zijn, bij de *waterstromen met melk gewassen*. Wat betekend dat nu weer? Daar staat in sommige geschriften, met melk overgoten, door de melk wit gemaakt. en wanneer dat hier overgebracht wordt op Christus in onzen tekst, heeft het niet anders tot betekenis, dan de volmaaktheid van Zijn goddelijke kennis en wetenschap van alles wat op de wereld is, maar in het bijzonder van Zijn volk, de volmaaktheid van Zijn Goddelijke wetenschap, want zijn verstand is geen getal. Hij is een God der wetenschappen.

4. En tenslotte staat er: *"Staande als in kasjes der ringen"*. Laten verzegelen. Dat heeft eigenlijk dezelfde betekenis als die stenen in de borstlap van de hogepriesters die stenen waren daar ingelegd. Zij kwamen er niet ver uit, en ze stonden op een volmaakte wijze in die borstlap. En als er nu staat van die ogen van Christus dat zij met melk zijn gewassen, staande als in kasjes der ringen, dan wijst ons dat op de heerlijkheid Christi, vooral wat betreft de deugd van Zijn Alwetendheid en van Zijn alomtegenwoordigheid.

Wat is het in het menselijk lichaam schoon en *voortreffelijk als de ogen op de juiste plaats staan*. Daar zijn mensen op de wereld wier ogen rood van de drank zijn. Er zijn mensen wier ogen zien naar ontucht, en wier ogen uitpuilen zodat daardoor de schoonheid van hun lichaam vervalt. Maar hier wordt van de ogen van Christus gesproken, *die getuigen van Christus volmaaktheid*. Inderdaad al wat aan Hem is, is gans begeerlijk.

Christus is volmaakt:

- Ten eerste wil dit zeggen, dat er een volmaakte kennis is bij God. Niemand heeft ooit God gezien, maar de Enigen geboren Zoon heeft Hem ons verklaard. O, wat een weldaad mijn geliefden, om deel te krijgen aan die Profeet in ons leven. Als wij het van een ander dan Christus moesten weten, zullen wij bedrogen uitkomen. Maar die het van God geleerd heeft en die verwaardigd is geworden met de goddelijke onderwijzingen, met die dierbaren Gods, Christus, en zelfkennis, is bevoorrecht. Van die kennis blijft de wereld vreemd, doch daar heeft ook de uitwendige belijder geen deel. En de vrucht van die kennis is altijd maar vernederend. Zij hebben zichzelf leren kennen als onrein, walgelijk en verdoemelijk, verdwaasd en verblind. Zij hebben altijd in hun leven, als weleer die van Athene geroepen tot een onbekenden God. Maar nu van God gekend, ja, veel meer, verwaardigd om van Hem gekend te worden, en op die school gebracht te worden en geplaatst te worden door dien Leraar der gerechtigheid, en dat onderwijs te krijgen, wie God en wat God is, en wat Hij eeuwig zal blijven in Christus. Och dan worden zij gewaar dat aan die kennis nooit een einde is. Zij worden almaar blinder en dwazer. Dan moeten zij maar betuigen: "Ik heb geen mensen verstand, en heb de wetenschap der heiligen niet gekend", Spreuken 30:2-3. Daar wordt hun ootmoedig en kinderlijk gebed: "Och schonk Gij mij de hulp van Uwen Geest. Och dat ik klaar en onderscheiden zag. Hoe ik mij naar Uw bevelen moet gedragen, Psalm 119:19.

- Die volmaakte kennis, die Hij bezit van al wat bij God is, maar ook die volmaakte kennis in de tweede plaats die Hij bezit van alles wat in den hemel en op de aarde is, van al wat verborgen en geopenbaard is, die kennis die Hij heeft, daar kan geen mens Hem ooit in evenaren. Niemand is Hem daarin gelijk. Daar is ook niet enig gebrek in te vinden. "Gij zijt volmaakt, Gij zijt rechtvaardig Heer", Psalm 119:69. Maar ook die volmaakte kennis, die Hij bezit van alles wat hier op de wereld plaats heeft, ook wat het woeden der volkeren betreft, want Hij staat boven de kloot der aarde, en boven alle natiën. Ja, die kennis die Hij heeft van alles wat zich hier bij de Kerk voegt en niet bij die Kerk behoort. Hij zal eenmaal de schapen van de bokken afscheiden, en Hij zal het kaf met onuitblusselijk vuur verbranden, zonder zich er ooit in te vergissen.

Maar - in de vierde plaats -: *Staaude als in kasjes der ringen*; dat ziet op de volmaakte kennis die Christus bezit van Zijn volk hier op de aarde van al hun gangen en wegen in dit tranendal, gelijk wij daar nu van zingen uit Psalm 1 vers 4.

Toepassing

- *Staaude als in kasjes der ringen*. Dat wijst dus tenslotte op de volmaakte kennis die Christus bezit betreffende Zijn volk hier op aarde. Hij kent ze met name. Hij zegt het ook zelf in Joh. 10:14 "Ik ken de Mijnen, en wordt van de Mijnen gekend". Hij kent dat volk in al hun omstandigheden uit- en inwendig. En daar is niet een ogenblik bij dagen en bij nachten of Zijn oog is op dat volk geslagen. Zie Jesaja 49:14 "Doch Sion zegt: De Heere heeft mij verlaten, en de Heere heeft mij vergeten". Dat is de klacht van Sion in haar diepe moedeloosheid. Maar wat zegt God dan tegenover Zijn volk? "Kan ook een vrouw haren zuigeling vergeten dat zij zich niet ontfermt over den zoon haars buiks? Ofschoon deze vergate, zo zal Ik u toch niet vergeten". Er kan op de wereld veel plaats hebben, maar ... God vergeet Zijn volk niet; "want in beide Mijn handpalmen heb Ik u gegraveerd, uw muren zijn steeds voor Mij", Jes. 49:16. Daar is niet een ogenblik dat Christus zijn oog van Zijn gunstgenoten aftrekt.

Toch zijn er zoveel tijden mijn geliefden, dat Gods volk zich geen gedachten over vormen kan. Die tijden zijn er. David zegt in Psalm 56:9 "Gij hebt mijn omzwervingen geteld; leg mijn tranen in Uw fles; zijn zij niet in Uw register"! En wat gaat die Kerk in haarzelf menigmaal als in een beeld daarheen, Psalm 39. Maar ook tijden van zware strijd en grote moedeloosheid, dat zij het niet meer kunnen geloven dat God aan hen denkt. O, krediet voor Gods Kerk, dat hebben zij wel in de grootste donkerheden en dat het met die Kerk goed uit komt, daar twijfelen zij niet aan. Maar het is altijd een persoonlijke zaak hoe het staat met hun ziel tegenover den Heere. En dan die verlating. Dan moeten zij met Job zeggen: "Ga ik voorwaarts, zo zie ik Hem niet, en achterwaarts, zo merk ik Hem niet". Tijden dat zij soms vrezen dat God ze zal vergeten en dat Hij nooit Zijn ogen meer op hen slaan zal. O, wat kunnen ze in diepe droefheid wegzinken, en tijden in hun leven hebben, dat zij geen staat of stand meer kunnen zien, en zij moeten klagen: "Mijn weg is voor den Heere verborgen en mijn recht gaat van mijn God voorbij.

Maar als God dat licht weer eens doet opgaan. Zichzelf weer openbaart en betoond; en wat zeggen ze dan? Heere Jezus doe verzoening over al mijn wantrouwen, twijfelingen en over alles wat God verdenkt. Want zij worden gewaar mijn geliefden, dat het ongeloof de officier is van hun wangestalten. En dan zeggen ze: *Och, Heere Jezus, nu word ik gewaar in mijn ziel dat U altijd aan mij gedacht hebt onder de diepste bestrijdingen, ja verbergingen van Gods aangezicht. Altijd waren Uw ogen geopend over mij en U hebt een volmaakte kennis gedragen van mijn toestand. O, wat is voor U Heere Jezus alles naakt en geopend geweest. Gij verstaat van verre mijn gedachten. Gij weet mijn zitten en mijn opstaan.*

En wat sterkt dan die Alwetendheid van Christus toch hun ziel, en wat geeft ze hun dat krediet in het verdere van hun leven op die Christus! De rechtvaardige zal uit zijn geloof leven. En om dan hier op de wereld den weg te mogen gaan in dat kinderlijk vertrouwen, dat in de grootste donkerheid Zijn oog over ons geopend is, en dat ik door het geloof mag zeggen: *"O Heere Jezus, Gij kent mij toch en Gij aanschouwt mij toch in al de wegen waar God mij gebracht heeft."* O, om dan door de genade met Asaf te mogen beleven: "Gij zult mij leiden door Uw Raad en daarna in Uw heerlijkheid opnemen", Psalm 73:12.

Zijn ogen zijn als duiven bij de waterstromen, met melk gewassen, staande als in kasjes der ringen.

MIJN GELIEFDEN, hebben wij zo de heerlijkheid van Christus wel eens ooit in ons leven aanschouwd? Ik wenste wel dat de overdenking van Gods Woord niet zonder dadelijke en wezenlijke vrucht mocht zijn, maar dat zij iets mocht nalaten tot verheerlijking van Christus. Hier hebt ge weer een duidelijk bewijs van Zijn waarachtig God zijn. O, dat wij Zijn heerlijkheid leerden kennen, zoals dat toch noodzakelijk is voor elk schepsel, zal het wel zijn voor de eeuwigheid.

Maar mijn medereizigers naar de eeuwigheid, wat zal het verschrikkelijk zijn, ook voor al de goddelozen en huichelaars wanneer alle bedekselen der schande zullen ontdekt worden in die grote dag. Wij kunnen mensen bedriegen, maar God niet. Voor Hem ligt alles naakt en geopend. O, daar zijn mensen die leven alsof er geen God bestaat, die daar heen gaan naar het goeddunken van hun hart. O, wat gelooft een onbekeerd mens van God? Hij ligt in een staat van ongeloof. Hem wordt het oordeel aangezegd en wat hij tegemoet gaat, maar hij gelooft het niet. Hij moest geen rust meer hebben, want hij kan elk ogenblik sterven en God ontmoeten, en ... dan niet te kunnen. Ik mocht u wel toeroepen bij het verlaten van deze plaats: *"Ontwaakt gij die slaapt en sta op uit den dood, en Christus zal over u lichten!"*

Dat God Zijn genade mocht verheerlijken en Zijn Geest mocht uitstorten, ook tot overtuiging en ontdekking bij wien het leugen en bedrog is. O, dat gij goddelozen, geveinsden en huichelaars, en allen die met een leugen in uw rechterhand naar de eeuwigheid reist, dat gij van alle schandelijke wegen afgedreven werd, om als een arm zondaar aan Gods voeten terecht te mogen komen.

Dat Gods arme volk Christus mocht leren kennen in de deugden van Zijn eeuwige volmaaktheid, zoals Hij toch is de Alwetende en Alomtegenwoordige. O, dat zij Hem mochten roemen, want Zijn ogen zijn als der duiven bij de waterstromen. Volk des Heeren, dat ge in vreze mocht wandelen de tijd uwer inwoning hier op aarde en meer en meer met dat Beeld verzadigd mocht worden, en wij van alle gebreken en van al het verdriet verlost worden om Dien Koning te zien in Zijn schoonheid en om God Drie-enig te roemen en te prijzen, verheerlijkt en gelijkvormig met Christus tot in eeuwigheid. Amen.

5. EEN ONBEGRIJPELIJK WONDER

ADVENTSPREEK

Uitgesproken te Rijssen en door ds. Lamain klaargemaakt voor de pers

Voorzang Psalm 145: 2.

Psalm 149: 5.

Slotzang: Psalm 73: 12.

Inleiding.

"En overal Uw grootheid openbaren," Ziedaar, geliefden, de innerlijke zielsbegeerte van de man naar Gods hart, David, gelijk wij dat samen zongen uit Psalm 145. God is groot en wij begrijpen het niet. Zijn grootheid is ondoorgrondelijk. Welk eindig schepsel zal de oneindige grootheid van die God ooit naar waarde vermelden? Immers, niemand is daartoe bekwaam. Toch ligt die betrekking op de bodem des harten van al degenen, die door genade iets van die aanbiddelijke, grootheid leerden kennen. Het heeft God behaagd, naar Zijn soevereine genade, iets van die grootheid bekend te maken aan nietige Adamskinderen. Die grootheid heeft God geopenbaard in de schepping en onderhouding van hemel en aarde; ja alles wat leeft en beweegt getuigt van die grootheid Gods. Zie dat in Psalm 19.

Doch in het bijzonder blinkt die grootheid uit in de bekendmaking ervan aan Zijn volk. De verborgenheden des Heeren zijn over degenen die Hem vrezen. God openbaart Zich in Zijn Woord, doch ook door Zijn Geest in de harten van Zijn uitverkorenen. Ze leren iets kennen van dat ondoorgrondelijke Wezen, ja van de drie onderscheiden Personen in het Wezen. Van Zijn volmaakte deugden en eigenschappen; van Zijn eeuwig Welbehagen in Christus Jezus; van Zijn eeuwig Recht, maar ook van Zijn grote liefde, waarmede Hij Zijn volk in Christus heeft liefgehad, omdat zij verkoren zijn in de Zoon des Welbehagens. Onpeilbaar diep zijn Gods gedachten. En die gedachten worden hen bekend gemaakt in de tijd van Gods welbehagen. Wat de vrucht daarvan is? Hoort de dichter in Psalm 139 er van getuigen: „Hoe kostelijk zijn mij, o God, uwe gedachten. Die grootheid Gods in het soeverein verkiezen en verwerpen; in het uitdenken en daarstellen van een weg, waarin Gods geschonden deugden weer worden opgeluisterd, en de zondaar zalig en behouden wordt met behoud van Gods recht. Wat baart het hun verwondering, wat vervult het hun hart met eerbied en diep ontzag. Wat doet dat alles hen laag bukken voor de hoge God, Die Zijn eniggeboren Zoon niet gespaard, maar voor ons allen overgegeven heeft. Ja, wat vernedert het hun ziel, als zij Gods grootheid mogen aanschouwen, dat ook in die stille eeuwigheid, in die raad des vredes, de Heilige Geest het op Zich nam, om het alles toe te passen, om Christus te verheerlijken in het hart van verloren zondaren en zondaressen.

Ja het ganse werk der Zaligheid, waarin God Zijn eer en heerlijkheid bedoelt en beoogt, is een keten waaruit niet één schakel gemist kan worden. Zijn grootheid is ondoorgrondelijk. Een innerlijke drang is er in het hart van allen, die verwaardigd worden om die grootheid te kennen, om die grootheid mee te delen aan anderen. "Dit

volk heb Ik Mij geformeerd, zij zullen Mijn lof vertellen," Jes. 43: 21. Hun lippen zullen Hem prijzen.

Van die grootheid Gods wensen wij in deze ure met u te handelen, uit onze tekst, die u vinden kunt in Jeremia 31:22b. *"Want de Heere heeft wat nieuws op de aarde geschapen; de vrouw zal de man omvangen."*

Onze voorgelezen tekst spreekt van:

EEN ONBEGRIJPELIJK WONDER

- I. Dat door God is geschapen.
- II. Dat in de volheid des tijds is verwezenlijkt.
- III. Dat hier op aarde door de kerk wordt beleefd.

I. Dat door God is geschapen.

Onze tekst is genomen uit dat kostelijk kapittel, waarin gehandeld wordt over de eeuwige liefde Gods, bewezen aan Gods gunstgenoten in de tijd des welbehagens. De grondslag wordt hier gelegd voor de verlossing en wederkeer van het volk Gods van alle tijden en eeuwen. Het blijft hier ten allen tijde:

*"En aan hen, schoon diep in schuld,
Met berouw gedenken zult."*

Op een kostelijke wijze wordt in dit hoofdstuk Christus gepredikt, in Wie alle beloften *Ja en Amen* zijn, Gode tot heerlijkheid. Onze tekst spreekt van een onbegrijpelijk wonder, waar Christus in het middelpunt staat. *De Heere heeft wat nieuws op aarde geschapen*. De zaligheid gaat van God uit. Uit het innerlijk van Gods vrije en eeuwige ontferming vloeit alles voort, wat tot Gods eer en tot eeuwig welzijn van de uitverkorenen strekt. "Uit Hem, door Hem en tot Hem zijn alle dingen," Rom. 11: 36. *Iets nieuws heeft God geschapen*. Daardoor wordt verklaard, dat het oude vervallen of onvoldoende bevonden is.

Om een recht begrip te krijgen van hetgeen in onzen tekst verklaard wordt, is het nodig met onze gedachten terug te gaan naar de staat der rechtheid. In den beginne schiep God de hemel en de aarde. God heeft alles gewrocht om Zijns Zelfs wil, dat is tot Zijn heerlijkheid, dus ook Adam, als het pronkjuweel van de schepping. Kort nadat God Adam geformeerd had, heeft Hij ook Eva geschapen, genomen, uit een rib van Adams lijf. En uit dat mensenpaar zouden nu alle mensen voortkomen. God heeft uit één bloede het ganse geslacht der mensen gemaakt. Met Adam heeft God het verbond der werken opgericht. Adam was het verbondshoofd, hij representeerde alle mensenkinderen. God heeft Adam geen strik gespannen, of hem in de val laten lopen. Wie zou zulke goddeloze gedachten ooit durven koesteren? *Verre zij God van goddeloosheid en de Almachtige van onrecht*. God is recht in al Zijn weg en werk. God beoogde met het oprichten van het werkverbond niet anders dan de bevestiging van Adam en zijn nakomelingen in de staat waarin God hem geschapen had. Dat hij nooit meer zou kunnen sterven, maar dat hij eeuwig zou leven.

De boom des levens stond in de hof van Eden als een sacrament van het eeuwige leven. Van de boom der kennis des goeds en des kwaads, of anders, de boom van Gods gezag, had God verboden te eten, want ten dage als hij daarvan zou eten zou hij de dood sterven. God heeft Adam voor twee wegen geplaatst, opdat hij vrijwillig zou kiezen, en uitspreken dat hij God wilde dienen, niet omdat het niet anders kon, maar omdat hij niet anders wilde. God eiste volmaakte gehoorzaamheid. En die volkomen gehoorzaamheid kon Adam God geven, omdat hij daartoe alle kracht en vermogen bezat. God stelde die boom daar, ja liet de slang spreken, opdat Adam gelegenheid

zou krijgen, om zijn heerlijkheid als schepsel Gods daardoor te duidelijker en te heerlijker te openbaren.

Helaas, Adam heeft God tot een leugenaar gesteld en de band met God doorgesneden. Hij is van God afgefallen en de duivel toegevallen. Satan had de mens een volmaakte vrijheid voorgespiegeld, maar 't was niet anders dan de ellendigste slavernij. Adam heeft het verbond verbroken, en wij in hem. Verbondsbrekers zijn wij geworden, slaven van Satan en van de zonde. Gods beeld, Gods heerlijkheid zijn wij verloren, ja wij zijn buiten God gevallen door die gruwelijke zonde. Wij hebben ons zelf van alle kostelijke gaven, die God ons had gegeven, moedwillig beroofd. Geen vrije wil hebben wij meer, maar een wil, die geknecht is onder de heerschappij van de Vorst der duisternis. Geen gruwelijker en geen schandelijker daad is ooit gepleegd, dan het verbreken van het verbond der werken. Door die val zijn wij schuldig geworden aan Gods recht, en geheel en al verdorven, zodat wij nu dood zijn in zonden en misdaden. Geen woorden zijn er ooit te vinden om de diepte van onze val uit te drukken. Adam eenmaal "de zoon van God", is geworden een kind des duivels. Een dienstknecht - en als God het niet verhoed had - een slachtoffer van de zonde; reddeloos voor eeuwig verloren. In onze val zijn wij gekomen onder het oordeel des doods, onder Gods eeuwige toorn, onder de vloek der wet en onder de heerschappij van de satan. In één woord, Adam en zijn ganse geslacht is gezonken in een jammerkolk van tijdelijke en eeuwige ellende. Het gehele aardrijk is door die verbondsverbreking onder de vloek gekomen, en allen, die op dien aardbodem wonen, in een stikdonkere nacht van onwetendheid, onmacht en onwil. De zonde bracht een algehele verwoesting en verderf over alle schepselen. Een verwoesting en een verderf, die al maar grotere afmetingen aanneemt. Die ene zonde was dus de baarmoeder van alle ellende en smart.

"Het verbond der werken is vernietigd" zegt vader Hellenbroek, "ten opzichte van deszelfs macht, om iemand te rechtvaardigen". De eis van het werkverbond, door God gesteld, blijft liggen voor rekening van elk mens, maar uit de werken der wet kan niemand ooit meer gerechtvaardigd worden voor God.

Heeft Satan nu door die verleiding ooit zijn doel bereikt? Heeft hij nu de strijd tegen God gewonnen? Is nu alles afgelopen? Blijft nu de wereld liggen in die eeuwige verwoesting? Allemaal vragen, die beantwoording eisen.

Rechtvaardig had de Heere alles kunnen laten liggen in het eeuwig verderf. Wij hebben die verwoesting en dat verderf zelf gezocht, doch God was de Satan voor. In plaats dat Satan kon juichen, kwam God naar voren en betuigde van de hoge hemel, ten spijt van alle machten der hel: "Ik zal vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouw, tussen uw zaad en haar zaad, datzelve zal u de kop vermorzelen en gij zult het de verzenen vermorzelen." Gen. 3: 15.

De Heere heeft wat nieuws op aarde geschapen. Van eeuwigheid had God gedachten des vredes gehad. De grond daarvan lag echter in de nooit begonnen eeuwigheid. Van eeuwigheid is er een raad geweest tussen de Vader en de Zoon; een plan ontworpen; een besluit genomen. Naar Gods soeverein welbehagen zou Hij zich in Christus verheerlijken in de herstelling van sommige van Adams gevallen zonen en dochteren.

Het verbond der verlossing is de grond van het verbond der genade. Er is geen wezenlijk onderscheid tussen deze verbonden, 't is in wezen één en hetzelfde verbond. Terstond na de val heeft God dat genadeverbond bekend gemaakt. Tussen het wegvallen van het werkverbond en het oprichten of bekendmaken van het genadeverbond ligt geen tussenruimte van jaren. Op hetzelfde ogenblik dat het ene wegviel, schonk God het andere. Dadelijk heeft God dat nieuwe geschapen, want anders was heel de wereld voor eeuwig weg gezonken, en dat was Gods doel niet. Dat

verbond draagt een geheel ander karakter dan het eerste. In het eerste was Adam het hoofd, vertegenwoordigende al zijne nakomelingen, in het tweede Christus, de Zoon van God, vertegenwoordigende al de gegevenen van de Vader, al de uitverkorenen. In Adams handen lag het wankel, in de hand van Christus ligt het eeuwig onwrikbaar vast. In het eerste moest Adam werken, in het tweede doet Christus alles. In het genadeverbond belooft God alles, en schenkt God alles. De Vader richt dat verbond op. De Zoon bevestigt het met Zijn bloed. De Heilige Geest verzegelt het aan het hart. 't Is een eeuwig verbond, ten aanzien van zijn begin. "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde", Jes. 31: 2. 't Is eeuwig wat betreft het einde. Het is een verbond dat niet zal wankelen of wijken, maar dat blijven zal tot in der eeuwigheid. 't Is eeuwig vanwege al de weldaden die er in verzegeld worden. Het eindigt niet in de dood. "Die in de Zoon gelooft heeft het eeuwige leven", Joh. 3: 36. Al degenen, die in dat verbond zijn opgenomen, kunnen daar nooit meer uitvallen. Zij worden in de kracht Gods bewaard door het geloof tot de zaligheid, die bereid is om geopenbaard te worden in de laatste tijd. Van zulk een verbond is op de wereld nog nooit gehoord. 't Is wat nieuws. Van Gods zijde wordt alles beloofd, van de zijde der bondelingen wordt alles om niet ontvangen.

*"De buit van het overwonnen land,
Viel zelfs de vrouwen in de hand,
Schoon niet mee uitgetogen."* Psalm 68: 6.

In dat genadeverbond is Christus de Borg, de Middelaar, het Hoofd, ja de Inhoud. De Borg, die de schuld overneemt van al de Zijnen, doch ze ook volkomen betaalt tot de laatste kwadrantpenning toe. Hij is de Middelaar, tussenbeide tredende, om de partijen, die gescheiden waren, ja die nooit meer bij elkaar konden komen, weer bij elkander te brengen, ja te verzoenen. Alle hinderpalen, alle scheidingen neemt Christus weg. Hij ruimt alles op, maakt een vlak en effen veld, zodat een zodanige vereniging komt, die door geen satan, wereld en zonde ooit meer verbroken kan worden. Niets zal ons scheiden van de liefde van Christus. Christus is het Hoofd van het genadeverbond, gelijk Hij het Hoofd des lichaams, namelijk der gemeente is. Zij zijn in Hem uitverkoren, geliefd en bemind. Hij vertegenwoordigt hen bij de Vader, aan het hemelhof; staat voor hen in, neemt alles voor hen over. Hij is hun Pleitbeslechter en Pleitbezorger.

Christus is de Inhoud van het verbond. Hij is door de Vader gegeven tot een verbond des volks, Jes. 49: 8. Christus is alles en in allen, Col. 3: 11. Het genadeverbond is de weg, langs welken God door Christus het eigendom wordt van de zondaar, en hij een eigendom Gods. En dat verbond is door alle tijden wezenlijk hetzelfde, gelijk ook al de gelovigen van het oude testament deel gehad hebben aan alle de wezenlijke goederen van het genadeverbond. Paulus zegt: "Ze zijn op gelijke wijze zalig geworden als wij," Hand. 15: 11. Het Lam is geslacht van voor de grondlegging der wereld. Adam is op grond van Christus tussenkomst en offer reeds zalig geworden, en de laatste der uitverkorenen zal door die poort des Heeren ingaan tot de gemeenschap Gods.

De Heere zal wat nieuws scheppen. Welk een opstand, tegenstand en vijandschap er ook geopenbaard wordt van de zijde van het schepsel, God gaat door. Hij spreekt en het is er, Hij gebiedt en het staat er, Psalm 33: 9. Het welbehagen des Heeren zal door de hand van Christus gelukkiglijk voortgaan, Jes. 53: 10. Op grond van Zijn volmaakte gerechtigheid wordt dat volk van God vrijgesproken. Door het dierbaar bloed des Lams wordt dat volk gereinigd en geheiligd. *Jacob heeft op zijn sterfbed*

uitgeroepen: "Op Uwe zaligheid wacht ik, Heere." Mozes achtte de versmaadheid Christi meerderen rijkdom dan de schatten van Egypte. Job heeft in zijn strijd en ellende verklaard: "Ik weet, mijn Verlosser leeft," Job 19: 25. En om niet meer te noemen, Jesaja betuigt: "Deze is onze God, wij hebben Hem verwacht, en Hij zal ons zalig maken," Jes. 25: 9.

Onder de oude dag was er een openbaring, (al was het dan onder de wet en de schaduwen), van Christus, als de verordeneerde Middelaar van het verbond. Maar niet alleen een openbaring, er was ook een kennis en omhelzing van Hem door het geloof. Van Abraham lezen wij, dat hij verlangd heeft de dag van Christus te zien, en hij heeft hem gezien, en is verblijd geweest, gevende Gode de eer. Dat uitverkoren volk heeft in de tijd een nieuw hart ontvangen, om door de bediening des Heiligen Geestes, dat nieuwe, door God geschapene, gelovig te aanvaarden.

Wanneer nu de profeet in onze tekst zegt: "*Want de Heere heeft wat nieuws op aarde geschapen*", dan wil dat niet zeggen, dat God een nieuwe weg zal banen tot zaligheid, en een ander middel zal bekend maken om in verzoende betrekking tot God te geraken. O nee, het gaat hier alleen om aan het licht brengen het geen onder de bediening der wet beloofd en voorzegd was. Wat beloofd was zou vervuld worden. De Zon der gerechtigheid zou opgaan. De Zoon van God zou onze menselijke natuur aannemen. Wat Jesaja zoovele eeuwen reeds geleden had geprofeteerd: "Een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven", zou nu werkelijkheid worden. Als een Kind zou Hij geboren worden in Bethlehem's kribbe. God zou geopenbaard worden in het vlees. Een onbegrijpelijk wonder. "*Het heil, dat d 'aard in het rond verheugt*", Psalm 98: 2. O, dat onze ziel dat wonder, dat nieuws, leerde kennen en omhelzen, want dat is noodzakelijk tot Gods eer en onze zaligheid.

II. Wat nu dat nieuws zijn zal, wordt in onzen tekst nader verklaard: "De vrouw zal de man omvangen".

Het is een diepe verborgenheid, een bedekt beeldschrift, een raadsel, zo schreef eens een leraar. Doch de sleutel ligt in de hand des Heiligen Geestes, en de oplossing is gelijk de betekenis, altijd vertroostend.

God doet iets, wat bij mensen onmogelijk en onbestaanbaar is. Wat hier verklaard wordt, is het omgekeerde van de gewone regel, dat niet de man zich een vrouw, maar de vrouw zich een man kiest. De Heere is de Almachtige, die doet wat voor de mens lijnrecht tegen iedere regel ingaat, wat daarom een nieuwe schepping, een wonder is. Het onmogelijke en ongerijmde maakt Hij mogelijk. Dat doet Hij ook in de wederkeer van het uit zijn land weggevoerde Israël.

Luther zegt: *Ik verwerp de opvatting der ouden niet, die zeggen: "Christus is de Man door Maria omgeven; dat is ontvangen en geboren."* De vrouw zal de man omvangen. Zie, dat is nu vervuld in de volheid des tijds. Reeds in Jes. 7: 14 was geprofeteerd: "Ziet een maagd zal zwanger worden en een Zoon baren en gij zult Zijn naam Immanuël heten." Christus was het beloofde Vrouwenzaad. Maria, de prinses uit het huis van David, werd bezocht door de engel Gabriël, die de wonderlijke boodschap van de hemel bracht: "De Heilige Geest zal over U komen, en de kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwen, daarom ook, dat Heilige, dat uit u geboren zal worden, zal Gods Zoon genaamd worden," Luk. 1: 35.

En hoe geheel anders dan Zacharias heeft Maria die boodschap ontvangen. Hij twijfelde aan het woord van de engel, maar Maria heeft met ootmoed en eerbied dat zo wonderlijke getuigenis Gods aanvaard" door te zeggen: "Zie, de dienstmaagd des Heeren, mij geschiede naar Uw woord," Lukas 1: 38.

Christus heeft Zijn menselijke natuur niet meegebracht uit de hemel, en is niet gelijk het water door een goot loopt, gegaan door Maria. Was dat zo geweest, dan had Hij gestaan buiten ons geslacht, doch nu is Hij geworden uit een vrouw, vlees van ons vlees, en been van onze beenderen. Christus is ontvangen in Maria, zonder toedoen des mans, gelijk onze vaders met eerbied betuigden. Inderdaad een onbegrijpelijk wonder, dat tegen ons verstand is, doch ver boven onze menselijke bevating gaat.

"De vrouw zal de man omvangen". Christus is de Man van Gods metgezel; de Man van Gods Raad, de Man van Gods Rechterhand, Psalm 80: 18, de Man van Smarten; de Man van het huwelijk; de Man van het oordeel. Welke volheerlijke getuigenissen zijn reeds onder de oude dag gegeven van dien Man door Maria omvangen. Lees maar in Jes. 32: 2: "En die Man zal zijn tot een verberging tegen de wind en een schuilplaats tegen de vloed, als de schaduw van een zwaren rotssteen in een dorstig land". In Jes. 54: 5: "Want Uw maker is uw Man, Heere der Heirscharen is Zijn Naam, Hij zal de God des gansen aardbodems genaamd worden." En Petrus spreekt in Hand. 17: 31; van dien Man, die God gesteld heeft, waardoor Hij eenmaal de aardbodem rechtvaardiglijk zal oordelen.

"De vrouw zal de man omvangen." Maria heeft de Heere, de eeuwigen Zoon van God gedragen. Een wonder, dat geen vergelijking heeft, en ooit gehad heeft, en ooit hebben zal. O, dat we er eens nader bij stilstonden, en dat wij met heiligen eerbied en ontzag dat terrein betreden mochten. Hier geldt ook wel in het bijzonder: "Doe de schoenen van uw voeten, want de plaats waarop ge staat, is heilig land."

Slechts stamelen kunnen wij van dat wonder Gods. Van de Zoon van God staat geschreven in Hebr. 1: 3, *dat Hij alle dingen draagt door het Woord Zijner kracht*. En zie, nu wordt Hij gedragen door een zwakke vrouw, die zich zonder Gods wil niet roeren of bewegen kan. Hij, Die de hemel der hemelen niet kan omvatten, wordt ontvangen door een dochter der aarde; het schepsel baart de Schepper, en de rank omvat de wijnstok. O wat een eeuwige liefde van de Vader, dat Hij Zijn Zoon geeft, het liefste en dierbaarste wat Hij bezit, om vloek en doemwaardige zondaren en zondaressen te redden en te zaligen! Wat een ondoorgrondelijke wijsheid Gods, om zulk een weg uit te denken tot verheerlijking van Zijn deugden, en tot behoud van de Zijnen. De kerk, die er in blikken mag, moet toch uitroepen: "O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods", Rom. 11: 33. Wie zal de genade des Zoons niet moeten bewonderen. Waarom Hij zichzelf zó diep wilde vernederen? Roept Paulus er niet van uit: "Want gij weet de genade van onzen Heere Jezus Christus, dat Hij om uwentwil is arm geworden daar Hij rijk was, opdat gij door Zijne armoede zoudt rijk worden?" 2 Kor. 8: 9. Nee, nooit zal enig mens naar waarde de grootheid van God kunnen uitroepen, geopenbaard in dat eeuwig onbegrijpelijk wonder. Niets anders blijft er over, dan om met diepe eerbied en heilig ontzag te buigen voor de Allerhoogste Majesteit Gods.

God is geopenbaard in het vlees en dat is de weg, waardoor de vrouw de man zal omvangen. Die gezegende en voortreffelijke Persoon, Die oneindig boven ons verheven is, het afschijnsel van Gods heerlijkheid en het uitgedrukte beeld Zijner zelfstandigheid.

Ja, Hij is God boven alles te prijzen en wordt door die diepe neerbuiging de Man van de kerk. Die eeuwige Zoon van God komt in zo'n nauw verband met Zijn volk, dat Hij wordt hun Naastbestaande, gelijk de lossen onder de oude dag; hun Bloedvriend, Bloedbruidegom, die Zijn kerk bemint met al de liefde van Zijn hart. Hij is hun Heere en Koning, die al dat volk met Zijn liefdearmen zal omvatten, en onder Zijn

genadevleugelen zal bedekken. Hij is geworden onzer één. Hij komt, in een huwelijksverbond met Zijn kerk, Hos. 2: 1819.

De eeuwige Zoon van God heeft onze menselijke natuur aangenomen. Hij is de mensen in alles gelijk geworden, uitgenomen de zonde. Die aanneming was noodzakelijk tot verlossing, verzoening, vernieuwing en heiligmaking, ja tot terugbrenging in de gemeenschap met God. Gods gerechtigheid eiste dat, langs geen andere weg kon een schuld betaald, de ongerechtigheid verzoend, Gods recht voldaan en de hemel geopend worden.

De Zoon van God moest de Zoon des mensen worden, zou Hij Zichzelf in de plaats van Zijn volk voor hen opofferen en alzo een eeuwige verlossing teweegbrengen. God kon niet lijden of sterven, daarom moest Hij mens worden. En in die aangenomen menselijke natuur heeft De Zoon van God geleefd, gestreden, geleden, en is erin gestorven en opgestaan. Ja, straks ten hemel gevaren en gezeten aan de rechterhand der Majesteit Gods, in de hoogste hemelen. Hij heeft onder ons gewoond, zo leren wij in Joh. 1: 14.

Voor het natuurlijk oog was Zijn Goddelijke heerlijkheid bedekt. Smadelijk hebben de verstokte Joden over Hem gesproken, als van de zoon van Jozef en Maria; de zoon van de timmerman. Zij hebben geweigerd om Hem als Zoon van God te erkennen. In bittere vijandschap hebben zij Hem als zoodanig verworpen, ja Hij werd door sommigen zelfs gelasterd. Toch, het oog des geloofs heeft Hem als zoodanig aanschouwd en omhelsd. Hoeveel getuigenissen hebben wij daarvan in Gods Woord. De herders uit Bethlehem-Efratha hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd als de Eniggeborene van de Vader. De discipelen hebben Hem beleden als *de Christus, de Zone des levenden Gods*.

Ja zelfs de moordenaar aan het kruis en de heidense hoofdman hebben Hem als zodanig uitgeroepen. En daarenboven, de Zon der gerechtigheid is opgegaan. De Goddelijke natuur van de Middelaar was wel verborgen achter het kleed der menselijke natuur, doch Hij was in haar wel omhuld, niet gekerkerd, wel omsluiert doch niet gebonden.

Welke duidelijke en kostelijke proeven heeft De Zoon van God geleverd in Zijn omwandeling op aarde. Reeds op twaalfjarige leeftijd zittend in het midden van de leraren te Jeruzalem, waren zij reeds verwonderd over Zijn verstand en antwoorden.

In de synagoge te Nazareth heeft Hij het niet verborgen, dat Hij was de Gezalfde des Vaders, en dat in Hem vervuld was wat reeds in Jesaja 61 van Hem geprofeet was. Hij leerde toch ook het volk als machthebbende en niet als de Farizeeën en Schriftgeleerden? Der blinden ogen heeft Hij geopend, de melaatsen heeft Hij gereinigt door zijn eigen Goddelijke kracht; de kreupelen doen springen als een hert. Ja, de doden het leven hergeven. De winden en de zee waren Hem gehoorzaam; de duivelen waren Hem onderworpen. Hij raakte het hart aan en nam het in.

Er ging kracht van Hem uit, zodat een bloedvloeiende vrouw genezing verkreeg naar het lichaam, doch ook haar ziel werd door Hem gered. Op de berg der verheerlijking werd Hij voor Zijn discipelen van gedaante veranderd. En de bende, die na Zijn uitgang uit Gethsémané Hem tegemoet kwam met zwaarden en stokken als tegen een moordenaar, liet Hij achter over vallen.

En waartoe zullen wij noch meer bewijzen bijbrengen. De Zoon van God kwam van de hemel en nam *onze menselijke natuur* aan; heeft in die menselijke natuur als in een tent gewoond. Die menselijke natuur heeft Hij verlost uit de kaken des doods, en bevrijd van het oordeel der verdoemenis, en van de vloek der wet. Christus heeft de menselijke natuur verlost, geheiligd en verheerlijkt. Hij is met die menselijke natuur

opgevaren in de hemel, opdat Gods volk een waarborg zou hebben, dat zij naar ziel en lichaam eenmaal opgenomen zullen worden in eeuwige heerlijkheid.

Dan zal ten volle in vervulling gaan, wat hier aanvankelijk reeds waar wordt, dat de vrouw geheiligd is door de man. Hier blijven noch vele overblijfselen der zonde. David moest er onder zuchten, Psalm 38: 10 en Paulus moest er over klagen, Rom. 7:24. Eenmaal komt die kerk alles te boven. Hier in de tijd worden zij verlost van de heerschappijvoerende macht der zonde, en eenmaal ook van de kwellende macht der ongerechtigheid; van die inklevende verdorvenheid, die zich verspreid heeft over de gehele mens. Dat volk van God wordt met Christus verheerlijkt, en zal eenmaal in volle heerlijkheid pralen. Dan zal het eeuwig zijn:

"Aanbidding, eer en dankb're lofgezangen."

Dat Lam wordt dan volkomen toegebracht de dankzegging en de aanbidding, nademaal Hij hen kocht met Zijn dierbaar bloed. O, geliefden, wij kunnen hier slechts stamelen van dat wonder: "De vrouw zal de man omvangen." O hadden we eens een mond en een tong om de lof van die Koning naar waarde te vermelden! Hemel en aarde zouden wij wel willen oproepen om Zijn Naam te prijzen, de Naam van Hem, Die Zich zo vernederde, om Gods deugden te verheerlijken en de uitverkoren zondaar uit de diepte van de hel te verlossen en te voeren tot de hoogte van eeuwige heerlijkheid. Nooit had enig schepsel zulk een weg uit kunnen denken, het oog van een arend heeft die weg niet ontdekt.

"'t Is een wonder in onz' ogen,

Wij zien het, maar doorgronden het niet."

III. De vrouw zal de man omvangen. Ziedaar een verborgenheid, die door de Kerk wordt beleefd.

Met de vrouw wordt hier de ware Kerk bedoeld. Op aarde wordt die Kerk genoemd "de Bruid van Christus" en in de hemel zal zij zijn volgens Openb. 19: 7: "de vrouw des Lams". Een nauwe innige onverbreekbare vereniging bestaat er tussen Christus en de Kerk. De grondslag van die gezegende vereniging ligt in de stilte der nooit begonnen eeuwigheid, De Vader heeft die Kerk aan Christus gegeven, bijwijze van erfenis en als loon op Zijn Middelaars arbeid. De zoon van God heeft die Kerk aanvaard uit de Hand Zijns Vaders; aanvaard met groot genoegen, gelijk daarvan door Christus getuigenis wordt gegeven in Psalm 16: 6: "De snoeren zijn Mij in lieflijke plaatsen gevallen, ja een schone erfenis is Mij geworden." In de eeuwigheid waren Zijne verlustingen met der mensenkinderen. Spr. 8: 31. En in de tijd verklaart Hij: "Mijn lust is aan haar". Jes. 62: 4.

Voor die Kerk nam de Zoon van God in de tijd de menselijke natuur aan. In de tijd heeft die Zone Gods voor dat uitverkoren volk aan Gods gerechtigheid voldaan. Gods toorn doordragen en gestild, de wet van zijn vloek ontwapend. De straf, die ons de vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijne striemen is ons genezing geworden.

Christus heeft door Zijn lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid, het leven en de onverderfelijkheid aan het licht gebracht. God was in Christus de wereld met Zichzelve verzoenende, hun zonden hun niet toerekenende. 2 Kor. 5: 19.

Niet één weldaad kan de Kerk in de tijd en in de eeuwigheid ontvangen, dan alleen door het kanaal van Christus bloed. 't Is alles op grond van de volmaakte gerechtigheid, wat aan Gods kinderen wordt geschonken. Hij is hun een oorzaak van eeuwige zaligheid. Buiten Christus is God een verterend vuur en een eeuwige gloed, waarbij niemand wonen kan; doch in Christus een verzoend God en Vader, Die geen zonden ziet in Zijn Jacob, en geen overtreding in Zijn volk Israël. O, wat wordt er veel geredeneerd en dat buiten die eeuwige grondslag en dat fundament der zaligheid ligt.

En al wat daar buiten is zal geen dageraad hebben. Wij zullen er niet mee voor God kunnen verschijnen, omdat God alleen maar rust en Zich verlustigt in het volbrachte werk van Christus.

Op een groot gezelschap sprak eens een vrouw uit de volheid van haar hart, uit, hetgeen God haar geleerd had en wat door haar ondervonden was. Op 't eind riep vader Ledeboer, die daarbij ook tegenwoordig was, tot driemaal toe in dat gezelschap: "Vrouw 't is Jezus niet!" Als een donderslag viel dat woord in het hart van die vrouw, doch die riep daarop weer: "'t Is toch van Jezus!" Waarop de Godzalige en getrouwe leraar haar betuigde, dat het inderdaad wel zo was. Rebecca had ook voorhoofdsiersels en armringen van Izak gekregen door middel van Eliëzer, omdat zij Izak zelf kreeg.

En zie, daarin wordt getekend, de weg die God hier met Zijn volk houdt. Zij worden gelokt tot, en ingewonnen voor die dierbare Persoon. Dit is toch het eeuwige leven, dat Zij u kennen, den eeuwigen en waarachtigen God en Jezus Christus, Dien Gij gezonden hebt, Joh. 17: 3. Gods Geest komt de wereld te overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel. Maar diezelfde Geest verheerlijkt Christus in de harten van de uitverkorenen. Zomin als er echter voor Jezus plaats was in de herberg, zomin is er van nature plaats voor Jezus in onze harten. Voor alles staat ons hart open, behalve voor Christus.

Toch is er buiten Jezus geen leven, maar een eeuwig zielsverderf. God is het einddoel der zaligheid, maar Christus het middelpunt der zaligheid. De openbaring van Christus aan ons en in ons, is noodzakelijk tot zaligheid. Alle Zaligmakers die wij gemaakt hebben van onze ervaringen, bevindingen en zoete gestalten, moeten wegvallen, opdat er voor die enige en volkomen Zaligmaker plaats gemaakt zal worden. Wat onmisbaar is de Geest des oordeels en der uitbranding om uitgezuiverd te worden van de ouden zuurdesem om een nieuw deeg te mogen worden. En al is in onze ziel die Middelaar des verbonds ontdekt, al hebben wij er getuigenis van gegeven gelijk weleer Petrus in Matth. 16: 16; wat een onkunde en duisternis is er nog in ons hart betreffende het oogmerk van Christus' komst op aarde. O hoe blind stonden de discipelen voor de weg die Christus gaan moest tot voldoening aan Gods recht en de verwerving van het onverliesbaar leven.

Wat is het onderscheid groot tussen een geopenbaarde en een geschonken Middelaar. Wat kan er veel geproefd en gesmaakt worden van en uit die geopenbaarde. Middelaar, zonder een dadelijke geloofsomhelzing van die door God geschonken Christus. Waar het bij al dat volk om te doen is in hun leven, is om met de Bruid te kunnen zeggen: "Hij is de mijne en ik ben de Zijne, Die tussen de leliën weidt." Hoogl. 2: 16.

Het leven staat naar wasdom, naar groei, naar volmaking. Dat is in de natuur zo, maar ook in de genade. Gods Geest brengt in het gemis, doch wekt ook een heimwee en een verlangen naar de vervulling van Gods beloften. In de moederbelofte openbaarde God Christus reeds. De profeten van het oude verbond hebben door de Geest van Christus gesproken, van het lijden, dat op Hem komen zou en de heerlijkheid daar op volgende. En wanneer de laatste profeet Maleachi spreekt van de komenden Christus, dan zoudt ge zeggen: "nog maar een ogenblik en wat aan de vaders beloofd is, zal in vervulling gaan." Doch dan komt er nog een tijdperk van vierhonderd jaar, dat de stem der profetie zwijgt en niet één profeet hun tot troost is gebleven. Doch wanneer de volheid des tijds is gekomen heeft God zijn zoon gezonden, geworden uit een vrouw, geworden onder de wet, Gal. 4: 4. En dan geldt, wat wij lezen in Joh. 1: 12. "Zovelen Hem aangenomen hebben, heeft hij macht gegeven, kinderen Gods genaamd te worden." Macht gegeven, dat betekent daar: "recht gegeven". De toepassing des Heiligen Geestes, gaat de gelovige aanneming steeds vooraf. De vrouw zal de Man

omvangen, 't Is wat een gelukkige dag voor dat volk van God, wanneer zij mogen zingen met David in Psalm 119: 5. "U zoekt mijn hart mijn oog blijft op u staren." En dan die volkomen Zaligmaker "mijn Zaligmaker" te mogen noemen met Maria in haar lofzang. En met Thomas te mogen zeggen. in Joh. 20: 28. "Mijn Heere en mijn God." Dan wordt statelijk vervuld: *De vrouw zal de man omvangen.*

Reeds onder de ouden dag had men kennis aan die genade. Denk aan de geloofsroem van Job: "Ik weet, mijn Verlosser leeft." Job 19: 25. Toch is het ook niet klein te achten, wanneer men standelijk gedurig daartoe verwaardigd wordt. 't Was bij Paulus een gedurige bekommring in Fil. 3: 10. "Opdat ik Hem kenne." Christus draagt de banier boven tienduizend, en als zoodanig krijgt Hij een plaats in het harte Zijns volks. De gedurige ontdekkingen des Geestes zijn nodig, en de inlevingen van wat zij geworden zijn in Adams val zijn onmisbaar, opdat er telkens een afzien van en een mishagen aan zichzelf zal zijn, doch daartegenover een benodigen van Christus tot al datgene, waartoe Hij van de Vader gegeven is.

Hij is gegeven tot wijsheid, rechtvaardigmaking, heiligmaking en verlossing. Zijn heerlijkheid komt tegenover hun schande. Zijn rijkdom tegenover hun armoede. Zijn gerechtigheid tegenover hun schuld en zonde. Zijn wijsheid tegenover hun dwaasheid. Zijn heiligheid tegenover al hun verdorvenheid. Zijn leven tegenover hun dood. Zijn vrijheid tegenover hun banden. Al wat aan Hem is, is gans begerlijk, en al wat in hen is, is niet anders dan verdoemelijk en verwerpelijk.

O wat een gepaste Zaligmaker, wat een algenoegzame Christus! Wat een voortreffelijk Profeet, wat een onmisbare Hogepriester. Wat een beminnelijke Koning. De vrouw zal de man omvangen. Christus is het middelpunt van hun denken en begeren. Hij neemt de hoogste plaats in hun hart in. Zij leren het kennen wat het is, krank van liefde te zijn. Hij, Christus is het voorwerp van hun liefde. Zalig is het voor hun hart, om met Hem te mogen uitgaan in het veld en te vernachten op de dorpen, Hoogl. 7: 11. Zich geheel in Hem te verliezen. Zij leren wat het inhoudt, om Hem te verheffen als het hoogste van hun blijdschap. Ja, daar vindt hun ziel zulk een ruimte in, dat zij het niet uit kunnen drukken. Dat maakt hen gaande, dat doet hun ziel uitgaan vanwege Zijn spreken. Nee, nooit krijgen zij er genoeg van om in Zijn onmiddellijke nabijheid te mogen verkeren. Hun genegenheden worden opgewekt om die Koning Sions te aanschouwen in Zijn diepe vernedering, maar ook met de kroon, waarmede Zijn moeder Hem kroonde op de dag Zijner bruiloft, en op de dag der vreugde Zijns harten. Hoogl. 3: 11. Christus is het Voorwerp van hun aanbedding. In de hemel zullen zij dat Lam toebrengen, alle lof, eer, aanbedding en dankzegging op een volmaakte wijze, en dat ongestoord. Doch hier op aarde krijgen zij er iets van te beleven. Hoe zoet, hoe zalig, hoe zielsverheffend is het Zijn persoon, Zijn werk, Zijn graveerselen te mogen prijzen. Geen andere begeerte hebben zij, dan dat Hij moge wassen en dat zij minder worden. Zij niets en Hij alles, gelijk Christus ook is, alles en in allen. Col. 3: 11. Door Zijn kracht kunnen zij Hem dienen, en voor Hem leven.

Christus leeft in hen. En dat houdt in, dat Hij hun het leven mededeelt, doch ook dat leven onderhoudt, voedt, verzorgt, bewaart en beschermt. Hij sterkt hen in alle tegenheden, en geeft hen in alle strijd. Zodat zij niet bezwijken, maar in Hem meer dan overwinnaars zijn. Hij bidt in hen door Zijn Geest, en reinigt al hun gebeden en verzuchtingen op het reukaltaar van Zijn verdiensten, zodat hun smekingen als een lieflijke reuk opwaarts stijgen tot de troonzalen des hemels en komen voor het aangezicht des Vaders.

Hij vertroost en verkwikt hun harten in alle droefenis en smart. Hij schenkt hun sterkte om te lopen, de loopbaan hun voorgesteld. Hij stelt hun struikelende knieën vast, en doet hen adem scheppen temidden van alle benauwdheden. Hij regeert hen door Zijn

Woord en Geest, en verwaardigt hen met dat geloof, dat zij tot Christus hun toevlucht mogen nemen, Hem aangrijpen en van Hem gebruik maken. De vrouw zal de man omvangen. Zij omhelzen Hem tot doding van de oude mens der zonde; tot vernieuwing naar Zijn Beeld; tot reinigmaking en heiligmaking; tot een wandel in godzaligheid. Veel blijft er hier voor een kind van God over, dat hun ziel doet zuchten en duchten. Maar wanneer het geloof werkzaam is, dan overwint dat geloof de wereld uit en inwendig. Dan mogen er ogenblikken zijn van twijfel, doch vertwijfelen doen ze nooit. In duisternis is de Heere hun licht en hun heil. Voor wie zouden wij dan vrezen? Hij is dan hun levenskracht, voor wie zouden zij dan vervaard zijn?

De omhelzingen van Christus zullen volkomen worden in de dood. Dan is hun wil volkomen verenigd met Gods wil; dan wordt de zonde voor eeuwig gedood. Simson heeft in zijn dood meer vijanden gedood dan in zijn leven. Als Jacob gaat sterven is het voor eeuwig Israël. De oude mens der zonde sterft en wordt afgelegd, de nieuwe mens rijst op naar het hemelhof. Het geloof wordt dan verwisseld in eeuwig aanschouwen, de hope wordt dan vervuld en verwezenlijkt. De liefde zal dan eeuwig triomferen en vergaat nimmermeer. Volmaakt zullen zij dan staan voor het aangezicht Gods, zonder enige verschrikking of vreze. En hun werk zal zijn de kronen te werpen voor de voeten van het Lam.

Christus sterft nooit. Hij heeft zelf betuigd aan Johannes op Patmos: "En Ik leve tot in alle eeuwigheid." Het nieuwe leven sterft ook niet. De tweede dood zal daarover geen macht hebben. Vandaar dat de apostel Paulus tot troost van de kerk schreef in 1 Thess. 4: 17; *dat zij de Heere tegemoet gevoerd zullen worden in de lucht en in de wolken, en dan altijd bij de Heere zullen zijn.*

Dan wordt volkomen bevestigd wat wij thans zingen uit Psalm 149: 5.

TOEPASSING.

Met rasse schreden naderen wij de dagen, waarop dat heuglijk wonder geopenbaard in Bethlehems kribbe, zal worden herdacht. Wat daar in de volheid des tijds heeft plaats gehad, herhaalt zich niet weer. Christus is maar eenmaal geboren, gelijk Hij maar eenmaal Zichzelf heeft opgeofferd tot voldoening aan Gods recht, en tot verlossing der uitverkorenen. Doch de zaak, waar het voor ons allen op aan komt, mijn medereizigers naar de eeuwigheid, is, dat Christus geboren wordt in ons hart en dat de mens, *de vrouw de Man zal omvangen.*

In de staat der rechtheid, in het Paradijs, was dat niet nodig. Toen was er geen zonde, geen schuld, geen oordeel, geen breuk, geen scheiding. Helaas, door de diepe bondsbreuk van Adam, waarin wij allen zijn begrepen, is er een verwoesting gekomen, die al maar groter afmetingen aanneemt. Door dien val en afval is aan 's mensen zijde alle hoop vervlogen, en geen redding en herstel immermeer mogelijk. Gods recht eist volkomen voldoening, en wie zal van Adams zonen en dochteren die voldoening ooit schenken? "De Libanon is niet genoegzaam om te branden, en zijn gedierte is niet genoegzaam ten brandoffer." Jes. 40: 16, "Zou de Heere een welgevallen hebben aan tienduizenden oliebekken en aan duizenden van rammen? Zal ik mijnen eerstgeborene geven voor mijn overtreding, de vrucht mijns buiks voor de zonde mijner ziel?" Micha 6: 7.

O nee, aan 's mensen zijde is alles afgesneden, is 't voor eeuwig afgedaan. Wij kunnen God niet bevredigen, noch door het een, noch door het ander. Er blijft aan onzen kant geen slachtoffer over voor de zonde. Maar eeuwig wonder, dat offer dat Gode alleen welbehaaglijk is, heeft de Vader Zelf gegeven. "Alzo lief God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe." Joh. 3: 16.

En zie, daarvan hopen wij straks weer gedachtenis te viëren. Thans zijn we in de adventsweken, waarin de gemeente bepaald wordt bij die beloften aan de vaderen vanouds gedaan, betreffende de komst van Christus in het vlees. Onder de dienst der schaduwen, werd de volle Christus beloofd aan de Kerk. En door hoeveel donkerheid en duisternis, ja door wegen van onmogelijkheid is die belofte vervuld. Wij staan thans achter de vervulling, en hoe menigmaal is door ons dit heugelijk feit reeds herdacht.

Ouden van dagen, uw leven lang hebt u reeds onder de verkondiging van dat dierbare evangelie gezeten. Dat wonder Gods is u al zoovele malen gepredikt.

Ook u, jongen van jaren, vanaf dat u heugen hebt, is het door u vernomen.

Doch voor u allen is de levensvraag, of dat wonder al ooit persoonlijk in uw leven een wonder geworden is. De woorden moeten zaken worden in ons hart, zal het wel zijn voor die grote eeuwigheid. Duizenden bij duizenden gaan slapend naar de eeuwigheid, zonder enige bekommring over hun diep rampzalige staat en toestand. Zij zijn als Gallio, die zich geen van deze dingen aantrok.

Wat een vreselijke uitleving van onze doodstaat, wanneer wij zoo onverschillig daarheen leven. Vreselijk zal het ontwaken zijn in de dag des doods, waarin wij gesteld zullen worden voor het oordeel Gods, en op duizend vragen niet een zullen kunnen antwoorden. Wie zal hier thans neerzitten, voor wie het de laatste maal zal zijn, dat het gezegend evangelie van Christus komst in de wereld in zijn oren zal klinken? O, dat de ernst van de zaak, en het gewicht der eeuwigheid toch op uw hart gebonden werd, eer het voor eeuwig te laat zal zijn! Wat een wroeging, en wat een wee zal het zijn, straks te moeten beleven: "voor eeuwig te laat, voor eeuwig te laat."

Dat Gods Geest u eens wakker schudde, uit de slaap der zonde, en uit de heerschappij des doods. God sluit niemand buiten. Het aanbod van genade is ruim. Hoor maar wat de Heere getuigt in Jesaja 45: 22: "Wend u tot Mij, alle gij einden der aarde; want Ik ben God en niemand meer."

Zwaar zal het oordeel zijn, dat elk onbekeerd mens zal treffen. Volmaakt zijn wij uit Gods hand voortgekomen, en wij hebben het verbond verbroken als Adam. En daarbij geleefd onder dat nieuws, dat God geschapen heeft n.l. de zending van Zijn Zoon in de wereld om zondaren zalig te maken. O, bedenk toch, dat God niet oordelen zal naar hetgeen wij geworden zijn in Adam, maar dat God van elk mens Zijn Beeld terug eist. Moedwillig hebben wij ons van al die gaven en schatten beroofd. O wat ik u bidden mag, geeft toch acht op dat ruime aanbod van genade. Versmaadt en verwerpt het toch niet. Het zal u eeuwig schaden en tegen u getuigen.

Vele mensen zien verlangend uit naar een feestdag. De een wil uit, de ander de wereld in, een derde meent dan meer vrijheid te hebben om in de zonde te leven dan anders. Wat zijn het vaak dagen, die in de zonde en in de ongerechtigheid worden doorgebracht. en waarin geofferd wordt aan de god dezer wereld. Schrikkelijke gedachte om zoo die kostelijke dagen door te brengen, zonder innerlijk besef welke hoge waarde die dagen hebben. Dat u toch eens tot bezinning kwam en uw ogen geopend werden voor de noodzakelijkheid van de kennis, die alleen maar tot zaligheid leidt.

O jonge mensen, brengt die dagen toch niet door in de zonde maar breek met de werken der ongerechtigheid. Ontzettend zal het zijn, om met een gedoopt voorhoofd in de hel te vallen, en uw tijd verbeuzeld te hebben in al hetgeen tot verwoesting van ziel en lichaam leidt. Dat Gezegende Kind dat in Bethlehem werd geboren is die Man waardoor God eenmaal de aardbodem rechtvaardig zal oordelen. Zoekt in uw kindse dagen en in de dagen uwer jongelingschap de Heere. God make uw bekend met uw verloren staat, en doe u vluchten tot dien Christus, waarvan getuigenis wordt gegeven

in Spr. 3: 18, als van de eeuwige Wijsheid, dat Hij is een Boom des Levens, dengenen die Hem aangrijpen, en elkeen die Hem vasthoudt wordt welgelukzalig.

Velen vergenoegen zich met een blote, uitwendige kennis van wat aan de vaderen is beloofd. Sommigen gaan daar zelfs in op, en missen de waarachtige bekommring om geestelijke kennis van de Geborene in Bethlehems stal. Dat alles is overbodig, zeggen zij, onze ouders waren bekeerd, en wij hebben ook nooit kwaad gedaan. Wij hebben geleefd gelijk de rijke jongeling, wat ontbreekt ons nog. Bitter wordt men, wanneer men gewezen wordt op de noodzakelijkheid van de waarachtige bekering, en de afsnijding van Adam en de inlijving in Christus. Ja, helaas, hoever is de kennis, de uitwendige kennis bij velen weg van die onmisbare genade. Zo de priester is, zo is het volk. De onkunde van de grondslagen der zaligheid is schrikbarend groot. En zoek het maar niet alleen buiten ons, o nee, onder ons eigen volk mag u wel uitroepen bij de gedachte daaraan: *"Och dat mijn hoofd water ware."*

God mocht zich nog eens over Nederlands kerk ontfermen en haar terugbrengen tot die belijdenis en grondslag, die gekend moet worden voor de eeuwigheid.

O geliefden, minder zal het niet kunnen, als dat, wat wij u voorgehouden hebben in deze ure. Zullen wij getroost kunnen leven en eenmaal zalig sterven, dan moeten wij het eigendom van Christus zijn of worden, en als vrucht daarvan die geloofsomhelzing kennen, waartoe God door Zijn Geest hier in de tijd Zijn volk verwaardigt. Er is geen andere Naam onder de hemel tot zaligheid gegeven, Hand. 4: 12.

Met een Jezus van vijf letters, met een papieren Jezus kunnen wij niet volstaan in Gods recht. Paulus verklaarde van zichzelf in Gal. 1: 16: "Maar wanneer het Gode behaagd heeft Zijn Zoon in mij te openbaren"; en zie, zulk een tijdstip moet ook door ons gekend worden tussen de wieg en het graf. En of wij nu geleefd hebben middenin de wereld of dat wij altijd opgingen in de godsdienst buiten Christus, het is voor eeuwig omkomen.

De viering van het Kerstfeest, heeft nooit plaats in de lente of midden in de zomer, doch altijd aan het einde van het jaar, wanneer alles ons toeroept dat het einde aller dingen nabij is. Zoo gaat het ook in de ziel van de door Gods Geest wedergeboren mens. Bevindelijk moeten wij het leren kennen, dat uit de werken der Wet geen vlees voor God gerechtvaardigd wordt. Met al ons doen en laten aan het einde komen; ja in de dood, opdat Christus als het Leven, in ons zal verklaard worden. Velen geven zichzelf rust in hetgeen waar God geen rust in geeft.

Adam valt weg, Christus neemt zijn plaats in. Ons werk valt weg, Christus werk alleen is Gode welgevallig. Daarom is het zo noodzakelijk te leren, wegvallen, opdat ons werk weggevaagd wordt en onze hoop afgesneden.

*"Toen alle hoop mij gans ontviel,
En niemand zorgde voor mijn ziel."*

Een arme zondaar en een rijke Christus, een ontblote zondaar, en een Algenoegzame Middelaar; een naakte zondaar en een gekruiste Christus. Zie, die horen bij elkander.

De vrouw zal de Man omvangen. Wat een droevig verschijnsel is het, dat velen, die aanvankelijk door God zijn getrokken, en geen vreemdeling zijn van de onderwijzingen des Geestes, het zo stellen kunnen buiten Christus.

Al is er geen voldoening in voor hun hart, toch zijn hun handen nog gevuld met zooveel, wat zij niet vasthouden kunnen, wanneer God zich in 't recht met hen gaat begeven. O, te weinig wordt gekend het ongenoegzame van alles wat buiten Christus is. Jaar en dag gaat men over de wereld, zonder dat men op alles de dood schrijft, en los laat, wat in de dag der eeuwigheid hen zal ontvallen. Het is een onvruchtbaar en

onprofijtelijk leven. God komt niet aan Zijn eer, en hun ziel mist de blijdschap des geloofs. O, dat Gods Geest het alles uit uw handen sloeg, opdat de weg geopend werd tot de omhelzing van Christus en tot al datgene, waartoe Hij van de Vader gegeven en geschonken is. Wat zouden wij van een ballast verlost worden, als wij kwijt mochten raken, waaraan wij ons nu zoo krampachtig vasthouden. De Geest des Heeren mocht er nog toe bewerken, om alles te vergeten wat achter ligt, en om te strekken tot hetgeen dat voor ons ligt, jagende naar de prijs der roeping Gods, die van boven is, in Christus Jezus. De omhelzing van Christus zou blijdschap en vrede geven door de Heilige Geest. Het zou ons met blijmoedigheid over de aarde doen gaan, door alle strijd en moeite, ja met een verzekerd geloof de dood tegemoet doen reizen. God mocht de bediening van Zijn Woord daartoe zegenen en heiligen. De zonen van Jacob mochten alleen met Benjamin bij zich, Jozefs aangezicht zien. O dat er toch geen rust was voor en alee die genade geschonken werd.

O, mijn hoorders, wij moeten eerst door die Man omhelsd zijn, zullen wij ooit die Man kunnen omvangen. Verwaardige de God aller genade u daartoe, bekommerd volk in ons midden. De Waarheid zegt: "Er is een tijd van omhelzen, en een tijd om verre te zijn van omhelzen." Pred. 3: 5. Dringe Gods Geest u gedurig, om alles buiten Christus te laten varen en Hem alleen te kennen en te omhelzen als het fundament van uw zaligheid. Wat moet God alle kramerijen uit het hart wegnemen eer we die genade beoefenen. "Zij zagen niemand dan Jezus alleen." Kunnen de bruidofskinderen treuren, zoolang de Bruidegom bij hen is? zoo vroeg Christus eenmaal aan de discipelen van Johannes. Doch daarop heeft Hij ook aan hen verklaard: "Maar de ure komt, dat de bruidegom van hen zal worden weggenomen, dan zullen zij treuren en wenen. En toch is dat een noodzakelijke weg om te leren, dat de zaligheid ons nu nader is dan toen we eerst geloofd hebben. Eerst is het omhelzen in de hebberlijkheid, doch dan is het een omhelzen in de dadelijkheid met toe-eigening voor hun eigen ziel. O, volk, dat nu treurt en weent en uzelf er zoover van af waant, namelijk van dat gelovige omhelzen, als het Oosten van het Westen, en dat er iets van geproefd en gesmaakt heeft, welk een zaligheid ligt in dat omhelzen van Christus, Godzelf vervulle al uw begeerten. Wat is het een les om dat te leren, dat ons alles uit de handen en armen vallen moet, opdat het zal worden met Asaf in Psalm 73: 13:
"Mijn rots, mijn deel, mijn eeuwig goed."

Volk des Heeren, welk een kostelijke zaak is het: *De vrouw zal de Man omvangen.* God heeft het geschapen. Die bewuste, dadelijke geloofsomhelzingen van Christus zijn vruchten van de toepassende bediening des Heiligen Geestes. Op Onze rekening kunnen wij niets schrijven. 't Is alles genade. Dat omhelzen is toch uw leven geworden. En wat dan hier het einde is, dat is in de hemel het begin. Wat dat is? "Doch Gode zij dank, voor Zijn onuitsprekelijke gave." 2 Kor. 9: 15. Daar dorst toch uw ziel naar? Ge ziet er toch steeds naar uit? De herders keerden wederom, verheerlijkende en prijzende God. Lukas 2: 20. En Simeon had het Kind in zijn armen, en loofde God. De zoon van God omarmde Simeon, en daarom mocht hij dat kind in zijn armen nemen. Geen wonder, dat hij toen meer betrekking had om te sterven dan te leven. O volk van God, wat een zaligheid, wat een blijdschap, wat een rust, wat een genot, zóó Christus te mogen omhelzen. Dan geen zonde meer en geen dood. Daar komt niets en niemand tussen. Daar is het: "Niets zal ons scheiden van de liefde van Christus." Rom. 8: 35. Zulk een gezegend Kerstfeest bereide die eeuwige Jehova onze zielen. Dat zou alles vergoeden en verzoeten. Dat zou ons alle kruis en druk licht doen

achten. Daar hebben wij geen wil meer, daar is alles goed wat God doet. Daar is een volkomen vereniging met al Gods handelingen.

O volk, veel moeten wij die nauwe vereniging met Christus missen in de loopbaan van ons leven, doch die ogenblikken, dat het plaats heeft, zijn zalig. Zij zijn zonedodend, wereldkruisigend, Godverheerlijkend.

Nu, de God aller genade verlene er ons veel van in dit aardse dal, en doe ons zo blijmoedig reizen naar het Kanaän der eeuwige vrijmaking, waar wij nooit meer verre zullen zijn van omhelzen, doch waar we eeuwig omhelsd zullen worden door de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Daar zal dat onbegrijpelijke wonder eeuwig bewonderd worden, en Gods Naam eeuwig de eer ontvangen, en Zijn grootheid geopenbaard worden tot in de eindeloze eeuwigheid.

De Heere zegene Zijn Woord, tot Zijn eer en heerlijkheid. Amen.

6. HET DOODVONNIS OVER EDMOM

Uitgesproken in de Eschkerk te Rijssen, op 31 Januari 1945.

Zingen: Psalm 7 : 4 en 6.

Geliefden.

De Openbaring Gods in het brandende braambos, ons beschreven in Exodus 3, had allereerst voor het Israël van de ouden dag een grote betekenis, doch is ook van zulk een waarde voor het Israël Gods van alle tijden en eeuwen. In dit brandende, doch niet verteerde braambos, heeft God Zichzelf verklaard als de Jehovah, de "Ik zal zijn Die Ik zijn zal, de Getrouwe en Onveranderlijke."

De omstandigheden waaronder die openbaring plaats vond waren veel betekenisvol. God had Abraham, de vader aller gelovigen, niet alleen betuigd, maar ook verzekerd, dat zijn zaad zou zijn als de sterren des hemels, Gen. 15 : 5. Faraö had daarentegen bevel gegeven dat alle knechtjes der Hebreëen geworpen moesten worden in de Nijl. Dat bevel hield dus in de totale uitroeiing van dat volk des verbonds. En nu was de vraag: "Wie zou het winnen? God of Faraö?" Vanzelfsprekend: God heeft het laatste woord, en Hij is altijd aan de winnende hand. De verdrukking van dat volk werd echter zo groot, dat het scheen alsof God niet meer dacht aan hetgeen Hij eenmaal gesproken had. Zwart was dat volk van dienstbaarheid en de ellende waarin dat volk verkeerde steeg ten top.

Zou God Zijn gená vergeten,

Nooit meer van ontferming weten?

Zouden Gods beloftenissen haar vervulling missen?

Aan de zijde van het volk werd alles hopeloos en het scheen alsof dat volk zou ondergaan in de tirannie van Faraö. En zie, toen alle verwachting vergaan was, stond God op met gunstige gedachten.

"Ik zal zijn Die Ik zijn zal", zo verklaarde God zichzelf aan Mozes. Het was dezelfde God, Die weder tot Abraham sprak en Die niet veranderd was in hetgeen Hij eenmaal had betuigd. Hij is van eeuwigheid tot in eeuwigheid God. Onveranderlijk in Zijn Wezen, onveranderlijk in Zijn Raad, onveranderlijk in het vervullen van Zijn beloften. De dag zal aanbreken dat Hij Zijn volk zal verlossen en Zijn Israël zal bevrijden.

Ten spijt van alle vijandschap en van alle plannen tot verdelging en uitroeiing, zal Hij Zijn volk door het Bloed des Verbonds uitleiden uit Egypte, doorleiden door de zee en de woestijn, maar ook inleiden in Kanaän en het volk doen wassen, zodat het in Davids en Salomo's dagen niet meer te tellen zal zijn.

Jehovah is Gods aller grootste naam, Zijn gedenknaam, de Naam Die inhoudt: *het verleden, het heden en de toekomst*. Christus draagt ook Die Naam in Jes. 23 : 6: "De Heere onze Gerechtigheid", omdat Hij eenswezens is met de Vader en de Heilige geest, waarachtig en eeuwig God. God verspilt Zijn genade niet. Vandaar dat Hij Abraham, Izak en Jakob niet bekend was met Die naam. Dat wil zeggen: zij hebben de bevestiging daarvan als zodanig niet gezien, gelijk Mozes en het volk des Verbonds, die de zichtbare vervulling daarvan hebben doorleefd en aanschouwd.

Farao met zijn heir is in de Rode zee verdrongen, Gods wrake is in hen aanschouwd. Gods beloften worden vervuld, doch ook Zijn bedreigingen volvoerd. En beide zaken liggen opgesloten in de Naam "Jehovah", zijn gegrond in de onveranderlijkheid Gods. God verlost Zijn volk, doch rekent ook met Zijn vijanden af.

*Die God altijd hebben gehaat,
Zullen voor Hem, met schand' en smaad
Vlieden in alle landen.*

Die openbaring Gods in het brandende Braambos nu heeft door alle tijden en eeuwen heen waardij voor het Israël Gods. Door diepe en raadselachtige wegen leidt God menigmaal Zijn volk. Steeds is het in het algemeen voor de kerke Gods, maar ook in het bijzonder, aangelegd op verdelging. Het gaat altijd rechtstreeks, of zijdelings, tegen het levende kind. En die strijd is menigmaal zwaar, 't gaat op leven en dood. Doch, Die onveranderlijke God, Die Zijn volk in Christus heeft verkoren, door het Bloed des Lams heeft gekocht en verlost, door de Heilige Geest geroepen en geheiligd, zal Zijn kerk behouden. Hun Verlosser is sterk, Heere der heirscharen is Zijn Naam. Zijn onbezweken trouw zal nooit hun val gedogen. Donkere wolken drijven er vaak boven die kerk en over de zielen van Gods kinderen. Doch wat een sterkte en welk een troost ligt er in Die Naam "Jehovah" voor hen, in de donkere nacht van strijd en moeite. Wat heft het hun zielen op uit het moeras van twijfel en moedeloosheid, wat wekt het in hun hart een sterk vertrouwen. "Die Uw Naam kennen, zullen op U vertrouwen, omdat Gij, Heere, niet hebt verlaten degenen die U zoeken." Psalm 9 : 11. Ja, het leidt hen op tot de verheerlijking van Die naam, Die zo groot, heilig is en goed. God neemt het voor Zijn volk op; neemt het voor Zijn Eigen werk op. Hij verheerlijkt Zichzelf in de verlossing van Zijn volk, maar ook in de verdelging van Zijn vijanden.

Daarover wens ik thans met u te handelen, onder biddend opzien tot de onveranderlijke Jehovah.

Onze tekst vindt u opgetekend in Ezechiël 35 : 6.

"Daarom, zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere Heere: Ik zal u voorzeker ten bloede bereiden, en het bloed zal u vervolgen; also gij het bloed niet hebt gehaat, zal u het bloed ook vervolgen"

Het voorgelezen tekstwoord spreekt over het DOODSVONNIS VAN EDMOM, of HET OORDEEL DAT GOD VOLVOERT OVER ZIJN VIJANDEN.

Dat oordeel:

- I. is gegrond;
- II. is vreselijk;
- III. is rechtvaardig.

I.

Het gehele kapittel, waaruit onze tekst genomen is, spreekt over het oordeel dat God brengen zal over Edom. Edom is de naam van het land van Ezau, *Ezau is Edom*, zo lezen we in Genesis 36:8. En Ezau is de vader der Edomieten. Ezau was de zoon van Izak en Rebekka, de tweelingbroeder van Jakob. Hij was dus uit het Godgeheiligd zaad. En de Edomieten waren het broedervolk van Israël. Deut. 2:4, 8; 23:7.

Het land der Edomieten heet in het Oude Testament Edom, b.v. 2 Sam. 8:14, of het land van Edom, Gen.36:6, of ook wel veld van Edom, Gen.32:4, of Seïr, Gen.36:8, soms ook het gebergte van Ezau, Obadja 8. Het bestond grotendeels uit het ten zuiden van de Oostzee gelegen bergland. Het schijnt echter in zijn grootste uitbreiding ook

het Westen van Arabië omvat te hebben. Het was van het gebergte van Juda gescheiden door de woestijn van Sin en verder in het westen begrensd door de woestijn van Paran. In het Zuiden raakte het de Golf van Elath. In het Noord-Oosten grensde het aan Moab, van welks gebied het gescheiden was door de Wadi El Aksa, die in de Zuidelijke punt van de Dode Zee uitloopt. De Edomieten woonden in een ruw bergland en waren aangewezen op jacht en veeteelt, terwijl ze later de voordelen van handel leerden kennen. In Amos 1 : 6,9 worden ze genoemd als slavenhandelaren. De Edomieten waren veelgodendienaars; toch waren zij evenals de andere afstammelingen van Abraham besneden, Jes. 9:25. Het schijnt echter dat het in later tijden werd nagelaten, althans volgens Jozéfus. Daarom werden zij ongeveer 100 jaar voor Christus gedwongen zich te laten besnijden. Herhaalde malen wordt van Edom melding gemaakt, vooral in het Oude Testament.

In onze tekst wordt gesproken, gelijk ik reeds opmerkte, over het doodvonnis, of oordeel, dat God laat voorzeggen over dat Edom. *Dat oordeel is gegrond*; de Heere zegt dat Zelf in dit hoofdstuk.

- (1) In vers 5 staat er: " Omdat gij een eeuwige vijandschap hebt, en hebt de kinderen Israëls doen wegvloeien door het geweld des zwaards, ten tijde huns verderfs, ten tijde der uiterste ongerechtigheid."
- (2) In onze tekst lezen wij in het laatste gedeelte: "Alzo gij het bloed niet hebt gehaat."
- (3) En dan in vers 10: " Omdat gij zegt: Die twee volken en die twee landen zullen mij geworden, en wij zullen ze erfelijk bezitten, ofschoon de Heere daar was."
- (4) Ze hadden een grote toorn, nijdigheid en haat tegen Israëls volk (vers 11).
- (5) Ze hadden dat volk gelasterd, vers 12.
- (6) Ze hadden hun mond tegen de Heere groot gemaakt en hun woorden tegen God vermenigvuldigd (vers 13).
- (7) Ze hadden zich verblijd over de erfenis van Israël, omdat zij verwoest was (vers 15).

Wat die vijandschap betreft, zien we reeds bij Ezau de eerste sporen. Eén van onze voortreffelijke Godgeleerden schreef dat zij begonnen was in de buik van Rebekka. En inderdaad, lees het zelf maar in Gen.25:22 en 23: "En de kinderen stieten zich samen in haar lichaam. Toen zeide zij: "Is het zo? Waarom ben ik dus?" En zij ging om de Heere te vragen. En de Heere zeide tot haar: "Twee volken zijn in uw buik, en twee natiën zullen zich uit uw ingewand vaneen scheiden, en het ene volk zal sterker zijn dan het andere volk, en de meerdere zal de mindere dienen."

De diepste wortel van die vijandschap was tegen de soevereiniteit Gods. Naar dat soevereine welbehagen was Jakob verkoren en Ezau verworpen. Nooit is er een ogenblik in het leven van Ezau aangebroken dat hij dat aanvaarden kon, en daar onder kon vallen, zoals een onbekeerd mens dat nooit kan overnemen. Alles wat in de mens is bruist en druist daar tegen. De liefde Gods breekt alleen de vijandschap, en daar bleef Ezau vreemdeling van. Ja, al wat tot Edom behoort heeft daar geen kennis aan. Die vijandschap blijft tot in alle eeuwigheid, en die zullen zij eenmaal ten volle openbaren wanneer zij God zullen vloeken en lasteren in de hel.

Die eeuwige vijandschap kwam openbaar in het verachten van Christus in Ezau's leven. Voor een schotel linzenmoes verkocht hij zijn eerstgeboorterecht, en daarom noemt Paulus hem in Hebr.12:16 een onheilige. Christus was de eerstgeborene. In Psalm 89:28 zegt de Vader: "Ook zal Ik Hem ten eerstgeboren Zoon stellen, ten hoogste over de koningen der aarde, en in Hebreeën 1:6 lezen wij: En als Hij wederom

de eerstgeborene inbrengt in de wereld, zegt Hij: En dat alle engelen Gods Hem aanbidden."

Een mens werkt zijn eigen oordeel uit. Hij gaat niet verloren omdat hij niet uitverkoren was, maar omdat het zijn eigen schuld is, en hij het Bloed des Nieuwe Testaments onrein acht. En al schreeuwt Ezau straks: "Mijn vader, hebt gij nog niet een zegen voor mij", dan zijn dat nooit tranen geweest van oprecht berouw, gemis en betrekking, doch, in de grond der zaak, tranen van bittere vijandschap

Ezau zoekt Jakob te doden, van de wereld uit te roeien, en hij heeft nooit behoefte gehad om met Jakob te leven, al was het dat hij in Genesis 32 zijn broeder een ogenblik ontmoette. In het diepst van zijn hart is die vijandschap nooit verbroken, doch hij heeft die vijandschap behouden tot het einde toe.

- En zie, die eeuwige vijandschap ziet ge nawerken bij Edom. Zij weigeren Israël door hun land te laten trekken op hun doortocht naar Kanaän. Num. 20: 14-21 en Deut. 2:4-6.
- In Sauls dagen lezen wij van Doeg, 1 Sam.21:7, die verried David, en viel aan op de Priesters te Nob, zodat hij er vijf en tachtig doodde, en zelfs de ganse stad met de scherpte des zwaards.
- David heeft strijd gehad met de Edomieten, volgens 1 Kron.18:20 en Psalm 60:2. Joab richtte een bloedbad onder hen aan. 1 Kon.11:15.
- Salomo gebruikte de Edomietische haven te Ezeon-Geber voor zijn overzeese handel.
- Onder Josafats zoon Joram wordt het juk door hen weer afgeworpen. 2 Kon.8:20-22. Eerst onder Amazia en zijn zoon Uzzia gelukt het Juda, na heftige strijd, Edom opnieuw te onderwerpen. 2 Kon. 14:7, 22.
- In Achaz dagen vallen de Edomieten Juda weer in het Zuiden aan.
- Ook lezen wij in de geschiedenis dat Israël onder Tiglath-Pilneser III zich onderwerpt aan Assyrië.
- Later vinden wij Edom bij degenen, die, steunend op Babel en Egypte, pogingen doen om hun onafhankelijkheid te herwinnen.
- Bij Jojakims afval van Babel nemen ook de Edomieten, mede op bevel van Nebukadnézar, waarschijnlijk deel aan de strooptochten tegen Juda. 2 Kon. 24:2.
- In Zedekia's dagen echter vinden wij de Edomieten onder hen die Juda tot afval trachten te bewegen. Jer. 27:3.
- Maar wanneer Nebukadnézar tegen Jeruzalem optrekt, verheugen zij zich in Juda's ondergang, gelijk ons teksthoofdstuk daarvan duidelijk spreekt.
- Later lezen wij van Herodes de Idumeër, die bekend is door de kindermoord te Bethlehem.

Allemaal bewijzen dat Edom een eeuwige vijandschap had tegen de kerke Gods. Ook in onze tekst spreekt de Heere Zelf van *de eeuwige vijandschap*, die Edom openbaarde. Edom heeft, toen de Heere met Israël afrekening hield, daadwerkelijk de vijanden gesteund. Ze hebben geen pogingen in het werk gesteld om het leed van het volk te verzachten of hen te troosten in al hun ellenden. De minste gedachte daaraan is bij hen niet opgekomen. Integendeel, zij hebben alles in het werk gesteld om nog smart tot de smart van dat zo zwaar beproefde volk toe te doen.

O, wat een vijandschap! Edom heeft gemene zaak gemaakt met de vijanden van de kerk. Ze hebben duidelijk laten zien aan welke zijde ze stonden. Het zwaard hebben zij gehanteerd om het volk, was het mogelijk, te vernietigen. Het bloed hebben zij niet gehaat. Als een bloedhond hebben zij gedorst naar het bloed van het onderdrukte volk

van God. Hoe meer bloed zij zagen, hoe liever het hun was. Met een helse haat waren zij vervuld om dat volk te doen wegvloeien. Zij hebben hun vermaak gehad in de ellenden van dat volk. O, wat wilden zij meehelpen om dat volk van de aarde te verdelgen. Ze hebben geroepen, naar Psalm 137:7: "Ontboot ze, ontbloot ze tot de fundamenten toe." En daarbij kwam hun begerigheid om zich van Israëls erfdeel meester te maken. Met begerige blik zagen zij uit naar het ogenblik dat ze beslag konden leggen op Juda en Efraïm. Niemand, dachten ze, had meer recht daarop dan zij, omdat zij uit dezelfde stam, uit Izak, en wel uit Ezau, de oudste broeder van Jakob, waren.

Toen ze zagen dat de Chaldeeën optrokken tegen Jeruzalem, dachten ze: "Nu is de tijd gekomen dat we ons met onze wapenen bij hen zullen voegen." Ja, om tegelijk zichzelf te beveiligen, doch dan ook tevens het land van Juda en Israël tot hun bezitting te verkrijgen. Die Edomieten behoorden tot degenen die zeiden: "Laat ons de schone woningen Gods voor ons in erfelijke bezitting nemen." Verschrikkelijk was dat voornemen van Edom. God Zelf woonde in het midden van dat land Kanaän. Denk aan Psalm 68:8:

*"God Zelf heeft deze berg begeerd
Ter woning, om aldaar, geëerd,
Zijn Heerlijkheid te tonen."*

En aan Psalm 132, waar de Kerk zegt:

*"Want Sion is door God begeerd,
't wordt met Zijn woning hoog geëerd."*

God Zelf, de eeuwige Jehovah, had in het midden van het land en dat volk Zijn vuur en haardstede. Ja, daarenboven, de beloften door God gegeven van de komende Messias, wezen er op dat in de volheid des tijds in het midden van dat land, op die heilige erve, de Christus zou worden geboren.

Ja, niet alleen zou de Zoon des mensen te Bethlehem geboren worden, maar Zijn woonplaats zou zijn in Nazareth, gelegen in Galiléa, en dat gehele heilige land zou door Hem betreden worden om het werk des Vaders te volbrengen, maar ook de last van Zijn vader daar te volvoeren.

Edom heeft niet anders beoogd dan God uit te bannen, de belofte teniet te doen en dat heilige land te vervullen met zijn droeve afgoden, dus, om dat land te verontreinigen. Edom had tegen dat volk des Verbonds een heftige toorn en een dodelijke haat. Een toorn die bitter was, en haat die vreselijk was. De toorn is een onordelijke begeerte om kwaad te doen aan diegenen, die, naar men zich inbeeldt, ons enig groot leed zullen doen.

De Edomieten waren nijdig over de bloei en welstand van het volk des Verbonds, Ezechiël 16:13, 14. De aard van die nijdigheid is, dat men het goede van een ander met misnoegen aanschouwt, en van gedachte is dat zulks ons enig nadeel doet, of dat wij hem niet gunnen dat hij gelukkig is. Immers, dat hij ons niet enigszins gelijke wordt. Nijdige mensen kunnen vooral niet dragen dat een ander hen te boven zal gaan. Nijd is een heftige hartstocht, Spr.27:4. De haat is de bron en het voedsel van de nijd. De haat is een vijandschap en afkeer van zaken of mensen, waarvan wij denken dat zij strijdig zijn aan ons geluk of genoegen. De haat openbaarde zich bij Edom daarin, dat ze beoogden het volk van God kwaad te doen en te verderven. Ze zochten niet anders dan het verderf der Joden.

Daarenboven hadden ze het volk van God gelasterd. De Edomieten snorkten en spraken al hun boosheid vrij uit, en braakten vele lasteringen tegen dat volk uit. Ze

leefden in de veronderstelling dat God dat volk geheel verworpen had en niet meer met hen te doen wilde hebben. God had echter die lastering, die scheldwoorden, dat verachtelijk tergen, en die bittere verwijten gehoord. God had ze met grote verbolgenheid gehoord. De Edomieten hadden hun mond tegen de Heere open gedaan op een onbeschaamde wijze, en hun woorden tegen God vermenigvuldigd. Vermenigvuldigd, d.w.z. sterke woorden in grote overvloed uitgestort. Hier betekent het een stout en langdurig spreken tegen God, om Hem smaad op smaad aan te doen. Zover ging de zonde en de verharding van Edom, dat ze God van de hemel zelfs uitdaagden en aantastten. God wist en hoorde niet alleen wat hun goddeloze tongen spraken, maar ook al wat hun boze harten dachten, ja, zelfs de inbeelding en overlegging des harten, Richteren 5:15. De scheldingen en lasteringen, tegen Gods volk uitgesproken, rekent God als tegen hem Zelf uitgesproken. *Die Mijn volk aanraakt, die raakt Mijn oogappel aan.*

En tenslotte: Edom had zich verheugd in de rampen van Israëls huis. Toen ze zagen dat de stad en de tempel door de Chaldeeën tot de grond toe verwoest waren, en het land als in een woestijn veranderd, zo verheugde de Edomieten zich daarover, Obadja 12. Ze waren verblijd dat die erfenis verwoest was, en hoopten dat ze spoedig onder hun bereik zou zijn.

Zie, geliefden, dat is in het kort nu *de grond* waarom God het doodvonnis over Edom uitspreekt.

Gods oordelen, die Hij brengt over landen en volken, maar ook over bepaalde personen, zijn nooit ongegrond. O nee, 't was niet zonder grond dat God de eerste wereld door het water van de zondvloed verdief. En God had overvloedig redenen gehad om Israël door de Assyriërs te laten wegvoeren, gelijk het ook niet van grond ontbloot was dat Nebukadnézar verwekt werd om Juda in ballingschap te voeren. "Uw loon, Uw straf, beantwoord aan Uw eer."

Maar zo had God ook genoegzame grond om het oordeel over Edom uit te spreken. God had eenmaal Farao verwekt om Zijn Kracht in hem te betonen tot verderf en ondergang, naar Zijn soevereine beschikkingen, doch Farao maakte zich dat oordeel dubbel waardig door zijn eigen handelingen. Zo is het ook met Edom. Edom vraagt zelf om dat oordeel door zijn schrikkelijke handelingen.

Zo is het met elk land en volk dat de ondergang tegemoet gaat. Ze maken zich rijp voor het oordeel, en ze meten de maat der ongerechtigheid zelf vol. Het oordeel dat God volvoert over de mens is alleszins gegrond. Niemand gaat ongewaarschuwd de eeuwigheid tegemoet. Elk mens krijgt een boodschap. God is vrij van elk mens, uit kracht van schepping naar Zijn Beeld. Doch daarenboven, God maakt Zich vrij door al de betoningen van Zijn goedertierenheid en lankmoedigheid in Christus Jezus. "Of weet gij niet, - zo schrijft de apostel Paulus, - dat de goedertierenheden Gods u tot bekering moeten leiden?"

O, schrikkelijk wanneer het nooit komt tot een bukken onder God en tot een benodigen van het Bloed des Lams, dat ons voorgesteld en aangeboden is, doch dat we moed en vrijwillig hebben veracht en vertrap; God van de hemel hebben laten roepen, en ons verhard tegenover al de betoningen van Zijn Goddelijke ontfermingen, en in bittere vijandschap met hoog verheven schilden ons tegen de Heere gesteld hebben. Op duizend vragen zal niet één antwoord gegeven kunnen worden voor dat Goddelijk gericht! "*Uw oordeel, Heere, kan niet dan vreselijk wezen.*"

En zie, dat is nu het tweede waarop ik thans wil wijzen, ook in betrekking tot Edom en al de vijanden van God en Zijn volk.

II. Het oordeel over Edom is vreselijk.

Van dat vreselijke oordeel spreekt onze tekst op duidelijke wijze:

- (1) God zal Edom ten bloede bereiden.
- (2) Het bloed zal hen vervolgen.
- (3) Ja, dat bloed zal hen vervolgen.
- (4) En dat oordeel zal gewis volvoerd worden.

Het eerste onschuldige bloed dat op aarde vergoten is, heeft plaats gehad toen Kain zijn broeder Abel vermoordde. Met afkeer worden wij vervuld, wanneer wij lezen in Gen. 4:23 van Lamech: " Voorwaar, ik sloeg wel een man dood om mijn wonde, en een jongeling om mijn buile."

In Psalm 79 lezen wij dat de vijanden het bloed van Gods knechten als water vergoten hebben rondom Jeruzalem. Als een schrikkelijke misdaad spreekt Gods woord daarvan. In de Openbaring aan Johannes lezen wij *dat God het zwaard bevel heeft gegeven om de vrede van de aarde te nemen, en dat zij elkander zouden doden.* Openb.6:4. En op een andere plaats dat het bloed zou komen tot aan de tomen der paarden. Vreselijke tonelen zijn het, wanneer zulks plaats vindt. Schrikwekkende tonelen, die ons hart ontstellen.

Wanneer nu de Heere zegt *dat Hij Edom ten bloede bereiden zou*, dan betekent dat eigenlijk dat Hij van Edom een bloedbad zal maken. Dat gebergte van Edom, dat tevoren zo vruchtbaar was, zou nu verwoest worden en druipen van bloed. Alles zou door het zwaard worden omgebracht. In Jes. 34:6 en 8 was dit vreselijk oordeel reeds voorgezegd. " Het zwaard des Heeren is vol van bloed; het is vet geworden van smeer, van het bloed der lammeren en der bokken, van het smeer der nieren van de rammen; want de Heere heeft een slachtoffer te Bozra, en een grote slachting in het land der Edomieten. Want het zal zijn de dag der wraak des Heeren, een jaar der vergeldingen om Sions twistzaak." Vreselijker is schier niet te denken. Wat grijpt het de mens aan wanneer er een ongeluk plaats heeft op straat of langs de weg, zodat een mens, of enige mensen, baden in hun bloed. Wat wordt dagelijks alles in het werk gesteld om de gewonden te verbinden en het bloed weg te doen. Doch wat moet het niet veel meer ontstellen, wanneer alles veranderd in bloed. Wanneer een geheel land veranderd wordt in een bloedbad. En zie, tot dat oordeel zou God Edom overgeven.

Met welk een heilige toorn moet God dan wel vervuld zijn tegenover dat land, wanneer Hij het overgeeft aan zo'n vernietigend oordeel! Ja, de zonde wordt bezocht. Gods lankmoedigheid is wel groot, door ons niet te berekenen, doch er komt een einde aan. God laat Zich niet bespotten. Wat de mens zaait zal hij ook zeker maaien. En het wordt openbaar dat God *dán* geen medelijden kent. Als Christus weent voor de poorten van Jeruzalem, in Lukas 19:14, dan heeft dat plaats naar Zijn menselijke natuur. De Goddelijke natuur kent *dán* geen medelijden. " Ik zal lachen in uw verderf, en spotten wanneer uwe vreze komt", zegt God in Spr. 1:23. En Hij zal eenmaal verheerlijkt worden, zowel in het tandgeknars der goddelozen, als in de zaligheid van Zijn volk. Elk mens mag dat wel eens bedenken, opdat hij vrezen zal voor Gods aangezicht.

(2) Daarenboven zegt de Heere van Edom, *dat het bloed hen vervolgen zal*. De schuld van het bloed, of het oordeel des bloeds, dat gij vergoten hebt. De bloeddorstige vijanden zullen u vervolgen, door welke weg gij ook tracht te ontsnappen. God verwekt tot de uitvoering van Zijn vonnis wie Hij wil; en Hij bepaalt ook hoe ver het gaan zal. Het bloed zal niet te stuiten zijn, niet tegen te houden, er zou ook geen

ontvluchten mogelijk zijn. Al wat de mens heeft zal hij geven voor zijn leven. O, welke wegen en middelen worden er niet gezocht om het bloed te ontlopen. De mens zoekt zich te versteken en te beveiligen, opdat het zwaard hem niet treffen zal. Denk maar aan de vele gevallen in deze vreselijke wereldoorlog. Welke schuilplaatsen zijn niet gemaakt om zijn leven te beveiligen. Soms is men van de ene plaats verhuisd en gevlucht naar de andere om aan de dood te ontkomen. En zeker, de mens mag alles in het werk stellen om de plaatsen van het gevaar te ontvliden. Toch is die mens gelukkig, die geloven, en dat ook beoefenen mag, dat zijn leven in Gods hand is. De goddelozen vlieden waar geen vervolger is, doch elke rechtvaardige is moedig als een jonge leeuw. David mocht in Psalm 31:16 beoefenen: "Mijn tijden zijn in Uw hand." Het geloof rust in God, en verlaat zich naar ziel en lichaam op de Heere, in Wiens hand ons leven is en bij Wie al onze paden zijn.

(3) Ja, het bloed zou Edom vervolgen. Kaïn heeft dat persoonlijk doorleefd, en elke moordenaar wordt door het bloed vervolgd, al zit hij in de sterkste vesting. En nu wordt dat in onze tekst tot tweemaal toe herhaald, als een bewijs dat het oordeel ten volle besloten is. Waar men zich straks ook heen zal wenden, er zal geen ontkomen zijn. God ontvluchten is onmogelijk. David zegt in Psalm 139 : 8-10: " Zo ik opvoer ten hemel, Gij zijt daar; of bedde ik mij in de hel, zie, Gij zijt daar. Nam ik vleugelen des dageraads, woonde ik aan het uiterste der zee; ook dáár zou Uw hand mij geleiden, en Uwe rechterhand zou mij houden."

Niemand zal overgelaten worden. De bergen zullen met lijken bezaaid worden. Zij mochten op de bergen of elders vluchten om zich te verbergen voor de vijandelijke heirlegers, maar ze zullen door hen achterhaald worden. Ze zullen gedood worden, en hun lijken tot een spijszand worden voor de vogels des hemels en voor de vissen der wateren.

(4) Een vreselijk oordeel zal het zijn. Er wordt gesproken van *eeuwige verwoestingen*, en dat betekent hier: een langdurige verwoesting. Zij hadden het bloed niet gehaat, en daarom zal het bloed hen vervolgen. God betaalt uit met dezelfde munt. Ja, de mens moge niet alleen *dénken*, doch ook *zéggen*: " De Heere ziet het niet en de Heere merkt het niet", toch zal hij gewaar worden dat het anders is. God schouwt van de hemel, de vaste plaats Zijner woning, op alle mensenkinderen en let op al hun handelingen.

- De Chaldeeën waren ook zeer bloedgierig geweest tegen de Joden. Onbeschaamd en onbevreesd hadden zij het bloed van dat volk vergoten. Doch lees maar in Jeremia 5 : 36 en 40 hoe God Zijn wraak aan hen oefenen zou. Als lammeren zouden zij aan die slachter worden overgegeven en als rammen met de bokken.
- Zo wilde God ook de bloedschulden van Jizreël bezoeken over het huis van Jehu. (Hoséa 1 : 4) Jehu had zeventig zonen van Achab doen onthoofden door de overheden van Jizreël. 2 Kon. 10 : 1, 7. Dat bloed wilde God wreken aan zijn huis.
- Zo was het huis Sauls schuldig aan het bloed der Gibeonieten, en zijn zeven zonen werden daarom gedood. 2 Sam. 21: 1-9. Zo vervolgt God bloed met bloed.
- Op dezelfde wijze ging het met Joab. Hij had onschuldig bloed vergoten, maar zijn bloed werd ook vergoten, zelfs aan de hoornen van het altaar. 1 Kon. 2: 29-31.

Had Edom een eeuwige haat tegen Israël gekoesterd, God zal hen ook straffen met eeuwige verwoestingen. Gods oordelen zullen hen uitroeien tot in eeuwigheid. (Obadja 10). En wat God eenmaal gesproken heeft, dat wordt nooit meer herroepen. God is getrouw in het vervullen van zijn beloften, doch ook getrouw in het uitvoeren van Zijn bedreigingen. God is geen God van ja en neen, maar een God van *Ja en Amen*. Het bloed van het volk Israël had Edom niet alleen gehaat, daar hadden zij naar

gedorst als een bloedhond. Doch daarbij, het Bloed waarmee Israëls volk uitgeleid was uit Egypte, doorgeleid door de zee en de woestijn, ingeleid in Kanaän, hadden zij gehaat en gesmaad. Niet alleen dat zij er geen behoefte aan hadden gehad, doch in bittere vijandschap hadden zij het vertrap. En verschrikkelijker zonde is niet denkbaar. Met een dubbele vloek worden dezulken bedreigd in 1 Kor. 16:22: "Indien iemand de Heere Jezus niet liefheeft, die zij een vervloeking; Maranatha!"

Geen verwachting bleef er voor Edom over, maar een schrikkelijk oordeel, een doodvonnis, dat God volvoert. O, Edom mag wel sidderen en beven bij de gedachte aan de wrake Gods, want God is een Wreker, en zeer grimmig.

Maar dan ook elk die loert op het leven en het bloed van Gods gunstgenoten. In dat volk tasten wij God aan en dat is een zonde die de Heere ziet en zoeken zal. God houdt dezulken niet onschuldig. Zij zullen straks smoren in hun bloed, en het bloed van dat volk. Maar in het bijzonder zal het Bloed van Christus tot in eeuwigheid tegen hen getuigen. En dan zal het te laat zijn, voor eeuwig te laat. Dan is er geen herroepen meer aan dat vreselijk oordeel Gods, doch dan zal het doorgaan tot in alle eeuwigheid.

III. En dat tijdelijk en eeuwig oordeel, dat God volvoert over Edom, en allen die tot Edom behoren, is niet alleen gegrond en vreselijk, maar is ook, en daar wilde ik nu tenslotte op gaan wijzen, rechtvaardig.

David zong in Psalm 119:137: "Heere, Gij zijt Rechtvaardig, en elkeen Uwer oordelen is recht." En in Psalm 51:2 belijdt hij: "*Uw doen is rein, Uw vonnis gans rechtvaardig.*"

De rechtvaardigheid is een volmaaktheid Gods. Zijn Wezen en Natuur is gerechtigheid. Nooit kan God van Zijn recht afstand doen. Hij zou Zichzelf moeten verloochenen en ophouden God te zijn. Hij straft de zonde, omdat Hij niet anders kan krachtens de volmaaktheid van Zijn Wezen. Dat moeten is geen dwang. Hoe zou er sprake kunnen zijn van dwang in God? Wie zal de Allerhoogste dwingen? Doch er is een moeten in 't Wezen Gods gegrond, en zo is het met het wreken der zonde. God moet de zonde straffen. Al wat in Hem is roept om het oordeel der ongerechtigheid. "Zou de rechter der ganse aarde geen recht doen?" Gen.18: 25. "God haat alle werkers der ongerechtigheid". Psalm 25:6, 7. "Een Wreker is de Heere en zeer grimmig; een Wreker is de Heere aan Zijn wederpartijders, en Hij behoudt de toorn Zijner vijanden. Hij houdt de schuldige geenszins onschuldig." Nahum 1:1,2.

Daarom eist Gods recht ook wraak over de zonden der uitverkorenen. Vergeven wil bij God volstrekt niet zeggen: door de vingers zien van de zonde. Integendeel. Christus boette de schuld van de Zijnen. Die Borg is van Gods geslagen en verdrukt. Hij dronk de beker van Gods gramschap tot de laatste druppel uit. Hij volbracht; de laatste penning woog Hij op. De verlossing van Sion is op recht gegrond. Jes.1:27. Gods volk gaat rechtvaardig verloren, maar wordt ook rechtvaardig zalig. Op grond van Christus volmaakte gerechtigheid worden zij vrij gesproken in de vierschaar des hemels en in de hof der consciëntie. En eenmaal, bij de dood, zullen de poorten der gerechtigheid worden geopend, waardoor al het rechtvaardig volk eenmaal zal ingaan. Het oordeel der goddelozen en de zaligheid der rechtvaardigen zijn beiden vast in het onkreukbaar recht des Heeren.

Dat het oordeel of doodvonnis over Edom rechtvaardig is lezen wij reeds in het begin van onze tekst: "daarom, zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE, Ik zal u voorzeker ten bloede bereiden."

Hij zal het oordeel volvoeren als de rechtvaardige Heerser, als de Adonia, maar ook als de Jehovah, als de Gods des Verbonds. Het onrecht kan Hij niet gedogen, maar zal

Hij zeker straffen. Hij handhaaft Zijn Recht tegenover landen en volken, alsook tegenover elk mens hier op aarde. Zijn Gerechtigheid blinkt uit in al Zijn handelen. *"Uw loon, Uw straf beantwoordt aan Uw eer."*

God verheerlijkt Zichzelf ook dán, wanneer Edom tot een bloedbad wordt, en alles uit hun midden door het zwaard zal vallen.

Hij straft ook als Jehovah. Hij ijvert over Zijn volk en laat hen niet straffeloos vertreden. Met die Kerk trad Hij eenmaal in het huwelijksverbond, zij is Zijn eigendom. Die kerk is door Hem verkoren, door Hem bemind en heeft Hij voor Zijn rekening genomen. En al hebben zij het duizendmaal verzondigd en zo menigmaal reden gegeven dat God nooit meer naar hen zou omzien, niettegenstaande dat verlaat Hij hen niet. Hij heeft ze lief gehad met een eeuwige liefde, ja, Hij heeft ze tot den einde lief. Hij mag hen hier bezoeken met de roede en bittere tegenheden, het zijn de blijken van Zijn liefde, en de betoningen van Zijn Goddelijk trouw. Door diepe wegen tuchtigt Hij Zijn afgekeerde volk. Vaak leidt Hij hen langs bittere wegen. Doch steeds wordt het openbaar dat zij opgenomen zijn in een verbond dat nooit door Hem zal worden vergeten. Zijn trouw en goedheid zal Hij nooit doen enden. Hij, de getrouwe Jehovah, schenkt Zijn volk iets dat Edom nooit krijgt, en dat is: waarachtige vernedering voor het Aangezicht des Heeren, smart over de zonde, en betrekking om tot de Heere weder te keren. En als dat volk zich zal schuldig kennen, als vrucht van de bediening des Heiligen Geestes, en vloeiend uit Zijn Verbondstrouw, dan zal God aan Zijn Verbond gedenken. Gedenken aan dat Verbond, dat vast is in eeuwigheid, en bevestigt in het Bloed van de Verbondsmiddelaar Jezus, dat van geen wankelen en wijken weet. En nu kan Jehovah het ver laten komen met de verdrukking en de onderdrukking van Zijn volk, maar Hij laat hen nooit verzocht worden boven vermogen. Het is altijd maar tot op zekere een hoogte. Dan staat Hij op in de oefening van Zijn gerechtigheid en rekent Hij met al de onderdrukkers van Zijn Kerk af.

En wat dan zo opmerkelijk is, dat is wel dit: dat de vijanden dan meer slagen krijgen dan dat wij hen ooit hebben kunnen toewensen. "Mijne is de wraak, zegt de Heere, Ik zal het vergelden." Edom zal het aan de weet komen hoe hij gehandeld heeft met het volk des Verbonds. Nebukadnézar was als een roede in Gods hand besteld tot tuchtiging van dat volk, maar Edom had nooit een opdracht daartoe ontvangen. Uit eeuwige vijandschap en bittere haat tegen het erfdeel des Heeren had Edom, terwijl God de laatste afrekening hield met dat volk, zich ongevraagd zich in de strijd gemengd. Edom had smart tot de smart van dat al zo lang gedrukte volk toegedaan. O, wat diep waren die lasteringen van Edom gegaan in dat zo zeer bedroefde hart van Israëls volk. Die onderdrukking had hen tot God doen zuchten, en voor God was hun kermen niet verborgen gebleven. En zie, nu zal God gaan tonen aan de vijanden aan welke zijde Hij staat, en voor wie Hij het opneemt.

Daarenboven, God bevestigde het doodvonnis van Edom met een eed. Met een eed is Christus verbonden als priester naar de ordening van Melchizédek. Met een eed heeft Jehovah het verbond der genade bevestigd. Met een eed zweert Hij van de hemel *dat Hij geen lust heeft in de dood der goddelozen, maar daarin, dat de goddeloze zich bekeert en leeft.*

In onze tekst bevestigt Jehovah ook met een eed de ondergang van Edom. Edom had onbroederlijk en onnatuurlijk met Israël gehandeld en hun bloed boosaardig vergoten. "Daarom, zo waar als ik de levende God ben, Ik zal ook uw bloed doen vergieten. Gij denkt dat gij zeker woont en dat u geen kwaad treffen zal, maar Ik zou de levende God

niet zijn." Zo wil de Heere hier zeggen: indien gij vrijuit zult gaan. O, bedriegt uzelf niet, Edom! God zal u ten bloede bereiden, en geen ontvlieden zal mogelijk zijn, noch voor mannen, noch voor vrouwen, grijsaards of zuigelingen. Het oordeel zal u treffen en het zal openbaar worden dat God Rechtvaardig is in het straffen der zonden.

Nebukadnézar zal Edom verwoesten, noch eer het volk des Heeren uit de ballingschap is terug gevoerd. Lees het maar in Jer. 25 en 27. Daar wordt verklaard dat Edom ook aan de koning van Babel is overgegeven, en dat het ook moest drinken de beker van Gods toorn, gelijk de andere volkeren. Gods Gerechtigheid wordt van de hemel geopenbaard in de verdelging van allen die Sion gram zijn.

Edom is immers een type van alle Gode vijandige volken, en van allen die zich stellen tegen de Heere en Zijn Gezalfde. En aan die allen wordt Gods recht volvoerd tot Zijn eer en heerlijkheid, maar ook tot blijdschap van de Kerk. De zielen onder het altaar roepen: "Hoe lang, o Heilige en Waarachtige Heerser! Wreekt Gij ons bloed niet van degenen die op de aarde wonen?" Openb. 6:10. En de Kerk op aarde zucht: "*O, God der wraken! O Heere, God der wrake! Verschijn blinkende.*" (Ps. 94:1) Hun hart schreeuwt bij ogenblikken tot God in de hemel, om de glans van Zijn gerechtigheid te mogen aanschouwen. En dat vloeit veel meer voort uit de liefde die zij tot Gods recht in hun hart hebben ontvangen, dan wel tot de vernietiging van hun vijanden. Het een is echter aan het ander verbonden.

Toen Simson zijn kracht terug kreeg in het laatst van zijn leven, oefende God Zijn gerechtigheid en het was tegelijk de ondergang der Filistijnen. De komst van Christus op de wereld, en Zijn openbaring, was tot blijdschap der Zijnen. "Doch Hij zal verschijnen tot ulieder vreugde, zij daarentegen zullen beschaamd worden."

Een weldaad is het, wanneer Gods volk Gods recht aanvaarden mag, gelijk Loth in de verwoesting van Sodom en Gomorra, maar nog veel groter is het wanneer dat volk er zich in verblijden mag. Over de verwoesting van Edom *zal het ganse land zich verblijden*, zo lezen we in vers 14. En met dat ganse land wordt Juda bedoeld, als een waar type van de ware kerk. In de volheid des tijds zou Christus geboren worden in het land der belofte. En hoezeer Edom dan ook beraadslagen zou om Hem van de aarde weg te doen, die toeleg zou mislukken. Onder de schaduw van de hand des Vaders zou Hij bedekt worden, naar Jesaja 49:3. Hij zou van Edom komen met besprenkelde klederen van Bozra, versierd in Zijn gewaad, en voorttrekkend in Zijn grote kracht. Hij zou verlossen en verzoenen al degenen die Hem van de Vader waren gegeven. Maar ook de volkeren vertreden in Zijn toorn, en dronken maken in Zijn grimmigheid. (Jes. 63:1-7)

En zie, dat, ja, dat zal de Kerk met grote blijdschap vervullen. Hij zal recht doen onder de heidenen, Hij zal het vol dode lichamen maken, Hij zal verslaan dengenen die het hoofd is over een groot land. Ps. 119:6. Die grote Knecht des vaders zal ook Edom in hun eigen hart terneder werpen, de oude mens der zonde doden, opdat zij der gerechtigheid leven zouden. Ja, door de alvermogende kracht van Sions grote Koning zal het bevestigd worden:

*"Daar zijn de werkers van het kwaad,
Gevallen in een jammerstaat,
Waar in zij hulpeloos sterven."* Psalm 36:3.

Hier is het een aanvankelijke blijdschap, naarmate de overwinningen van Christus rondom hen, maar ook in hen worden waar genomen. Dat Edom deed hen hier gedurig zuchten, het kwelde hun ziel, zodat hun leven soms verteerd werd van verdriet. Maar het wordt eenmaal anders. Volkomen zullen zij de gerechtigheid Gods aanschouwen

over Edom, *wanneer Christus al Zijne en hun vijanden in de eeuwige verdoemenis zal werpen, en hen, met al de uitverkorenen, tot Zich in de hemelse blijdschap en heerlijkheid nemen zal.* En daar zullen zij eeuwig van goedertierenheid en van recht zingen. Ps.101: 1.

Ruimte gaf het hen reeds hier in hun hart, toen zij Gods recht mochten erkennen in de weg van overtuiging en ontdekking. Zaligheid smaakten zij in hun ziel toen zij Gods recht mochten omhelzen en lief krijgen. Wat is het diep in hun ziel gezonken, zij gingen liever verloren, dan dat één van die dierbare deugden Gods zou worden geschonden voor hun behoudenis. Gods Recht nam de eerste plaats in hun harte in. En waar dat recht verheerlijkt wordt, in de tussenkomst van de Heere hun Gerechtigheid, daar vond hun ziel opening en zaligheid.

Zeker, de donkerheden, benauwdheden en bekommelingen blijven hen niet vreemd in hun leven, ook vooral onder de oordelen Gods. Ze maken er kennis mee, dat hun vlees en bloed er tegenin bruist van vijandschap, en dat ze roepen: "De weg des Heeren is niet recht"; maar daar breken ook tijden aan, andere tijden, dat zij door de liefde Gods worden uit- en ingewonnen, en als dan alles ten bloede wordt bereid, als God dan doortrekt in de volvoering van Zijn recht, dan is er iets in hun hart dat instemt met de dichter van Psalm 97:5:

*Gans Sion was verheugd,
En juicht, o HEER, van vreugd,
Met Juda's doch'trenschen.
Wanneer 't de blijde maren,
Uws oordeels had gehoord:
Want Gij heerst ongestoord,
En toont Uw macht alom,
Ver boven 't godendom,
't Welk siddert voor Uw woord.*

TOEPASSING.

Och, of wij nu allen met diepe eerbied en heilig ontzag vervuld werden van de Majesteit van Hem, Die als de aller Hoogste Rechter de twistzaak Zijns volks twisten zal, maar ook voor de geduchte tekenen Zijner Goddelijke Rechtvaardigheid die Hij oefent op de aarde en in de hemel.

Edom had geweigerd zich te verzoenen met Israël. En Edom was vroeger verschoond geworden. Toen de koning Israël weigerde door zijn land te laten trekken om in Kanaän te komen, had de Heere Zijn volk verboden het broedervolk aan te tasten, de Israëlieten moesten om Edom heentrekken. Zware slagen had dat Edom door de verschillende eeuwen gekregen, ook onder de regering van David.

Door Johannes Hyrcanus werden zij in de tijd der Maccabeën volkomen overwonnen. Nog eenmaal kregen zij de overhand op de joden, in de tijd toen Herodes de Idumeër de kinderen te Bethlehem liet ombrengen. Echter, na de ondergang van de Joodse staat zijn zij door de Romeinen uit het vlak der wereldgeschiedenis als volk verdwenen. Gods oordeel over Edom was gegrond, was vreselijk en rechtvaardig.

In Edom zien wij de aloude vijandschap tussen het slangenzaad en vrouwenzaad geopenbaard. En al ging Edom als volk ten onder, de overblijfselen van die Gode vijandige macht zullen voort bestaan tot het laatste der dagen. De strijd zal blijven tot het einde. Ja, naarmate de toekomst van de Zoon des mensen genaakt, zal de mens der zonde geopenbaard worden. De kleine tijd die de satan gelaten is zal door hem en zijn

aanhang benut worden om de kerk te benauwen en in uiterste engten te dringen. Hoe zwaar die strijd ook moge worden, de overwinning is gewaarborgd in de overwinning van Koning Jezus. De tijd is aanstaande dat Christus zal betuigen: "Deze, Mijn vijanden, die niet gewild hebben dat Ik Koning over hen zou zijn, breng ze hier en slaat ze voor Mijn voeten dood." Lukas 19.

Voor Edom is het nacht en zal het nooit licht worden. En nu is het van tweeën één. Wij behoren tot Edom of tot Israël. Ja, al zijn we gedoopt, al deden we belijdenis, al is ons leven onberispelijk, zonder hartvernieuwende genade staan wij aan de zijde van de vijanden van Gods Kerk.

O, dat u het beseffen mag, mijn onbekeerde medereiziger naar de eeuwigheid, hoe droevig uw staat is, en hoe schrikkelijk het lot is wat u te wachten staat in de dag der eeuwigheid. Uw doodvonnis is in onze tekst geveld, en de uitvoering zal niet uitblijven. God heeft het met een eed bevestigd. En Hij is de God Die niet liegen kan. Wat uit Zijn mond ging, blijft vast en onverbroken.

Och, zoek in deze dag nog de verzoening met God, door het Bloed des Lams. Versmaad toch die aangeboden zaligheid niet. In bokkenbloed smelt de hardste diamant. Ik heb het in een oudvader gelezen, maar wil het verder in het midden laten. Doch, wat boven alle twijfel verheven is, is, dat in het Dierbaar Bloed van Christus het hardste hart verbrijzeld wordt. O, dat Bloed verbreekt alle vijandschap, en doet ons scharen aan de zijde Gods, en aan de zijde van dat volk. Dan worden wij "vriend en metgezel, van allen, die Uw Naam ootmoedig vrezen." Dan zullen wij het goede voor Jeruzalem zoeken, alle de dagen van ons leven. Dan zal de verheerlijking van Gods Recht ons tot blijdschap worden.

Blijft gij echter van dat alles vreemdeling, wat zal uw einde dan vreselijk zijn, zoals dat ook zal zijn voor alle volken, die, gelijk Edom, Gods Kerke smart aandoen. God rekest af en komt op Zijn tijd bezoeking doen over alle werkers van het kwaad.

- Farao, die het oude bondsvolk zo zeer deed zuchten, en bedoelde om het geheel uit te roeien verdronk zelf met al zijn heir in de Rode Zee.
- Haman, die een galg liet maken voor Mordechai, en trachtte het overgebleven volk des Heeren uit te roeien, vond zelf aan het eind aan de galg de dood.
- Babel, dat zozeer het volk van God had onderdrukt, werd als volk van de aarde weggedaan.
- En vermenigvuldig zelf de voorbeelden uit de ongewijde geschiedenis. Het is aan hen allen vervuld:

*"Gewis, er is een God Die leeft;
En op deez' aarde vonnis geeft."*

Met vreze mogen wij vervuld zijn voor alle vijanden van God en Zijn volk. God laat het op een hoogte komen, doch dan is het op eenmaal: "Tot hier toe, en niet verder."

En welhaast zal de dag aanbreken dat Vorst Immanuël zichtbaar op de wolken des hemels zal verschijnen om gericht te houden. De Vader heeft al het oordeel aan Hem overgegeven, en dat oordeel zal rechtvaardig zijn. Zijn Troon is immers gegrond op recht en gerechtigheid. Eenmaal komt Christus met Zijn vele duizenden engelen en heiligen. O, wat een doorluchte dag zal het zijn! Niemand zal dat oordeel kunnen ontvluchten.

Toen Belsazar dat schrift zag op de wand van zijn paleis, veranderde zijn glans, de banden zijner lendenen werden los, en zijn knieën stieten tegen elkander. Doch wat zal het zijn als de goddelozen Die Koning Zelf, vol majesteit en heerlijkheid, zullen zien. Immers, *alle oog zal Hem zien, ook de ogen dergenen die hem doorstoken*

hebben. Openb.1:7. In het gezicht der eeuwigheid hebben velen reeds gewenst dat zij nooit geboren waren geweest. Ja, hebben van angst en benauwdheid geroepen: "O God, vernietig mij toch." Geen gehoor wordt daar echter aan gegeven, zomin als dat zij de verhoring zullen krijgen, waarvan de Waarheid spreekt in Openb. 6:15, 16: "En de koningen der aarde, en de groten en de rijken, en de oversten over duizend, en de machtigen en alle dienstknechten, en alle vrijen, verborgen zichzelf in de spelonken en in de steenrotsen der bergen, en zeiden tot de bergen en tot de steenrotsen: "Valt op ons, en verbergt ons voor het Aangezicht Desgenen Die op de Troon zit, en van de toorn des Lams." Het oordeel zullen zij niet ontvlieden, en het bloed zal hen vervolgen. Vervolgen tot in alle eeuwigheid toe.

"Nu dan, gij koningen, handelt verstandiglijk; laat u tuchtigen, gij rechters der aarde. Dient de Heere met vreze en verheugt u met beving. Kust de Zoon, opdat Hij niet toorne en gij op de weg vergaat, wanneer Zijn toorn maar een weinig zal ontbranden." O, komt tot bezinning, eer die ontzaglijke dag zal aanbreken. Valt Sions Koning nog te voet. Smeekt Hem nog om genade. Hij mocht Zijn scepter u nog toereiken, terwijl het nog het heden genaamd wordt.

Dat volk, dat door het Bloed des Lams verlost is, en door het Bloed des Lams met God verzoend, is hier reeds van het oordeel ontheven. Voor dat volk is er een tijd aangebroken dat de vloek van Gods Wet in hun hart werd uitgeroepen, dat het rechtvaardig doodvonnis door hen werd omhelsd. Zij hebben Gods recht gebillijkt en een welgevallen gekregen aan de straf hunner ongerechtigheid. Gods Deugden hebben zij liever gekregen dan hun eigen leven. En voor hen brak de ure aan dat de hel gesloten en de hemel geopend werd, en Gods geest het in hun ziel verklaarde: "De Heere heeft uw oordelen weggenomen, Hij heeft uw vijand weggevaagd; de Koning Israëls, de Heere, is in het midden van u, gij zult geen kwaad meer zien" (Zef. 3:15)

Tegen dat volk, dat met God verzoend is door het Bloed des Lams, kan geen beschuldiging worden ingebracht. De wet is van haar vloek ontwapend, het handschrift, dat tegen hen was, aan het kruis van Golgotha uitgewist, en Gods toorn ten volle gestild. God zal op dat volk nooit meer toornen of schelden. Jes. 54:9. En onder welke bange wereldweeën dat volk ook moet doorgaan, het zijn voor hen geen oordelen meer. Het zijn geen richterlijke, maar Vaderlijke kastijdingen en tuchtigingen, opdat zij Zijne gerechtigheid zouden deelachtig worden. Ja, wanneer zij eenmaal staan zullen voor de witte troon, dan zullen zij Hem, Die daarop gezeten is, zonder verschrikking aanschouwen. In die doorluchten dag des Heeren zullen zij openlijk gerechtvaardigd worden, ten aanschouwe van engelen, duivelen en verdoemden. Zij zullen staan, bekleed met gerechtigheid, en versierd met de heiligheid van Christus. Hun klederen zijn wit gewassen in het Bloed des Lams.

O, geliefden, beproeft uzelf nauw, of gij ooit in uw leven betrekking gekregen hebt op Christus, op De grote Overwinnaar, Die van Edom kwam, met besprenkelde klederen van Bozra, en betrekking op Zijn dierbaar Bloed. O, dat gewichtige, dat rantsoenerende, betalende, heiligende en reinigende Bloed is onmisbaar om Gods aangezicht in gerechtigheid te kunnen aanschouwen. Zonder bloedstorting geschiedt er geen vergeving, en zonder dat Bloed geen verzoening en vrede met God.

Hebt u dit Bloed gehaat en staat ge er in vijandschap tegenover, dan is er voor u nooit verwachting. Al bent u zo vroom als de Farizeeër, en vol van eigengerechtigheid als de rijke jongeling, met dat alles haat u het Bloed van Christus. Denk maar aan het getuigenis door Paulus gegeven na zijn bekering, hij was met al zijn godsdienst een godslasteraar, een vervolger en verdrukker. Met al onze godsdienst zijn wij van nature vijanden van het kruis van Christus, en verachters van het Bloed des Nieuwen

Testaments. Och, of dat gezegende Bloed nog eens waarde voor u kreeg, eer de dag des doods aanbreekt!

En is er nu nog een volk in ons midden dat met reikhalzend verlangen uitziet naar dat dierbare Bloed van Christus, en naar de toepassing daarvan aan hun ziel; wat zal ik tot u zeggen? O, als het waar is, dan zal God het eenmaal waar maken. Onze tranen, bevindingen en gestalten kunnen in de weegschaal van Gods recht niet opwegen tot verzoening met God. Dat u toch nimmer rust vindt in hetgeen waar Gods recht geen rust in schenkt. God Zelf mocht Zijn lieve Geest dat gezegende Bloed van Christus, waardoor alle vijandschap gebroken wordt, in uwe ziel bevestigen. Dan zal de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, harten en zinnen bewaren in Christus Jezus.

Volk des Heeren, laat het uw troost zijn, in leven en in sterven, dat Edom te gronde gaat, en Israël zal leven. Wat een eeuwig wonder. Gods soevereine genade heeft u verkoren. "Was niet Ezau Jacobs broeder?, spreekt de Heere; nochtans heb Ik Jacob lief gehad." (Mal.1:2) Daar was in ons geen grond, en daar zal ook nooit een reden komen in het schepsel waarom God het verkoren heeft. Het is alleen Zijn soeverein welbehagen, die de grond is van onze verkiezing. Daarenboven, wij zijn niet verlost door vergankelijke dingen, zilver of goud, maar door het Dierbaar Bloed van Christus, als van een onbevlekt en onbestraflijk Lam. Reeds Adam werd op grond van dat bloed gerechtvaardigd. En vóór Israël uittrok uit het diensthuis van Egypte, werd het bloed van het lam gestreken aan de zijposten en aan de bovendorpel. Het scharlaken snoer van Rachab de hoer, wees op het Bloed van Christus, het redde haar leven; en dat is ook de behoudenis van alle uitverkorenen. Dat Bloed, volk des Heeren, heeft de liefde van uw hart. Een bediening, waarin Dat Bloed gemist wordt, en niet op de voorgrond treedt, heeft voor u geen waarde. Dat Bloed te horen verkondigen als de Enige grond der zaligheid. Dat Bloed te horen aanprijzen en te verheffen, is muziek in uw oren.

O, eenmaal komt de tijd dat ge uw zielenwens verkrijgen zult, namelijk, om dat Bloed naar waarde te verheffen. Wat was er menigmaal een smachtend verlangen om Christus te verhogen. De liefde van uw hart gunde hem alles, doch het was uw gedurige ervaring dat u stond met lege handen. David betuigde: "En wat zal ik zeggen, want Gij kent Uw knecht." Steeds werd u gewaar dat hier alles maar ten dele is. Eenmaal krijgt u met al Gods gunstgenoten een nieuwe tong en nieuwe mond, om Christus te verheffen als het hoogste uwer blijdschap. De verheffingen Godes zullen eeuwig in uwe kelen zijn. In het nieuwe Jeruzalem, in de hemel der heerlijkheid, zal Edom u niet meer benauwen. Daar zal hij niet meer op uw bloed loeren, en u geen smart meer aandoen. Daar zijn de rollen voor eeuwig omgekeerd. Eeuwige blijdschap zal daar op uw hoofd zijn, treuring en zuchting voor eeuwig wegvlieden. Daar zult u trappen op de nek uwer vijanden, en ze zullen daar zijn als stof onder uw voeten. Daar zult u eeuwig triomferen in en met uw gezegend Hoofd, Christus. O, welk een zaligheid en heerlijkheid zal daar toch uw deel zijn! En dat betreft al Gods kinderen die tot dat geestelijk Israël behoren.

*"Elk die hem vreest, hoe klein hij zij of groot,
Wordt van dat heil, die weldâan deelgenoot,
Hij zal ze groter maken."*

De God aller genade, Die Zijns volks twistzaak zekerlijk zal twisten, versterke het geloof, verlevendige de hope, en verwakkere de liefde in onze harten door Zijn Heilige Geest, om Christus wil. AMEN.

Slotzang Ps. 83:10.

*Beschaam, verschrik hen eeuwiglijk;
Dat ieder schaamrood rugwaarts wijk!"
Verniel hun heiren, doe hen weten,
Dat Gij alleen de Heer' moog heten;
Die grote naam van 't hoogste Wezen,
Doe 't wereldrond eerbiedig vrezzen.*

7. Een grote weldaad van Gods aangezicht en Zijn Geest. I

Zondagmiddag Grand-Rapids

Psalm

Lezen Ezechiël 39

Psalm 97:6, 7

Psalm 27:5

Psalm 89:20

***Onze hulp is in Naam des Heeren Die hemel en aarde gemaakt heeft.
Genade, vrede en barmhartigheid worde u allen geschonken en in de voortgang
vermenigvuldigd van God den Vader en Christus Jezus den Heere, in de
gemeenschap des heiligen Geestes. Amen***

Zoeken wij nu tezamen het aangezicht des Heeren.

Heere, Gij bracht ons aan de middag van deze heilige rust- en sabbatdag nog binnen de wanden van dit bedehuis, rondom Uw eeuwig en vastblijvende getuigenis. Het mocht U behagen dat Ge met ons opgetrokken waart geweest en nog in ons midden wilde vervullen: 'waar twee of drie in Mijn Naam vergaderd zijn daar zal Ik in het midden wezen en aldaar zal ik ze zegenen.' En als er nu eens twee of drie mochten wezen, - buiten ons, want wij zullen het niet zijn - maar als er nog een enkeling hier zitten mogen die door genade in Uw Naam vergaderd zijn, dan hebt Ge toch de belofte geschonken en die zult Gij zekerlijk bevestigen: 'om der tienens wil zou Sodom nog gespaard worden.' En op de gebeden en verzuchtingen van Uw kerk, niet om een gebed maar 'op uw noodgeschrei deed Ik grote wonderen.' En dat is opgelost in dat gebed van Hem Die altijd leeft om voor Zijn volk te bidden.

Al wat wij doen in ons leven, het is allemaal verkeerd. Er is nog nooit iets geweest wat voor U welbehaaglijk was. Want alles wat van ons is dat is onvolkomen en dat is met zonden bevekt. We zitten zelf overal tussen en overal in. En wij kunnen onszelf nergens brengen. Daarom hebt Gij Zelf gezegd, Heere Jezus: 'Ik eer Mijn Vader, maar gij onteert Mij.' Het is een harde waarheid, maar gelukzalig dat volk dat er onder bukken mag. En dat het aanvaarden mag om er buiten gezet te worden. Want die er echt buiten gezet wordt, die zullen er door God ingezet worden.

Wil in deze middag om Uws Zelfs wil, om Uws verbonds wil en om Uws groten Naams wil, om Jezus' wil, de waarheid eens openen. Wij hebben het niet in ons eigen hand. Wij kunnen het zelf niet doen. Maar die sleutel is in de hand van die grote Eljakim. Och, gedenk dan nog eens in Hem, bezoek ons nog op de aarde en wil Uw Geest ons schenken; met al Uw knechten. Die Geest Die in alle waarheid leidt en heiligt. En dat de bediening van Uw woord in ons midden, in het lezen en het prediken en overal waar dat ellendige volk nog samenkomt rondom Uw getuigenis, wil U het bekrachtigen met Uw zegen. Wilt U het heiligen. Dat het nog rijke vruchten mocht dragen, die de eeuwigheid zullen verduren.

Gij mocht de landpale van Uw kerk nog uitbreiden, tot bekering van zondaren, tot

ontdekking van droggronden; maar ook in de verlevendiging en in de versterking en in de bevestiging van hetgeen dat Gijzelf gewrocht hebt. Och, laat Uzelf nog eens verbidden van een biddeloos volk. Laat Uw aangezicht in Christus over ons nog lichten en dat dit middaguur nog eens onvergetelijk zijn mocht voor een iegelijk van ons. Ja, dat in deze middag, in deze dag de hel beschaamd mocht worden en dat Uw Naam nog verhoogd mocht worden en uitgebreid en voortgeplant van kind tot kind en van geslacht tot geslacht, zolang als de zon en de maan er zijn zal.

Gedenk aan al de wettig verhinderden die met ons niet vergaderen kunnen. Ook in het bijzonder degenen die wel nooit meer hier met ons vergaderen kunnen. Daar zijn er verschillende. Och, gedenk ze nog in al hun ellende, in de avond en het einde van hun leven. Ge mocht nog eens wonderen doen aan de doden opdat de levenden Uw Naam mochten roemen en prijzen. Degenen die in ziekenhuizen en gestichten zijn; en die in deze week en in deze dag weggaan zullen, we dragen ze op aan Uw troon. Gij kent hun bezwaren en Ge kent al hun moeiten. Ook in het midden van ons. Och wees nog een vriendelijk Ontfermer. Verleng het leven nog van degenen die wankelen ter dood. En leer hen sterven eer dat het sterven wordt.

Weduwen en wezen en weduwnaren, ondersteun ze in al hun omstandigheden, in al de noden en behoeften. Onze jongens in de dienst des lands waar dat zij zich bevinden. Dat Uw oog er open over moge zijn. Dat zij hun knieën voor God nog leerden buigen. En dat ze nog vrede met U mochten vinden. Gedenk aan al de noden in de gezinnen. Gedenk aan al de ouders met de kinderen en kleinkinderen. Verder al de noden in het midden van land en volk, kerk en staat. En doe naar de oneindige rijkdom van Uw genade ons nog wèl.

Verblijdt onze zielen deze middag door uw daden. Recht is er niet. En er is geen waardigheid van onze zijde waarop we kunnen pleiten. En waarop we onszelf kunnen verlaten. Maar alleen de hoop en de verwachting op het bloed en de gerechtigheid van de Zoon Uwer eeuwige liefde. Och, gedenk nog aan ellendigen, uit genade. Bezoek ons nog. En dat de hel beschaamd mocht worden, de machten van de duivel verbroken en dat Uw volk zich nog in U verblijden mocht.

Verblijdt u in God met ootmoed.

Want Gij zijt der wezen Vader goed;

En een Beschermmer krachtig.

En der weduwen in billijkheid.

In den tempel vol heiligheid.

Daar toont Gij toch Uw gunst eendrachtig.

Gedenk nog des ontfermens, uit loutere genade. En zegen ons nog in de wegneming van al onze ongerechtigheden, in het lezen en in het spreken en in het horen. Om Jezus' wil. Amen.

Psalm 97 het 6e en het 7e vers.

Inmiddels wordt gecollecteerd voor kerk en voor de school wat we beiden u aanbevelen.

6 *Beminnars van den HEER',*

Verbreiders van Zijn eer,

Hoopt steeds op Zijn genade

En haat altoos het kwade.

Hij, die in tegenspoed

Zijn gunstgenoten hoedt,

*Verleent hun onderstand,
En redt z' uit 's bozen hand,
Die op hun onschuld woedt.*

7 *Gods vriend'lijk aangezicht,
Geeft vrolijkheid en licht
Voor all' oprechte harten,
Ten troost verspreid in smarten.
Juicht, vromen, om uw lot;
Verblijdt u steeds in God,
Roemt, roemt Zijn heiligheid;
Zo word' Zijn lof verbreid
Voor al dit heilgenot.*

Geliefden.

Wij hebben gezongen uit Psalm 97:

*Gods vriend'lijk aangezicht,
Geeft vrolijkheid en licht,
Voor all' oprechte harten.*

Een bijzonder voorrecht en een bijzondere weldaad die aan de kerk beloofd wordt. Maar waar we alleen voor onszelf nut en profijt van zullen ontvangen wanneer we buiten onszelf zien. Want die regel: *voor alle oprechte harten*, dan zal dat volk wel zeggen: *daar val ik buiten*. Maar daar is er Eén, die voor het aangezicht van Zijn Vader in oprechtheid gewandeld heeft. Waarvan wij lezen in Spreuken 30: *dat Hij was spelende in de wereld Zijns aardrijks. Dat Zijn vermaken waren met de mensenkinderen*. Maar waarvan ook getuigd wordt in 1 Petrus 2: *dat er geen bedrog in Zijn mond ooit geweest is*. Het is alleen in Christus dat God Zijn volk aanschouwt. Het is alleen in Christus dat God Zijn volk bezoekt. En het is alleen in Christus dat God Zijn volk bewelddigt met alle tijdelijke, met alle geestelijke, met alle hemelse zegeningen, in den hemel in Christus. Maar het is ook alleen in Christus dat God terug komt bij Zijn volk en bevestigt wat we zingen in Psalm 135:

*En aan hen, schoon diep in schuld;
Met berouw gedenken zult.*

En alles wat nu buiten dat vriendelijk en het lieflijk aangezicht Gods is, dat is allemaal ter dood. En dat brengt niet anders dan veroordeling en ellende. Maar Gods vriendelijk aangezicht dat geeft vrolijkheid en licht. Dat neemt weg de droefenis des harten en dat neemt ook weg de duisternis waar dat volk zo menigmaal in verkeert hier in hun leven. En soms: *duizend zorgen, duizend doden kwellen mijn angstvallig hart*. Dat het nog straks een eeuwige duisternis zal wezen en dat ze in die buitenste duisternis voor eeuwig zullen wegzinken. Maar nu, voor dat volk, dat met die vreze vervuld is en met die bekommring gedurig over de wereld zwerven, daar zijn Gods beloften voor.

We wensen vanmiddag met de hulpe Gods, daar een ogenblik over te handelen, wat ge vinden kunt in Ezechiël 39 en daarvan het 29^e vers, deze woorden: ***En Ik zal Mijn aangezicht voor hen niet meer verbergen, wanneer Ik Mijn Geest over het huis Israëls zal hebben uitgegoten, spreekt de Heere HEERE.*** Tot dusver.

De tekst spreekt vanmiddag van een grote weldaad.

1. Waarin die weldaad bestaat.
2. Wanneer die weldaad wordt geschonken.
3. Op welke wijze dat de Heere die weldaad aan Zijn volk schenkt.

1. Onze tekst spreekt van een grote weldaad.

En die weldaad bestaat daarin dat de Heere de eeuwige Verbonds-Jehovah tot Zijn volk zegt: *en Ik zal Mijn aangezicht voor hen niet meer verbergen.*

Letterlijk is die belofte gericht tot het volk in Babel. Tot het volk dat vanwege hun zonden, vanwege hun onreinheid en vanwege hun overtredingen al voor jaren in Babel zuchtten. Het was niet dat die mensen niet gewaarschuwd waren en niet vermaand waren, want God had Zijn profeten gezonden, vroeg op zijnde en laat op blijvende. Ze hadden de ganse dag Jakob Zijn overtredingen en Israël hun ongerechtigheden bekendgemaakt. Maar ze hadden hun hart verhard, ze hadden hun oren toegestopt, ze hadden geweigerd om schaamrood te worden; de profeten zelfs bespot, in gevangenis geworpen, veracht, versmaad en vergruisd. Totdat de tijd kwam dat God Nebukadnézar zond, die hen wegvoerde in ballingschap naar Babel. En nu heeft de Heere in die ballingschap Zijn aangezicht voor dat volk verborgen. God had dat volk uit alle volken der wereld verkoren. God had Zijn verbond met dat volk gemaakt, God had dat volk van alle kanten gezegend en beweldadigd, Zijn beloften en hen bevestigd, hun gevende het land Kanaän, vloeiende van melk en honing; Hij had de vijanden voor hun aangezicht verdelgd, hen met alle zegeningen beweldadigd. Maar nu had God Zijn aangezicht voor hen verborgen. Ze hadden met eerbied gesproken, geliefden, ze hadden God Zelf gedwongen, ze hadden God Zelf aangezet om Zijn aangezicht te verbergen.

En zij hebben het geweten ook wat het inhield dat God Zijn aangezicht verborg in het land van Babel. Ze zijn daar in dat Babel verdrukt geworden, ze zijn in dat Babel bespot geworden. Ze hebben tegen dat volk gezegd: *zing ons een van de liederen Sions. Jullie kunnen toch zo mooi zingen? Zing nu ook maar eens.*

Maar dat volk, dat heeft gezegd: *hoe zouden wij een lied des Heeren zingen in een vreemd land? Indien ik u vergeet, o Jeruzalem, zo vergete mijn rechterhand zichzelf!* Want wat God gedaan heeft, geliefden, in het leven van Zijn volk, dat blijft liggen en dat komt terug. Dat komt terug, in het bijzonder in de donkerheid en in de strijd en in de banden en in de gevangenis.

Maar nu heeft God uit liefde Zijn aangezicht voor dat volk verborgen. Uit liefde! Omdat het Zijn volk was. Omdat het Zijn kinderen waren. *Indien Mijn kinderen ooit Mijn zuivere wet verlaten, dan zal Ik ze bezoeken met de roede en met tegenheden.* Dat heeft God daar in Babel aan dat volk ook gedaan. Het opgaan naar de tempel, het opgaan in hun synagogen, het was alles tot een einde gekomen. En laten we het maar in eenvoudige woorden zeggen, geliefden, dat volk zat daar in Babel uit te drogen. Van alles verstoten. Geen troost meer, maar in de diepste ellende. Want God had in een kleinen toorn Zijn aangezicht voor hen verborgen.

En weet ge wat het zwaarste voor die mensen in Babel geweest is? Het zwaarste, dat ze op hen traptten? Dat zij hen verachtten, als het slijk der straten? O neen. Dat hebben ze allemaal kunnen hebben. Daar hebben ze heel geen moeite mee gehad. Want in hun hart hebben zij beseft dat ze dat waard waren. Dat ze dat zichzelf waard gemaakt hadden. Maar het zwaarste voor dat volk was ... dat ze bij God niet konden komen.... Dat ze bij God niet konden komen. Laat er in ons leven, geliefden, laat er gebeuren wat wil, laat de zwaarste druk over ons gebracht worden, laat er van alle zijden

geslagen worden, ... maar niet bij God te kunnen komen! Een gesloten deur; geen doortocht en geen opening. Het verschrikkelijkste wat er is, mensen.

Als Gods volk in hun leven het hier kwijtraakt, dan heeft God het voor hen overgenomen. Maar de meeste tijd, dan blijft het hier liggen. En de meeste tijd dan staat dat volk als voor een muur. En om niet bij God te kunnen komen en niet onder God te kunnen vallen, dat is het zwaarste wat een kind van God kan hebben als kruis hier op de wereld. En dan lopen ze te zwerven van het een naar het ander. En dan zegt Asaf ervan: *dacht ik hoe God anders helpt, mijn ziel was overstelpt*. En dan gaan die vijanden nog verder. Want ze zeggen:

God zal hem nu niet meer,

Verlossen als weleer.

Hem is geen heil beschoren.

En al zou het zijn geliefden, dat de genade van onze zielenstaat vastligt in ons leven, - ik hoop dat je het kan volgen, - dat de staatsgenade vastligt en dat er geen vrees van binnen is als straks de dood komt dat het verkeerd zal aflopen, maar om dan Gods aangezicht in gerechtigheid te aanschouwen, en verzadigd te worden met Zijn beeld, ... maar hier op de wereld misschien nooit, nooit God meer te ontmoeten. Misschien hier op de wereld God nooit meer ontmoeten. En dat zulk een volk de dood zoekt boven het leven, dat kunt ge wel begrijpen. Want er is hier op de wereld niets waar ze hun vermaak in vinden kunnen, omdat hier alles de dood voor het volk geworden is. En dan aan de wereld niets, in zichzelf niet anders dan ellende en dan van God geen tekenen van Zijn gunst meer ontvangen. Dan kunt ge wel begrijpen dat ze de ongelukkigste en de ellendigste van al de mensen op de wereld zijn.

Maar nu staat er hier in deze tekst: *en Ik zal Mijn aangezicht voor hen niet meer verbergen*. Er wordt in Gods getuigenis op verschillende wijzen over Gods aangezicht gesproken. Het gaat over iemands tegenwoordigheid, zowel ten aanzien van God als ten aanzien van de mensen. Er staat in Genesis 17: *wandelt voor Mijn aangezicht en zijt oprecht*. Er staat in Exodus 20 vers 3: *Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben*. Er staat ook in Psalm 119: *Doe Uw aangezicht lichten over Uwen knecht en leer mij Uw inzettingen*. En in Psalm 11 vers 7: *Zijn aangezicht aanschouwt den oprechte*. Maar ook in Psalm 34 en in 1 Petrus 3 vers 12: *dat Zijn aangezicht is tegen degenen die kwaad doen*.

Wanneer over *Gods aangezicht* gesproken wordt, dan betekent dit dat we Gods aangezicht alleen in Christus kunnen aanschouwen. Want we lezen immers in Jesaja 63: *en de Engel Zijns aangezichts heeft hen behouden*.

Maar ook, dat vriendelijk aangezicht Gods in Christus wijst ons op Zijn Vaderlijke gunst en op Zijn Vaderlijke tegenwoordigheid. De Heere heeft tegen Mozes gezegd: *zou Mijn aangezicht met u mede moeten gaan, om u gerust te stellen?* En toen heeft Mozes getuigd: *als Uw aangezicht niet met ons mee gaat, laat ons vanhier niet optrekken*. Er komt een tijd in het leven van Gods volk dat het aangezicht Gods het voornaamste is. En het voornaamste wordt.

Maar vanzelf, wat dat volk betreft, dan zegt David in Psalm 119: *als een schaap heb ik gedwaald in 't rond, dat ongedacht zijn herder heeft verloren*. En nu kan God Zijn aangezicht wel verbergen om dat volk te beproeven, maar wanneer Hij Zijn aangezicht verbergt, ... de meeste tijd is het in Zijn toorn, dan is het in Zijn gramschap, dan is het vanwege hun schuld en hun zonde. Dan is het omdat ze Gods Geest wederspanning geweest zijn. Dan is het omdat ze Gods Geest bedroefd hebben. Dan is het om dat ze Gods Geest smaadheid hebben aangedaan.

En mijn geliefden, nu zou wanneer het van onze kant komen moest, nu zou het nooit, en nooit, nooit meer goed kunnen komen. Nooit! Want het wordt in ons leven wel openbaar, wij kunnen bij God wel vandaan lopen, maar tot God terugkeren, dat is onmogelijk. Dat is eeuwig onmogelijk. Och, dat volk dat probeert het zo menigmaal buiten Christus en buiten dat bloed om en buiten die gerechtigheid om, in een weg van zelfverbetering in een weg van werken; in een weg van belijden en erkennen. Maar natuurlijk geliefden, al zou een mens dat met zijn ganse hart doen en doen kunnen, dan kan hij dat aangezicht toch niet meer terugkrijgen. Want God aanschouwt Zijn volk alleen maar in Christus. En alleen in Zijn eeuwig geldende gerechtigheid.

En er is nog wat anders. Om op de rechte plaats voor God te komen, dat kan niet zonder de trekkende liefde des Vaders. En dat kan niet zonder de verlossende liefde des Zoons. En dat kan niet zonder de heiligende genade des Heiligen Geestes. De apostel Paulus zegt: *het is God die in u werkt beide het willen en het werken naar Zijn welbehagen.*

En vanwege onze blindheid en dwaasheid zoeken we het altijd maar in een weg waar het nooit te vinden is. Waarin het nooit terecht komt, waarin het ook nooit zal kunnen gebeuren.

Want het is alleen maar in Christus dat God Zijn aangezicht over dat volk zal lichten. Maar dat zijn nu die eeuwige barmhartigheden die over dat volk worden uitgestrekt. Er staat in Jesaja 54 vers 7: *in een kleinen toorn heb Ik Mijn aangezicht een ogenblik van u verborgen, maar met eeuwige ontfermingen zal Ik u vergaderen.* En nu is het alleen uit de ingewanden, geliefden, van Gods eeuwige barmhartigheid en van Gods eeuwige ontfermingen dat Hij tot Zijn volk terugkomt. Het is alleen omdat God in Zichzelf van eeuwigheid bewogen is geweest. Het is alleen omdat God Zijn volk heeft liefgehad met een eeuwige liefde. Het is alleen uit kracht van dat zoen- en zout- en trouwverbond dat Hij weer Zijn volk komt te bezoeken en dat Hij het aan hen bevestigt: *Ik zal naar Mijn schapen vragen.* En dat hij ze op de rechte plaats komt te brengen. En dat in de wezenlijke zielsvernedering en in de ware verbrijzeling des harten. En dat is nu iets mijn hoorders, ge kunt het niet kopen, ge kunt het niet nemen, er is geen mens op de wereld die het u geven kan. Maar het moet uit de hemelen je geschonken worden. Uit het vrije van het eeuwige, soevereine welbehagen Gods.

En dat is daar in Babel gebeurd. De Heere heeft dat volk daar in Babel smarten gegeven dat ze Gods aangezicht hebben vertoornd. Het was God Zelf Die in Babel dat volk heeft bezocht. Dat is eigenlijk een teleurstelling voor de duivel geweest. Want de duivel heeft gedacht, als je in Babel bent, dan blijf je daar en je gaat daar ten onder, en je komt er nooit en nooit meer uit. Maar Gods oog is over Zijn kerk. En Gods oog is over Zijn volk. Mijn geliefden, al zouden zij tot aan de einden van de wereld weg vluchten, *ook daar zou Uw hand mij geleiden.*

*Want God gedenkt altijd genadig,
Aan Zijn verbond, 't welk blijft gestadig.
En aan dat woord dat Hij heeft klaar;
Toegezeid en wilt houden waar
In 't duizendste geslacht dat leeft,
Zo Hij Abraham beloofd heeft.*

En nu komt God éérs geliefden. Wij zullen nooit meer terugkomen. Och, geef het maar op mensen, geef dat vanmiddag maar op, want dat is eeuwig onmogelijk. Maar God komt terug. En Hij zal Zijn eigen werk niet laten varen. God zal met innerlijke ontferming Zijn volk bezoeken. En dat is hier gebeurd. Want er staat: *en Ik zal Mijn*

aangezicht voor hen niet meer verbergen. God komt terug, omdat voor het aangezicht van die eeuwige Vader die Borg verschijnt met Zijn gerechtigheid en met Zijn voorbede. En dat Hij op grond daarvan eist dat God in gunst en genade en in ontferming weer tot Zijn volk terugkomt.

Ik zal Mijn aangezicht voor hen niet meer verbergen. O, wat een grote weldaad! Een grote weldaad die God aan Zijn kerk hier komt te bewijzen. En dat doet Hij altijd onverwachts en ongedacht. Want er staat van de discipelen, twee keer, dat Christus hen bezocht, *en dat Hij kwam toen de deuren gesloten waren.* O geliefden, wij zijn afsluiters en dichtsluiters. En van onze kant dan is er geen verwachting, dan is er geen hoop. Er komt zelfs een tijd in ons leven mensen, - het is ongelofelijk om te geloven, maar de ziel die het doorleeft, die weet het - er komen zelfs tijden in ons leven dat we geen zin meer hebben om onze knieën voor God te buigen. Dat we geen woorden meer hebben om voor God nog uit te drukken. Er komt een tijd geliefden, dan zouden ze aan de rand van de onverschilligheid komen. Er komt een tijd zelfs in ons leven, dat de vijandschap hier van binnen, zó tegen God brandt. En dan zou je zeggen: *een mens moet wel ineen krimpen, want het is eigen schuld en het zijn z'n eigen zonden.* Maar een mens die kan niet bukken en een mens kan niet buigen, tenzij dat de liefde Gods in zijn hart wordt uitgestort. En dan verbreekt alles. En dat gebeurt onverwachts en ongedacht. O geliefden, weet je wanneer dat God komen zal? Die komt in je leven, als je het allemaal uit je hoofd gezet hebt. Die komt als je geen verwachting meer hebt. Die komt als je hoop is afgesneden en als je verwachting verloren is. En als ze vanbinnen zeggen: *wat zal ik nog langer, wat zal ik nog langer op den Heere wachten?* Wanneer een mens alles opgeeft.

En nu zou je zeggen: *ja man, als ik mijn eigen toch eens tot een eind kon brengen....* Ja dat probeer je wel, maar dat gaat zo niet. O nee mensen. Uit de werken der wet zal geen vlees voor God gerechtvaardigd worden. En ze kunnen het niet verhaasten, maar ook niet verlengen. En ze kunnen de genade ook niet tegenhouden. Dat is onmogelijk. Dat is niet te stuiten als God komt. Maar Hij rijdt door de vlakke velden, en Zijn Naam is *Heere der heren.*

Want je moet rekenen, dat volk zal allemaal weten uit welke grote nood en dood dat God ze verlost heeft. En als de hemel nog eens ooit in hun leven terugkomt, dan zal het de taal van het hart zijn: *mijn God, U zal ik eeuwig loven, omdat Gij het hebt gedaan.* Maar ik zal met al mijn belijdenis en met al mijn werken en met al mijn zuchten en met al mijn verlangen en met al mijn uitzien er totaal buiten vallen.

Maar het is alleen vrije genade die het ons leert, geliefden. Vrije genade die een mens oproept. Vrije genade die een mens meeneemt. Vrije genade die een mens op de rechte plaats brengt. Dat is het!

Dus wat een grote weldaad: *Ik zal Mijn aangezicht voor hen niet meer verbergen.* En als dan de hemel komt, geliefden, dan is het alsof er nog nooit geen scheiding geweest is. Alsof er nog nooit geen toorn en nog nooit geen gramschap geweest is in de ziel. En dan staat er in de waarheid, op een andere plaats: *dat de benauwdheid niet meer ten tweeden male zal oprijzen.*

Ik zal Mijn aangezicht niet langer meer voor hen verbergen. En dan wordt alles zomaar weggewassen, en alles wordt uitgewist. *En al had gij dan met vele boeleerders gehoereerd, keer nochtans weder tot mij, spreekt de Heere.* En dan zal hij op grond van dat bloed en op grond van die gerechtigheid, dan zal Hij geen zonde meer zien in Jakob en geen overtreding in Zijn volk Israël.

2. Wanneer die weldaad wordt geschonken.

Maar ons tweede puntje vanmiddag, dat is, zoals we gezegd hebben, *wanneer dat die weldaad aan dat volk geschonken wordt.*

En dat gaat de hemel ook verklaren. Want er staat: *Ik zal Mijn aangezicht voor hen niet meer verbergen, wanneer Ik Mijn Geest over het huis Israëls zal hebben uitgegoten.* Daar staat niet over het huis Jakobs. Maar er staat over het huis Israëls. Want als de Heere Zijn beloften gaat vervullen, dan is Jakob aan de kant gezet. Jakob is aan de kant gezet. En dan is het Israël. *Want gij hebt u vorstelijk gedragen met God en de mensen en hebt overmocht.* En dan wordt de arbeid van die Christus op rekening van dat volk gezet. Ze worden zó voor God gerechtvaardigd, alsof ze zelf al die gehoorzaamheid volbracht hadden. En alsof ze zelfs nooit geen zonde tegen God gedaan hebben. Wat een wonderlijke zaak!

Wanneer Ik Mijn Geest over het huis Israëls zal hebben uitgegoten. Wanneer Ik Mijn Geest.... Er is een verschil geliefden, tussen de *uitgang* van de Heilige Geest en een verschil tussen de *zending* van de Heilige Geest; en een verschil tussen het *ontvangen* van de Heilige Geest. We zouden wel een aparte preek erover moeten doen, om dat alles duidelijk te gaan verklaren. Maar er zijn mensen als die altijd over dezelfde tekst horen spreken, dat vinden ze verschrikkelijk. Ik probeer er dan maar in korte trek er wat van te zeggen, vanmiddag. En je moet het ook nog maar eens overdenken van de week.

(1) Maar nu zegt Hij: *wanneer Ik Mijn Geest over het huis Israëls zal hebben uitgegoten.* De *uitgang* van de Geest dat is in de eeuwigheid. Want die Derde Persoon gaat uit van de Vader en van de Zoon. Dat is de leer der waarheid, zoals dat verklaard is in Gods eeuwig getuigenis. Maar vanzelf mensen, daar moeten wij miljoenen kilometers vandaan blijven. Want dat kunnen wij met ons klein verstand en met dat beetje verstand - het is niet veel wat we hebben – toch niet vertellen. Ik heb van een man gelezen in Spreuken 30, en die zei: *ik heb geen mensenverstand. En ik heb de wetenschap der heiligen niet gekend.* Dus die man die dacht niet veel van zijn eigen! O nee mensen. En als je genade krijgt dan denk je ook van je eigen niks. Dan leren we ons eigen als dwazen, als grote dwazen en nullen voor God kennen. En dan zijn we toch zo gelukkig, mensen.

*Onderwijzen hen die dwalen,
Brenge in het rechte spoor.
Hij zal leiden 't zacht gemoed
In het effen recht des Heeren.
Wie hem nederig valt te voet,
Zal van Hem Zijn wegen leren.*

Dus eerst de *uitgang* des Geestes van de Vader en van de Zoon in de eeuwigheid.

(2) Maar in de tweede plaats *de zending* van de Heilige Geest. *Want wanneer Ik zal verhoogd zijn, dan zal Ik die Geest op u zenden,* heeft Christus gezegd. En Christus, als Borg en Middelaar, als Knecht van de Vader, moest eerst voor het aangezicht van Zijn Vader met Zijn bloed verschijnen. Die moest eerst met Zijn werk verschijnen. Dan zou God de Vader niet alleen tevreden gesteld worden, maar zal God de Vader Zich ook verlustigen in het volbrachte werk van die Borg en Middelaar, dat God Zijn volkomen blijdschap en genoegen in dat werk zal hebben. Zijn volkomen verlustiging. En dan zal op de 10^e dag, nadat Christus in de hemel was opgenomen, dan zal die Heilige Geest gezonden worden. Maar nu geliefden, die *zending* van de Geest is ook

een wonder. Dat is een grote mysterie, wat wij met ons verstand ook niet begrijpen kunnen.

(3) Maar nu het ontvangen van die Heilige Geest persoonlijk in onze harten. Er is in de kerk, in het leven van Gods volk een drieërlei nederdalen.

- Een nederdalen van de Vader, in Genesis 3 vers 12. *Ik zal vijandschap zetten.* Duidelijk genoeg.
- Er is een nederdalen van de Zoon, want, het Woord is vleesgeworden en het heeft onder ons gewoond en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als van den eniggeborene van de Vader, vol van genade en waarheid.
- En in de derde plaats een nederdalen van God de Heilige Geest. Als de dag van het Pinksterfeest vervuld werd, en zij allen bijeen waren, is die Geest neergedaald in de gemeente. En neergedaald in de harten van die apostelen en van dat volk. Ze hebben die Geest mogen ontvangen, want hun harten waren vatbaar gemaakt om die Derde Persoon te ontvangen. Ook in Zijn gaven en in Zijn weldaden en in Zijn vruchten.

En nu staat er hier: *Ik zal Mijn aangezicht voor hen niet meer verbergen, wanneer Ik Mijn Geest over het huis van Israël zal hebben uitgegoten.* Daar heb je nu het verschil geliefden, in de toepassing en in de toe-eigening bij het volk van God. Want het bekommerde volk van God, - laat ik het zo eens uit te drukken, dan kun je het het beste begrijpen, - Gods bekommerde volk smaakt soms iets van Gods liefde. Gods bekommerde volk mag wel eens iets van Gods liefelijk aangezicht ontmoeten. Maar het is allemaal voor een ogenblik. En dan is er weer zoveel strijd, dan is er weer zoveel dat er tegenop komt. O, van alle kanten, in de weg van de bekommring, dan is de duivel zomaar rond hen, dag en nacht, om te zeggen: *'je hebt geen heil bij God.* Het is allemaal bedrog. En je zal het straks wel zien als de dood komt, dat het nooit van God geweest is. Dat het nooit in waarheid en in oprechtheid geweest is. Och man, ga maar terug naar de wereld. Ga maar terug naar Egypte. Daar heb je misschien nog komkommers en al die andere dingen die in Egypte groeiden. Maar hier, is het niks dan ellende, niks dan strijd en moeite.'

Maar vanzelf mensen, Gods volk kán niet terug en Gods volk wil niet terug. En dat volk móét ook niet terug! *Want Ik heb hen in beide Mijn handen gegraveerd. En al hun muren zijn steeds voor mij,* zegt de Heere. Dus, Ik zal Mijn aangezicht niet langer meer voor je verbergen.

En nu dat volk, dat ziet ernaar uit, mensen, dat God de zaak eens zal bevestigen. Die Ruth in het derde kapittelje, die kwam met 6 maten gerst terug. Met 6 maten. En dat schepseltje dat heeft het nog nooit zo verschrikkelijk benauwd gehad, en is nog nooit zo in de banden geweest, als met die 6 maten. Waarom? Omdat zij Boas miste! Ze miste Boas. 7 is het volmaakte getal. En toen zij in die droefheid daar lag, en in dat gemis, toen heeft die oude moeder Naomi gezegd: *zit stil mijn dochter, want die man zal niet rusten voordat hij de ganse zaak zal voleindigd hebben.* En je kan geloven mensen, toen ze eenmaal in de poort getrouwd zijn, dat Ruth daar niet veel heeft gezegd. Nee, want die is zo weggesmolten onder dat wonder dat zij als een vreemde Boas tot een man kreeg. En bij dat volk van God is dat zulk een wonder, dat Christus hun Zielsbruidegom wordt. En dat Hij nu al haar schuld en haar ellende voor Zijn rekening neemt voor tijd en eeuwigheid.

En dan wordt er in het leven van dat volk een stempel op geplaatst: wanneer Ik Mijn Geest over hen zal uitgestort hebben. O, wanneer dat volk de verzekering van de vergeving van zonden maar ook de Geest der aanneming tot kinderen verkrijgen,

waardoor ze roepen: Abba, Vader; dat die Geest uitgegoten wordt, ... o je kan dan wel begrijpen mensen dan is er zo een ruimte en dan is er zo een blijdschap en er is zo een vergenoeging, en er is zo een opening, dat ze de ganse kerk Gods wel bij elkaar zouden willen roepen: komt, maakt God met mij groot en laat ons tezamen Zijn naam. Dat er ogenblikken zijn dat ze zeggen: *kom en ik zal vertellen wat God aan mijn ziel gedaan heeft.* Laat nu de duivel en al de duivels uit de hel maar komen. Laat ze nu maar eens komen. Nu zal ik eens tegen die duivels gaan zeggen:

*Maakt uw van hier al mijn vijanden;
Ik zal niet sterven, noch vergaan.
Maar leven, en in alle landen,
Van Gods weldaden doen vermaan.*

Daar ligt dan de kerk, wanneer *Ik Mijn geest over u zal uitstorten.* Dan is er geen krimp meer. Dan is er geen vrees meer. Dan is er geen benauwdheid meer. Dan ligt hun staat voor eeuwig vast in het eeuwig welbehagen des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes. En dan mogen ze geloven en moeten ze geloven dat God nooit meer op hen toornen en nooit meer op hen schelden zal. *Want bergen mogen wijken, en heuvelen wankelen, naar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere uw Ontfermer.* En dan:

*Mijn hart zegt mij o Heer', van Uwentwegen:
"Zoek door gebeên, met ernst Mijn aangezicht."
Dat wil, dat zal ik doen, ik zoek den zegen,
Alleen bij U, o Bron, van troost en licht.
Verberg toch niet Uw oog van mij, o Heer'.
Ik ben Uw knecht, zie niet in toorne neer.
Gij waart mijn Hulp, in al mijn zielsverdriet;
O God mijns heils, begeef, verlaat mij niet.*

Het is het 5^e vers van de 27^e Psalm.

Toepassing

3. Op welke wijze dat de Heere die weldaad aan Zijn volk schenkt.

En nu nog een klein ogenblikje, mensen over ons derde punt, *in welke weg en op welke wijze dat God die weldaad nu aan Zijn volk verzegeld.* De tekst zegt: *En Ik zal Mijn aangezicht voor hen niet meer verbergen wanneer Ik Mijn Geest over het huis Israëls zal hebben uitgegoten, spreekt de Heere HEERE.* En in de Statenbijbel is er een verschil met andere bijbels hier. Er zijn andere teksten in de Statenbijbel waar het woord *Heere* tweemaal genoemd wordt; daar staat de eerste naam met kapitale letters en de tweede met gewone letters. Maar hier is het precies andersom. Hier staat het eerste woord *Heere* met een kleine en het tweede met hoofdletter. En nu ligt in die beide woorden de krachtige verzekering van de weldaad die God hier aan Zijn volk beloofd, dat *Hij Zijn aangezicht voor hen niet meer verbergen zal.*

- De Heere met kleine letters betekent Adonai, dat is Bezitter, Eigenaar.
- En de Naam Heere met grote letters dat ziet op JEHOVAH. De Ik zal zijn, die Ik zijn zal. Die was, Die is en Die komen zal.
- Ten eerste de verzekering van de weldaad door die God Die Zijn volk voor Zijn rekening genomen heeft. Die ze van eeuwigheid heeft liefgehad, en in de tijd gekocht en verlost heeft, niet met goud of met zilver maar met het dierbaar bloed

des Lams, als van een onbevlekt en onbestraffelijk Lam. En nu heeft God die kerk voor Zijn rekening genomen, en in Zijn bezit genomen. *Wanneer ge gaan zal door het water, Ik zal bij u zijn; door de rivieren, ze zullen u niet overstromen.* O, dan zegt Hij: *vrees niet, gij wormpje Jakobs, gij volkske Israëls; Ik heb u verlost. Ik heb u bij uw naam geroepen en gij zijt de Mijne.* Kan er nu sterker verzekering aan dat volk gegeven worden? Dat ze voor Gods rekening liggen? Och, we hebben je wel eens gezegd gemeente, was het ooit in ons leven wáár geweest is, als het ooit wáár geweest is, als het ooit in je leven van God geweest is, dan zal het eeuwig waar blijven. Dan zal God Zijn Eigen werk niet verloochenen. Nee. Maar vanzelf geliefden, daar komt veel tegenop; daar komt alles tegenop. En we liggen er zelf ook zoveel tussen. O, dat ellendige, dat ellendige, dat ellendige eigen ik! Die verdorven natuur met al z'n ellenden waar een mens zwerft over de wereld, dag en nacht. Een mens zou er wel zat van moeten zijn. Zat van moeten worden. Want het brengt niets anders op dan slijk en modder. Het is niet anders, mensen. Er komt een tijd dat Gods volk hun godsdienst kwijtraakt. Ze raken d'r godsdienst kwijt, werkelijk! Alles! Er blijft niets van over. Maar nu: *spreekt de Heere HEERE.* O, God blijft ervoor zorgen.

- En nu in de tweede plaats, de Naam JEHOVAH, Die in die brandende maar niet verterende braambos tegen Mozes zei: *Ik zal zijn, Die Ik zijn zal.* En nu dat volk, dat verandert wel duizend keer, miljoenen keer. Wij zijn zo veranderlijk als de wind en als een blad van een boom. *Maar Ik de Heere worde niet veranderd. Daarom zijt gij o kinderen van Jakob, niet verteerd. Spreekt de Heere HEERE.* O kind, het is alsof God wil zeggen: 'Kind, wat er ook tegenop komt, of wat er tegenaan komt, ge moet door de hel maar de hemel toe.' Het is niet anders mensen.

Want Gods volk krijgt geen twee hemels. Nee. We krijgen hier een hel; dat is al wat ze hier krijgen. Je moet ook op niets anders rekenen, mensen. Want we hebben onszelf in de hel gezondigd, in het paradijs. Dus wat kan je nu anders dan een hel verwachten? Het kan niet anders. De Heere Jezus, daar is het een hel voor geweest, zolang als Hij op de wereld was. En voor Gods kerk zal er ook niet anders naar voren komen. En dan die vijand die wij toegevallen zijn, die altijd maar aan je nek hangt, en die ze bij dag en nacht maar vervolgt, en bij dag en nacht maar pijlen in je hart schiet om God te gaan verdenken, om harde gedachten van God te krijgen! Soms is het wel eens dat ze God gaan verdenken, dat ze God verzaken, dat ze God zouden gaan aantasten. Die spotters zeggen: *waar is die God op Wien gij bouwt en aan Wie je je zaak vertrouwd?*

Maar ... *Spreekt de Heere HEERE.* O kind, is dat nu niet groot geweest? Want wat uit Mijn mond gegaan is, dat blijft vast en dat blijft onverbroken. En straks, aan het einde van je weg en aan het einde van je pad, dan zul je eens zien, dat het laatste woord wat tot je ziel gesproken zal worden, niet van de duivel zal wezen: *'Want Ik zal de satan haast onder je voeten verpletteren.'* Maar dat zal wezen het woord van die grote Koning: *kom, kom in gij gezegenden Mijns Vaders en beërft het koninkrijk dat voor u bereid is, van voor de grondlegging der wereld.*

En nu door allerlei strijd en moeite, maar door Goddelijke bevestiging en toespraak tot hun ziel, gaat God die weldaad aan hun hart bevestigen. En als ze dan eens terug mogen kijken, o, dan zeggen ze met de kerk: *hoe menigmaal hebt G' ons Uw gunst betoond.* En nu zijn er voor sommigen van dat volk misschien al 9 dagen achter je. Want het is een verdrukking van tien dagen. Mensen, misschien zijn er al 9 en een halve dag achter je. En het is maar een ogenblikje meer. En die God, - laat ik het vanmiddag maar zo zeggen zoals het in mijn hart ligt, - die God die je nu zoveel jaren

er doorheen gesleept heeft, er doorheen gesleept heeft, die God, die je zoveel jaren vastgehouden heeft, ja vastgehouden heeft ... die God blijft getrouw. Je bent zo vaak benauwd geweest dat je het onderspit zou delven, maar o, je mag toch ervaren en geloven:

*Gij zijt Verwinnaar in den strijd;
En geeft Uw volk den zegen.*

Och, de Heere bevestige Zijn woord. De tijd is voorbij, 't is ready. Wij moeten gaan eindigen. Maar de Heere mocht de enkele woorden nog zegenen en heiligen. Ook voor degenen die vanmiddag voor de laatste sabbatdag hier met ons zijn, uit het oude vaderland. God mocht het eens meegeven, als een boodschap en een bemoediging voor je arme moedeloze zielen, in de reis door de woestijn.

En zijn er mensen die een hoop op God gekregen heeft, zodat ze wel eens gezegd hebben: *o God, ik zal Hem nog geloven, voor de menigvuldige verlossingen mijns aangezichts; o mijn God.* O, dat het tot bemoediging hier in dit tranendal, hier in dit Mesech van ellende, dat het hun zielen nog sterken mag. En dat ik je vanmiddag mag toeroepen:

*Hoop op den Heere gij vromen,
Is Israël in nood,
Er zal verlossing komen.
Zijn goedheid is zeer groot.*

God zegene het nog tot eer van Zijn doorluchtige Naam. Hij heilige het tot bekering van zondaren.

O mijn arme medereiziger, die het allemaal mist. Wat ben je toch een arm schepsel. Je zou nog willen dat je zo kon sterven alsof je nooit geboren was. Dat je nooit het levenslicht aanschouwd had. Want het zal wat wezen mensen, om die God in Zijn toorn en in Zijn gramschap straks te moeten ontmoeten. En dat Hij je wegblazen zal en weg zal trappen van voor Zijn aangezicht. En dan voor eeuwig verstoten...! Maar je leeft nog. Oud en jong, klein en groot, de deur is nog niet op het nachtslot. God staat nog en wacht nog om genadig te zijn. De Heere mocht Zich nog eens ontfermen. Dat je aan de hemel gebonden mocht worden: *och Heere, denk toch nog eens aan mij. Of laat mij toch niet onbekeerd sterven; onverzoend. Maar dat ik nog genade in Je ogen mag vinden. En dat Gij Je vriendelijk aangezicht over mijn ziel nog eens mocht doen lichten.*

En volk straks, straks dan zal geen verberging meer zijn, geen verlating, geen scheiding, maar dan, o dan eens te mogen ondervinden: *ik zal Uw aangezicht in gerechtigheid aanschouwen en verzadigd worden met Gods beeld.*

De Heere heilige het en paste het toe door Zijn eeuwige Geest. Om Christus' wil. Amen.

Dankgebed

Heere, Gij mocht de waarheid zegenen. Och, brengt het eens waar wij het niet brengen kunnen. We zijn zulke stakkers. O we zijn zulke diep ellendige mensen. Al zouden wij het elkaar nog gunnen, we kunnen het elkaar niet geven. Het moet van de hemel geschonken worden. Gedenk aan die moeder die in de dag van morgen hoopt te vertrekken. Gedenk ze met haar kinderen die haar vergezellen zullen naar het oude

vaderland. We bevelen ze aan de rommeling van Uw Goddelijke ingewanden. Voor tijd en eeuwigheid.

Met een andere vader en moeder die in 't eind van de week hun kinderen en kleinkinderen hier zullen verlaten. Het zal hard voor hen wezen. Ondersteun ze en sterk ze. En gedenk ons samen in ons uit- en ingaan, met ziel en lichaam, voor tijd en eeuwigheid. Om het bloed des eeuwigen verbonds, om Jezus' wil. Amen.

Onze slotzang is het zevende vers van Psalm 89.

Hoe zalig is het volk, dat naar Uw klanken hoort.

En wat er verder volgt.

Ontvang nu de zegen des Heeren.

***De Heeren zegen u en Hij behoede u.
De Heere doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig.
De Heere verheffe Zijn aangezicht over u en geve u vrede. Amen.***

8. Een grote weldaad van Gods aangezicht en Zijn Geest. II

Zondagmiddag Grand-Rapids

Psalm

Lezen Ezechiël 39

Psalm 97:6, 7

Psalm : 31:13

Psalm 3:4

***Onze hulp is in Naam des Heeren Die hemel en aarde gemaakt heeft.
Genade, vrede en barmhartigheid worde u allen geschonken en in de voortgang
vermenigvuldigd van God den Vader en Christus Jezus den Heere, in de
gemeenschap des heiligen Geestes. Amen***

Zoeken wij nu tezamen het aangezicht des Heeren.

Heere, Ge bracht ons voor de tweede maal op deze heilige rust- en sabbatdag aan de plaats des gebeds om Uw aangezicht te zoeken en Uw woord te horen. Gedenk ons naar het welbehagen dat Gij hebt tot Uw volk. Zie ons aan met al onze noden in de Zoon Uwer eeuwige liefde. En wil om Zijnen 't wil een alles vervullend God zijn in deze middag. Zowel in het lezen als in het prediken van Uw woord, maar ook in het beluisteren van hetzelfde. Gij hebt Zelf beloofd dat het niet ledig zal wederkeren, maar dat het doen zal wat U behaagd en dat het voorspoedig zal zijn waartoe Gij het zendt. Waardig zijn we het niet dat U nog in ons midden zou komen. Die hoofdman die getuigt: ik ben niet waardig dat gij onder mijn dak zoudt inkomen. Och, dat we het ook mochten beseffen. En dat het niet alleen was een belijdenis van onze lippen, maar de taal van ons hart. Door de bewerking van God den Heiligen Geest in ons hart. Want buiten die Heilige Geest hebben we toch nergens geen beseffen meer van. Gedenk ons met al Uw volk over de lengte en breedte der aarde. En wil Uw getuigenis in deze middag Zelf nog openen en ontsluiten. En dat we in de heilgeheimen van dat woord, in de zaken nog ingeleid mochten worden. Dat we het nog naar voren mochten brengen met waarheid, met duidelijkheid; en de dat Ge er Zelf nog eens in mee mocht komen. Paulus is het die plant en Apollos die natmaakt maar Gij zijt het Die de wasdom kunt geven. Och, laat uzelf nog eens verbidden van een liefdeloos volk.

U maakt het met het weer zo wèl dat er een verlichting is gekomen. Zo anders dan de laatste weken en dagen. Dat we weer vrijelijk ademen kunnen.

'Och, van U, o Heere goed,

Is 't dat men verwachten moet;

hulp en troost vroeg en spade.'

Wil uw woord dan nog zegenen. Dat er nog paarden gehecht werd aan de Middelaarskroon van Jezus. Dat er nog velen getrokken mochten worden uit de macht der duisternis en overgezet in het koninkrijk van den Zoon Uwer eeuwige liefde. Dat alle valse gronden ontdekt mochten worden. En dat nog een heilige onrust geboren mocht worden, om de rust alleen in God te mogen vinden.

Gedenk aan de noden van Uw ellendigen. Gij hebt het beloofd dat Ge Uw volk verheugen zult in Uw bedehuis. Er zullen er nog wel zitten in ons midden die de hoop opgegeven hebben; en die zo menigmaal zeggen: het zal toch nooit meer gebeuren dat God nog naar mij omzien zou. Dat mijn banden nog verbroken, dat mijn boeien nog verscheurd zouden worden. Och, Ge weet met welk een vreze en beven hun hart vervuld is. En welk een strijd er menigmaal in het hart van dat volk is. Hun bestrijders zijn vele, o Allerhoogste. Maar waar Gij overwinnaar zijt in den strijd en Uw volk de zegen geeft. Wil dat in deze middag nog eens betonen. Tot roem van vrije genade, tot de beschaming van de duivel, tot de verheerlijking van Uw Naam, zo heilig, zo groot en goed.

Die wettig verhinderd zijn door zwakte, door krankheid, door ouderdom, door allerlei ziekten en omstandigheden van het leven, we bevelen ze aan Uw troon. Degenen die geen lust hebben en geen behoefte en die zomaar naar de hel wandelen, och wil ze nog tot inkeer brengen. Onder het geklank van Uw woord brengen en kon het zijn dat er nog velen werden toegedaan tot de gemeente die zalig worden.

Gedenk onze jongens in de dienst van het land en in de oorlog. Wij bevelen ze aan Uw troon. Och wees ze nog gedachtig. Dat ze hun knieën leerden buigen. Al degenen die straks naar dat land zullen moeten gaan, om mede te gaan vechten. Och, dat ze U nog eens nodig krijgen.

Gedenk aan alle weduwen en wezen en weduwnaars, en aan allen die in hospitalen en in gevangnissen verkeren. Wij dragen ze op aan Uw mededogen. Met de overheden die over ons gesteld zijn. Wees ons samen nog gedachtig.

Sterk al Uw knechten. En geef in spreken en in lezen, in deze middag de onmisbare hulp van Uw Geest. Mocht het einde nog eens zijn tot eer van Uw Naam en tot de blijdschap van onze harten. In de verzoening van onze zonden, om Christus' wil. Amen.

Psalm 97 het 6e en het 7e vers. En inmiddels wordt gecollecteerd.

*6 Beminnaars van den HEER',
 Verbreiders van Zijn eer,
 Hoopt steeds op Zijn genade
 En haat altoos het kwade.
 Hij, die in tegenspoed
 Zijn gunstgenoten hoedt,
 Verleent hun onderstand,
 En redt z' uit 's bozen hand,
 Die op hun onschuld woedt.*

*7 Gods vriend'lijk aangezicht,
 Geeft vrolijkheid en licht
 Voor all' oprechte harten,
 Ten troost verspreid in smarten.
 Juicht, vromen, om uw lot;
 Verblijdt u steeds in God,
 Roemt, roemt Zijn heiligheid;
 Zo word' Zijn lof verbreid
 Voor al dit heilgenot.*

Het woord van onze overdenking kunt ge bij vernieuwing vinden bij de profeet Ezechiël het 39e kapittel het 29e vers, waar Gods woord aldus luidt:

En Ik zal Mijn aangezicht voor hen niet meer verbergen, wanneer Ik Mijn geest over het huis Israëls zal hebben uitgegoten, spreekt de Heere HEERE. Tot zover.

Wij hebben geliefden, de vorige week wij deze waarheid reeds stilgestaan. En in het bijzonder onze aandacht bepaald bij *de onderwerpen van die Goddelijke belofte*. Vanmiddag wensen wij iets te zeggen over:

1. De inhoud van die belofte en
2. Over de bevestiging, of de verzekering die in die belofte ligt opgesloten.

1. De inhoud van die belofte

En Ik zal Mijn aangezicht voor hen niet meer verbergen. God verborg Zijn aangezicht voor het huis van Israël, vanwege de trouweloosheid, vanwege de overtreding van Zijn woord en van Zijn wet. God hield Zijn aangezicht voor hen verborgen, daar Hij door Zijn profeten hen voor jaren had laten waarschuwen, en teruggeroepen had van die heilloze weg waarop ze hun voeten hadden gezet. En dan eindelijk, dan heeft God dat volk uit hun eigen land verdreven. Ze zijn in Babel terechtgekomen en God heeft in toorn op dat volk neergezien. Want vanzelf, het is een van tweeën een, zoals ge dat op verschillende plaatsen in Gods getuigenis kunt vinden. Er staat onder andere in 1 Petrus 3 vers 12: *Want de ogen des Heeren zijn over de rechtvaardigen en Zijn oren tot hun gebed; maar het aangezicht des Heeren is tegen degenen die kwaad doen.* En nu had dat volk kwaad gedaan in de ogen des Heeren. En de Heere heeft dat volk naar Babel laten brengen, waar ze onder de heerschappij van een vreemd volk hebben moeten buigen. Waar ze zoveel jaren hebben moeten zuchten. Want het was niet met een enkele dag, of met enkele jaren afgelopen, maar het was voor 70 jaar dat ze daar in dat vreemde land hebben moeten zuchten.

Maar nu zegt de Heere: *Ik zal Mijn aangezicht voor hen niet meer verbergen.* Dus de inhoud van die belofte is, dat God in Zijn grote goedertierenheid en in Zijn grote barmhartigheid weer tot Zijn volk terug komt. En dat Hij dat volk weer genade zal bewijzen. Uit zichzelf terugkomen? Dat is uitgesloten. Wij kunnen van God wel vandaan lopen, maar om tot God terug te keren, dat is van onze kant onmogelijk. Dat het volk in de schuld komt, dat het volk vernederd wordt voor den Heere, dat is een verbondswelddad die de Heere aan Zijn gunstgenoten schenkt. De wereld komt nooit terug. De wereld weigert om schaamrood te worden. Maar de Heere vergunt Zijn volk om in het stof der verootmoediging te bukken. En, zoals je leest bij de profeet Hoséa 1 het vijfde kapittel, in het 15e vers, *wanneer het benauwd zijn zal, dan zullen ze mij vroeg zoeken.* En dat is een gunstbewijs van God, geliefden. Als het Godswerk niet was, mensen, dan kwam er nooit wat van terecht. Nooit. De wereld gaan verlaten? Neen. Dan is het almaar een afzwerven van God. Dan is het almaar meer van het rechte pad af te wijken.

Maar de Heere zegt: *Ik zal naar Mijn schapen vragen.* En dat zegt Ezechiël hier in deze tekst, dat de Heere zegt: *en Ik zal Mijn aangezicht voor hen niet meer verbergen.* Het was een lange tijd geweest dat God het wèl gedaan had. En die mensen, dat levende volk, - want het was niet alles Israël wat Israël genoemd werd, vanzelf - maar dat levende volk dat heeft daar onder moeten zuchten, dat God Zijn aangezicht verbergde. Dat het volk gesard werd, geplaagd werd, dat het veroordeeld werd door de vijanden. Maar het allerergste was dat ze bij God niet recht konden. En dat wil niet

zeggen mensen, dat die mensen daar niet geweend hebben, dat ze hun knieën niet gedurig gebogen hebben. Och ja. Want als God je dat eenmaal geleerd heeft mensen, dan verleer je dat niet. Dan verleer je dat nooit meer, als God het je geleerd heeft. Maar het is alles zo leeg, geliefden en het is alles zo ellendig van onze kant. Er wordt wel eens gezegd van een levenloos gebed en een geesteloos gebed, dat het niet verder komt dan de zolder. Maar ook daar komt het zelfs niet. Nee. Het komt niet verder dan je lippen. En dan zegt de Heere in Zijn woord: *dat volk nadert tot mij met een lippen maar met hun hart houden ze zich verre van mij.*

En nu, bij wijze van spreken mensen, als een mens leeft en leven bezit, dan weet hij wel waar het komen moet, dan weet hij wel waar hij terecht moet komen, en waar hij zijn moet. Maar, probeer maar eens om je eigen daar te brengen, mensen! Het is alsof een mens tegen de muur loopt, het gaat niet! En vanzelf, dat levende volk dat weet ook wel wat de oorzaak is. O ja. Want er staat in Jesaja 59: "*Uw zonden maken een scheiding tussen de Heere en tussen uw ziel.*" En het is bij dat volk als bij David: *ik zie mijn zonde steeds voor ogen zweven.* Dat staat voor hun ogen getekend. Ze worden er wat mee geplaagd en gesard, geliefden. Maar ook dat zelfs, ook dát kan hun hart niet verbreken en de ziel niet verootmoedigen en op de rechte plaats brengen.

Soms dan zou je zeggen: *ja zou ik er maar niet mee ophouden? Zouden zij het maar niet staken? Zouden ze alle godsdienst maar niet afschudden? Want hier vanbinnen zeggen ze: wat nuttigheid is het om God te dienen en om Zijn wacht waar te nemen?* Ze worden van binnen zo vaak bespot. En dan gaat het zo vaak in hun hart en leven, zoals die Baäls priesters waar Elia tegen zei: is je God in slaap gevallen? Misschien is hij op reis? Je moet nog maar eens harder roepen. Want wat er niet allemaal opdoet, ... wat er niet voordoet, geliefden, dat kan toch met geen pen beschreven worden. Dat moet een mens persoonlijk doorleven. En dan van de ene dag in de andere, ja zelfs van het ene jaar in het andere. Want je leest in de tijd van de profeet Elia, dat het niet geregend had in drie jaar en zes maanden. En er zijn wel zielen waar het in geen 30 jaar geregend heeft. Er zijn zielen die zover terug moeten, zo ver.... En een van onze ontslapen leraars, in 1949, die man schreef eens een keer, *dat hij niet meer op de plaats komen kon waar hij in zijn leven wel eens geweest was.* Niet meer terug kunnen komen. Daar moet je eens over denken. En dan zou je zeggen als nu toch een mens een kind is geworden en als hij de Geest der aanneming tot kinderen zelfs gekregen heeft, waardoor wij roepen Abba, Vader, en dan niet meer terug kunnen komen, waar we wel eens geweest zijn.... En dan zo maar zwerven en dolen in een land dor en mat en zonder water.

En dan soms zelfs de vijandschap van binnen te gevoelen. Want als God die brandt niet de bluste, dan zou je nog verbranden van vijandschap. Ja. En vooral als God dan nog aan een ander denkt. Want er wordt wel eens gezegd: *moed te scheppen uit een ander zijn behoudenis.* Dat gebeurt, hoor. O ja. Het gebeurt. Maar bij wijze van spreken, mensen, als God mij altijd voorbijgaat en als God je nu altijd links laat liggen en als God je nu nooit eens een antwoord geeft, en als God Zich nu nooit meer met je bemoeit .... Dat wil zeggen, zó, dat ik het voelen van. Dat je het voelen kan. Want Hij doet het wel! O ja. Wij hebben dat vorige week nog gehad. Dat weet je misschien nog wel met dat versje uit Psalm 103:

*Hij zal Zijn volk niet eindeloos kastijden,
Noch eeuwiglijk Zijn gramschap hen doen lijden.*

Maar dan staat hij erachter. Dan staat dat volk er weer achter. Dan is God teruggekomen.

Maar als hij nu in de donker zwerft, en als het - ik zal het nu maar plat zeggen dat je het allemaal begrijpen kunt - als het nu alleen maar met je verstand is en je hart is er nooit meer eens in, ... o, wat een ellendigheid is het dan! Wat een ellendige leven dat dát toch is, mensen. Dan zou je soms zeggen: *och ja zou het niet beter wezen dat ik maar dood was?* Want dood is misschien toch dood. Want het wordt nog een stuk om te geloven dat er nog een God is ook, hoor. Dat wordt ook nog een stuk. In een land van vrede te vertrouwen dat is niet zo moeilijk, mensen. Maar zoals er staat bij de profeet Jeremia, *in de verheffing en van de Jordaan*, om dán nog te geloven dat er een God is. En om dan nog te geloven dat die God trouw is, en dat die God onveranderlijk is!

Want je moet rekenen, als God Zijn aangezicht verbergt, mensen dan is het of alles afgesneden is. En dan kun je nergens meer terecht. En de lasten die worden almaar zwaarder en almaar meer. En de duivel gaat je hoe langer hoe meer benauwen. En hoe langer hoe meer in de moedeloosheid brengen. En je moet rekenen, dan kan je Gods woord lezen en onder de predikaties zitten, maar het is alles voor een ander. Het is niet voor jou. Er is voor een ander. En als ze dan vanbinnen zeggen: *je kunt wel zien dat je een verworpeling ben, en dat je straks in de hel zult storten, van de top van eer in eeuwige verwoesting neer*. Oh, verschrikkelijk! Verschrikkelijk. En je moet rekenen er komt een tijd dat dát volk - ja hypocrieten praten daar niet over; die weten daar niks van - er komt een tijd dat zij het op zouden geven. Dat ze het opgeven. En dat ze vanbinnen zeggen: *wat zal ik nog langer op den Heere wachten?* Het is toch allemaal niks. Het helpt toch niet. En je komt almaar korter bij de dood en bij het graf. Je wordt almaar harder en ongevoeliger. De lust vergaat. Het staat allemaal beschreven. En het is allemaal waar, hoor. Nergens geen zin meer in. Zelfs geen zin meer om je knieën te buigen. Zelfs geen zin meer om je hart voor God nog uit te storten. Niks meer....

Maar als het niks meer is, mensen, als er niets meer is, en nergens meer een houvast overblijft: ... en Ik zal Mijn aangezicht voor hen niet meer verbergen. Dan komt God terug. Dan komt de Heere in gunst terug tot Zijn volk, dat hij hun ziel gaat spreken. Dat zijn liefde het hart gaat vervullen. En dat zij weer een betrekking op God krijgen. Een verlangen naar God en een heimwee naar God. Want, dat zal ik ook nog eens tussendoor vertellen vanmiddag. Dat krijg je een heimwee naar dat leven als God terugkomt, hoor. Als God naar je terugkomt dan krijg je een verlangen naar dat plekje. Als het vanbinnen onmogelijk wordt om nog langer onder de ongunst van God te leven. Als het vanbinnen gaat smarten, als hij tranen in zijn ogen krijgt: *ik zal wederkeren tot mijn vorige Man, want toen was het mij beter dan nu*. Dat is een bewijs dat God op weg is, om Zijn volk te bezoeken. Als het gemis gaat spreken. Als de dood ook mee gaat praten. Als ze in de duisternis om licht gaan bedelen. Want ze moeten in het wezenlijke gemis voor God gebracht worden, zal ooit de innerlijke nood der ziel bij ons gevonden worden. En het is altijd Gods weg geweest, mensen: *doch roepende tot den Heere in de benauwdheid die zij hadden, zo verlostte hij hen*. Wij moeten overal de dood in gaan vinden. En dan zegt de Heere: *dan zal Ik Mijn aangezicht niet langer meer voor hen verbergen*. Och, dat is een bewijs geliefden, dat er een andere tijd komt. En dat de Heere de zonde van Zijn volk verzoend en dat Hij zich weggeworpen heeft in een zee van eeuwige vergetelheid. O, als je het toch eens mag begrijpen wat dit hier betekent, dat de Heere opnieuw met Zijn volk gaat beginnen. Ik heb je het wel eens meer verteld, dat ik op een plaats moest spreken, ik was nog maar een jongen, en dat er een oude man zat in de consistorie, die daar een gebed moest doen. En die man was ook zo in de donker. Die was zo in de donker.

Maar die man zei in zijn gebed: *Heere, zou Je het nog eens een keer met mij willen proberen?* Nog één keer. En toen preekte ik uit Hooglied 2: *Als een appelboom onder de bomen des wouds is, zo is mijn Liefste onder de zonen.* En toen die man terug kwam, was die man zo vernederd. Die zij: *God die heeft het toch verhoord. God heeft het nog verhoord.* Ja, hij zei: *wat heb ik vanavond een blijdschap in mijn ziel gehad.* Een blijdschap. Want je moet rekenen, als God eenmaal in je leven gekomen is, dan heb je geleerd dat het alles de dood is buiten God. Het is alles de dood buiten God, mensen. En nu kun je *hier* je handen wel op leggen, en dan kun je *dáár* wel aangrijpen, maar het blijft allemaal de dood. Het blijft de dood. Gods volk komt met alles in de dood.

Maar als de hemel terugkomt: ... *dan zal Ik Mijn aangezicht niet langer meer voor hen verbergen.* En och, dat doet Hij om Zijns Zelfs wil. Dat doet Hij om Zijn verbonds wil. Dat doet hij om Zijn grote Naams wil. Dat doet Hij om Christus' wil. Dat doet Hij omdat Hij zijn volk heeft liefgehad met een eeuwige liefde. Omdat Hij Zijn volk niet langer meer wil laten zwerven en omdolen zonder troost en zonder hoop en zonder moed. Dat is de reden. En dat is nu de vrucht van het eeuwige welbehagen Gods, dat Hij Zijn aangezicht niet langer voor dat volk meer zal verbergen. En dat Hij weer met dat volk begint, dat Hij Zijn vriendelijk aangezicht in gunst over hen doet lichten. Wij hebben vanmiddag gezongen:

*Gods vriend'lijk aangezicht
Geeft vrolijkheid en licht,
Voor all' oprechte harten.
Ten troost verspreid in smarten.*

2. Over de bevestiging, of de verzekering die in die belofte ligt opgesloten.

En wat zou nu het gevolg wezen, als God Zijn aangezicht over dat volk laat lichten? Dat worden ze blij, dan worden ze opgewekt, dan krijgen ze in de dadelijkheid een heel ander leven. Er was eens een man die schreef in zijn boekje: *de hond en de kant die weten of God in mijn ziel gekomen is.* Ja. Hij zei: *de hond en de kat die weten het zelfs.* Dat komt omdat je dan tegenover andere mensen ook een ander mens wordt. Zelfs tegenover de beesten ben je anders. Als God Zijn aangezicht doet lichten over Zijn volk, dan wordt alle ellende en alle onverenigbaarheid met God weggenomen, dan wordt al de innerlijke vijandschap tegen God en Zijn wegen en Zijn handelingen verbroken. En hij kan dan alles aanvaarden. Hij kan alles aanvaarden.

*Den vromen zal voortaan
't Licht des troostes opgaan,
Blijdschap komt na veel smarten;
Allen oprechte harten.*

Psalm 97:7, Datheen

Dus als de Heere terugkomt en Zijn aangezicht doet lichten, o, dan wordt alles anders. *Gij vernieuwt het gelaat des aardrijks.* Van binnen krijgt hij een ruimte in God en een blijdschap in den Heere en een vertrouwen op God voor de toekomst.

*Dat, hoe het ook moog' tegenlopen,
Gestadig op Zijn goedheid hopen.*

O, dan mag je het in Gods handen overgeven. In Gods handen kwijt worden. En dan zeggen ze bij zichzelf: nu heb ik nog nooit voor mijn eigen kunnen zorgen, maar nu zal God als een Vader voor Zijn kind zorgen. En nu heb ik geen andere begeerte dan om al mijn wegen op den Heere te werpen. Om met al mijn benauwdheden bij den Heere te schuilen, in de wetenschap dat Hij alles doet naar Zijn vrijmachtig

welbehagen. Dat Hij voor dat volk alles ten goede zal doen uitlopen; dengenen die God liefhebben en die naar Zijn voornemen geroepen zijn.

En Ik zal Mijn aangezicht voor hen niet meer verbergen. Voor dat volk zal dit vervuld worden, wanneer ze weer terug gebracht zullen worden in Kanaän. Ze zouden in het eerst, dat kun je wel begrijpen, ze zouden niet anders dan ellende hebben. Want ze kwamen in een land waar alles verwoest was. Waarin geen 70 jaren iets gegroeid of gebloeid had. Maar ze konden het hebben. Waarom? Omdat God Zijn aangezicht over hen deed lichten. Ze konden het hebben, omdat ze Zijn gunst ondervonden. Omdat ze beleefden dat God weer terug gekomen was. En dat de Heere Zijn belofte in genade weer vervuld had. En als dat gevoelig is, zou dan een mens nog meer nood hebben? Zou dan de blijdschap des Heeren de sterkte voor dat volk niet zijn?

Dus je kunt begrijpen, mensen, toen dat volk onder de regering van Kores terugkwam in Jeruzalem, toen hebben zij ervaren dat God Zijn aangezicht niet langer meer voor hen zou verbergen. Maar dat Hij Zijn aangezicht over hen deed lichten. Want ze waren weer terug op de plaats van hun vaders. In dat land wat de Heere aan Abraham, Izak en Jakob gezworen had.

Maar nu heeft dat ook betekenis voor de kerk Gods van de nieuwe dag, geliefden. En dan staat er ook voor hen: *Ik zal Mijn aangezicht voor hen niet meer verbergen, wanneer Ik Mijn Geest over het huis Israëls zal hebben uitgegoten.* En dat is nu met het Pinksterfeest te Jeruzalem letterlijk vervuld en bevestigd. En dat wordt als het Pinksterfeest wordt in hun hart ook daadwerkelijk vervuld voor hun eigen ziel.

- Want, mijn hoorders, ten eerste, die Heilige Geest is de grote Plaatsvervanger van de Heere Jezus.
- Ten tweede. Die Heilige Geest is de grote Afgezant van Hem, om Zijn werk voort te zetten.
- En die Heilige Geest is de grote Trooster Die van de Vader gezonden is, die het werk van Christus bevestigd.
- En die Heilige Geest is de trouwe Kinderleider, Die het stempel plaatst op het volbrachte werk van de Middelaar.

Dus, *Ik zal Mijn aangezicht niet langer meer voor hen verbergen, wanneer Ik Mijn Geest over het huis Israëls zal hebben uitgegoten.* Zolang als een mens onder de wet leeft, dan is dat een ellendig leven, mensen. Want dan ligt hij onder de vloek. Dan ligt hij onder de verbergingen Gods. En wanneer Christus ontdekt wordt in Zijn leven, wanneer het evangelie gepredikt wordt, dan is dat evangelie een blijde boodschap. Want er staat in Jesaja 61: *De Geest des Heeren is op Mij, om een blijde boodschap te brengen den zachtmoedigen. En Hij heeft Mij gezonden om de gevangenen de vrijheid te geven. Om uit te roepen het jaar van het welbehagen des Heeren.* En vanzelf geliefden, die Christus, die openbaring van Christus, en die bediening van Christus, dat is hart vervullend. Dat is hart verzadigend. Maar de bediening van God de Heilige Geest dat is hart verhogend en hart verkwikkend en hart opwekkend. Want mensen, zolang als wij maar twee Personen kennen voor ons eigen hart, dat blijft er een groot gemis over. Het *statelijk* gemis voor de kerke Gods wordt vervuld wanneer de Heilige Geest wordt uitgestort in het hart van Gods volk. Een mens kan veel dienen, en er kan veel aan hem geopenbaard worden, maar het blijft toch ten allen tijde precies als bij een mens, die voor een etalage van een prachtige winkel staat. Dan ben je die mooie ring wel zien liggen, maar er is een glas tussen. Je mist het voor jezelf.

Als Christus in dat volk geopenbaard wordt, dan komen ze niet meer terug in die diepte waren ze vroeger in geweest zijn, toen het niet meer kon. Voordat een mens kennis van Christus krijgt en voordat het evangelie ontsloten wordt, is hij in een gedurige benauwdheid of het nog kán of het wel zál. Vanzelf. Dan moet een mens naar de hel toe. Maar wanneer Christus geopenbaard wordt als de Weg, de Waarheid en het Leven, dan komt er een blijdschap in zijn ziel. Er komt een *standelijke* verruiming in zijn hart, omdat hij in dat dal van Achor een deur der hoop gezien heeft, dat er nog verlossing is. En dat hij nog verlost kan worden van de toekomstige toorn. Maar bij al wat hij geniet en bij al wat hij ervaart, en bij al wat hij ontmoet, is het toch met dat volk als met Israël in de woestijn.

Je leest van de verspieters dat ze een trost druiven meebrachten uit Eskol, uit het land Kanaän. En de mensen hebben die vruchten gezien die uit Kanaän kwamen. En als je in Deuteronomium 32 leest, dan kun je merken dat ze van die druiven ook geproefd hebben. Want je leest natuurlijk niet alles op één plaats. En natuurlijk, om die druiven te zien dat is wel prachtig! Die prachtige blauwe druiven van anderhalf pond. Maar het is toch aangeneramer om er eentje van de krijgen, dat het sap eens in je mond loopt. En dat je er van mag proeven en smaken. Dat lees je in Deuteronomium 32. Dat moet je maar eens lezen vanmiddag als je thuiskomt.

Maar, nu kun je dat geproefd en gesmaakt hebben, nu kun je wel eens een ogenblikje blij geweest zijn in je leven, een ogenblikje dat alles wegvalt, maar vanzelf, een bedekte schuld dat is geen vergeven schuld. En vergeven zonden, dat zijn nog geen gedode zonden. Daarom blijft er voor de kerk een gemis over. Er blijft voor de kerk een strijd over. Als je zonden bedekt zijn door de liefde, dat is wel een voorrecht, maar als ze door het recht niet verzoend zijn en weggenomen, dan komen ze weer terug. En ook al zijn ze geworpen in een zee van eeuwige vergetelheid, ook dan zijn ze niet gedood. Je krijgt dan de *kwellende* macht van de zonde. Die blijft zolang als dat volk hier op de wereld zwerft. En dat maakt de strijd uit. Want je zou denken, als je nu het ene geschonken wordt, dan krijg je het andere er toch wel bij? Ja, dat zou waar wezen .... Maar dat gebeurt toch niet. Dat gebeurt niet, want ik moet op mijn knieën blijven. Ik moet een arme zondaar blijven, zolang als ik op de wereld leef. En dan moet ik maar gedurig geplaagd en gesard worden om naar God gedreven te worden. En uit te gaan tot die Fontein die geopend is voor het huis van David en de inwoners van Jeruzalem tegen de zonde en tegen de onreinheid.

Dus, er staat: *Ik zal Mijn aangezicht voor hen niet meer verbergen, wanneer Ik Mijn Geest over het huis Israëls zal hebben uitgegoten.* Uitgegoten, dat wil zeggen, in een ruime mate. Uitgegoten, zoals Hanna haar ziel uitgoot voor Gods aangezicht. Zoals je leest in Psalm 62: *Stort voor Hem uit uw ganse hart. God is een toevlucht ten allen tijde.* Uitstorten. Als de regen eens van de hemel komt, - soms noemen ze dat stortbui - als er nu eens een stortbui komt, wat gebeurt er dan? Wat gebeurt er? Dan wordt al het vuil van de straat weggespoeld. Alles. En als er een stortbui komt in de natuur dan wordt alles met dat water bedekt; en dan wordt ook alles door dat water verfrist en verkwikt. Als er een stortbui komt dan loopt dat water almaar verder en verder. Dan kun je zien op de straten, dat al die buizen die ze gemaakt hebben en die riolen in de straat, ze kunnen het niet verzwelgen. Dan stroomt het overal overheen.

En als nu die Geest zo wordt uitgestort in het hart van Gods kinderen, och mensen, dan krijgen ze terug wat ze in het paradijs gehad hebben. Dan blijft er geen veroordeling voor hun ziel over. Dan kunnen ze zeggen: *"Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? God is het Die rechtvaardigt, wie is het die*

verdoemt? Christus is het Die gestorven is; ja wat meer is, Die ook opgewekt is; Die ook ter rechterhand van Gods zit; Die ook voor ons bidt."

Ze zeiden tegen een man op een keer: - ja, de duivelen zei dat - *waar is je schuld gebleven?* En die man kreeg zoveel geloof, hij zei: *duivel, ga naar Golgótha, want daar heeft mijn oudste Broeder mijn schuld verzoend en mijn ongerechtigheid weggenomen.* Je leest in de waarheid, in Jesaja 58, *dat ze op de hoogten der aarde zullen rijden en dat ze gespijzigd zullen worden met de erve van vader Jakob; want de mond des Heeren heeft het gesproken.* En in die blijdschap mensen, mag dat volk geloven *dat God nooit meer op hen toornen en dat Hij nooit meer op hen schelden zal. En dat bergen mogen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet meer wijken.*

En als je dan aan dat volk zou vragen: *twijfel je? Denk je dat je straks Gods aangezicht in gerechtigheid zult aanschouwen?* Dan zeggen zich: *nee, ik zal verzadigd worden met Zijn beeld, als ik zal opwaken.* Zo verzekerd worden ze dan, als Ik Mijn Geest over hen zal uitstorten. En mensen, om dat nu eens een ogenblikje te mogen gevoelen, te geloven en eens over te mogen nemen, dat er dan geen duivel meer is, dat er dan geen wereld meer is, dat er dan geen zonde meer is, dat ikzelf er dan ook niet meer ben, maar: *de Heere is aldaar.* Dat staat in het laatste versje van Ezechiël 48. *De Heere is aldaar.* En in 2 Korinthe 3 vers 17 staat: *waar de Geest des Heeren is, daar is vrijheid.* O volk, zou je er niet naar verlangen vanmiddag? Zou je hart er niet naar uitgaan? Dat je zegt: Heere dat ik toch eens met die genade van de hemel bedeed mag worden? En dat alles van mij weggenomen en dat al mijn bezwaren eens wegvallen mogen, en al de donkerheid een einde zal nemen en dat ik dan mag wandelen in het licht des levens. En dat er dan voor mij overblijft, zoals David zong in Psalm 31: 13

*Laat over mij Uw aanschijn lichten,
Zie op Uw dienstknecht neer;
Verlos mij toch, o Heer!
Doe mij nooit voor mijn haat'ren zwichten,
Beschaam niet, laat niet zuchten,
Die Gij tot U ziet vluchten.*

Het is het 13e vers van psalm 31.

Toepassing

En opdat nu die kerk ná die genade die zij van de hemel ontvangen hebben, de vastigheid en de sterkte voor hun ziel in God Zelf zullen bevinden, daarom staat er in het laatste van die tekst: *spreekt de Heere HEERE.* Er staat geen woordje tevergeefs in de Bijbel, mensen. Nee, niks. Er staat geen woordje tevergeefs. Er staat hier tweemaal de Naam Heere. Twee keer. En nu staan die Namen Heere, HEERE ook nog op een bijzondere wijze. De meeste tijd is het eerst HEERE met grote letters, en dan Heere met een kleine letter. Maar hier is het eerst de Heere met een kleine letter en dan HEERE met een grote letter. En als er Heere staat met een kleine letter dan betekent het Adonia. En dat wil zeggen Bezitter. En de Naam HEERE met kapitale letters betekent Jehovah. *Ik zal zijn die Ik zijn zal. Die is, die was en die komen zal, de Almachtige.*

Dus er staat: *spreekt de Heere HEERE.* Waarom zou het er staan, mensen? Wel, het staat daar, omdat die kerk dat nodig heeft. Want zolang als ze hier op de wereld zijn, dan is die kerk op des vijands gebied. En dan zijn er bij dagen en nachten vijanden die ze beroeren en die ze vervolgen. Die er op uit zijn bij dagen en nachten, als God wat

geeft, en als God wat laten vallen, om het weer dadelijk van hen weg te pakken; en weer van hen weg te nemen. Gods volk heeft die ervaring elke keer in hun leven. Ze zitten wel eens onder de waarheid dat hun hart er voor geopend wordt, en dat hun ziel geopend wordt, en dat ze zeggen met Hiskia: *bij deze dingen leef ik en bij al deze dingen is het leven van mijn geest*. Maar de kerk loopt nog in het kerkgebouw, en ze worden al van alle kanten aangevallen en aangepakt om het weer weg te nemen. En ze komen thuis en het is niet beter. O ja, en zelf zijn ze er ook nog de oorzaak van. De meeste tijd zijn ze het zelf. Want ze zijn maar een smid van hun eigen ellende. Zolang als ze hier op de wereld zijn.

Maar nu staat er: *spreekt de Heere HEERE*. En nu wilt de Heere tegen dat volk zeggen: nu heb Ik je die weldaad gegeven, en nu zul je die weldaad niet meer kwijtraken. Je bent Mijn eigendom voor tijd en eeuwigheid beide. En Ik zal een vurige muur rondom je zetten. En wat uit Mijn lippen gegaan is dat blijft vast en dat blijft onverbroken. Je bent Mijn eigendom. Dus je moet maar niet vrezen dan de vijand de overhand over je zal krijgen. Nee. Vreest dan niet, gij wormke Jakobs en gij volkske Israëls; want Ik zal je verlossen. Ik heb je bij je naam geroepen, en gij zijt Mijne. Maar niet alleen dat je mijn eigendom bent, de vastheid van de vervulling en de bevestiging en de verzekering, dat ligt ook in Mij. Zelfs niet in de genade die je geschonken is, maar het ligt in Mij! Omdat Ik Jehovah ben. De onveranderlijke en de getrouwe Verbondsgod. *Ik de Heere worde niet veranderd, daarom zijt gij kinderen van Jakob, niet verteerd!*

Wat een vastigheid geeft God Zijn volk! Wat een verzekering geeft de Heere aan Zijn gunstgenoten! Om zich op Hem alleen te verlaten, Die wat Hij begonnen heeft, ook voleindigen zal, tot op den dag van Jezus Christus. Om nu niet te geloven al wat de duivel tegen je zegt, bij dagen en bij nachten, om daar geen gehoor aan te geven. Maar om te luisteren naar wat God gesproken heeft. *Spreekt de Heere HEERE*. Waar die kerk zo menigmaal bewijzen van gekregen heeft in hun leven, als ze maar eens terug mogen blikken op de weg die achter ligt. *Hoe menigmaal hebt Ge ons Uw gunst betoond*. Als dat volk maar eens een ogenblik tot zichzelf mag inkeren. Wat is de reden dat ze nog zijn die ze zijn? Wat is de reden dat ze nog niet in hun verdriet zijn weggezonden? Nog niet in de wanhoop zijn weggezonden? Omdat God ze staande houdt!

*God zeer sterk is mijn Kracht alleinei,
Mijn roem ende mijn ere groot.*

Hij is Mijn Toevlucht tot in de dood. Hoe vaak ben je al benauwd geweest dat je in de hel zal vallen? Is het al eens ooit uitgekomen wat de duivel tegen je gezegd heeft? Heeft de duivel al eens ooit waarheid gesproken? Is hij niet altijd bezig geweest om God verdacht te maken? En om je van die troost te beroven die de Heere ontsloten heeft en in de bediening van Christus je geopenbaard heeft? En wat Hij door de Heilige Geest dadelijk in je hart heeft geschonken?

Spreekt de Heere HEERE. O, dat is nu wat voor de toekomst, mensen. Dat is nu wat voor de toekomst: *spreekt de Heere HEERE*. Want door vele verdrukkingen moet dat volk ingaan in het koninkrijk Gods. De strijd zal dat volk niet gespaard blijven. Die strijd blijft tot het einde. God plaatst Zijn volk wel eens op de hoogten der aarde, maar ze moeten weer terug naar de afgrond. Ze komen weer terug in hunzelve. En als ze terug in hunzelf komen, wat zal hen dan sterken? Dit: *spreekt de Heere HEERE*. Dan zal er met andere woorden niets anders voor hen overblijven dan God alleen. Want er komen gedurig donkerheden en duisternissen die in hun hart en leven zich opdoen.

Maar, ... spreekt de Heere HEERE. God kan van Zijn volk niet af! God zal om Zijns verbonds wil Zijn erve niet begeven en Zijn erve niet verlaten. En nu ligt de vastigheid in hen daarin, voor tijd en eeuwigheid beide.

O volk van God in mijn midden, dat de Heere het aan je ziel mag bevestigen. En dat de Heere je een houvast mag geven in hetgeen Hijzelf beloofd heeft en in hetgeen Hijzelf gesproken heeft tot Zijn kerk en tot Zijn gunstgenoten. En om dan uit te zien dat het vervuld mag worden, en dat het bevestigd mag worden. *Laat er geen stilzwijgen bij u zijn;* maar een gedurige bekommering, aan den hemel gebonden, tot de vervulling van hetgeen wat een arm hart alleen maar vervullen kan. Hij heeft een gewillig hart om het je te geven. *Doe je mond maar wijd open en Ik zal het vervullen. Klopt en u zal opengedaan worden; zoekt en gij zult vinden.* Dat heeft de Heere tegen Zijn volk gezegd. Kan God liegen? Nee, God liegt niet.

*Want God gedenkt altijd genadig,
Aan Zijn verbond, 'twelk blijft gestadig.*

En Ik zal Mijn aangezicht voor hen niet meer verbergen. O, nu niet meer in die donkerheid en in die duisternis en in Gods ongenoegen te leven! Maar om te wandelen in het levenslicht, in het vriendelijk levenslicht. De Heere mocht het vervullen in het verdere van je leven. Opdat je bemoedigd de toekomst tegemoet mag gaan. En opdat straks, wanneer de laatste ure er zijn zal, - hoe dat het ook stormt en welke orkanen er ook mogen loeien, - maar dan dat geloof te mogen beoefenen: *"Ik zal Uw aangezicht in gerechtigheid aanschouwen; ik zal verzadigd worden met Uw Goddelijk Beeld."*

En degenen die dat nog missen, och als dat toornig aangezicht tegen u gekeerd is, och dat dát nog eens ging spreken. Want wat zal het straks zijn als de dood komt? En dan voor het aangezicht van Hem Die op de troon zit en van het Lam te verschijnen? Dan zult ge schreeuwen: *Bergen valt op ons en heuvelen bedekt ons!* Och, dat je hier voor God nog mag bukken en leren om te buigen! Dat je Zijn aangezicht nog mocht zoeken. Och, al is het met je verstand, geliefden, al is het met je verstand zeg dan maar: 'Heere, ik kan niet anders dan het met mijn verstand bepraten, maar ach, wil U het in mijn hart geven wat noodzakelijk is om getroost te kunnen leven en eenmaal zalig te kunnen sterven. Ik ben nog in het land der levenden, ik leef nog. Ik kan nog bekeerd worden. De deur is nog niet gesloten.'

O, wat zou het een blijdschap wezen, mensen, één straal van dat vriendelijk en liefelijk aangezicht! Dat is oneindig meer waard dan al het genot van de gehele wereld.

Degene die er ooit wat van geproefd hebben, die hebben de smaak ervan nooit meer vergeten. En die bin (zijn) het niet waard, mensen. O, nee. Ze zijn waard om verworpen te worden en gestraft te worden. Maar laat dat je ziel bemoedigen, vanmiddag:

*Die Hem need'rig valt te voet,
Zal van Hem Zijn wegen leren.*

Amen.

Dankgebed

Heere, Gij mocht de waarheid bekrachtigen. Zegen en heilig het nog aan de harten. En aan ons aller harten tot lering, leiding en bekering. Wil met ons zijn in de avond van den dag. Breng ons nogmaals samen. En dat de blijdschap des Heeren onze

sterkte mag wezen. En dat we ons in U mochten verblijden en in Uw daden. In de verzoening van al onze zonden en van al onze ongerechtigheden. Wil het gebruiken voor Uw volk, tot opwekking, ook voor de aanstaande rustdag. En kroon ons met uw goedgunstigheden. Om Jezus wil. Amen.

Het 3e vers van de 4de Psalm.

*Dan zult gij recht naar 't outer treden,
En off'ren God een rein gemoed,
Het offer der gerechtigheden,
En 't zuiv're reukwerk der gebeden;
Betrouwt op Hem. want Hij is goed.
Daar velen twijfelmoedig vragen;
" Wie zal ons 't goede toch doen zien?"
Doe Gij, o HEER', na 't angstig klagen,
Ons 't lieflijk licht Uws aanschijns dagen,
En wil Uw rijke gunst ons bien.*

Deze week hopen wij dinsdag in het Hollands voor te gaan, omdat wij donderdag en vrijdag in Canada hopen te wezen.

Ontvang de zegen des Heeren.

***De genade van onzen Heere Jezus Christus;
de liefde Gods
en de gemeenschap des Heiligen Geestes, zij met u allen.
Amen.***

9. DE PAREL VAN GROTE WAARDE

Gepreekt in de Walkerk te Rijssen, 23 september 1945

Zingen: Psalm 24: 2 en 3.

Lezen: Matth. 13 : 36 tot het einde.

Zingen: Psalm 19: 5 en 7.

Zingen: Psalm 40: 8.

Zingen: Psalm 73: 13.

Aan het einde van de Bergrede, mijn geliefden, heeft Christus met ernst Zijn discipelen betuigd: *Maar zoekt eerst het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid en alle andere dingen zullen u toegeworpen worden.* Hun hart moest worden afgetrokken van al hetgeen van de wereld is; en hun ziel moest gezet worden alleen op Christus, en op die gerechtigheid, die alleen redt van de dood. *Wij moeten dat Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid zoeken,* zegt de Heere Jezus. Dus dat is een bewijs, dat wij het niet hebben een bewijs, dat wij er buiten staan; een bewijs dat wij het missen.

En nu hebben wij dat Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid te zoeken in de van God verordeneerde weg; in die weg, die Hijzelf in Zijn Woord geopenbaard heeft. Opdat wij die weg zullen inslaan in ons leven, om ware deelgenoten te kunnen worden van dat Koninkrijk en van die gerechtigheid, die alleen voor onze ziel noodzakelijk is, om welgetroost te leven en eenmaal zalig te kunnen sterven.

Zeker, de zorgen van het leven zijn groot, en de lasten die hier op de wereld op ons gebonden worden, kunnen wij maar niet zo van ons afschudden; maar het mag nimmer het hoofddoel van ons leven zijn, hoe wij *door* dit leven zullen komen. De hoofdzaak voor elk mens moet zijn om eruit te komen. Want wat is toch ijdelder dan de wereldse vermaken, dan hetgeen dit leven oplevert. Denk aan de tijden die wij beleven. De laatste tijden waren vol van de geldinwisseling. Alles liep om het geld in te wisselen. En hoe goedkoop komt de mens af van hetgeen hij verkregen had op de wereld. Wat een beroering heeft dat geld inwisselen in onze dagen; en wat predikt het ons op duidelijke wijze: dat het geld een schaduw is, en dat het geen waarde bezit voor de eeuwigheid. Het bezit geen grond om op te steunen en te leunen. Het is alles niets en ijdelheid. En het predikt ons op zo duidelijke wijze: de onbestendigheid van de wereld en van alles waar wij van nature ons op verlaten. Geld en goed maakt zich zo menigmaal vleugelen. Maar zoekt nu eerst het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid. En wanneer wij nu in dat Koninkrijk een plaats verkregen hebben en deel hebben ontvangen aan Christus en Zijn gerechtigheid, dan zullen alle andere dingen ons toegeworpen worden. Dan hebben wij geen bekommelingen te maken hoe wij door het leven zullen komen, nademaal dat Christus Zijn volk gekocht heeft naar ziel en lichaam, met de prijs van Zijn dierbaar bloed.

Ik wens vanmorgen iets te zeggen over: *de man die inwisselde alles wat hij bezat.* Maar hij kreeg er meer voor in de plaats dan wat hij kwijt was. In de Bijbel is overal wat voor te vinden, ook voor deze tijd, en van het bijzonder geval waarin wij thans verkeren.

Onze tekst kunt u daarom vinden in het voorgelezen gedeelte van Gods Woord, Mattheüs 13, daarvan het 45^e en 46^e vers, waar Gods Woord aldus luidt:

Wederom is het Koninkrijk der hemelen gelijk een koopman die schone paarden zoekt, dewelke hebbende een paarl van grote waarde gevonden, ging heen en verkocht al wat hij had, en kocht dezelve.

De hoofdzaak die wij in deze tekst vinden is: *De Parel van grote waarde.*

En wij willen eerst stilstaan bij:

Een zoekende koopman.

Een gelukkigen vinder.

Een welbewust bezitter.

Of we zouden ook kunnen spreken over: *De Parel van grote waarde:*

die gemist werd;

die gevonden werd;

die verkregen werd.

1. Een zoekende koopman

Wederom - zo staat er in onze tekst - is het Koninkrijk der hemelen gelijk aan een koopman, die schone paarden zoekt.

Er wordt hier in dezen tekst gesproken over het Koninkrijk der hemelen. En in dat koninkrijk der hemelen is een koopman. Een koopman die schone paarden zoekt.

Zoals u weet, wordt in Gods Woord gesproken over het Koninkrijk van *Gods macht*, maar ook over het Koninkrijk van *Gods genade*. Ook wordt er gesproken over het *Koninkrijk der heerlijkheid*.

Onder het Koninkrijk van Gods macht verstaan wij de gehele wereld, met al wat er in en op is, en waarin God soeverein als de Opperste Koning, regeert, en aan Wiens regering alles onderworpen is. Want niets en niemand is van die regering onttrokken. Het koninkrijk der heerlijkheid gaat over de hemel. Dat gaat over de volmaakten staat van de verlost en van de gekochten door het bloed des Lams.

Het koninkrijk der genade is hetzelfde als het koninkrijk der hemelen; dat is het koninkrijk dat door God is opgericht en door God bevestigd tot in de eindeloze eeuwigheid:

Dat is nu het Koninkrijk, mijn hoorders, waar Christus Koning over is! "Ik toch", zo spreekt de Vader in Ps. 2 : 6, "heb mijn Koning gezalfd over Sion, de berg Mijner heiligheid". En in Prediker 4 : 14 wordt gesproken over degenen, die in dat Koninkrijk zijn geboren. Dat zijn Gods uitverkorenen; dat zijn diegenen, die van eeuwigheid gepredestineerd zijn in Christus, tot de eeuwige zaligheid. Dat volk wordt wedergeboren tot een levende hoop, door de opstanding van Christus Jezus uit de doden. En degenen die in het Koninkrijk der hemelen geboren zijn, komen hier voor, onder de naam van *een koopman*.

Ze worden ook wel eens genoemd *krijgsknechten*; ze worden ook wel eens genoemd: *lopers in de loopbaan*; ze worden ook wel eens genoemd: *gasten en vreemdelingen op aarde*; ze worden ook wel eens genoemd: *de heiligen van de hoge plaatsen, in welke al Gods lust is*. En hier in deze tekst hebt u dan de naam van: *een koopman*.

Al degenen die in dat koninkrijk der hemelen geboren worden, zijn allemaal geestelijke kooplieden. Dat zijn allemaal handelaars. En dat zullen we u trachten te bewijzen.

Dat zijn dan dezulken, vooreerst, die een handel drijven op de hemel; want daar is hun burgerschap, Filip. 3 : 20. Want hun Borg is in de hemel en hun leven is met Christus verborgen in God; en daarmee is hun hart dagelijks vervuld. Namelijk met datgene

wat van de hemel is. Toen God ze kwam wederbaren door Zijn Geest en Woord, is de wereld voor hen vergaan en hebben ze aantrekkingskracht tot de hemel gekregen. En nu zijn ze mensen, die op de hemel handel drijven. Ze kunnen met David zeggen: "Heere, voor U is al mijn begeerte, en mijn zuchten zijn voor U niet verborgen". Dat volk heeft een heimwee naar de hemel; dat heeft betrekking op de Drie-enige God, Die in de hemel woont en troont; en dat volk leert door genade bedenken de dingen die Boven zijn, waar Christus zit aan de rechterhand des Vaders.

Een koopman in de wereld, in de tweede plaats, is een man, die geen moeiten en geen kosten ontziet om te verkrijgen hetgeen waar hij het oog op geslagen heeft. Een echte koopman ontziet niets. Grote reizen maakt hij over land en over zee; ja zelfs reist hij door woestijnen en wildernissen om maar op de plaats te komen waar hij zijn koopwaar kopen kan, om het dan straks weer in de handel te kunnen brengen. En dat geldt nu ook hier. Een mens, die ijverig is in het leven, wordt daarvoor geprezen. En nu, de geestelijke koopman heeft ook een geestelijke ijver in zijn ziel; die zal alles in het werk stellen om te bemachtigen hetgeen wat voor hem noodzakelijk is om met God verzoend en bevredigd te worden. Alles, ja alles zal hij daartoe in het werk stellen.

En in de derde plaats: zo'n koopman neemt de tijd en de gelegenheid waar, om zijn koopwaar te kunnen kopen. Bijvoorbeeld: Zo iemand houdt nota van alle markten die gehouden worden. Vandaag moet hij hierheen en morgen moet hij weer daarheen. Heel zijn leven is bezet. En hij gaat soms de avond van tevoren reeds op reis, om maar op tijd op de markt te kunnen zijn om daar zijn slag te kunnen slaan. Zo is het ook met de geestelijken koopman die betrekking gekregen heeft op de verzoening met God en de vereniging met Christus. Zij zullen de tijden en de stonden waarnemen. Paulus zegt in 2 Kor. 6: *Nu is het den welaangename tijd, nu is het den dag der zaligheid.* En in Psalm 95 staat: *Heden, indien gij Zijn stem hoort, zo verhardt uw hart niet, maar laat u leiden.*

Inderdaad, ze nemen de tijden en stonden waar, wanneer het maar gepredikt wordt, wanneer het Evangelie wordt verkondigd, wanneer de rijkdom van Gods genade wordt aangeboden. Ze laten hun plaats nooit ledig staan en ze nemen hun plaats in om te horen of er voor hen ook nog wat bij is. Ze hebben er een vermaak in, om die tijden waar te nemen. Ze zullen niet één keer overslaan zonder wettige reden.

Zie dat maar eens in de wereld, op de markt. Er zijn wel eens mensen op de markt, in het natuurlijke leven, die niets te verhandelen hebben; maar dat zijn ze al zo veel jaren gewoon, zodat ze het niet kunnen laten. Ze bezoeken elke week of elke maand weer die markt. En zie zulke mensen er dan eens lopen. u kunt aan ze merken dat zij op zulke markten in hun element zijn.

En nu de geestelijke koopman: die is in zijn element onder de reine bediening des Woords en der Sacramenten. Daar is de kerkgang een deel van zijn leven voor; en die kan het met één keer per Zondag niet stellen. Ze wensen er alle dagen bij te zijn. Ps. 27 : 4. Die geestelijke koopman zal de tijd waarnemen! Hij is er zo vroeg als hij kan en hij blijft zolang als hij kan en hij koopt wat hij kan. Dus dat is de geestelijke koopman!

Maar zulk een koopman, in de vierde plaats, voert ook correspondentie. Die heeft op verschillende plaatsen vertegenwoordigers, die de zaken voor hem waarnemen; en waar hij gedurig mee in correspondentie staat. En nu een kind van God, die geestelijke koopman op de hemel, die heeft ook correspondentie. Die heeft ook iemand die de zaken voor hem regelt. En wie zal die correspondent zijn? Hoort: *Wij hebben een Voorspraak bij de Vader, Jezus Christus den Rechtvaardige.* En al hun zaken, en al hun begeerten, en al hun omstandigheden leggen ze aan de voeten van de gezegende

Heere Jezus neer. Vragende of Hij al de zaken van dat volk wil overbrengen naar het hemelhof en aan de voeten van de Vader neder wil leggen, opdat de Kerk in Christus verhooring zal vinden en opdat ze gewaar zullen worden dat Christus hun zaligheid en hun heerlijkheid eist, op grond van wat Hij Zelf verworven en verdiend heeft voor Zijn uitverkorenen.

Maar vervolgens: Zulk een koopman koopt niet alles en die laat zich alles niet in de handen stoppen. O nee! Daar is niet één koopman die zegt: *Geef maar hier*, en dan verder geen onderzoek instelt. Maar de geboren en geroutineerde koopman gaat alles goed bekijken. Want hij moet zijn waar onder de mensen kunnen brengen. Het moet deugdelijk zijn. En nu is in het geestelijke precies als in het natuurlijke, want de geestelijke koopman gaat een onderzoek in stellen en zegt met Psalm 26: *Beproof mij, Heere, en onderzoek mij*; en met Psalm 119: *Doorgrond mij, o God, en ken mij, en zie of er een schadelijke weg bij mij is en leid mij op de rechten en eeuwigen weg*. Zulk een geestelijk koopman kan het zonder dat niet stellen en die neemt alles maar niet aan. O nee, geliefden. Een geestelijk koopman zal alleen maar aanvaarden datgene waar hij de reis naar de eeuwigheid mee kan aandoen. Een geestelijk koopman gaat nauwkeurig onderzoeken of hij, met hetgeen hem aangeboden wordt, straks de reis kan aanvaarden en of het dat echte goud is; of het is de volmaakte gerechtigheid van Christus. Want alle mensenwerk en alle eigen werk valt toch voor eeuwig weg. En hetgeen echt is, geliefden, dat koopt hij graag, ook al is het duur.

Vraag het in de natuur maar eens aan een koopman, aan een echte koopman. Die zal dan zeggen: Voor echte waar heb ik alles over. Het is dien koopman niet te doen om er met een koopje af te komen, maar hij wil waar voor zijn geld hebben. En als hem degelijke waar aangeboden wordt, wil hij er alles voor betalen.

En zo is het met het ware volk van God ook. Ze hebben alles over, mijn hoorders, voor dat grote heil dat in Christus is. Denk maar aan Mozes: *Hij weigerde langer een zoon van Farao's dochter genaamd te worden, verkiezende liever met het volk van, God kwalijk behandeld te worden, dan voor een tijd de genietingen der zonden te hebben; achtende de smaadheid, van Christus meerdere rijkdom dan de schatten van Egypte. Want hij zag op de vergelding des loons*. Hij wil er zijn hele leven voor overgeven om dat heil deelachtig te worden. Want alles wat daar buiten ligt, heeft hij in zijn leven leren kennen als schade en drek.

Een koopman verlustigt zich er in, als hij in een goede handel mag kopen. Hij leeft in de handel. Moest hij thuis zitten, hij zou sterven van verdriet en ellende.

En zo is het ook met het ware volk van God. Ze leven als ze handel op de hemel mogen doen. Ze leven als ze, in contact mogen komen met God en in vereniging met de Heere Jezus. O, als er niets omhanden is, weet u hoe het dan bij dat volk gesteld is? Dan hebben ze het niet naar hun zin! Wat kunnen ze dan toch weinig uitrichten. Zelfs degenen, die met hen leven, kunnen het dan aan hen merken, wanneer ze het missen. Want hoe meer handel ze op de hemel mogen drijven, hoe handelbaarder ze ook zijn voor anderen. En als ze dien geestelijken handel mogen hebben op de hemel, met bidden en smeken en zuchten door de oefeningen van het geloof, wat een blijdschap is er dan in de ziel. en wat een innerlijke vreugde is er dan toch in hun hart, als ze krijgen de gewisse weldadigheden Davids, die getrouw zijn. En wanneer de ziel vervuld wordt met die gerechtigheid, die redt van de dood en met het heil, dat in Christus is.

In de natuur is het goed voor de koopman, dat hij steeds acht op zichzelf geeft. Een koopman moet er voor oppassen dat hij zijn verstand behoudt; dat hij geen verkeerden weg gaat bewandelen, opdat hij voor de handel niets meer waard zal zijn.

Zo is het ook met het volk van God. Wat is het nodig dat bedachtzaamheid en voorzichtigheid hun hart vervult. Dat ze gedurig maar zuchten: *Leer mij, Heere, de weg door U bepaald.* En:

Geef mij verstand met Goddelijk licht bestraald.

*Ja, dan houd ik dien, hoe licht mijn ziel ook dwaalt,
dan zal zich het hart met mijne daden paren.*

Wat hebben ze nodig, acht te geven op zichzelf, opdat ze niet af zullen wijken, noch ter rechter- noch ter linkerzijde. Dat ze niet zullen slapen, maar wakende zullen bevonden worden en een onergerlijk geweten hebben voor God en mensen.

En tenslotte: Die geestelijke koopman doet precies als de koopman in de wereld. Die man beschouwt de waar, die hij gekocht heeft. Wat kan hij met vergenoeging er op neer zien als hij terugkomt van de markt en alle goederen uitgepakt worden die hij gekocht heeft. Zo is het ook met het volk van God, als ze mogen zien op de weldaden die God heeft geschonken en die God heeft gegeven, en als ze letten mogen op de grote weldaden door Christus verworven en die uit vrije genade hun zijn gegeven. Want Christus is gegeven tot wijsheid, tot rechtvaardigmaking, tot heiligmaking en tot verlossing. En in Hem is hun een schat van zegeningen ten erfdeel geworden.

2. Een gelukkige vinder.

En nu hebben we hier in onze tekst, geliefden, een zoekende koopman, want er staat: *"Het koninkrijk is gelijk een koopman, die schone paarlen zoekt"*.

De parel, zo zegt men, ontstaat in de diepten der zeeën, in de schelpen van de pareloesters en is feitelijk niet anders dan een afscheiding van parelmoer dat aan de binnenkant van de schelpen gevonden wordt. Die parel wordt overal op de wereld niet gevonden; ze wordt gevonden in de Indische Oceaan, vooral bij het eiland Ceylon; ze groeit ook in de Perzische Zeeboezem en in de Rode Zee; en ook bij de landengte van Panama. Die paarlen kunnen niet altijd gevist worden. Dat heeft maar plaats vanaf de maand Juni tot de maand September. Paarlen duikt men op in de diepte der zee. Men doet dat met een spons met olie in de mond om het zeewater te kunnen keren. De oesters worden opgezameld en wanneer ze dan geheel en al verrot en in putten gedaan zijn worden de paarlen uit de schelpen gehaald.

De prijs van die paarlen is ontzettend hoog. In de geschiedenis van Karel V lezen wij, dat in het jaar 1505 voor hem een parel gekocht heeft voor 500.000 dukaten Ja, aan het Perzische hof was oudtijds een parel, waar men 2.750.000 frank voor had betaald. En de geschiedenis spreekt ook van een parel, waar men 500.000 rijksdaalders in geld voor had betaald! Voor één parel! Geweldig veel waarde hebben de paarlen. Hoe ronder ze zijn, hoe meer ze glanzen en hoe meer waarde ze hebben.

Nu hebben we hier een koopman die paarlen zoekt. En die tenslotte vindt: *een parel van grote waarde.* Dus een parel, waarbij al de andere paarlen, die hij ooit gevonden had, in het niet wegzinken. Nu kunt u wel begrijpen van hoe grote waarde deze was, wanneer hier gesproken wordt van een parel van grote waarde. Dan gaat al het andere aan het verminderen.

En nu geestelijk: Al hetgeen voor de openbaring en voor de ontsluiting van de Heere Jezus ligt, moeten we allemaal kwijt en inwisselen voor *de Parel van Grote Waarde.* Er zijn mensen in Gods Kerk, die hebben zoveel paarlen in hun zak, maar ... die Ene Parel missen ze! Er zijn mensen die bekeerd zijn (dat is ook een parel) en die praten altijd over dat bekeerd zijn en die bewijzen daarmee vanzelf dat ze het nooit - kwijtgeraakt zijn. Er zijn mensen, die hebben zoveel ervaringen, zoveel uitreddingen in hun leven gehad. Ze hebben zoveel bemoeienissen Gods ondervonden, ze hebben zulke aangename toestanden gehad. De Waarheid is zo menigmaal voor hen geopend.

geworden, en ze hebben zoveel tranen geschreid, en ze hebben zoveel van God ontmoet, maar.... die *Ene Parel van Grote Waarde* missen ze!

En, mijn hoorders, zolang wij Christus niet gevonden hebben, blijven wij met al ons praten over de wereld lopen en voelen ons rijk genoeg. En zolang we niet kwijt zijn, hetgeen van ons is, heeft Christus voor onze ziel geen waarde.

Ik zal een eenvoudig voorbeeld geven, dan is het duidelijk voor een ieder: Als ik ergens kom, in een pakhuis bijvoorbeeld, dat vol staat met kostbaar goed, maar ik heb mijn handen vol met wat anders, is het dan mogelijk dat ik iets van dat goed uit dat pakhuis aan kan pakken? Dat is niet mogelijk! Eerst moeten mijn handen leeg.

Nu, eerst moet ik mijn bekering en mijn ervaring kwijt en mijn gemoedelijke toestanden kwijt, en mijn vroomheid kwijt, en mijn eigengerechtigheid kwijt, en mijn bevinding kwijt, en mijn tranen kwijt, en mijn belevingen kwijt, en mijn hoop en mijn moed kwijt. Och, het is te veel om allemaal op te noemen, wat een mens bij zich heeft. En nu kan hij wel eens arm praten, maar dan is hij nog niet arm.

Nu zijn wij wegens de geldinwisseling allemaal een beetje arm. We krijgen allemaal tien gulden en daar kunnen we niet veel mee beginnen, daar kunnen we niet veel buitensporigs mee doen. Maar het valt niet mee, mensen, om arm te worden. Want u kunt gerust geloven dat er velen slapeloze nachten om gehad hebben en misschien nog wel. Want na 2 Oktober is al het geld, dat we hadden, waardeloos. Dus we moeten het wel inleveren en inwisselen. Als de grote massa hun hart recht zou uitspreken, dan zouden ze wel zeggen: *'t valt niet mee*. Wat zullen er velen zijn die er tegen zijn. Maar, of men wil of niet, het is allemaal waardeloos geworden en wij hebben ons te onderwerpen.

En hoe moeilijk het nu gaat, geliefden, om het uitwendig kwijt te raken, veel ellendiger is het, als een mens alles kwijt moet raken wat buiten Christus is en wat God ons alles uit de handen gaat slaan, opdat wij een verloren zondaar voor God zullen worden, opdat wij met alles in de dood zouden komen, en met alles aan een einde zouden komen, zodat het praten ophoudt en het geloven ophoudt, en het hopen ophoudt. O, als wij met alles aan het einde komen en het wordt: *verloren, verloren, voor eeuwig verloren!*

En nu die koopman in onzen tekst, die zoekende koopman, die vindt de Parel van Grote Waarde. Wat een gelukkige man toch! Want het geldt ook hier: *Zoekt en gij zult vinden, klopt en u zal opengedaan worden, want die zoekt, die vindt en die klopt zal opengedaan worden*. Mijn hoorders, waarom zou die man gezocht hebben? Waarom? Omdat al die andere paarden, die hij reeds had, zijn hart niet konden vervullen, want ... hij miste die Enen nog. En daarom is hij aan het zoeken gebleven. Omdat Gods Geest hem drong. Want wij zullen zelf de rust zoeken in wat wij hebben. Wij zullen nooit uit ons zelf uit onze vleselijke rust gaan, teneinde tot God te komen. En nu was die man zo gelukkig, dat hij, bij al wat hij had, geen voldoening kon vinden. Het werd al maar leger in zijn hart. En nu is zo'n mens gelukkig als hij een keer omvervalt en alle eigengerechtigheid als vijandschap voor God leert kennen, en alle deugden als blinkende zonden voor God; en een verloren zondaar en zondares voor God wordt. O, dan, dán gewaar te worden, dat het oog voor Christus geopend wordt, voor de eeuwige Heere Jezus, voor de gezegende Middelaar des Verbonds.

En, mijn hoorders, dat is die Parel van Grote Waarde, waar de bruid van zegt: *Al wat aan Hem is, is gans begeerlijk; zulk een is mijn Liefste, ja zulk een is mijn Vriend, gij dochters van Jeruzalem*.

Komt, geliefden, laten wij iets zeggen van de overeenkomst tussen de parel en Christus.

De parel van grote waarde, waarvan in deze gelijkenis wordt gesproken, is niemand minder dan Christus. Let ten eerste maar op de wonderlijke geboorte van de parel. Een schelp wordt *de moeder* genoemd. Ze worden immers gevonden in de schelpen van zeevissen, geboren als uit de dauw des hemels, op een zekere tijd. Hoe wonderlijk en zeldzaam is de geboorte van Christus geweest. Niet alleen in zover Hij de Zone Gods is, maar ook in zover Hij de Zoon des mensen is. Hij is ontvangen van de Heilige Geest en geboren uit de maagd Maria, die, naar het woord van de engel Gabriël, overschaduwde werd door de kracht des Allerhoogsten. En Paulus verklaart in Gal. 4: 4: *Wanneer de volheid des tijds gekomen is, heeft God Zijn Zoon uitgezonden, geworden uit een vrouw, geworden onder de wet.*

Ten tweede: Welk een grote waarde hebben paarlen! De ouden hebben ze geschat boven alle andere kostbare gesteenten. Vele voorbeelden hebben wij immers uit de ongewijde geschiedenis, welk een grote waarde de paarlen hadden. Ongelooflijke prijzen werden er voor betaald. Doch niets is te vergelijken met Christus. *Hij is God bovenal te prijzen tot in der eeuwigheid, Rom. 9 : 5. De Schoonste aller mensenkinderen, op Wiens lippen genade is uitgestort, Ps. 45 : 3.* Christus is onwaardebaar en oneindig van prijs. De Vader heeft geen dierbaarder Parel in de hemel, noch op de aarde. De Vader heeft al Zijn welbehagen in Hem, Matth. 3 17 en Col. 1 : 19. Hij was van eeuwigheid Zijn vermaak en verlustiging, Spr. 8. De engelen aanbidden Hem. De Bruid riep ervan uit: *Mijn liefste is blank en rood, Hij draagt de banier boven tienduizenden, Hoogl. 5 : 10.* Gods volk getuigt van Hem: *Wien heb ik nevens U in de hemel, nevens U lust mij ook niets op der aarde, Ps. 73 : 25.*

Paarlen zijn zeldzaam. Het komt schier niet voor, dat er twee of meerdere paarlen gevonden worden, die elkander gelijken. En wat er van Christus getuigd wordt in Jes. 43 : 11? *Ik, Ik ben de Heere en er is geen Heiland behalve Mij.* Ja, daarenboven lezen wij in 1 Tim. 2 : 5: *Want er is een God, er is ook een Middelaar Gods en der mensen, de Mens Christus Jezus.* En met volle nadruk heeft Petrus in Hand. 4: 12 verklaard: *De zaligheid is in geen anderen en er is onder de hemel geen anderen naam gegeven, door welken wij moeten zalig worden.* Voor Rebekka was er maar één Izak om mee te trouwen en zo is het ook in de zielservaring van Gods kinderen. Naar die Christus wordt hun hart getrokken, op Hem alleen wordt hun oog gevestigd, naar Hem gaan al hun zielsgenegenheden uit. Duizenden mensen zijn er op de wereld, die de waarde van paarlen niet kennen, Ze worden niet alleen door de beesten vertreden, maar ook kinderen, en verstandelozen hebben liever een appel dan een parel. Hoevelen zijn er niet, die het zich niet indenken kunnen dat men zulke prijzen voor paarlen betalen kan. Men heeft er geen oog voor en kan de waarde er niet van zien. Zo geliefden, is het ook met Christus. De bruid was krank van liefde naar Die Persoon. Maar zeg nu zelf: welke waarde en betekenis heeft Christus voor een natuurlijk, onwedergeboren mens? Geen waarde heeft Hij voor een uitwendig belijder. Als Christus in de tempel werd gebracht na Zijn geboorte, dan was er onder die duizenden die daar vergaderd waren, maar één Simeon en maar één Anna, die grootheid en heerlijkheid in Hem zagen. En zo is het nog. Het oog van een natuurlijk mens is ten enenmale gesloten voor Christus en voor Zijn heerlijkheid. De Kerk roept echter uit: *Och, dat ik Hem vinden mocht, Dien mijn ziel liefheeft.*

Paarlen hebben bijzonder heerlijke hoedanigheden. Allereerst wat betreft hun gedaante. Een parel is rond. En, wanneer nu hier van Christus gesproken wordt als een Parel van Grote Waarde, dan ziet dat op Zijn volmaaktheid en eeuwigheid. Zij hebben geen begin en geen einde. Hij is, als God, de volmaaktheid zelve en Zijn uitgangen zijn vanouds, van de dagen der eeuwigheid, Micha 5 : 1. Hij is de Vader der eeuwigheid, Jes. 9 5. Hij is een volkomen Middelaar en een volmaakte Zaligmaker,

aan Wie niets ontbreekt, maar Die alles, bezit, hetwelk in een Verlosser vereist wordt. *Want in Hem woont al de volheid der Godheid lichamelijk*, Col. 2 : 9. En in Hebr. 7 : 25 verklaart de apostel: *Waarom Hij ook volkomenlijk kan zalig maken degenen die door Hem tot God gaan, also Hij altijd leeft om voor hen te bidden.*

Paarlen zijn wit en glanzend. De Heere Jezus is niet alleen rood in verdiensten, maar ook blank in heiligheid, Hoogl. 5:10. In de gezichten aan Daniël vertoonde Hij Zich bekleed met witte klederen, Dan. 7 : 9. Op de berg der verheerlijking *werden Zijn klederen blinkende, zeer wit als sneeuw, hoedanig geen voller op aarde zo wit maken kan*, Markus 9 : 3. Wat straalt van Hem een glans en luister af. Ver boven de glans der zon, wanneer die schijnt in haar kracht. En wat wonder! *Hij is het afschijnsel van 's Vaders heerlijkheid en het uitgedrukte Beeld Zijner zelfstandigheid*, Hebr. 1 : 3.

Paarlen hebben een zuiverheid in zich, zowel inwendig als uitwendig. Vandaar dat zij ook zulk een grote waarde hebben. Wat is Christus schoon! Wat is Hij rein! Hij is geheel *schoon van binnen en van buiten. De belofte aan de Kerk in Jes. 33 : 17 is toch: Uw ogen zullen de Koning zien in Zijn schoonheid.* Christus bezit een schoonheid met niets of niemand te vergelijken.

Paarlen zijn ook vast en wel in een gedrongen. Zij schijnen als onverbrekkelijk te zijn; geen hamer zal ze ooit verbrijzelen, ook het vuur kan ze niet doen smelten. Christus is vast en onverbrekkelijk. Hij is de beproefde Hoeksteen, de zekere Fundamentsteen, de sterke God. Geen kracht ter wereld of der hel kan Hem ooit doen verzwakken, geen vuur Hem doen verslinden. Ja de poorten der hel zullen Hem nooit overweldigen.

Paarlen hebben niet alleen schone hoedanigheden, maar ook voortreffelijke werkingen. Vooreerst degenen die ze verkrijgen worden daardoor rijk. De eigenaars van paarlen, vooral wanneer ze gekeurd zijn, zijn daardoor overvloedig rijk en zij behoeven geen andere rijkdommen meer. En zie, degenen die de Heere Jezus bezitten, zijn waarlijk rijk. Zij bezitten alles. Dezulken mogen met Jacob wel zeggen: Ik heb alles, Zijn persoon, Zijn verdienste, Zijn beloften. Ja, zij krijgen een recht op alles wat in de hemel en op aarde is. Ze zijn erfgenamen van het Koninkrijk Gods, erfgenamen G6ds en mede-erfgenamen van Christus, Rom. 8 : 17.

Degenen, die zulke kostelijke paarlen bezitten, nemen daardoor toe in aanzien. Zij krijgen daardoor des te groter plaats op aarde. Denk maar aan Jacobus, die in zijn brief schrijft, van de man met een gouden ring aan zijn vinger. Degenen die Christus bezitten mogen wel veracht zijn door, de wereld, maar zij zijn kostelijk in de ogen Gods. Jehova zegt er van: "Mijn lust is aan haar", Jes. 62 : 4. Het zijn de heiligen en de heerlijken der hoge plaatsen, Ps. 16 : 3. En daarbij, Herodes vreesde zelfs voor Johannes de Doper, en hield hem in waarde. Al worden Gods kinderen inwendig gehaat door de wereld, toch hebben ze er inwendig ontzag voor. Naarmate hun leven is in de vreze Gods.

Paarlen droeg men als een groot sieraad. Paulus waarschuwt er voor als het uit hoogmoed gebeurd, zoals dat dikwijls het geval is. Ook van de hoer in Openbaring 17 : 4 staat beschreven dat ze omhangen was met paarlen. Christus is echter zo tot een sieraad. Hij bekleedt Zijn volk met Zijn gerechtigheid, en versiert hen met Zijn heiligheid. Zijn Geest als de Werkmeester der genadegaven, is als een kleinood van Paarlen waarmede zij omhangen zijn. De Geestelijke Bruidgom zegt van Zijn Hemelse bruid: *Uw wangen zijn lieflijk in de spangen, Uw hals in de parelsnoeren.* Hoogl. 1 : 10.

Paarlen werden destijds veel gebruikt in de medicijnen. In oude geschriften leest men dat zij genezen, de hartklopping, de bezwijming, de blindheid der ogen. Dat Christus de Grote Heelmeester is, lijdt geen twijfel. Hij verzekert dat Hij hen de genezing en de gezondheid zal doen rijzen. Tegen geestelijke zielsflauwten is Hij een krachtige

hartsterking. Hij roept alle vermoeide en belaste zielen tot Zich, opdat Hij hen versterke en zij rust bij Hem zullen vinden. Hij biedt zelf de ogenzalf aan in Openb. 3 : 48. Tegen alle onrust des gemoeds geeft Hij een vrede, die alle verstand te boven gaat.

En eindelijk: paarden zijn moeilijk te verkrijgen. Velen weten niet, waar zij ze zoeken zullen en degenen die het verstaan, geraken er niet toe, dan met veel arbeid en gevaar van het leven, omdat de parelvissers die moeten opduiken van de bodem der zee, en dat soms zeer diep. Zo is het ook met Christus, de Geestelijke Parel. 't Is niet zo'n lichte zaak Hem te vinden, of deel aan Hem te krijgen; elkeen is die wijsheid niet vergund om Hem recht te zoeken. Het is een voorrecht dat alleen geschonken wordt aan degenen, over welke God, in Zijn vrije genade en welbehagen, Zich belooft te ontfermen, Matth. 11 : 25. En die nu de weg al weten, op welke die geestelijke parel te vinden is, o, wat al zorg, wat al kommer, wat al vlijt moet er aangewend worden, eer zij die bezitten! Hij, die echter Christus mag vinden, wat is hij rijk! In Hem zijn alle schatten van wijsheid en kennis verborgen. Wat is zulk een mens gelukkig! Gelukkig voor de tijd, en gelukkig voor de eeuwigheid. Wat we in de wereld kunnen vinden, kunnen we ook weer kwijt raken, maar dat volk dat Jezus gevonden heeft, dat raakt Hem nooit meer kwijt; die zullen Hem bezitten tot in eeuwigheid.

En daarom mochten we elkaar wel toeroepen, hetgeen u vindt in Psalm 40 : 8 en dat we samen zullen zingen tot verpozing:

*Verheug het volk, verblijd hen allen, Heer',
Die naar U zoeken t' elken stond;
Leg steeds Uw vrienden in de mond:
"Den groten God zij eeuwig lof en eer!"
Schoon 'k arm ben en ellendig,
Denkt God aan mij bestendig:
Gij zijt mijn hulp, mijn kracht,
Mijn redder, o mijn God!
Bestierder van mijn lot!
Vertoef niet, hoor mijn klacht.*

3. Nu nog, in de derde plaats: **een welbewust bezitter.**

Wederom, zo staat er in onze tekst, is het Koninkrijk der hemelen gelijk een koopman, die schone paarden zoekt, dewelke, hebbende een parel van grote waarde gevonden, ging heen en verkocht al wat hij had, en kocht dezelve.

Wij hebben eerst gehad een koopman die zoekt; toen een gelukkige vinder; en nu hebben we: *een welbewust bezitter.*

Nu heeft er een handel plaats gehad. Een koophandel heeft plaats gehad en de zaak is gegrond in de Waarheid. Spreuken 13 : 14 en 15. *Want haar koophandel is beter dan de koophandel, van zilver en haar inkomst, dan het uitgegraven goud.* En in Spreuken 23:23 zegt de Heere: *Koopt de Waarheid en verkoopt ze niet.* En wij lezen in Jes. 55:1: *O, alle gij dorstigen, komt tot de wateren, en gij, die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja komt, koopt zonder geld en zonder prijs wijn en melk. Waarom weegt gijlieden geld uit voor hetgeen geen brood is en uw arbeid, voor hetgeen niet verzadigen kan?*

En dan tenslotte in Openbaring 3 komt de Heere Jezus Zelf voor als koopman, want daar zegt de verheerlijkte Christus: *Ik raad u, dat gij van Mij koopt, goud, beproeft komende uit het vuur, opdat gij rijk moogt worden; en witte klederen, opdat gij bekleed moogt worden en de schande uwer naaktheid niet geopenbaard worde.*

En nu lezen we hier van een koopman die alles verkoopt om Parel van Grote Waarde te bezitten. Hij verkoopt alles! Zijn ziel is met heilbegeerte vervuld naar Christus.

Geef mij Jezus of ik sterf, want buiten Jezus is geen leven, maar een eeuwig zielsverderf. Hetgeen dat volk van tevoren had, daar kan het 't niet meer mee doen. Dat kan hart en ziel niet vervullen, maar dat kan alleen die Parel van Grote Waarde. Waar het om gaat is dit: Hij moet hun eigendom worden. Ze moeten kunnen zeggen: *Hij is de mijne en ik ben de Zijne.* Stelen, kan niet mensen; want iets dat gestolen is, daar kunnen ze nooit mee voor de dag komen. Maar het moet iets zijn dat we in een rechte weg ontvangen hebben, waar God Zelf getuige van was en waarvoor ze God tot Getuige kunnen roepen, dat ze het in een rechte weg hebben gekregen. Deze koopman verkoopt alles wat hij heeft en hij krijgt die Parel van Grote Waarde: Hij had immers nog nooit zo'n goede ruil gedaan, als toen hij voor de Heere Jezus alles mocht inwisselen.

Och, mijn hoorders, er gebeuren twee dingen bij een kind van God: hij geeft alles over; en aan de andere kant: hij krijgt alles terug. Want van Christus staat *er dat Hij is alles in allen.* De mens raakt dat alles kwijt en hij krijgt alles tot zijn deel. *Want deze God is onze God, eeuwiglijk en altoos, Hij zal mij geleiden tot de dood toe.* En hij kan straks zeggen: *Mijn rots, mijn Deel, mijn eeuwig Goed!* Alles verkopen. Waar dat in bestaat? Wat hij dus kwijt moet worden? De liefde tot de wereld, de achting om goed en eer, plezier en vermaak, alle lusten en genoegens, ja zelfs zijn eigen leven, in zover het in vijandschap staat tegenover Christus. God dienen en de Mammon dienen kan niet. Alle zondige lusten en snode begeerlijkheden moeten gedood en verlaten worden. Van tevoren leefde men in de zonde als een vis in het water, dan volgde men de begeerlijkheden des vleses. 't Was niet, anders dan een verzorgen van het vlees. Bovenal hij moet zichzelf verkopen. Zijn eigen wijsheid, zijn eigen gerechtigheid, zijn eigen zin en wil, zijn vertrouwen op zichzelf, zijn steunen op al zijn ervaringen en bevindingen. O, wat kan een mens, nadat God hem staande heeft gehouden, veel opzamelen! Denk maar aan Ruth op de akker van Boaz. Maar er blijft niets van over. Krampachtig houdt de mens vast aan alle waarvan hij meent, dat hij het niet missen kan. Maar geliefden, wat is het een weldaad, als men door genade alles verkopen mag, alles inwisselen, alles overgeven en dan Christus ontvangen voor tijd en eeuwigheid. En dat met bewustheid voor eigen ziel. Een bewust bezitter, verzekerd van ons aandeel aan God en Christus. Ze zijn duur gekocht naar ziel en lichaam met het bloed van Christus.

Maar nu worden zij ook verwaardigd, met verzaking en verlies van zichzelf, alles te verkopen, om die Parel van Grote Waarde te kopen. Die Parel was hem voorgesteld en aangeboden in het Evangelie. De waardij van die Parel was in zijn hart ontdekt en naar die mate is er betrekking op die Parel gevallen. Tot Hem, Christus, leerden zij de toevlucht nemen, door het geloof hebben ze Hem mogen omhelzen en zich geheel en al aan Hem overgeven en toevertrouwen. Zij hebben iets gegeven en zij hebben iets ontvangen, ja zij hebben alles, ontvangen. God de Vader heeft hen die Parel aangeboden. Zijn hart en genegenheden zijn gebogen om die Parel te gaan zoeken. Het geloof is - hem geschonken, waardoor hij Hem aan- en overnam en zo raakte hij in het bezit en eigendom van dat kostelijk kleinood. En nu moeten eigen zin en wil en lust en vermogen weg. Nu moet alles, alles weg om Christus tot zijn deel te krijgen.

Zacheüs was een gelukkige koopman: *wat ik door bedrog ontvreemd heb, zal ik vierdubbel wedergeven.* De Heere Jezus kwam in zijn hart en bleef er voor eeuwig. In de tweede plaats: De Samaritaanse vrouw is haar schuld en zonde, alles, ja alles voor eeuwig kwijtgeraakt en ze zegt: *Wij hebben Dien gevonden, van Welke geprofeteerd is.* Zo ontving ze Christus.

Ja, mijn hoorders, u ziet het bij Nicodémus, die heeft Christus gekocht aan het kruis van Golgotha. Hij heeft daar een schat gekocht die hij nooit meer kwijt zou raken. Hij

heeft 's nachts naar Hem gezocht met de begeerte van zijn ziel. Er staat dan ook in de Waarheid: *Die Mij vroeg zoeken zullen Mij zeker vinden.*

We zien in de Waarheid het grote voorrecht van dat volk Gods, dat alles verkoopt en dat Christus ten deel krijgt. Dat is een heilige handel tussen God en Zijn volk en daar zijn zij bij tegenwoordig. Dat is een zaak die niet buiten de mens omgaat. De apostel schrijft: *het is in geen hoek geschied.* Nee, mijn hoorders, dat zullen ze wel weten, want geen leed zal ooit uit hun geheugen wissen die grote schat, die grote rijkdom. En dan zegt het hart: wat is het nu anders, na dat ik van al wat ik gevoeld en doorleefd heb, verlost ben en alles kwijt geworden ben. En nu ik de Persoon van de Middelaar, nu ik de eeuwige Heere Jezus voor eigen ziel omhelzen mocht als mijn Deel voor tijd en eeuwigheid. O, nu heb ik geen vrees meer om door het leven te gaan, met alle benauwdheden en moeiten er aan verboden! *Want Gij blijft mij bij in al mijn tegenspoed; Uw stok en Uw staf zullen mij altoos ondersteunen.*

Het is die Parel van Grote Waarde, die voor het leven van het volk van God al maar meer waarde krijgt, die al maar meer gaat glanzen en schitteren en al maar meer gaat blinken. Hij wordt nooit minder nee, nooit minder, maar altijd meer en altijd groter en altijd kostelijker en altijd voortreffelijker en altijd dierbaarder voor dat volk. Dat is een eeuwige weldaad, mensen, om onszelf te verliezen en Christus tot ons Deel te krijgen. En dan zo door de diepten en zo door de dalen van de werelden van het leven, om straks Boven binnen te gaan.

Ja, dat u straks met de Heere Jezus door de Doodsjordan mag trekken en dan in de armen van de Heere Jezus door de poorten der gerechtigheid heen te mogen komen, bekleed met Zijn gerechtigheid en versierd met Zijn volmaakte heiligheid. O, die grote rijkdom, die grote schat! Want niets zal ons kunnen scheiden van de liefde Gods die is in Christus Jezus. En het wordt waar wat Augustinus in een van zijn werken gezegd heeft: *Omdat u ons tot U geschapen hebt, daarom is ons hart onrustig in ons, totdat het rust vindt in U.* En als ze dan in God rust mogen vinden, houdt het zoeken op. Ja, dan houdt het zoeken op als zodanig. Want dan heeft hij vrede met God in 't bloed des Lams en dan heeft hij die God ontvangen, Die nooit meer van hem zal worden weggenomen. Want nu zal hoogte, noch diepte, noch enig schepsel ons ooit meer scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus onze Heere. Het blijft wel een zoekend volk in dien zin dat er een gedurig zoeken is om meer van Christus te mogen weten en ingeleid te worden in Zijn dierbare graveerselen. Een koopman dus, mijn hoorders, die alles verkoopt en Christus alleen tot zijn eigendom ontvangt.

Toepassing.

Wij zullen .met een woord van toepassing besluiten, want de tijd roept om te eindigen. En nu is de vraag, mijne hoorders: *kent u er wat van?* De zaligheid, geliefden, bestaat ten eerste in missen, ten tweede in zoeken en ten derde in vinden. En nu moeten we eerst wat kwijt zijn om te gaan zoeken. Het Godsgemis moet in ons ontdekt worden.

Jong en oud, het gaat op de eeuwigheid aan. Bent u ooit wel eens wat kwijt geweest? O nee, ik ga niet vragen of u ooit bedroefd geweest bent. Ik ga u vanmorgen niet vragen of u ooit geschreid hebt en ik ga u niet vragen of u ooit een tekst gehad hebt en of u ooit een psalmversje gehad hebt. Maar ik ga u vragen: is er een tijd geweest dat u wat kwijt was? Geef er eens antwoord op tussen God en uw ziel. Bent u al eens wat kwijt geweest? Hebt u in de wereld geleefd zonder God en buiten God en maakte dat uw smart en droefheid uit? En hebt u wel eens mogen zeggen: eigen schuld, eigen schuld om God te missen? En is er wel ooit, jongen of meisje, kind, man of vrouw, is er wel ooit een zoeken geweest omdat u waarlijk wat kwijt waart. Hebt u wel eens

slapeloze nachten gehad, dat God Zijn recht op uw ziel bond en de vloek Gods in uw hart werd verklaard en het oordeel over u afgekondigd werd en dat u als hing boven de afgrond, dat u elk ogenblik voor eeuwig kon wegvallen en wegzinken?

O mensen, hebt u wel ooit met God kennis gemaakt, met Zijn recht en Zijn heiligheid? Hebt u Hem wel ooit ontmoet als een vertoornd Rechter, een verterend Vuur en een eeuwigen gloed, bij Wie niemand wonen kan? En heeft God u ooit ontdekt aan de tegenwoordige boze wereld? Is de wereld al eens voor u vergaan, en hebt u ze al eens weg zien zinken, en zijt u het daar al ooit mee eens geworden? De apostel zegt: *Naakt ben ik in de wereld gekomen en naakt zal ik er weer uitgaan*. Bedenkt, bedenkt, dat alles ons ontvallen zal. Of hangt uw hart er aan, hangt uw hart aan de zonde, leeft u nog alleen in de godsdienst, hebt u genoeg aan uw belijdenis en hetgeen wel eens gebeurd is? Mijn hoorders, wat zal het dan droevig eindigen als u zo voortgaat. Want alleen met de gerechtigheid van Christus bedekt, kunnen wij God ontmoeten. Al wat daar buiten is, komt eeuwig om.

Uw ziel mocht nog eens vrijgemaakt worden daartoe, terwijl u nog zijt onder het aanbod van genade en terwijl de deur nog niet gesloten is, maar nog open staat en u nog toegeroepen wordt: *Die slecht is kere herwaarts*. En tot anderen roept Hij: *Eet en drinkt van de wijn, dien Ik gemengd heb*.

Jong en oud, dat u alles van u zelf nog eens kwijt mocht worden. En dat God door de krachtadige en onweerstaanbare bediening van Zijn lieve Geest de Waarheid aan ons hart mocht zegenen. De zuigkracht van de wereld is ontzettend groot. U ziet een geslacht opgroeien dat niet anders wenst, dat niet anders uitspreekt als: *wij willen naar de hel toe!* Maar nu mocht God ze er nog uitgrijpen, als een vuurbrand uit het vuur der hel. God mocht wonderen verheerlijken, opdat Christus, die gekomen is om te zoeken en zalig te maken dat verloren is, nog eens verheerlijkt mocht worden in de harten van zulke ellendige zondaars.

Mensen, bedriegt uw ziel niet voor de ontzettende eeuwigheid. Er is nooit rust te vinden, waar God de Vader geen rust gevonden heeft. De Vader rust alleen in Christus, in Zijn volbrachte gerechtigheid. En als wij daar geen rust in vinden, zal het droevig eindigen, mensen. U zult dan straks geen dageraad hebben als de dood komt. Dat alle vodden nog eens afgescheurd mochten worden en alles wat niet van Christus is, u ontnomen mocht worden, opdat wij als naakte en ontblote zondaren voor God mogen komen eer het voor eeuwig te laat is.

En als Gods arme en zuchtende volk uitziert naar meer dan ze hebben, naar de vervulling van iets dat ze nog niet bezitten, dan zou ik vanmorgen dat volk wel willen toeroepen:

*Gij, die God zoekt, in al uw zielsverdriet,
Houdt aan, grijpt moed, uw hart zal vrolijk leven.
Nooddruftigen, veracht Zijn goedheid niet.
Nooit zal Hij Zijn gevangenen begeven!*

Dat de tijd nog eens aan mocht breken dat u Hem vinden mocht en u Zijn koninklijke schoonheid mocht aanschouwen en u ook dat vergelegen land mocht zien. Opdat de tijd mocht komen dat Hij tot uw ziel zegt: *Ziet hier ben Ik, ziet hier ben Ik*. En dat u door het geloof Hem mocht omhelzen, als uw God, als uw Borg en Middelaar, als uw Zaligmaker, als uw Profeet, als uw Priester en als uw Koning.

En, volk van God, dat die ruilhandel heeft mogen doen, uw koop is geslaagd, u bent alles kwijt geraakt dat van uzelf was en hebt de Heere Jezus tot uw Deel mogen krijgen. O, verhef de Vader die Zijn Zoon aan u schonk, verhoog de Zoon die Zichzelf aan u kwijtschonk en verhef de Heilige Geest die het aan uw ziel verzegelde. Dat u dan voorts waardig het Evangelie van Christus moogt wandelen, om God te verheerlijken in lichaam en ziel beide.

Volk, dat u nooit anders doen mocht dan die Persoon verheffen als Oorzaak van uw blijdschap. Dat u er mee in God mocht eindigen vanwege Zijn liefde en de heerlijkheid van die Parel van Grote Waarde, die aan uw ziel ontdekt is geworden en aan uw hart geschonken is.

Dat u Hem dan verheffen mocht, naar de lust van uw hart. Want: *Zijn Naam zal toch eenmaal eeuwig de eer ontvangen.* Amen.

Dankgebed.

Zingen: Psalm 73 : 13:

*Wien heb ik nevens U omhoog?
 Wat zou mijn hart, wat zou mijn oog
 Op aarde nevens U toch lusten?
 Niets is er, waar ik in kan rusten.
 Bezwijkt dan ooit in bitt're smart,
 Of bangen nood, mijn vlees en hart,
 Zo zult Gij zijn, voor mijn gemoed,
 Mijn rots, mijn deel, mijn eeuwig Goed.*

Zegenbede.

10. DE LIEFDE VAN CHRISTUS, DIE DE KENNIS TEBOVEN GAAT

Avonddienst, 12 juli 1982, Veenendaal

Psalm 51:8
 Lezen Efeze 3
 Psalm 133: 1-3
 Psalm
 Psalm 121:4

Onze hulp is in de Naam des Heeren die hemel en aarde gemaakt heeft.

Genade, vrede en barmhartigheid worde u allen rijkelijk geschonken en vermenigvuldigd van God den vader en Christus Jezus den Heere, in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen

Er zal gezongen worden het achtste vers van Psalm 51.

Uit Gods woord zal u dan voorgelezen worden Eféze 3.

Zoeken wij nu samen het aangezicht des Heeren.

Aanbiddeijk, getrouw, onveranderlijk en onbegrijpelijke Wezen aller wezens. Bron en fontein van alle heil, van alle zaligheid, van alle blijdschap, van alle vrede; die alle verstand te boven gaat. God is groot en wij begrijpen het niet. Er blijft niets anders over dan een wegzakken en een wegzinken, voor die oneindige Majesteit Gods. Voor die God, Die groot van raad en machtig van daad is. De gedachten vermenigvuldigen, wanneer wij tot U naderen. Stof op stof zijn wij, en dat wij hier nog staan mogen, als de toonbeelden van de Goddelijke lankmoedigheid en verdraagzaamheid. Wat een jaren is het geleden dat we als jongen in deze plaats kwamen. En zo menigmaal, wanneer Uw knecht hier arbeidde, onze plaats mochten innemen, om onder het volk van God nog te verkeren. Maar de meesten juichen voor Gods troon. Onvergetelijke tijden en onvergetelijke uren. Och, of al wat een ons is u prees!

U hebt ons onderhouden, vastgehouden, tegengehouden; och er is geen einde aan. En nu in de avond, heeft uw knecht die hier staat er op aangedrongen om ook hier nog een ogenblik Uw woord te mogen brengen. Maar, hulpeloos en krachteloos in onszelven. Wie is tot deze dingen bekwaam? Maar dat het U behagen mocht, dat ons samenzijn in de gunst Gods mochten wezen, tot Uw eer en tot uitbreiding van Uw koninkrijk; tot afbreuk van het rijk des satans en tot bekering van zondaren; tot ontdekking van alle droggronden, maar ook tot bemoediging van die zielen die geen moed meer hebben. En tot troost van dat volk dat zo menigmaal als troosteloos over de wereld gaat. En voor dat volk dat zichzelf leert kennen, als liefdeloos, harteloos, behoefteloos, indrukkeloos, goddeloos. Maar wat U nog draagt en verdraagt.

Heere, Gij mocht in deze avond de bediening van Uw lieve Geest niet onthouden. Er zijn velen met ons opgekomen uit verschillende plaatsen. Och, dat het niet ging over een mens, en voor een mens, want dan zou God wel eens kunnen sluiten. Hij geeft Zijn

eer niet aan een ander, nog Zijn lof aan de gesneden beelden. En daar zitten wij volgepropt van. En hoe zullen wij er ooit van verlost worden? Alleen door die almachtige kracht van God de Heilige Geest. En dat wij zelf geen betekenis meer hebben, maar dat die Middelaar Gods en der mensen, de Heere Jezus Christus, de hoogste plaats in ons hart en leven mocht innemen. Verleen nog een toegenegen oor, o Jacobs God, geef toch gehoor. En dat wij Uw eer mogen bedoelen en het heil van Uw Sion zoeken. Dat het een ure mocht zijn dat we ervaren mogen dat Gij Uw voetstappen in ons hart en in ons midden nog zetten wil.

De zieken en de kranken, in ziekenhuizen en in gestichten, in hun huizen; de weduwen, de weduwnaars, de wezen, we mochten ze bevelen aan de rommelende ingewanden van Uw barmhartigheid. En wil ons nog samen zegenen met een oor om te horen, een hart om op te merken, en een tong, die niets anders mag doen als van die grote Koning te spreken. Die Zichzelf vernederd heeft tot in de dood, ja tot in de dood des kruises, om aan dat Goddelijk recht te voldoen. Want Sion zal door recht verlost worden en haar wederkerenden door gerechtigheid. Het is alles uit U, door U en tot U. Dat dit de inhoud mag zijn van het enkele woord wat we in deze avond nog mogen spreken.

Wil ons nog sterken. Het zal voor de laatste avond zijn dat wij hier met deze gemeente en met de leraars en met andere van Uw knechten nog vergadert zijn aan deze plaats. Geef nog Aärons en Hurs om onze zwakke armen te ondersteunen. Vervul al de noden van ouders en kinders, van onderwijzers en onderwijzeressen, van de ouderlingen en diaken en ook van deze broeder, die in deze plaats nog staan mag. Zegen zijn arbeid en gedenk hem met zijn echtgenote en kinderen. En al die andere broeders.

Het leven is een damp, de dood wenkt ieder uur. En zoals we dat nog vernomen hebben bij de ingang van het kerkgebouw hier, een ouderling die de vorige week nog aanwezig was, ... en een hartaanval, en niet meer is. En een van Uw volk, die we ook al meer dan 50 jaren gekend hebben, en de vorige week aan haar sterfbed nog gezeten, en dat er nog nieuwe en oude dingen naar voren mochten komen: ... zij is verlost, God heeft haar wélgedaan. Ze zal niet meer treurig verlangen. O nee. Ze heeft ellende genoeg gehad, met haar eigen hart bovenal.

Gedenk ons uit loutere genade. En vervul de noden en verzoen de zonden, om het bloed des eeuwigen testaments; om Jezus' wil. Amen.

We zingen nu met elkander Psalm 133.

Er zal gelegenheid zijn om uw gaven uit te reiken voor de scholen in Amerika en Canada. De meeste mensen denken dat wij zo rijk zijn daar; maar het valt ook nog niet mee, want hier worden de scholen onderhouden van de regering. Maar dat is aan de overkant van de oceaan niet. Alleen in sommige provincies van Canada krijgen ze een toelage, maar ook nog niet alles. Wij krijgen niks. Dus dat is niet veel, hé? En dan 12 onderwijzers en onderwijzeressen, 2 scholen; pas een nieuwe gekocht. Maar afijn, we gaan niet bedelen, want dat kan niet. Dat hebben we ook nog nooit gedaan in Amerika. En dat doen we hier ook niet. Alleen, je mag het doen. Je mag wat geven wat je teveel hebt. En dat zullen we zeer waarderen.

De tweede collecte zal dan zijn voor de kerk. Terwijl bij de uitgang de collecte bestemd is voor het bouwfonds; wat we ook u aanbevelen.

We zingen nu Psalm 133.

Geliefden.

Wanneer wij vanavond voor de tweede maal in 35 jaar staan aan deze plaats, in deze gemeente, dan zult ge het ons wel niet kwalijk nemen, dat de gedachten in ons vermenigvuldigen. Als jongen van 21 jaar kwamen we voor het eerst in Veenendaal. De onvergetelijke dominee Kieviet was nog in het land der levenden. En op zijn verzoek hebben we niet éénmaal maar vele malen in Veenendaal gesproken. En hebben wij in zijn huis vertoeft en bij anderen die nu al weg zijn, en niet meer in het leven. En menigmaal als jongen, hebben we vrijmoedigheid gekregen en opening om Gods woord te mogen uitdragen.

Ik denk nog steeds terug, dat we met velen van Gods lievelingen hier geleefd hebben, die we ook begraven hebben, nadat dominee Kieviet het tijdelijke met het eeuwige verwisseld had. Er was een oud vrouwtje, Betje van den Bovenkamp, de meesten weten dat vanzelf niet meer, maar met rijke genade van God bedeed; in de Zandstraat dacht ik dat het was. En wanneer wij hier kwamen op gezelschap, dinsdags, s'woensdags en donderdags, dat wij met huizenvol van Gods volk samen mochten komen, die nu juichen voor de troon Gods en van het Lam. En dan mogen we met Paulus zeggen: *hulp van God verkregen hebbende, staan wij nog tot op deze dag*. Stof op stof; want wat is de mens dat Gij zijner gedenkt? En des mensenkind, dat Gij hem bezoekt? Er is in ons geen waardigheid.

En als je nu voor ons gekomen bent, vanavond, mensen, dan zal het bitter tegenvallen, hoor. Dan zal het bitter tegenvallen. Want we hebben niets meer dan lege handen. Anders niks. En als we nog een enkel woord mochten spreken, tot de ere Gods dan zal het zijn, omdat God ons dat verleent. Ja.

Wat is er gebeurd, wat heeft plaatsgehad? Als we nog terug denken aan die kerk daar aan de Hoogstraat, ... och, wat een liefde, wat een eensgezindheid, wat een blijmoedigheid onder dat volk, dat nu de strijd te boven is. Ja, verder gaan we er niet op in. Ik heb je leraar zien zitten, vanavond. Hij was misschien 20 jaar op 21, dat hij met zijn vader in de consistorie kwam in Dordrecht, waar wij toen consulente waren, om te vragen of we een gebedje voor hem wilden doen. Want hij moest naar Duitsland. Ja, en meer vrees dat hij zou blijven, dan dat hij terug zou komen. Maar we kregen nog een kort gebedje. Zoals Mozes voor zijn zuster. Voor Mirjam. Ja, hij zei: *O, God heel ze van dat en dat*. En God heeft dat arme gebedje 's avonds, verhoord. En na verschillende jaren hem nog teruggebracht. En nu is hij hier in uw midden als leraar bevestigd om de volle raad Gods uit te dragen.

Ja, wat zullen we zeggen? *Wat zullen wij met Gods gunsten overladen, dien trouwen Heer' voor Zijn genâ vergelden?* Wij zijn oud geworden. Ja nog geen honderd, hoor. Nee, dat nog niet. Dat niet. We zijn vandaag nog springlevend. Dat is ook een wonder, hé? Ja. Weet je waarom, jongen, man, kind? *Die uw jeugd vernieuwt gelijk eens arends*. Zo goed is God nu voor een diep ellendig schepsel. Wij gaan er niet mee verder. Het gaat niet over ons, het gaat ook niet die leraar, en ook niet over die andere leraars die hier zitten, maar een ogenblik vanavond met de hulpe Gods uit Efése 3 en daarvan het 19e vers het eerste gedeelte:

En bekennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat. Tot dusver

Van eeuwigheid is God bewogen geweest in zichzelf. Hugo Binning schreef in de *Ettelijke gronden van de Godsdienst*: 'dat er in God geen noodzakelijkheid was om een stap te doen buiten Zichzelf, omdat Hij eeuwige verheerlijkt is in Zichzelf. En niet van node heeft om van mensenhanden gediend te worden als iets behoevende, dewijl

Hij allen het leven, de adem en alle dingen geeft. Maar het lag in het hart des Vaders, het was de wil des Vaders, de wil des Zoons, de wil des Heiligen Geestes, *om Zichzelf een kerk te vergaderen ten eeuwigen leven*. Wij geloven in de predestinatie. Al wordt die leer nog zo gehaat en veracht, verschopt en vertrappt van alle kanten, maar wij geloven dat het God van eeuwigheid behaagd heeft om Zichzelf in en door Zijn Zoon Jezus Christus te verheerlijken tot roem van Zijn naam en Zijn deugden; tot beschaming van de hel; en tot de blijdschap van Zijn uitverkorenen. En dat, gemeente, in een weg van recht en gerechtigheid. Psalm 138:

*Door al Uw deugden aangespoord
Hebt Gij Uw woord
En trouw verheven.*

Onbegrijpelijk, onbevattelijk en ondoorgrondelijk. En dat wordt het hoe langer hoe meer, mensen. Hoe langer hoe meer. Want, de Heere zegt in Numeri 14: *gij zult Mijn afbrekingen gewaar worden*. En met ons komt het op niets uit. Straks, in december, als we nog leven mogen, dan wordt het 58 jaar dat we voor het eerst Gods woord mochten verkondigen. Vol van vuur. Als je daar overdenkt, dan is het nu niks meer. Dan is het een uitgebrande haard, de meeste tijd. Ja. Want het wordt allemaal minder en het wordt allemaal onmogelijker. Want preken is een werk wat wij niet kunnen. Neen. Dat altijd maar onmogelijker wordt.

Er zijn twee dingen: *de volle raad Gods en de verantwoordelijkheid van de mens*. En Paulus schreef: *wie is tot deze dingen bekwaam?* Maar hij mocht er ook aan toevoegen: *onze bekwaamheid is uit God*.

En nu heeft het God behaagd, om Zijn Zoon te verkiezing als Borg, Middelaar, als hoofd en als de Inhoud van het verbond der genade. Die is niet alleen verkoren, maar Hij is ook in de wereld gezonden. En Petrus betuigt in Handelingen 4 vers 12: In ons is het niet, hoor. O nee. Allemaal ellende, allemaal ellende. Ik ben gewaar geworden in ons leven, toen we nog jong waren, dat er staat in Genesis 6, *dat het de Heere berouwde dat Hij een mens op de aarde geschapen had*. Een mens, versierd met Gods beeld, in ware kennis, gerechtigheid en heiligheid. En wat is er van overgebleven? Niets anders, gemeente, dan een hoopje ellende. Maar één voorrecht. En wat is dat voorrecht?

*Gij hebt ellendigen dat land,
Bereidt door Uwe sterke hand;
O Israëls Ontfermer.*

En nu ligt de grond der zaligheid buiten de mens. Helemaal. Het is alleen die vrije gunst van God die Hem van eeuwigheid bewoog. Een mens heeft een consciëntie. En een mens kan het vanwege zijn consciëntie benauwd hebben. Maar, David zegt in Psalm 38 vers 9, *dat hij bekommerd was vanwege zijn zonden*. Ja.

Van nature weten wij helemaal niet wat zonde is. En schuld, dat is zo'n lelijk beest, dat wil geen mens in huis hebben. Geen mens,. Dat zie je zelfs aan David. Na zijn diepe val. Maar op een zekere dag heeft de Heere de profeet Nathan naar hem toe gezonden. En die kwam met een vraag. Er was een man, een arme man, die had maar één ooilam. En er was een rijke man, die had schuren vol met beesten. En die heeft dat ene ooilam genomen van die arme man. En dan zegt Nathan in de Naam des Heeren, tegen die koning; - want toen was hij nog koning, hoor! En met koningen kun je niks beginnen, met zulke hoogmoedige mensen; - dan zegt Nathan: nou moet je eens vertellen wat er met die rijke man gebeuren moet. En toen was David zover van de schuld af. Och, een mens kan nooit geen schuldenaar voor God worden. Nee, dat is onmogelijk. En dan zegt David: *dat is een kind des doods*. Ja, toen heeft David zijn

eigen doods vonnis uitgesproken. En Nathan ging één pijl schieten, en dat is gelukkig - gelukkig, hoor - terechtgekomen in het hart van David. Niet in het hoofd van David, anders was Nathan ook vermoord. Ja, een mens is tot alles in staat. En toen zei Nathan tot David: *gij zijt die man!* Toen heeft hij mogen bukken. *Och, welzalig is die mens die het mag gebeuren.* Het is voor heel de wereld niet te kopen, mensen. En er is geen mens die het je geven kan, dan God van de hemel alleen. En dat vloeit nu allemaal uit het welbehagen des Vaders, uit de verlossende liefde van de Zoon, en uit de heiligende genade van de Heilige Geest. Uit een Drie-enig God. En dat wordt nu elke zondag verteld en verkondigd. Ja. En gelukkig dat je het niet zat wordt. O, gelukkig als je het mag omhelzen, dat een mens er uitgezet wordt.

*Looft hem, die den Amoriet,
Van zijn hogen zetel stiet.
Want Zijn gunst alom verspreid,
Zal bestaan in eeuwigheid.*

En nu hebben we reeds opgemerkt, dat de wil des Vaders ook de wil van den Zoon was. En dat was ook de wil van de Heilige Geest. En nu wordt er in 2 Korinthe 8 vers 9 door Paulus gezegd: *want gij weet de genade van onzen Heere Jezus Christus, dat Hij om uwentwil is arm geworden, daar Hij rijk was, opdat gij door Zijn armoede zoudt rijk worden.* En Petrus, want ze slaan allemaal op het zelfde aambeeld: *wast op in de kennis en in de genade van den Heere Jezus Christus.*

En nu zegt die tekst vanavond: *en bekennen de liefde van Christus.* Bekennen wil zeggen: erkennen, belijden, dat het het enigste in ons leven wordt wat we met blijdschap betrachten. Ja.

Veenendaal is altijd een godsdienstige stad geweest. Veel kerken, veel dominees, Ja. En wat zal ik zeggen? In de meeste kerken zal Christus wel geprekt worden. Is dat verkeerd? Nee, want er is geen andere naam onder de hemel gegeven door welken wij zalig moeten worden. En in Johannes 17, het 3e vers staat: *en dit is het eeuwige leven, dat ze U kennen, de enige en waarachtige God, en Jezus Christus die Gij gezonden hebt.* En ik zal nog één tekst noemen en dan gaan we verder. *Niemand kan een ander fundament, dan hetgeen gelegd is, namelijk Jezus Christus.* Maar, wat moeten die leraars er nog meer van vertellen? Dat Christus zomaar opgeraapt wordt van de straat? Nee, dat kan niet, hoor. Dat is onmogelijk. Wat zegt de waarheid? In Johannes 1, daar zegt de waarheid: *Dat de wet door Mozes gegeven is; maar de genade en de waarheid zijn door Jezus Christus geworden.*

Er is, mijn geliefden, geen persoon in de wereld die zo onbekend is dan Christus. En om Christus te leren kennen, dat kan alleen maar door een Goddelijke openbaring. Er werd aan Petrus eens gevraagd, en aan al de andere apostelen: *maar wie zegt gij dat Ik ben?* En dan zegt Petrus: *Gij zijt de Christus, de Zoon des levendigen Gods.* En dan krijgt die man zeker wel een goed rapport? Dat kun je op school krijgen. Nee, mensen. Nee, hoor. Dan krijgt die lieve man een boodschap dat hij in het stof terecht moet komen. *Vlees en bloed heeft het u niet geopenbaard, maar Mijn Vader, Die in de hemel is.* En, wij gaan daar niet verder op in vanavond, want de tijd is tekort, maar er is verschil tussen Persoonskennis en kennis van de Borg in de staat van Zijn vernedering én in de staat van Zijn verhoging. In datzelfde kapittel, een kostelijk kapittel, gaat Christus tegen Petrus en die andere apostelen spreken over de noodzakelijkheid van Zijn vernedering. Dat Hij moet gaan sterven. En dan zegt Petrus: *Heere, dat zal U geenszins geschieden!* Zodat de Heere Jezus tegen hem zeggen moest: *gaat achter mij satanas, want gij verzint niet de dingen die des Geestes*

Gods zijn, maar die des mensen zijn. En die man had er geen licht en inzicht in. Tegenwoordig hebben ze overal inzicht in; alles bepraten. Och ja.

Wij waren eens in Amerika de weg kwijtgeraakt. Ja, dat gebeurt elke dag. Maar het was in de winter, het was koud, en ijs en nat. De mensen die met de auto reden zeiden: *ik denk dat we verkeerd gaan.* Als we iemand zien, zullen we stoppen en dan zullen we vragen of we wel op de rechte weg zijn. En toen kwam er juist een boer van zijn boerderij af om een bus af te halen. Dus ik vraag aan die man, of we op de rechte weg waren naar Sheboygan. Daar moesten we gaan preken. Die man zei: Ja, drie mijl ben je er nog vandaan, als je dezelfde weg maar houdt. Gelukkig, dus. Maar die man die zei: jij bent geen Amerikaan, hé?

Nee, zei ik. Want dat horen ze dadelijk aan je stem, hé. We zijn in Zeeland geboren, en we praten nog Zeeuws, gedurig.

Ik zei: waar kom jij dan vandaan? Hij zei van Sheboygan.

O, van geen andere plaats dan van Sheboygan?

Hij zei: no, daar ben ik geboren.

Kom je ook niet van het paradijs vandaan? Kom je niet van Adam?

Hij zei: Adam? Daar heb ik nog nooit van gehoord.

Ik zeg: nooit van gehoord? Dat is toch ook wat. (Jullie hebben er toch wel eens van gehoord, hé? Of niet?)

Eindelijk zei ik tegen die man, want we bleven een beetje aan de praat: jij hebt toch wel eens van Adam gehoord? Want hij zei dat hij elke zondag in de kerk kwam, 's morgens.

En toen zei die man: is dat dan die man, die van dien boom gegeten heeft?

Ik zei: Ja, dat is dezelfde, hoor. En jij hebt er ook van gegeten, en ik ook.

Ja, je moet overal maar preken. Er was hier een Veenendaal een man, jaren geleden en die man schreef eens naar mij - of die er vanavond is, weet ik niet - maar die schreef: als je met die in aanraking komt, hij doet niks dan preken. Ja, niks dan preken; dat is toch ook wat hé? Ja, daar ben ik mee geboren. Werkelijk.

Maar: Adam, Mozes, Christus. Dus dat betekent gemeente, wat je elke week horen zult, *dat een mens Adam voor God moet worden.* Dat een mens kennis moet krijgen aan Mozes, de vertegenwoordiger van de wet. Die wet die vervloekt, de wet die afsnijdt. Dat hij sterven zal aan de wet. En naar Galaten 2 vers 19 en 20, dat Christus het Einde der wet wordt, tot rechtvaardigheid een iegelijk die gelooft.

Daar is dus, gemeente, een Goddelijke openbaring nodig om Christus te leren kennen. Toen Judas de Heere Jezus ging verraden met een kus, toen heeft hij tegen die bende gezegd: *Dien ik kussen zal, grijp hem.* Dus Christus was voor die mensen ook niet kenbaar. En nu kun je er je levenlang van gehoord hebben, mensen, maar dan is Hij nog niet kenbaar. Dat heeft Saulus op weg naar Damaskus ook ondervonden. Een ijveraar naar de wet, onberispelijk geleefd, een Farizeeër uit de Farizeeërs, ... klaar om rechtstreeks naar de hemel te gaan. Ja, dat gaat zo met de godsdienst. Maar, op weg naar Damaskus, vergun me dat eens zo te zeggen vanavond, mensen, 5 minuutjes van de poort van Damaskus, en daar omschijnt hem en die mensen die bij hem waren, een licht. Maar, er was er maar één, waar de Heere wat tegen begon te zeggen. En dat was die Saulus. *Saul, Saul, wat vervolgt gij Mij? Het is u hard de verzenen tegen de prikkels te slaan.* En hij lag op de grond, hé? En toen hij op de grond lag, mensen, toen heeft hij niet anders gedacht dan om in de hel weg te zinken. Niet anders. Hij heeft zijn levenlang gedacht naar de hemel te gaan, maar toen hij op de grond terecht kwam, toen moest hij naar de hel. *Ik ben Uw toorn, ik ben Uw gramschap*

dubbel waard. En toen heeft die man zijn eerste gebedje gedaan: *Heere, Wie zijt Gij?* Voor het eerst heeft hij gebeden. En toen heeft God hem verwaardigd, dat hij op mocht staan. En toen was er iemand die heeft hem bij de hand genomen en in de straat genaamd 'de Rechte', gebracht. Ja, God brengt Zijn volk niet in kronkelwegen, hoor Nee. Waar staat het ook weer? In Jesaja 1 vers 27: *Sion zal door recht verlost worden; en haar wederkerenden door gerechtigheid.* En later schreef diezelfde man in Galaten 1 vers 6: *maar wanneer het God behaagd heeft, om Zijn Zoon in mij te openbaren.*

En als je nu Johannes 14 leest, het afscheidkapittel van Christus met de discipelen, dan vindt je daar drie mensen verklaard, die het niet weten. De eerste is Thomas, de tweede is Filippus, en de derde is Judas, niet de Iskariot. En dat zijn nu drie mensen die het niet weten. Het zal een wonder wezen als er in Veenendaal ook nog mensen zijn die het niet weten. Ja. En daar zijn Gods knechten nu om verlegen, om zulke mensen die het niet weten. Want als je mensen in de kerk hebt, die het wèl weten, dat is voor de dominee ook niet zo gemakkelijk. Nee. Maar als je mensen in de kerk hebt, die het niet weten... En voordat de kerk begint, jongens, ... dat die mensen op hun knieën liggen. Dat ze zeggen: *oh God, dat U het ons eens leren mocht. Want ik weet het niet. Ik weet niet hoe dat ik bekeerd moet worden. En ik weet niet dat er een Christus is.*

En dat is niet alleen bij de aanvang, mensen, maar dat is ook bij de voortgang. In Johannes 20 lees je van een vrouw, daar waren zeven duivels uitgeworpen. Ze was overweldigd van de duivel. En dan heeft Christus Zichzelf aan haar óók bekendgemaakt. Die vrome hypocriet die Christus genodigd had om bij hem een stukje te eten, - en dat moest Hij dan als een gunst aanvaarden, - heeft die vrouw door de achterdeur binnen zien komen. Want door de voordeur was er voor haar geen plaats, hoor. En dat durfde die vrouw ook niet. En dan zegt die Farizeeër tegen die andere mensen: *als Hij een profeet was, dan zou Hij wel geweten hebben wat voor vrouw dat ze is.* Ik zal maar geen andere naam noemen, vanavond. Want ik zou deze plaats ontweiden, als ik dat deed. Maar met haar tranen heeft zij Zijn voeten en Zijn hoofd natgemaakt. De liefde van Christus die had haar hart vervuld. En zij is verblijd geworden met de boodschap dat haar zonden vergeven waren. *Ga heen in vrede!*

En dan later, als Christus wordt begraven dan is zij er ook bij. En, dan heeft die vrouw nog geen inzicht in de opstanding van Christus. Nee, Hij is gestorven, het is afgelopen. Maar toch heeft die vrouw een lieve eigenschap van het leven gehad, hoor. Wat was die eigenschap? Dat ze Christus moest hebben, of Hij nu dood was of dat Hij levend was. Ze zei: *als gij hem weggedragen hebt, zeg het mij dan, en ik zal hem wegnemen.* Zo brandde die vrouw van liefde, en uit de nood tot de openbaring van Christus. En zij is de eerste geweest waar Christus Zichzelf aan geopenbaard heeft. En dat maar met één woord: *Maria.* Waarom niet Magdaléna erbij? Weet je het? Dat is ook opmerkelijk. Och, dat woord van God, mensen, dat is zo wonderlijk.

Wij hebben als leraar in Rijssen een poosje verkeerd. Als student kwamen we daar al bij die oude mensen. Bij de oude geoefende christenen. Nooit om te vergeten. En later zijn we daar ook gekomen, een poosje. Nooit geen zin in gehad, maar toch ontmoeten. Nu hadden wij het eerste jaar toen we in Grand Rapids woonden, 's middags met Pasen over Maria Magdalena gepreekt. En nu was er een vrouw uit Rijssen, in de Wierdenseweg, een lief kind van God. En ik schreef daar een briefje over. Och ja, waar het hart vol van is, daar loopt de mond van over. Ik had 's middags daarover gepreekt, en ik kon wel een hele middag schreeuwen. Dat is ook wat, dat heb je ook niet altijd, vanzelf. Want dan sticht je wel je eigen, maar een ander niet. Dat hadden die mensen misschien niet verstaan. Maar ik was zo vol en ik was zo blij. Ik dacht een

mooie preek, hé. Dus ik schreef aan dat vrouwtje over die preek en hoe makkelijk het was. Maar daar kreeg ik een woordje terug, van dat mens. Haar dochter schreef, want zelf kon ze niet schrijven. Ze zei: *ik geloof dat je het makkelijk gehad hebt. Maar ik ben bevreesd, dat je wat vergeten bent.*

Ja, dan moet je dominee wezen, zoveel jaren. En dan nog eens op je vestje geprikt worden! Dat is hier ook wel eens gebeurd, hoor, vroeger. Ja, ze zei: ‘misschien is dat wel gebeurd, maar je hebt iets niet verklaard in die preek, enz.. En dan schreef je wel dat het zomaar vanzelf ging. Je hebt wat je aan mij schreef, vertelt waarom de Heere Jezus alleen maar *Maria* zei. En dat was ook zo. Dat had Hij gedaan.’

Och ja, het is gelukkig voor een leraar als hij maar student blijft. En dat hij nooit verder dan student komt. Want al die geleerdheid, dat is ook niet zo best. Nee.

En die vrouw schreef: *zij werd niet meer Magdaléna genoemd, want dat lag in het graf. Dat was begraven!*³

Ja. En dat staat er op een andere plaats in de waarheid: de zonde van Efraïm zal gezocht, maar die zal niet meer gevonden worden. Die vrouw, met eerbied uitgedrukt vanavond, die had al genoeg geschreeuwd over haar zonden.

Want de zonde blijft een eeuwige schande, mensen. O, als God komt en je leert de zonde kennen, al heb je nog geen grond onder je voeten, dan zul je wel eens uitgedrukt hebben: *oh God, ik zou maar liever sterven, dan nog langer tegen God te zondigen.* Want als je de Goddelijke natuur deelachtig wordt, - we hebben daar vanmiddag in een je nog een beetje over gesproken, - als je de Goddelijke natuur deelachtig wordt, dan gaat een mens, een wedergeboren mens, over de zonde denken zoals God er over denkt. Dat het een gruwel is in Zijn ogen. Maar dan gaat hij ook over Christus denken, zoals de Vader er over denkt. En hoe denkt de Vader over die Christus? Mattheüs 3 vers 17 en Mattheüs 17 vers 3: *Dit is Mijn geliefde Zoon, in Dewelke Ik al Mijn welbehagen heb.* En gelukkig, mensen als er in ons leven niets anders meer dan Christus overblijft. Christus Jezus en Die gekruist. En dat het praktijk in ons leven mag worden. Want: *verhoogd, verhoogd voor Hem de baan!* Niet meer voor ons eigen, en niet meer voor onze bekering en niet meer voor onze gaven, nee. Maar,

Verhoogt, verhoogt voor Hem de baan.

Laat al wat leeft Hem eren!

Bereidt den weg, in Hem verblijd.

Die door de vlakke velden rijdt.

Zijn Naam is Heer' der heren.

En als dat nu gebeurd, mensen, dat worden wij uit de weg geruimd. Dan kom je aan de slootkant terecht. En dan raak je al de tekens kwijt, en dan raak je al je waarde kwijt. Maar gelukkig, voor je! O, wat gelukkig, mensen. Als ik geen betekenis meer heb! En dat ik leren mag, wat het is om uit genade zalig te worden.

En nu zegt de apostel: *en bekennen, erkennen en belijden dat de liefde van Christus de kennis te boven gaat.* Laat dat nu je leven zijn, bij dagen en bij nachten. De liefde van Christus, die de kennis te boven gaat. De waarheid spreekt over *de liefde Gods*. Er is een tekst die spreekt, in Romeinen 15, over *de liefde des Heiligen Geestes*. Maar hier over *de liefde van Christus*. En dat is een vierderlei weg. Waar wij nog een ogenblikje wat over wensen te zeggen.

1. Ten eerste, de liefde van Christus is een liefde die van eeuwigheid is. Zonder

³ In Magdaléna had Maria haar zondig leven geleid. Dát was begraven.

begin. Ja, met wie heeft Hij raad gehouden in verband met de verlossing? Waar de Vader betuigde in Jeremia 3 vers 19: *Hoe zal Ik u onder de kinderen zetten; en hoe zal Ik u geven dat gewenste land?* Want de eerste Persoon is de Handhaver van de Goddelijke gerechtigheid. Dat recht moest zijn loop hebben. Dat kan niet gekrenkt worden. Nee, anders zou God geen God meer wezen. Dat kan niet anders. Maar Hij heeft die vraag gesteld: *hoe zal Ik u onder de kinderen zetten; en u geven dat gewenste land?* En in Jeremia 30 vers 21: *Wie is hij, die met zijn hart borg zal worden om tot Mij te genaken, spreekt de Heere.* Daar hebben alle mensen gezwegen. Daar heeft geen mens zijn mond opengedaan. Het is kwijt. Het is kwijt. Alles is verstomd. Niet kunnen en niet willen. Twee dingen. Dat gaan wij ook niet verder over uitwijden vanavond, het zou te lang worden. En je hoort dat elke zondag wel vertellen van de kansel. Maar daar heeft die Tweede Persoon in het Goddelijke Wezen, betuigt: *Zie Ik heb lust om Uw welbehagen te doen; en Uw wet is in het midden mijns ingewands.* Want diezelfde liefde die in het hart des Vaders was, om zondaars te zaligen, terug te brengen in de gemeenschap Gods, die was ook in het hart van de Zoon als Borg en als Middelaar. Wij zijn door de val in Adam, liefdeloze mensen geworden. En hoe ouder dat nu een mens wordt, ook in de weg der genade, hoe groter dat het wonder wordt: *Alzo liefheeft God de wereld gehad dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve maar het eeuwige leven hebbe.* Wij zijn vol van vijandschap. En vol van ellende. Als de Heere nu aan je deur zou komen, mensen om te vragen of je bekeerd wilt worden, dan is er geen mens die zegt: ja. Geen mens. Want de praktijk die leert het, dat we allemaal naar de hel willen. Allemaal. Wij zullen er maar niet dieper op ingaan, want het is een eeuwige schande. Je Kreator, (Schepper), je Benefactor, (Weldoener) zó te behandelen? Een eeuwige schande. Verschrikkelijk. Maar, *bekennen de liefde van Christus.* Want,

2. in de tweede plaats, Hij is voor vijanden de dood ingegaan. In Bethléhem was geen plaats. Ze hebben alle deuren dichtgeslagen. Je zou denken, de Vader die Zijn Zoon in de wereld zond, dat al de mensen hun huizen wel uit zouden lopen en zeggen: *wat blij, wat blij zijn wij toch dat er nog een Middelaar is. Een borg, een Zaligmaker, voor rampzalige mensen.* Maar nee, nee mensen. Adam heeft zichzelf van God losgescheurd. Had God een oorzaak te geven, om die band met dat lieve Wezen door te snijden? Nee, Erskine zegt in een van zijn preken, het is menselijk vanzelf: dat kon ook niet anders, dat in de staat der rechtheid, God bij wijze van spreken, elke dag neerkwam tot Adam. Dat Hij Adam en Eva ontmoette. Dat zij met elkander handelden, dat Hij Zijn liefde toonde; dat ze in Zijn gemeenschap mochten delen. En nu? Elke dag, mensen, heeft genoeg aan zijn eigen kwaad.

Luther zei eens een keer: als ik naar bed ga 's avonds, dan ga ik slapen met de vijfde bede: *vergeef ons onze schuld.* Een schuldig mens, hé. En als ik 's morgens opsta, dan doe ik het zesde gebedje: *leidt ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze.* En als je nu oud gaat worden .... Ik denk aan die man, ik zal zijn naam maar niet noemen, dat kun je niet altijd doen, - anders zou je zeggen we gaan even naar die man luisteren - maar wij hebben vroeger in Veenendaal die oude mensen gekend en wat hebben wij van die mensen dan gehoord? Dat God een ellendig en een arm volk heeft overgehouden, die op de Naam des Heeren zullen vertrouwen. Er is niemand die naar God vraagt, en er is niemand die naar God zoekt. Als wij nog een gebedje krijgen, dan is het wel gekrégen, hoor. Dan is het wel gekregen. Het is de meeste tijd in ons leven: *dit volk nadert tot Mij met*

hun lippen, maar hun hart houdt zich verre van Mij. Wij kunnen nog niet bidden ook. Dat doe je toch elke ochtend voor je brood, en 's middags voor je eten en 's avonds. En als je naar bed gaat, en als je er uit gaat. En de meeste keren dan ben je al vergeten wat je gezegd heb, voordat je klaar bent. Is het bij jullie anders? Mm? Is het anders? Och, het is de werkelijkheid. En op de preekstoel, en als er gelezen wordt?

Ik heb als jongen eens een biddag gehouden in Zeeland op een plaats. En daar was een oude man, een bekeerde man, een lieve man en die werd ook gevraagd om te bidden. En die zei maar drie woorden; ja, drie woordjes. Hij zei: *Heere, zegen de gaafjes, maak Je woord van kracht, sterk Je knecht. Amen.*

En we zaten daar met een huis vol mensen. En we zaten allemaal te schreien onder de levendige indrukken van de onwaardigheid en van de hoogheid Gods.

En met dominee van Reenen hebben wij het meegemaakt, die verzocht ook eens een man om te bidden voor het eten. En daar kwam geen einde aan. O, wat deed die man lang bidden! Verschrikkelijk. En toen die man *Amen* gezegd had, toen zei Van Reenen tegen hem: *nu moet je nog eens bidden voor het eten, want dat heb je helemaal vergeten.* Daar moet je eens overdenken. Ja, want die was niet zo verlegen, nee.

Op een keer zei dominee van Reenen: we zullen eens een versje gaan zingen. - Daar zat op dat gezelschap ook zo een vrouw tot aanstoot. - *Verlos ons Heer', van 's mensen overlast.* Je voelde het zo: dat was een getrouwe knecht. Waren er nog maar meer van zulke trouwe knechten! Was die getrouwheid er maar meer! En wij hebben dominee Pieneman gehad, ook in Amerika, een eerlijke man. Ja, hij zei tegen een man, die veel ging praten: man, zo kun je wel de hele dag praten, maar het blijft tegen mijn borst stuiten; vertrek maar. Och mensen, huichelaars. Ja, huichelaars zijn er.

Ja, niet zo lang geleden lazen wij 's morgens bij ons aan tafel, uit Numeri, dat de Heere twee keer in dat kapittel zegt tegen dat wederspannig Israël: - in het Engels is het *travers*, - *rebellen*. Ik kreeg zó een zin in, zo een betrekking, om daar zondag 's ochtends mee te beginnen in Grand Rapids. Ik had er een indruk van gekregen. Anders dan zeg je tot de gemeente: *geliefden, en zo.*

Och ja, wij kunnen dat wel zeggen... Ik heb het niet gedaan, hoor in mijn gemeente - aanspreken met rebellen - want dat durfde ik niet. Maar ik dacht: zo zijn we allemaal. Maar als ik het gezegd had, dan hadden ze allemaal de kerk uitgelopen. Of misschien waren er toch nog een paar blijven zitten. Dat zou kunnen. Want och, als een mens zichzelf toch leert kennen wat hij in de grondslag is .... Verschrikkelijk!

*Bedrog en onrecht spreekt zijn mond;
En het verstand laat na de ware grond,
Van het weldoen op te merken.*

En bekennen de liefde van Christus. Maar, ... in Bethlehem was er geen plaats. In Nazareth geen plaats. Jozef werd vermaand om naar Egypte te reizen, want ze zoeken de ziel van dat Kind. Teruggekomen; maar het is er niet beter geworden. Och nee, ze hebben stenen opgenomen om Hem te stenigen. Zover is het gekomen in de vijandschap tegen die lieve, lieve Christus, de Zaligmaker der wereld! Ze zeiden: *wij zijn niet uit overspel geboren.* Daar moet je eens overdenken, wat de mens aandurft! Ja. En dan later, zelfs als Hij gestorven is, dan gaan die vijanden, de Joden naar Pilatus en dan zeiden ze: *we hebben die verleider levend, horen zeggen: dat Hij ten derden dage opgewekt zal worden.*

En bekennen de liefde van Christus. Onbegrijpelijk, ondoorgrondelijk,

onbevattelijk. Aan het kruis genageld, ... uit liefde!

3. In de derde plaats; *en bekennen de liefde van Christus*. In de toepassing van Zijn verworven gerechtigheid en in de vruchten van Zijn dadelijke gehoorzaamheid. Nu had de Heere Jezus aan de discipelen eens gevraagd: *heeft het u ook aan iets ontbroken?* Hij had drie jaar gepreikt.

⁴Ja, wij hebben allemaal een beetje gepreikt, hé. Vanaf dat we student waren. En dan had je in de wereld niet veel. De één gaf hier een paar centen en de ander die gaf je wat mee. Soms een paar nieuwe schoenen, als ze dachten: die man heeft geen goeie schoenen aan; of het een of het ander. Maar dan vraagt Christus: *heeft u ook iets ontbroken?* En dan zeggen ze: nee, nee. Ze waren met weldaden overladen. Want als zij in een huis kwamen, waar ze het woord niet aanvaarden, dan zegt Christus: *vertrekt, en schudt het stof van je voeten*. Dus ze bleven bij de liefhebbers van de waarheid. Ja, bij de liefhebbers van de waarheid.

En dan zegt Hij: *nu moet je alles gaan verkopen, en dan moet je naar de store, naar de winkel gaan en dan moet je een zwaard kopen*. Begrepen ze daar wat van? Totaal niks, mensen. Totaal niets!

Er was er één die zeide: - en hij haalde een zwaard van onder zijn vestje - *hier, zei hij, hier heb je er twee*. Wij moeten toch helemaal geen zwaarden kopen? Nee.

En wat zegt dan de Heere Jezus? Lees het maar na als je thuiskomt in Lukas. Waar staat het ook weer? In Lukas 22 hé? *Het is genoeg!* Hij gaat er niet verder op in. Zo onvatbaar dat die mensen waren voor het onderwijs van de Heere Jezus Christus! Want het ging niet over een metalen zwaard, maar het ging over het zwaard des Geestes, hetwelk is Gods woord. Maar, ... geen verstand, niet vatbaar. En toen die discipelen en die apostelen uitgezonden waren, toen bleef er niet veel meer over. Nee, zij gingen een naakte Christus verkondigen. De Zaligmaker der wereld.

*Niets in ons, maar al in Hem,
Zo komt men in Jeruzalem.*

Klappen dat ze kregen, ... gegeseld! Ze hebben Paulus een keer aan de kant van de weg gelegd, ze dachten dat hij dood was. En dat de discipelen kwamen om hem te begraven. Dat is gebeurd. *Ze hebben het Mij gedaan, ze zullen het ook u doen*. Want een mens is een vijand van vrije genade. Een mens moet daarvoor ingewonnen worden en uitgewonnen en overwonnen. En anders blijven we vechten tot we in de hel liggen.

4. In de vierde plaats. En bekennen de liefde van Christus. Ja het is maar een klein ogenblikje, vanzelf, de tijd gaat door. We zouden moeten eindigen, maar nog eventjes. Nu gaat die prediking ook door en nog voort; ook in Veenendaal! En er zijn nog mensen die er onder komen. Dat is ook nog een wonder. Want het is een leer tegen de mens, geliefden. Tegen de mens. Een mens wil overkleed worden, maar niet ontkleed worden. En Gods kinderen die gaan bidden naar God toe. Dat God van hen wegnemen wil wat ze niet kwijt willen en dat Hij ze willen geven wat ze niet hebben willen. Dat is ook wat! Toch zal die leer nog geliefd blijven ook. Ja mensen, tot aan het einde der wereld. Want zoals Adam bekeerd is, zo moet elk mens bekeerd worden. En zoals de laatste der uitverkorenen toegebracht wordt, zo worden al Gods kinderen toegebracht. Blijf bij de waarheid die naar de Godzaligheid is. Zoek maar geen nieuwe dingen, mensen. Nee, och onze tijd is vol van nieuwe dingen. Er zijn er zoveel die wat nieuws willen. Maar zoek die

⁴ Aanspraak tot aanwezige predikanten

oude beproefde weg, die door de hel naar de hemel leidt, voor door vele mensen niet meer begeerd. Want toch, gemeente, er is geen andere naam onder de hemel gegeven! En er is geen andere weg die God gebaad heeft dan Christus! Die wij gewinnen, met het verlies van onszelf. Afgesneden, om ingelijfd te worden. Verloren gaan, om behouden te worden. En een rampzalig mens te worden om gezaligd te worden uit genade. Opdat God alleen de eer van Zijn Eigen werk zal krijgen.

Wij gaan eindigen. Het is maar een enkel woord. Het was niet zo makkelijk om het verzoek van je leraar af te slaan. Er is nog een andere leraar die heeft het ook gevraagd, maar ja, we hebben ook maar één lichaam. En: *gij zult de Heere uw God niet verzoeken*. En het heeft ons niet verveeld om hier te zijn, vanavond. We zijn nog van harte verblijd dat we hier in Veenendaal nog een ogenblik hebben mogen vertoeven. God verzoene het onze, zegende wat van Hem is.

En bekennen de liefde van Christus die de kennis te boven gaat. Dat onze harten er mee vervuld werden! Kinderen, jongens en meisjes, dat mocht de God aller genade ons schenken. Die liefdedienst heeft mij nog nooit verdrotten.

En God Die Zijn knechten roept, die hebben nooit in de war te zitten, als het slecht uit zal komen. Die krijgen allemaal een traktement. En wat is dat ? Wat is dat traktement, denk je? Een beetje guldens, of dollars? Nee, maar het grootste traktement is de zalving van Gods lieve Geest. En dat we opening en vrijmoedigheid krijgen om te verkondigen dat de Heere recht is! Dat we zelf maar wegvallen, weggefallen! Niet meer in aanmerking komen.

Dr. Owen, je hebt er van gehoord, vanzelf hé, misschien heb je zijn boeken in huis, dr. Owen zei op zijn sterfbed: *straks dan ga ik als de minste kajuitsjongen het scheepje van Gods kerk verlaten, in een grote storm. In een grote donkerheid, maar om dan aan te landen in de kusten van de zalige eeuwigheid*.

En vader Brakel, werd door Hellenbroek aangedrongen om nog wat te zeggen tegen de gemeente van Rotterdam. Die had er niet zoveel zin meer in, want hij was ook op niks uitgekomen. Maar hij zegt: zegt ze dan maar zondag, als ik er niet meer ben, - en dat is ook uitgekomen, - dat ik vannacht om 2 uur mijn Vader nog gedankt hebt. Waarvoor? Dat hij bekeerd was? Dat hij geroepen was? Nee, maar voor de borgstelling van Zijn Zoon.

En bekennen dat de liefde van Christus alle verstand te boven gaat. O, dat volk van God in mijn midden, dat dit je hart vervullen mocht, en je ziel vernederen! Maar ook dat die liefde van Christus ons dringen mocht om Zijn eer te mogen bedoelen, Zijn Naam te verheerlijken.

Jong en oud, zoek den Heere terwijl Hij te vinden is en roept Hem aan, terwijl Hij nabij is. Verlaat de slechtigheden en leef!

En als er nog gezeten hebben vanavond, zonder moed, dat je nog moed gekregen mocht hebben; en zonder troost, dat je nog geloven mag als je naar huis gaat: *zonder troost zullen zij niet sterven*. Amen.

Dankgebed

Heere, het is maar een kort woord, maar de tijd roept. Straks is het eeuwigheid. Dan zal er geen tijd meer zijn. Verzoen het onze, zegen het Uwe. Gedenk de raad der kerk met haar leraar. En geef moed en krachten en opgewektheid om Uw eer te bedoelen, het heil van Sion te zoeken. Gedenk ook die andere leraars die nog met ons zijn, in de avond van den dag. Die wij als kind al gekend hebben, en als jongen ontmoet bij het sterven van dierbare betrekkingen, én in een andere weg. Breidt Uw vleugelen over ons al tezamen uit; neem voor Uw rekening, voor tijd en eeuwigheid. Om Jezus' wil. Amen.

Wij gaan nu geen versje zingen, want dominee Mijnders heeft in zijn hart om nog wat te zeggen en nog een versje te laten zingen.

Geliefde broeder, dominee Lamain.

Het was in beginsel mijn bedoeling niet, dat mag u wel weten, om u toe te spreken vanavond. Maar ik hoorde dat het de laatste avond was dat u in Holland vertoeft. En morgen bij leven en welzijn dan hoopt u weer de reis te aanvaarden en naar uw eigen gemeente te gaan. En vandaar een goede zaak om toch elkander een ogenblik op een avond als deze toe te spreken.

En dan zal ik het toespreken willen omzetten in toewensen. Gij hebt, aan de hand van het woord van God een schone wens terug mogen geven, dewelke de apostel Paulus sprak aan de gemeente van Eféze. *En bekennen de liefde van Christus.*

Geliefde broeder, gij hebt vanavond meegedeeld, dat God u gegeven heeft, een 50 jaren reeds dat woord te mogen spreken. En ik ben ervan overtuigd dat ge daar nooit over uitgesproken wordt, dat ge daar nooit over uitgesproken zult komen, zolang als God u het leven geeft en als dienaar des woords in het midden van de kerk sterkt.

Te erkennen de liefde van Christus. Dus geliefde broeder, daar begint het mee en daar eindigt het mee.

Ge hebt gezegd: *dat wij dan moeten zijn in de stilte der nooit begonnen eeuwigheid.* Daar openbaarde zich die onuitsprekelijke liefde van Christus. Daar hebben wij nooit woorden voor om ook in het midden der gemeente de volheid daarvan uit te mogen stallen. Dat wordt meer beleefd in het hart, dan dat het meegedeeld kan worden in het midden der gemeente. Nochtans is het de wens van Gods knechten. En ik wens van harte dat ge ook veel die liefde van Christus moge erkennen, in de tijd die voor ligt. Dat ge nog mag staan in de bediening van het ambt.

Gij hebt gezegd, *die liefde van Christus, die openbaart zich hier in de tijd.* Daar hebt ook gij nooit woorden voor gehad, om de volle inhoud daarvan mee te delen, in het midden der gemeente. *Die liefde van Christus,* hebt ge gezegd, *die zal door de toepassing van die eeuwige Geest waarde moeten krijgen in het hart.* En als dat plaats heeft in het leven van de zondaar, dan blijft er niet anders over dan verwondering en aanbidding.

Maar waar ik heen wil, geliefde broeder, en dat is mijn hartelijke wens, dat straks, - wanneer dat weten wij niet, maar ge staat aan het eind van uw leven, - dat straks het ogenblik van uw verscheiden aan zal breken, en dat ge dán op een volmaakte wijze zult mogen erkennen de liefde van Christus. Want het is hier alles ten delen. Maar wanneer straks het sterfelijkheid, onsterfelijkheid zal hebben aangedaan en het verderfelijke onverderfelijke zal hebben aangedaan, o geliefde broeder, dan zal de ganse kerk op een volmaakte wijze mogen erkennen de liefde van Christus. De liefde van Hem, Die zij hier door het geloof hebben aanschouwd, en van Dewelke zij door

het geloof hebben mogen prediken. Maar dan zullen zij Hem zien, van aangezicht tot aangezicht.

Broeder, dan zullen we ten volle aan de weet komen de diepte, de hoogte, en de breedte van Christus' liefde, dewelke zich hierin heeft geopenbaard, in het hart van de zondaar.

En daarom, ge hebt de laatste wens van uw tekst niet uitgehaald vanwege de tijd, maar dan schrijft de apostel Paulus met recht in het 19^e vers: *opdat gij vervuld wordt tot al de volheid Gods.*

Broeder, dat ogenblik, dat bewaard een Drie-enig God in de stilte der eeuwigheid voor de kerk, wanneer ze straks het lichaam der zonde en des doods zullen afleggen. En nu wens ik van harte dat ge door mag gaan op die weg, dewelke God u heeft aangewezen en op dewelke God u heeft gesteld.

En dat hebt ook gij ervaren, en ge hebt het straks even aangehaald, en dan wil ik toch even persoonlijk wezen; dat mag wel op de laatste avond, van u ook. U ging terug ongeveer 41 jaar, u ging terug naar die consistorie in Dordrecht. En daar hebt ge die avond gepreekt over dit woord: *Ik zal u niet begeven, en Ik zal u niet verlaten.* Dat was op 12 februari 1943. Mijn geheugen is niet zo goed als het uwe. Maar er zijn toch wel zaken die nooit uit het geheugen raken.

Ik hoop, dat God u geeft, wanneer ge morgen met uw vrouw die grote reis weer aanvaart, dat u samen bij de voortduur mag ervaren, hetgeen wat ge toen hebt uitgesproken: *Ik zal u niet begeven en Ik zal u niet verlaten.*

O, de erkenning van de liefde van Christus, mocht veel uw hart vervullen. En dat we samen met de ganse kerk, maar veel op die plaatsen werden gevonden waar het erkennen, het erkennen van de liefde van Christus, plaatsvindt. En dat is het erkennen waar de dichter van heeft uitgeroepen: *ik erken voor U o Heer, oprecht mijn zonden.* Dat gaat altijd aan het erkennen van de liefde van Christus vooraf.

Welnu, deze zaak die mocht u bij het klimmen der jaren maar veel uw hart vervullen, opdat ge uit de volheid van uw hart, die boodschap door mocht geven, ook in de gemeente aan de andere kant van de oceaan, waar God u heeft gesteld. Opdat ge straks aan het einde van uw leven zult staan, wanneer ge met Paulus en de ganse kerk zult ervaren: *de goede strijd te hebben gestreden, den loop te hebben beëindigd, en het geloof te hebben behouden.* Om dan op een volmaakte wijze te mogen erkennen de liefde van Christus, waar ge hier nooit over uitgesproken raakt, en wat straks een eeuwige oorzaak zal zijn van verwondering, van aanbidding. Zodat daar God de Vader, God de Zoon en God de Heilige Geest, eeuwig de lof, aanbidding, en dankzegging voor worde toegebracht. Dat zij zo.

Ds. Lamain:

Wij zijn, geliefde broeder, u erkentelijk voor de enkele woorden die ge hier gesproken hebt. Het is alles ten delen. En in de praktijk van ons leven, voor onszelf, al maar verder er vanaf. Maar de tijd der volmaaktheid staat nog te komen. En dan zegt Paulus: *dan zullen wij altijd bij den Heere zijn.* Dan is er geen dominee meer, hoor. Maar dan zullen we eeuwig zingen van Gods goedertierenheid. Ik hoop dat de Heere u en uw vrouw en kinderen en ook die andere broeders die er zijn vanavond dat geve.

Ja, dominee **Karens** zijn vader hebben we begraven; toen was hij daar bij dat graf met zijn andere broer, 3 en een halfjaar oud. Het is jaren geleden.

Dominee **Hakkenberg** hebben we gedoopt, jaren geleden. Wie had dat ooit kunnen denken, dat dit ooit allemaal gebeuren zou? En dan na zoveel jaren elkander nog aan deze plaats te mogen ontmoeten. Wij gaan nog zingen.

Ds. Mijnders:

Wij hebben nog een verzoek om dominee Lamain staande toe te zingen het vierde vers van Psalm 121, ook in verband met zijn vertrek in de dag van morgen, wanneer de Heere het geeft.

*De Heer' zal u steeds gadeslaan
Opdat Hij in gevaar
Uw ziel voor ramp bewaar.
De Heer' 't zij g'in of uit moogt gaan
En waar g' u heen moogt spoeden
Zal eeuwig u behoeden.*

Psalm 121 en daarvan het vierde vers.

Ontvang nu den zegen des Heeren die wij in Zijn Naam op u leggen.

*De Heere zegene nu en Hij behoede u.
De Heere doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig.
De Heere verheffe Zijn aanschijn over u en geve u vrede.
Amen.*